UĞUR MUMCU

"Katiller Demokrasisi Hırsızlar Düzeni"

Karanlıklarda çevrilen dolapları, kredi yolsuzluklarını, devleti milyonlarca lira zarara [illegible] belgeleri ile bir bir ortaya koyuyorlar. [illegible] Şimdi kamuoyu [illegible] Kendilerine soldurlar düz[illegible] hangi yolsuzlukları [illegible] yolsuzluklara adları karşanlar k[illegible] göre, yerinde bulun[illegible] karşısında neden susu[illegible] insanlara can[illegible] hukuk devleti denilemez. De[illegible] kurban gittiği bir düzene dem[illegible] devlet yetkililerini sardığı bir düzene [illegible] demokrasisidir. Bu, hırsızlar düzenidir.

Uğur Mumcu, Aralık 1970

1

BÜTÜN YAZILARI

um:ag

UĞUR MUMCU ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI YAYINLARI

UĞUR MUMCU
"Katiller Demokrasisi Hırsızlar Düzeni"
1
BÜTÜN YAZILARI
um:ag

um:ag Vakfı Yayınları: 32
Bütün Yazıları Dizisi: 1

KATİLLER DEMOKRASİSİ HIRSIZLAR DÜZENİ

(1962-71 Yazıları)

UĞUR MUMCU

Birinci Baskı: Şubat 1997 Ankara, 3 000 adet

ISBN 975 - 8084 - 31 - 3

Yayın Yönetmeni: Ali TARTANOĞLU
Kapak Tasarım ve İllüstrasyon: SOLARİS
Dizgi: um:ag
Baskı: DUMAT

um:ag UĞUR MUMCU ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI
Atatürk Bulvarı, 125/6, Bakanlıklar, Ankara. Tel: 0 312 417 47 62 - 417 77 20 Faks: 417 57 46

UĞUR MUMCU

KATİLLER DEMOKRASİSİ HIRSIZLAR DÜZENİ

um:ag

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

TÜRK SOSYALİZMİ 11
Türk Sosyalizmi 13
Biz Anayasayı Savunuyoruz, Ya Siz? 14
İhtilalin İçyüzü 19
Harbiyeliler Affedilmelidir 23
28 Nisan 24
Kitap Toplatmak Anayasa'ya Aykırıdır 26
Sorumsuzluk ve Dokunulmazlık 31
Satılmışlar 43
Anayasaya Saygı 47
Bilirkişi Yargısı 53
Kökü Dışarda 57
Gerçek Uygarlık 60
Faşizm ve Düşündürdükleri 63
Savcıların Bağımsızlığı 67
Cumhuriyetin Yargıcı 71
İlerici Olmak 75
Moskova'ya... Moskova'ya... 77
Toplumcunun Toplumcuya Toplumculuğu 81
Şaka ile Karışık 84
Yeter Artık Beyler 87
Batılı Olmak 89
Gerçeği Anlamak 92
Yargıçlar, Savcılar, Sanıklar, Dikkat! 94
Anayasa ve Danıştay Kararları 97
İkili Anlaşmalar Yürürlükte mi? 102
Anayasa ve Fikir Suçları 105
Yabancı Dilde Eşitlik 110
Dernekler ve Siyaset 115
BU DEVLETİN SAHİBİ KİM 121
Grev ve Memur 123
AP-CHP Bütünleşmesi Hakim Sınıflar Diktatoryasıdır 126
Basında Ceza Sorumluluğu 128
Meçhul Öğrenci Anıtı 133
Demokrasinin Faturası 134
Korkak Bin Kere Ölür, Cesur Bir Kere 136

Bir Sorumlu 138
Ne Demek 140
Askeri Mahkemelerin Görevleri 142
Hele Şu Hukukçulara Bakın Siz 146
Beş Deniz Subayı 148
Savcılar Bir Dakika 150
Çıktık Açık Alınla 152
Bu Devletin Sahibi Kim 154
Polis ve Ordu Birliklerinin Kullanılması 156
Yassıada'da Yahya Han Formülü 160
Sıkıyönetim Keyfi Yönetim Değildir 162
Sendika Ağaları 165
Özerklik, Bağımsızlık ve Sorumluluk 167
Sıkıyönetim Mahkemeleri 169
Ecevit'in Devrimciliği 173
Savcılar, Direniniz 175
KATİLLER DEMOKRASİSİ, HIRSIZLAR DÜZENİ 179
Düzenin Perde Arkası 181
Yöneticilerimiz 183
Hariciyecilerimiz 184
Kardan Adamlar 186
Aydının Alın Teri 188
Necmettinler 191
Sosyeteden Ne Haber?.. 193
Emniyet Müdürü Merhaba 196
Kimimiz Nutuk Çekiyor, Kimimiz Ölüyoruz 198
Devrimciler Elele 200
Devrim Tarihi Okutuluyor mu? 202
Çok Partili Düzensizlik 207
Tarafsız Aydın 208
Bolivya'nın Öğrettikleri 210
Namus Borcu 213
Şeref Defteri 215
Halkçılık İlkesi 216
Özgürlük Bayramı 221
Çağrı 223
Er Meydanı 225
Cercle d'Orient'ten Anadolu Kulübü'ne 226
İftar Sofrası 228
Yahya Han'ın Şerbetçisi 230

Kirli Eller 233
Milli İstihbarat Örgütü ve Anayasa 235
Büyüklere Masallar 239
Makus Talih 241
Sivil Savunma Uzmanı mıyız? 243
Tarihin Mezarlığı 245
Geçmiş Zaman Olur ki 247
Haberleşme Özgürlüğü ve Sorumluluk 249
İsmet Paşa Okulu 253
Polis ve Şiddet 255
MİLLİYETÇİLİK BU MU? 261
Devrim ve Hukuk 263
Cumhuriyeti Savunmak 265
Hükümetin Manevi Şahsiyeti 267
Anayasayı Çiğneme Sanatı 271
Anayasayı İhlal Suçu 273
Erkekseniz Karşı Çıkın 278
Tuzak 280
Nihad Erim, Allah Kerim 282
Ordunun Şerefi 284
Zoraki Nikah 285
Tohum ve Toprak 288
Suç Değil mi? 290
Bilirkişiler Merhaba 292
Kısır Döngü 294
Kitaplar Eskidi mi? 296
İktidar Felsefesi 297
Basının Namusu 299
Oligarşinin Sesi 300
Sanık Sandalyesi 302
Erim ve İşkence 304
Tahrikçi Ajan 305
Siyasetçilerimize Bilgiler 307
Milliyetçilik Bu mu? 309
Görünen Köy 311
Ankara'nın Taşına Bak 312
Bir Emekli Paşa 314
Aşırı Ortacılık 316
Kurulu Düzensizlik 318
Kahraman Yaratmak 319
Ters Orantı 321

SUNUŞ

Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu; devrimci, hep emekten yana, araştıran ve sorgulayan gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü otomobiline konan bir bomba ile, inandığı tüm bu değerler uğruna yaşamını yitirdi.

Eşi Güldal Mumcu ile çocukları Özgür ve Özge; Uğur Mumcu'nun, yukarıda ana çizgilerini vermeye çalıştığımız kişiliğini gelecek kuşaklara aktarmak; kütüphanesini, arşivini ve tüm yazılarını tasnif edip araştırmacıların kullanımına sunmak, gazeteciliğe hevesli gençleri, araştırmacılık alışkanlığıyla mesleğe kazandırmaya çalışmak vb. amaçlarla **Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı**'nı Ekim 1994'te hukuken, Aralık 1995'te de fiilen yaşama geçirdiler.

Bu amaçlar dışında vakfın elbette görevleri de var. Bunlardan ilk akla gelenler, katledilişinin takipçisi olmak, kitaplarına, yazılarına sahip çıkmak.

Cinayetin hukuk boyutunda izlenmesinin yanısıra, hala sonuçlanamayan soruşturmanın ilk üç yıl içinde geçirdiği aşamaların sorgulandığı, **SUİKAST RAPORU 93/96 - Uğur Mumcu Cinayeti Soruşturması Sorgulanıyor** adlı çalışma, geçen Nisan ayında kitap haline getirildi. Birisi öldürülüşünden sonra olmak üzere, yayınlanmış 23 kitabı, um:ag logosuyla yeniden yayınlandı.

um:ag'ın saptayabildiği kadarıyla Uğur Mumcu'nun 1962'den itibaren Kim, Ant, Türk Solu, Devrim, Ortam dergilerinde, Milliyet, Akşam, Yeni Ortam, Cumhuriyet gazetelerinde beş bin iki yüz kadar yazısı yayımlanmış.

"Katiller Demokrasisi, Hırsızlar Düzeni", 1962-1971 arasında yayımlanan yazılarından oluşuyor Bu yazılardan biri, kısa bir bölümüne arka kapakta da yer verdiğimiz, 29 Aralık 1970 tarihinde henüz 28 yaşında iken yazdığı **"Kirli Eller"** başlıklı olanı. Mumcu, yazısında, düzeni böyle tanımlıyor. Yani bu yepyeni kitabının adını da Uğur Mumcu kendisi koymuş oldu.

Yazılar, daha önce yayımlanmış yazılar. Ama gencecik bir hukuk öğrencisinin, gencecik bir hukukçunun alçakgönüllü dergilerde yayımlanmış yazıları. Öyle sanıyoruz ki, 25-30 yıl sonra bugün, hele öldürülmüş olması gerçeğiyle birlikte, çok daha çarpıcı ve etkileyici bulunacaktır Sanki ilk kez yayımlanıyormuş gibi...

Uğur Mumcu, 1965-66'ya kadar bir Hukuk öğrencisidir. **İhtilalin İçyüzü** başlıklı yazıyı, bu dönemde fakülte yıllığı konumundaki Ceride-i Kantar için yazmış. İlk bakışta bir yatılı okul şamatası izlenimi

veren, bu nedenle de onca ciddi, ağırbaşlı yazının arasında biraz aykırı görünen bu yazıya, bir yandan "Bütün Yazıları" mantığını bozmamak için yer verildi. Ama asıl önemlisi, yazı, sadece, hatta büyük ölçüde bir yatılı okulu şamatası değil. Aynı zamanda, hala dumanı tütmekte olan 27 Mayıs ihtilalinin, son derece zeki bir hukuk öğrencisi olan Mumcu'nun, sonraki yıllarda yakından izlediğimiz mizah, ironi yeteneğiyle birleşmesinden oluşmuş bir ürün.

Yazıların bütününden, otuz yılda bu ülkede nelerin değiştiğine ya da değişmediğine ilişkin, yer yer hüzün verici sonuçlar çıkarılabilir.

Yazıların galiba asıl gösterdiği ise, henüz otuzunu bulmamış Uğur Mumcu'nun, derin hukuk bilgisi, hukuki düşünme yeteneği, ülkesini, ve onun gerçeklerini kavrayıp sergilemekte gösterdiği olağanüstü ustalık ve isabet. Sistem, onu vahşice yok ederek, bu kadar gelişmiş yeteneklerin, kendisi için fazla, hatta tehlikeli olduğunu göstermiş oldu.

Mumcu'nun bütün yazıları bir arada değerlendirdiğinde, 1962-71 ve biraz da 1974 ile 1974 sonrası olmak üzere iki farklı dönem görmek olası. Elinizdeki kitabı da oluşturan birinci dönem yazıları, deyim yerindeyse, Uğur Mumcu'nun bütün yazılarının bir tür, **"içindekiler"**i, **"ana fikri"** İkinci dönem yazıları ise bu "içindekiler"in açılımı, bu ana fikrin rakamlarla, tarihlerle, belgelerle somutlanması...

Katiller Demokrasisi, Hırsızlar Düzeni'nin anlamı bu... Önemi buradan kaynalanıyor Uğur Mumcu, İbrahim Telemen'i, Abdullah Çatlı'yı, Abuzer Uğurlu'yu, İbrahim Şahin'i ve birçok benzerlerini ta 1980'lerde, yani Türk polisinden ve günümüz basınından çok önce yakalayıp teşhir etmişti. Burada hepimizden önde. Ama bunu da, önce bu kirli tohumun yeşerdiği toprağı doğru tanımlayarak, sistemi doğru değerlendirerek, çok daha önce, 1960'larda yapmıştı. İşte bu nedenle sistem için tehlikeli idi, işte bunun için, daha fazla yaşamasına tahammül edemediler.

Çağlar boyunca daha iyi, daha güzel, daha aydınlık bir dünya dileyen insanlar, düşünceleri uğruna eziyet çektiler, öldürülmeyi göze aldılar, öldürüldüler. Yaşamını, bu yolda gözünü kırpmadan feda edebilecek insanlara gerek duyulmayan, ışıl ışıl ve güzel bir dünyanın, ancak "Katiller demokrasisi, hırsızlar düzeni".. diye 30 yıl öncesinden haykıran Mumcu'ya içtenlikle katılan aydınların emeği ve çabası ile oluşacağına inanıyoruz.

Bu çabanın başarıya ulaşabilmesinin ilk koşulu, unutmamak!

Düşünenlerin öldürülmemesi, öldürülenlerin unutulmaması dileğiyle...

um:ag

TÜRK SOSYALİZMİ

"Demir ağlarla ördük ana yurdu dört baştan" mısraı, genç bir Türkiye'nin onuncu yılında mutlu yarınlara seslenişiydi. Gel gör ki, birkaç on yılın ardından Türkiye batılı tarifiyle iktisaden geri kalmış bir ülke oldu.

NATO subayları Türkiye'de **çöl zammı** alırlar İktisadi durumumuz ve itibarımız için en acı misal... Geri kalmış ülke damgasını, Türk aydını, Türk halkı, bir suçlu gibi alnında taşıyor.

Yıllarca kendi çilesine terkedilen fakir halk, geciken yarınların ıstırabı içinde. Toprak-parlamento ağalığına dayanan demokrasimiz, son on yılda sadece köşe başı milyonerleri türetmiş. Mutlu azınlıklar, umutsuz çoğunluğun ıstıraplarıyla zenginleşmiş. İktisadi planlar siyasi müteşebbislerin kasalarına bağlanmış. Vergiler dar gelirlilerin omuzlarına yüklenmiş. Vergi adaleti, sosyal adalet, işçi hakları fantezi bir edebiyattan ileri gidememiş ve en fenası, siyasi ve iktisadi ahlak yoksunluğu bir sari hastalık olmuştu.

Son on yılın iktisadi tablosu karşısında ibretle düşünmeye mahkum bir kuşağız. Gelecek nesilleri değil, gelecek seçimleri düşünen politikacılarımız bu tablonun ressamlarıdırlar **"Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler"** parolası ile liberalizm, en acı örneğini Türkiye'de vermiştir Amerikan kapitalizmini sosyalizme antitez misali olarak verenler; bünye farklarını tahlil edemeyenler, oluş şartlarını mukayese edemeyenlerdir Ne kazandırmıştır on yıllık liberalizm memlekete?!.. Kalkınma hızı mı?.. Sosyal adalet mi?.. Çalışma gücü mü?.. İktisadi itibar mı?.. Milli gelirde artma mı?.. Yoksa Ortak Pazar toplantılarında bir geri kalmış ülke ismi mi?.. Son on yılın örneğinden ve sonuçlarından hoşnut olanlar, dünün köşe başı milyonerlerinden başkaları değildir.

Atatürk devletçiliği ne kaybettirmiştir, veyahut iktisadi şartlarımızda ne derece bir değişiklik olmuştur? Bu soruların cevapları Türk sosyalizminin anahtarıdırlar. Sistemleri, tarihi oluşlarıyla birlikte memleket şartlarıyla düşünmek gerek. Sosyalizm, Lenin'in tarifinde bir işçi diktatörlüğü, Batılı tariflerde bir iktisadi demokrasi, yani halkın iktisaden kendi kendisini idare etmesidir. Bunun içindir ki aynı sosyalizm altında çeşitli yönler

vardır. Türk sosyalizmi ne Marks'ın sosyalizmine benzemeli, ne de Batı sosyalizminin bir kopyası olmalı. Memleket şartlarının yarattığı ve siyasi rejime en uygun olan bir sosyalizm...

Türkiye'de demokrasi, kadrosuzluktan dolayı ideal safhaya erişememiş ve acı sonuçlar vermiştir Kadrosuz sosyalizm ise kötü bir liberalizm olur. Acılarını yine milletçe çekeriz. Bugünkü bürokrasi kartvizit imtiyazı, rüşvet alışkanlığı kalkmadıkça, bilgili, rasyonel, dinamik bir kadro bulamadıkça, sosyalizmden mucizeler beklemeyelim. Kelimelerin sihrine değil, tatbikine önem verelim.

İşte Türk halkı, şartların yarattığı bir Türk sosyalizmin ve dinamik ve rasyonel bir kadroya muhtaç...

Herşeye Atatürk gücüyle ve onuncu yıl umuduyla başlayacağız, başlamalıyız.

(Cumhuriyet, 26 Ağustos 1962,
Yunus Nadi Armağanı, Makale Yarışması Ödülü)

BİZ ANAYASA'YI SAVUNUYORUZ. YA SİZ?..

Gerçek teminatın yurttaşların gönüllerinde ve iradelerinde yer aldığı inancı ile, hürriyete, adalete ve fazilete aşık evlatlarının uyanık bekçiliğine emanet edilen 27 Mayıs Anayasasının ışığı altında, son günlerdeki Bulvar olaylarının değerlendirmesini yapmak istiyoruz. Bu, aynı zamanda bir Hukuk Fakültesi öğrencisi olarak, kanunlara duyduğumuz saygının, sosyal hukuk devletine olan özlemimizin gerektirdiği bir davranıştır

Anayasa'mızın, **"Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanaatlarını söz, yazı resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir veya yayabilir"** diyen 20. maddesinin teminatında, Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencilerinden bir grup, **Dönüşüm** adlı dergiyi satarken saldırıya uğruyorlar, dövülüyorlar Komünistlikle itham ediliyorlar, hatta tutuklanıp polisce nezaret altına alınıyorlar Bu olaylar günlerdir Başkent'in Atatürk Bulvar'ında sürüp gidiyor Olayları izlemekte olan gençler bile polisçe yakalanıp, Anaya-

sa'nın 30. maddesine rağmen, 24 saat içerisinde yargıç huzuruna çıkarılmaksızın, sabahlara kadar hücrelerde tutuluyorlar Karakolda 30 saat nedensiz tutulmuş bir genç olarak, olayların kamu oyunca duyulmasında yarar görmekte, kendi yönümden gerekli kanuni haklarımı kullanmakla birlikte, ilgilileri Anayasa'ya bağlı oldukları ölçüde göreve çağırmaktayım. Bu, kişisel bir yakınma değil, 27 Mayıs Anayasası'nın **lafzı ve ruhuyla** uygulanması veya uygulanmaması sorunudur. Acaba 27 Mayıs'ın getirdiği sosyal anlayışı gerek yurttaş olarak, gerek görevli olarak anlamış mıyız?

Çağdaş demokrasiler, toplumun çok yönlü yapısının gerektirdiği sınırlamalarla bağlıdırlar Partiler, baskı grupları, sendikalar, çağdaş demokratik anlayışın vazgeçilmez unsurlarıdır Gençlik bu anlayış içerisinde, baskı grubu olarak görevini her türlü günlük siyasi endişenin dışında yapma çabasındadır Özellikle az gelişmiş toplumlarda gerçekler, gençliğin baskı grubu olarak demokratik hayatta yer alışını zorunlu kılar

Memur ve subaylar, statüleri gereği olarak siyasetle uğraşmazken; halk, her türlü sosyal olanaktan yoksun biçimde yaşarken; toplumun bu aydın kuşağı, az gelişmişlik koşullarından yararlanmak isteyenlerin karşısına çıkar. Gençliğin bu dikilişi, varlık nedenlerini toplumun fakirliğinde bulan politik çevreleri tedirgin eder. Dolaylı ve dolaysız her türlü baskıyı **"komünizmle mücadele"** gerekçesiyle yapmaya çalışırlar Onlara göre toprak reformunu istemek, vergi reformunu savunmak, Anayasa'nın 130'uncu maddesine dayanarak tabii kaynaklara sahip çıkmak, dış ticaretin devletleştirilmesini istemek, faşist İtalyan ceza kanunundan alınan maddelerin Anayasa'ya aykırı olduğunu söylemek komünistliktir Böylece de büyük halk yığınlarıyla, en az namussuzlar kadar cesur olan aydınlar arasındaki düşünce ve eylem birliğine engel olmaya kalkışırlar Çünkü bilirler ki bu bağ bir kere kurulursa, halk artık kendi ekonomik çıkarlarına karşı olanlara oyunu vermeyecektir İşte böyle bir yapı ve durumda, tıpkı Hitler öncesi Almanya ve Mussolini öncesi İtalya gibi, antikomünist nümayişler, sahte bir milliyetçilik ülküsü, ortaklaşa kin ve çıkarlar, Faşist bir düzenin temellerini atar Faşizmin başlıca dayanağı komünizm korkusu ve demokratik özgürlük düzenine olan güvensizlik olduğuna

göre, bu yönde çalışmaları önlemek, demokratik ilkelere bağlı her yurttaşın ortak görevi olmalıdır

Anayasa'dan habersiz bir polis şefi

Ben bu temel amaçla, Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği başkanı olduğum 1963-64 ders yılı boyunca, Dernek üyesi diğer arkadaşlarla, yurt sorunlarının çeşitli parti sözcüleri, yazar, iktisatçı, öğretim üyeleri arasında tartışılmasını sağlamak için açık oturum ve konferanslar düzenledim. Bu açık oturumların sonuncusu Türk Ceza Kanunu'nun 141. ve 142. maddeleri konusunda idi. Bu açık oturuma Prof. Dr Muammer Aksoy, Cihat Bilgehan, Sahir Kurutluoğlu, Burhan Apaydın, C. Reşit Eyüpoğlu, Doç. Dr. Uğur Alacakaptan ve TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar katılıyorlardı. Açık oturumun yapılacağı sabah **ZAFER** gazetesi, **"Solcular rejimi temelden yıkmak için faaliyete geçti"** baş manşetiyle çıktı. Tarih 7 Aralık 1964. Bir hafta önce düzenlediğimiz **"Kalkınma Yolu"** adlı açık oturuma o zamanlar genel başkan adayı olan Süleyman Demirel'i çağırmamızı öven Zafer gazetesi, ikinci açık oturumu böyle yorumluyordu. Bu arada Fakültede bazı gruplar, metni o günkü Zafer gazetesinde de yayınlanmış olan ve açık oturuma engel olacaklarını duyuran bildiriler dağıtıyorlar, kaba kuvvet gösterilerine kalkışıyorlardı. Polis işe karıştı.

Birinci Şube sivil polisleri tarafından Şube Müdürü İbrahim Ural'ın huzuruna çıkarıldım. Bana neden böyle bir açık oturum düzenlediğimi sordu. Ben de bunun Hukuk Fakültesi olarak görevimiz olduğunu, her partiden eşit konuşmacı çağırdığımızı söyledim. Ancak Birinci Şube'ye yalnız ben çağrılmıştım. Bildiri yayınlayanlar, kavga çıkaranlar değil...

Sayın Şube Müdürü çalışmalarımı izlediğini, böyle açık oturumlar yaptığım için hakkımda fiş tuttuğunu, isterse istikbalimi mahvedeceğini(!) söylüyordu. Özellikle **"Bu memlekette fiili bir komünist partisi varsa bunun Anayasa mahkemesi tarafından kapatılması gerektiğini, partilerin Anayasa'mızın 56. maddesinin teminatında görev yaptıklarını, hakkımda Aybar**

için fiş tutacaksa, getirdiğim diğer konuşmacılar için de fiş tutması gerektiğini" anlattım. Ayrılırken, sayın müdür, oturumu iptal etmemi istedi, ben bunu yapmayacağımı söyleyince **"Bir daha karşıma çıkarsan başka türlü muamele edeceğim"** dedi. Başka türlü muamele, acaba neydi ve buna yetkileri var mıydı?

Sekizer adımlık demir parmaklıklı hücre...

Aradan aylar geçti. Bulvar'daki **Dönüşüm** satışları bir takım olaylara sebep oluyordu. Satanlar dövülüyor, küfrediliyor, karakollara götürülüyorlardı. Ben **Dönüşüm** dergisini satanlardan değilim, bu dergiyle de ilgim yok. Ayrıca Öğrenci Derneği Başkanlığı'ndan ayrıldıktan sonra, Fakülte'deki klüplerden hiçbirine kaydolmadım. Olayların çıktığı 7 Haziran günü, Dönüşümcüler dövülürken Fakültemde ders çalışmaktaydım. Olayları gece öğrendim ve kaba kuvvetle yapılan bu saldırılara engel olabilmek için, telefonla en büyük gençlik örgütü olan T.M.-G.T başkanlığına durumu anlattım. Kaba kuvveti önlemenin çareleri üzerinde kendileriyle konuştum. 8 Haziran günü Fakültemde ders çalışırken kitap başından alınarak Birinci Şube'ye götürüldüm. Anayasa'mızın, kişi güvenliğini teminat altına alan 30. maddesine rağmen, suçumun niteliği söylenmeksizin, Yenimahalle Karakolu'nda sekizer adımlık demir parmaklıklı bir hücreye üç arkadaşımla birlikte kapatıldım. Suçumuzu bilmi-yor, ailemizle görüştürülmüyorduk. Bizi arayanlara ise, Birinci Şube, serbest bırakıldığımızı söylüyor, yanıltıcı beyanlarda bu-lunuyordu.

Evet anayasa, kişi güvenliği ve 1789 İnsan ve Vatandaş Hakları Evrensel Beyannamesi'nin **"herkes, mahkum oluncaya kadar masumdur"** diyen 9. maddesi, buna karşılık Birinci Şube Müdürünün **"Bir daha karşıma çıkarsan başka türlü muamele ederim"** tehdidi.... Bu tehdidin her türlü hukuk kuralından daha geçerli ve etkin olduğunu, demir parmaklıklar ardında anladım. Benimle birlikte hücrede yatan Alper Aktan adlı arkadaşımın da, Kıbrıs mitingleri sırasında aynı müdürle tartışması

ve tutuklanması, Birinci Şube Müdürünün, görevini hangi anlayış içersinde yaptığını ortaya koyar.

Bundan sonra avukatlarım Prof. Dr. Muammer Aksoy, C. Reşit Eyüboğlu, Yunus Koçak, Kemal Çınar, Beyhan Mumcu'nun, Valiye, Emniyet Müdürüne yaptıkları başvurma sonucu, ancak yakalandıktan 30 saat sonra savcının huzuruna çıkarıldık. 171 sayılı kanun ve TCK 312. madde suçlarını işlemekle itham edildiğimizi ancak savcılıkta öğrendik. Çankaya Savcılığınca serbest bırakıldıktan sonra, bu kez Ankara Merkez Basın Savcılığında ifade verdik...

Saldırılar, 27 Mayıs'a karşıdır...

Bu ne İşçi Partisi, ne de bir Dönüşüm dergisi meselesidir. Ayrıca ne Dönüşüm dergisiyle ilişiğim vardı, ne de İşçi Partisi'nde bir üyeliğim. Bu, 27 Mayıs Anayasa'sını koruyan gençliğe karşı, 27 Mayıs'a karşı olanlarca alınması gecikmiş bir intikamın gerektirdiği bir davranıştır Bugün İşçi Partisi, Dönüşümcüler, yarın tüm 27 Mayısçılara karşı girişilecek sindirme ve intikam politikasının başlangıcıdır. Bu nedenle bütün Atatürkçü ve 27 Mayısçı kuvvetler birleşmeli ve Anayasa'yı korumalıdır. Bu olumsuz davranışlar devam ederse, aşırı sol ile mücadele gerekçesi tüm namuslu aydınlara karşı kullanılırsa, fikre karşı yumrukla çıkılırsa kimin haklı kimin haksız olduğu anlaşılmaz ve bu düzen en azından faşist bir yönetimin koşullarını hazırlar.

İnsanlar sadece konuştuklarından değil sustuklarından da sorumludurlar Gençlik, görevini, devrimlere bağlılığının, anayasa düzenine olan saygısının bilinci içerisinde yapacaktır Her türlü engeli geçip halka dertlerini anlatacağız; bunu önlemeye kimsenin gücü yetmiyecektir. 1920'de Mustafa Kemal'e komünist diyen Bolu Mutasarrıfı Osman Kadri hortlamış da, Atatürk'ten alamadığı intikamı Atatürkçülerden alacaksa, halktan yana olanlara komünist denecekse biz bu propogandayı komünizme hizmet olarak anlayacak ve mücadelemizi yapacağız. Komünizmle mücadele lafla değil, sosyal ve ekonomik tedbirlerle yapılır. Boş kafayı, boş mideyi istismar eden komünizme,

sosyal ve ekonomik reformlara engel olmakla, kafaları boş, karınları aç bırakmakla, bizzat antikomünistler hizmet etmektedirler

Her türlü baskıya rağmen mücadele yürüyecek ve gerçekleri söylemekten korkmayacağız. Çünkü büyük Atatürk **"Türk genci devrimlerin, bu rejimin sahibi ve bekçisidir. Bunların gerekliliğine herkesten fazla inanmıştır. Rejimi ve devrimleri benimsemiştir. Bunları güçsüz düşürecek en küçük veya en büyük bir kıpırtı veya haraket duydu mu, bu memleketin polisi vardır, jandarması vardır, adliyesi vardır demeyecektir. Hemen işe girişecektir..."** diyor.

27 Mayıs hiçbir şahsa, hiçbir zümreye karşı yapılmamıştır Ama sadece sabaha karşı da yapılmamıştır 27 Mayıs, Atatürk devrimlerine bağlılığın tam bilincine sahip olan bir anayasa ve özgürlük düzenini getirmiştir. Bu düzeni gönüllerimizde ve iradelerimizde yer alan inanç ile koruyacağız.

(Yön, 18 Haziran 1965)

İHTİLALİN İÇYÜZÜ

Yazan: EMCEBA'lardan Uğur MUMCU

I Faşist bir yönetmelikle idare edilen Hukuk Fakültesi, temel hak ve özgürlüklerinden yoksun bir şekilde, 6 notun altında, kantin özgürlükleri çiğnenmiş olarak yaşıyordu. Her ne kadar dört yıllık öğrenimi boyunca, derslere hiç girmemek suretiyle sessiz grev yapmak imkanı varsa da, bilindiği üzere grev ve lokavt kanunları kapitalist düzenin dalavere oyunlarıdır Faşist yönetmelik derse girme mecburiyeti koyuyor, ara imtihanlarını ihtiyati tedbir olarak ele alıyor, bundan daha acı olmak üzere, özellikle son sınıf halkına ticaret külliyatını tek ders olarak okutuyordu. Hukuk Fakültesi, temel hak ve özgürlüklerin çiğnendiği, demokratik olmayan bir kişiliğe bürünmüştü.

Tabii hukuk nazariyelerine göre, öğrencinin, sırf öğrenci olmak hasebiyle sahip olduğu hakları, dekanlıkla yaptığı mukaveleyle çiğnenemezdi. Kantinde oturacaktı, çaylara gidecekti,

tiyatroları kaçırmayacaktı, karşıdaki kahvede briç oynayacaktı, Avrupa gezisine gidecekti, velhasıl insan gibi yaşayacaktı. Arada zaman bulursa imtihana da girecekti.

İşte faşist idare, bu temel hak ve özgürlükleri elden alıyor, kantin anayasasını çiğneyerek, demokratik kuvvetleri harekete zorluyordu. Lock da böyle düşünür, bizim Rıfkı da...

2 Faşist idare toplanma ve söz özgürlüklerini de kısıtlıyordu.

"Zeytinyağlı dolma nasıl yapılır" adlı açık oturuma "zeytinyağlı yiyemem aman, size de izin veremem aman" diyerek izin vermiyor, "Kabak tatlısı ve memleket ekonomisine tesirleri" adlı açıkoturumun yapılmasını arzuluyordu. Oysa ki, demokratik kuvvetler, memleketimizde bol miktarda kabak yetiştiğini ve bunların tatlılarının bulunmadığını delilleriyle biliyorlardı. Fakültemizde kurulan "maşallah ve inşaallah" adlı topluluk ise, Fakülte civarında bir mescitte yaptıkları toplantıda kabakları sevmeyenlerin "kökü dışarıda" faaliyetlerde bulunduklarını, sık sık Mülkiye'ye gidip geldiklerini, aynı merkezden idare edildiklerini yayan propagandalar yapıyorlardı. Biz ne Mülkiye'den, ne de İlahiyat'tan idare ediliyorduk. "Zeytinyağlı dolma nasıl yapılır" adlı açıkoturumda biraz konu dışı konuşarak, kimlerin zeytinyağı gibi suyun üstüne çıktıklarını anlatacaktık. Ancak demokratik kuvvetlerin bu arzularına rağmen, Cemiyet de, faşist yönetimden yana çıkmış, demokratik kuvvetleri "sergüzeştçiler" diye suçlamıştı. Aramızda yabancı yok, vallahi billahi, annem babam ölsün ki, Kur'anı Kerim çarpsın ki, biz demokratiktik. Zaten hukuk, hakim sınıfların aletidir. Kapitalistler, burjuva özentileri, kantindeki özel teşebbüsçüler, faşist yönetimlerini işte böyle kurmuşlardı. Bu arada, "twist again" ve "baby shake" grupları da, bu türlü açık oturumların gereksiz olduğunu, nasıl olsa kantinde bayanların açık oturum yaptıklarını ileri sürüyorlardı. İşte sosyal uyanış başlamıştı...

3- Kantindeki işçiler ve hademeler asgari geçim seviyesi altında yaşıyorlardı. Yayınladığımız bildiride "bütün kantin işçileri birleşiniz, mavi önlüklerinizden başka kaybedecek hiç bir şeyiniz yoktur" diyerek ihtilale çağırmışsak da, "Çayımıza siyaset karıştırmayın" diyerek, bizim Solak Hazım'la münakaşa etmişler ve Hazım'ın sol gözünü şişirmişler. Hademelerin de durumu

feci ise de onlar, "Siz ihtilal yaparsanız yapın, biz nasıl olsa buradayız, bizi bu işe karıştırmayın" deyip fikirlerini belli ediyorlardı.

Ne diyorduk... İşte ihtilalin hukuki, sosyal, ekonomik ve sempatik ve asimetrik sebepleri...

Nasıl yaptık?

Amma da yaptınız, basbayağı yaptık işte. Öyle güzel yaptık ki aklınız durur... Sorulur mu hiç?

Akşam yemeğinden sonra kantinde toplandık... Ben, Ricardo Yusuf, Marksist Salih, Sartre Engin, Das Kapital Feridun uzun uzun konuştuk. Sartre Engin "Sinemaya gidelim" dedi, fakat Marksist Salih, "İhtilal mutlaka yapılacaktır, köklü dönüşümler şarttır, azgelişmiş Hukuk Fakültesi, çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırılacaktır" dedi. Hemen kağıt kalem aldık, bildirileri yazmaya başladık. O iş tamamlandıktan sonra, aldık çini mürekkebi elimize, ihtilalin planını yaptık. Kantin kuvvetleri karargahında toplanan müzmin kantinciler, organize kuvvetler, birinci ders ziliyle harekete geçecekler, telefoncu Hüseyin Efendi enterne edilecek, dışarıyla irtibat böylece kesilmiş olacaktı... Diğer kantinciler ise mikrofonlara geçip ihtilal anonslarını okuyacaklar, Fakülte giriş kapılarını tutacaklar, böylece gerekli güvenlik tedbirleri alınmış olacaktı.

"Dikkat, Dikkat!..

Büyük Hukuk Ulusu!

1 - Demokratik Kantin Kuvvetleri, şu dakikadan itibaren, kantinde, 1-A, 1-B, II, III, IV'üncü sınıflarda, konferans salonunda, dekanlıkta, profesörler odasında idareyi ele almışlardır.

En kısa zamanda demokratik bir yönetmelik hazırlanacak, sosyal ve cinsi adalet sağlanacak, bütün öğretim üyeleri 10 gün önce çekilme şartıyla, eleme imtihanlarına sokulacaklardır.

2 Faşist yönetmelikle alınan haklar şu dakikadan itibaren geri verilmiş, herkes bir üst sınıfa geçirilmiştir.

3 Söz ve vicdan özgürlüğü sağlanacak, vicdan-cüzdan meselesi yeni baştan gözden geçirilecek, teksirleri gözü ağrımadan, başı dönmeden okuyabilenlere çeşitli ödüller verilecektir.

4 - Dekanlık, profesörler odası, kütüphane, kitap satış bürosu ve kantin devletleştirilmiştir. (Öğrencileştirilmiştir.)

5 Komşulanmızla daha şahsiyetli münasebetler tesis edilecektir.

6 İhtilale karşı gelenlere, kim olursa olsun gözünün yaşına bakılmadan, ihtilal konseyinin uygun göreceği teksirler zorla okutulacaktır.

Demokratik Kantin Kuvvetleri"

Bizim çocuklar, bildirileri okuyunca, sınıflarda öyle tezahürat yaptılar ki, ihtilalin farkına varamayanlar, Bülent Nuri Hoca'nın "Hûriyetler"den bahsettiğini sandılar.

Neyse... Tam ihtilal devam ederken, Russo Namık geldi, "Emrinizdeyim abi, bir kağıt kalem verin de şöyle bir yönetmelik, plan filan hazırlayayım" dedi. Ben de, "Helal olsun be" dedim ve bir adet tükenmez ile iki üç kağıt verdim. O arada kantinci özel teşebbüsçüler de "Biz planı değil soğan istiyoruz" demişler ise de, derhal şiddet tedbirleri aldım, "Susun ulan!" dedim. Sonra Russo Namık'a döndüm, "Sen ilim heyeti ol, geçici yönetmeliği de hazırla, kuvvetleri ayır, ondan sonra da iyice bağır ki bir iktidar tekeli doğmasın" dedim. İhtilalci dediğin böyle olur işte... Çay biiir...

Nerde kalmıştık? Haa... İhtilal başarıya ulaşınca asistanlar derhal bağlılıklarını bildirdiler "Bir daha yazılılarda kopya yakalamayacağız, kantinde sizinle çay içip gırgır yapacağız" dediler Haa şöyle... İlim adamı dediğin de böyle olur...

Benim hatıralar burada bitiyor Daha sonra bize bağlı kuvvetler, dekanlıktan yana çıktı. Bizi tutukladılar, şimdi frijiderdeyiz. Dokuz dersten yargılanacağız...

Siz de ihtilal yapmak istiyorsanız, bir süre düşünün, ondan sonra kaşının (kaşınmadan ihtilal olmaz), sonra da -bana kalırsa- kaydınızı alıp başka bir fakülteye taşının. Benden öylemesi...

(Devamı gelecek yılın Ceride'sinde.)

(Cerade-i Kantar,
A.Ü. Hukuk Fakültesi Yıllığı,
Yıl: 1965, Sayı: 21, Ankara)

HARBİYELİLER AFFEDİLMELİDİR

Düşük iktidarın, Yüksek Adalet Divanı tarafından ölüm cezasına çarptırılan **aşina yüzleri**, bugün özgürlüklerine kavuşmuşlar ve bir ihtilal havasına soktukları toplumda **demokrasi havariliğ**ine yeniden başlamışlardır. İddia ederler ki, böylece **geçmiş yaralar** sarılmıştır Ama sadece yabancılarla ortaklaşa yürütülen bir yağma devrinin mensupları için... Ya ihtilalin sosyolojik vetiresinin hapishane köşelerine yolladığı Harp Okulu öğrencileri?.. Onlar da geçmişin yaraları değiller miydi? 1965 seçimlerine tek siyasi mahkumu olmıyan bir Türkiye olarak girmek, mensuplarına Nobel ödülü verilecek kadar icatlarla dolu demokrasimizi zedeler miydi?

Mesele, bir ara, meclisin ilgili komisyonunda ele alınmıştı. Siyasi şöhretini orduya sövmekle sağlayan bir milletvekili, Komisyon Sözcüsü olarak **"Harbiyelilerin affedileceği"** müjdesini vermişti. Ne var ki, af konusu hala o komisyonun tozlu dosyalarında uyur durur. O günden bu yana hükümetimiz koskoca petrol meselesinde görüşü olmadığını itiraf etti, ama bu sayın Komisyon Sözcüsü şaka yaptığını henüz bildirmedi. Gerçek şudur ki Harbiyeli bir kez daha ıstıraplarıyla alay edilerek aldatılmak istenmiştir

Harbiyeliler affedilmezler, çünkü arkalarında ne muteber iş adamları, ne geçmiş devrin mirascısı İkinci Demirkırat Partisi, ne de Menderes müteahhitlerinin yayınladıkları çarşaf çarşaf gazeteler vardır.

Affedilmeleri Türkiye'nin en önemli meselesi haline geti-rilenlerden bir kısmı, bugün, ip arttığı kelleleri ile İkinci Demirkırat Partisine akıl hocalığı ederken, pırıl pırıl gençler bir gecelik yanlış fikrin cezasını hapishanede çekmektedirler Af sadece mutlu azınlığın... Atatürkçülüğünden kimsenin şüphe edemeyeceği Harbiyeliler ise mutlu azınlığın umurunda değildir Suç ve cezanın bu kadar anlamsızlaştığı durumlar, cumhuriyet tarihinde pek çok olmasa gerektir.

Ne olur, az gelişmişliğin, ihtilal ortamının yarattığı olumsuz koşullar cezaevi kapılarını Harp Okulu öğrencilerinin üzerine kapatmasaydı!.. Ne olur, birkaç dolar uğruna yabancıların her isteğine evet diyen bir devrin politikacılarına hak olarak sunulan af, Harbiyelilerden esirgenmeseydi!..

Oysa affedilseler ne onları bekleyen milyonluk servetleri, ne banka idare meclisi üyelikleri, ne de hapishane hatıralarına yüzbinler veren patron gazeteciler vardı. Sadece geçmişi unutup, kendi mütevazı hayatlarını yeniden kurmaya çalışacaklardı.

Bir toplumda bir kısım insanlara hak diye dağıtılan yetki, diğerlerinden esirgenirse, mülkün temeli olan adalet ancak küçük siyasi oyunların harcı olur.

Af, huzur, demokrasi... Kaldırın lütfen bu plağı; çok dinledik. Demirkıratlı politikacılar, memleketin kaderiyle kumar oynarken, Harp Okulu öğrencilerinin davasına sahip çıkan olmayacak mı?

(Yön, 10 Eylül 1965)

28 NİSAN

Tarih, geçmişin dedikodusu değildir. Geçmişte olanların toplumsal ve ekonomik nedenlerini araştıran ve bugün ile ilgi kuran bir bilimin adıdır. Ancak bugüne dek, çağlar sürmüş bir imparatorluğun yıkılış nedenleri, bugünün gerçeklerine ışık tutacak biçimde belgeleri ile ortaya konmamış; ilkokul tarih kitaplarından üniversite siyasal tarihlerine değin, aynı dar görüşlülükle açıklanmaya çalışılmıştır. Öyle ki, bugün Türk aydınları, Tanzimatı oluşturan koşulların gerçek niteliklerini, Tanzimatı etkileyen dış ekonomik gerçekleri, Meşrutiyet ihtilallerinin süreçlerini, Tanzimat ve Meşrutiyet paşalarının kimliklerini, gerçek toplumsal nedenleri ile bilmezler. Çünkü o günlerin tarihini yazanlar, o çağlara yön veren sosyal değişiklikleri, bilimsel biçimde ortaya koymadılar. Biz bugün, o devirleri, o çağların toplumsal ve ekonomik olayları ile ilgi kurmaksızın, sadece tarih piyesleri gibi, yüzeydeki görünümleri ile okumak zorunda kaldık. Kırım Savaşı'ndan sonra alınan dış yardımlar, o yardımı veren ülkelerin Türk toprakları üzerindeki gerçek amaçları, Düyun-u Umumiye'nin kuruluş nedenleri araştırılmadı. Bize o yardımları veren ülkelerle savaşmak zorunda kaldığımız günlerde bile!..

Bugün nasıl Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılış nedenlerini bilimsel gerçeklerin ışığında değerlendirmek zorundaysak, bu

günün siyasal olaylarının da, tarih içinde köklerini bulmak zorundayız.

Nedir öyleyse 28 Nisan? Bir iktidarın usulsüz emri ile polisin harekete geçmesi ve öğrencilerle çatışması mıdır? Yoksa bu günlere uzanan tarihi bir dönemeç noktasının başlangıcı mıdır?

Düyun-u Umumiye senetleri ile ipotekli olan İmparatorluğun enkazı üzerinde kurulan yeni Türk devleti, emperyalizme karşı bağımsızlık savaşı verdi. Ancak Lozan'da bütün dünyaya duyrulan siyasal bağımsızlık, kurtuluş savaşı veren Anadolu halkının ağa-eşraf ve aracılar elinden kurtulamaması, kapitalizm olanaklarından yoksun bir ülkede milli kapitalizm yaratma denemeleri dolayısiyle ekonomik bağımsızlığa yönelemedi. Bir yandan ağa ve eşraf baskısı varken, diğer yandan 1947 yılında başlayan dış yardım politikası ile uluslararası kapitalizmin ağına düşen Türk Demokrasisi, halk temeline dayanması gerekirken, gizli bir faşizmin, üniformasız bir faşizmin perdesi oldu. Halkın, yönetenlerin seçimine geniş ölçüde katılması olarak tanımlayacağımız klasik demokrasi kalıpları ise, yurttaşların gerçek iradesi yerine, geniş bir din istismarı ile ağaların, eşrafın ve kompradorun iradesi geçti. Burjuva demokrasilerinin kendi demokratik gelişmeleri ile biçimlenen demokrasi kalıpları, Türkiye'de yurttaşın ekonomik baskıdan kurtulmaması için, dış ve iç kuvvetlerin birlikte kullandığı ortak bir silah haline geldi. Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu, ikili anlaşmalar, o yabancıların kaleminden çıkarak Türk ulusunun bağımsızlığına yöneldi. Sözde yardımlar Türkiye'yi, silahlarını bir başka ulusun izniyle kullanacak duruma soktu. Yirminci yüzyılda ilk kez ulusal bağımsızlık savaşı veren bir ulusun, kiralık katiller gibi, silahlarını, o silahları verenlerin emri ile kullanacak kadar küçümsendiğini anlatmak için direnenler ise, mahkeme önünde 28 Nisan'ın yıldönümünü anmaktadırlar!.. **"Hafıza-i beşer"** hakikaten bu derece **"nisyan ile malul"** mu?..

İşte, 28 Nisan'ın gerçek nedenlerini, Atatürk'ün Türkiye'sini bu koşullara sokanların ihanetinde aramak gerekir 28 Nisan sadece, 1960 yılının siyasal ortamında dalgalanan duygusal bir tepkinin değil, o günden bugüne uzanan, Türkiye'nin bağımsızlığını, doğal kaynaklarını, petrolünü, madenini ve tüm halkı-

nın ekonomik refahını savunan ve gittikçe bilinçlenen bir gençliğin adıdır. Türk demokrasisi içinde, toplum gelişmelerini birkaç siyasinin olumsuzluğunda değil sosyoloiik ve ekomomik nedenlerde arayan bir dönüm noktasının başlangıcıdır. Gençliğin bağımsızlık savaşının adıdır. Ne acıdır ki, tıpkı Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal'e karşı **"Bolşevik'tir"** diye bildiri dağıtan İngiliz casusları gibi, gerçek Atatürk milliyetcilerine karşı Gestapo taklidi yapanlar, yabancı çıkarlarının fedailerini çıkarmaktadırlar İkinci kurtuluşa yönelen Türkiye'de bağımsızlık savaşı yapmak görevi, 28 Nisan gençliğinin en kutsal görevidir Bunu, Atatürk devrimlerine bağlılığın tam bilinci içinde yapacaktır İktidar saklambacı oynayan partilerin figüranlığını yapmak ise, ancak devlet bütçesinden alınan paralarla Dean Rusk'ın bıçaklı savunuculuğunu yapanlara düşer!

28 Nisan ikinci kurtuluşa dek sürecek bir anayasa ve bağımsızlık savaşının adıdır. Ve bu savaşın anlamı ilerde yaşayacağımız olaylarla yüceleşecektir

Türk gençliğinin kanı ile yoğrulan bağımsızlık harcını polis metodları ile çiğnemek hiçbir iktidarın gücü içinde değildir

(Yön, 29 Nisan 1966)

KİTAP TOPLATMAK ANAYASA'YA AYKIRIDIR.

Türkiye'de bir çok kavram özünden ayrı olarak yorumlanmakta ve bir çok kurum gerçek niteliğine aykırı olarak değerlendirilmektedir. Bu kavram ve kurumların kendi özleri ve nitelikleri dışında anlaşılmaları ve yorumlanmaları, bir alışkanlık ve yanlış gelenek olarak da süregelmektedir Bu karışıklık Anayasa'nın getirdiği özgürlük düzenine karşı olanlarca da savunulmakta, tutucu siyasetçiler ve profesör eskilerince de ileri sürülen düşüncelerle yasadışı tutum ve davranış Anayasa'ya karşı bir düzen olarak korunmaktadır. Yeni Anayasa'mızın getirdiği özgürlük. bambaşka sorunlara ışık tutmakta, yeni kavramları, Anayasa kurumları olarak önümüze sermektedir. Ancak bu özgürlüğe alışamayanlar, ya da bundan zarar görenler eski geri hukuk anlayışını, hala yürürlükteymiş gibi. Anayasa

egemenliğini çiğneme yolunda araç olarak kullanmaktadırlar Bu çiğnenen ve Anayasa'mıza karşı kullanılmak istenen en önemli özgürlüklerden biri basın özgürlüğüne ilişkin kurallardır Basının sustuğu ya da dolaylı yollarla etkisiz hale getirildiği ülkelerde demokrasi buhranları başlar; anayasa hainleri ve kaçakçıları yasa dışı iktidarların gerekçelerini hazırlar; çok geçmeden bir diktatör yetişir, özgürlükler bir avuç mutlu azınlık adına yok edilir.

Bunlar, örnekleri dünyanın bir çok ülkesinde yaşanmış olaylardır Bu nedenle basın özgürlüğüne yönelmiş dolaylı ya da dolaysız saldırıları iyi izlemek gerekir Bugün Türkiye'de basın özgürlüğü de yanlış bir hukuk anlayışı ile yok edilmek istenmekte, Anayasa güveni altında yayımlanan kitaplar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun bir maddesi ile Anayasa'ya aykırı olarak toplatılmaktadır.

Anayasa ne diyor?

Anayasa'mızın, **basın ve yayımlar ile ilgili hükümler** kenar başlığını taşıyan bölümünde ve 24. maddesinde şöyle denmektedir:

Kitap ve broşür çıkarma hakkı.

Madde 24: *" Kitap ve broşür yayımı izne bağlı tutulamaz, sansür edilemez. Türkiye'de yayımlanan kitap ve broşürler 22. maddenin 5. fıkrası hükümleri dışında toplatılamaz...*

24. maddede belirtilen 22. maddenin 5. fıkrası ise şu hükmü getirmektedir:

" Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin toplatılması, bu tedbirlerin uygulanacağını kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde ve ancak hakim karan ile olabilir..."

Bu iki Anayasa hükmünden çıkaracağımız sonuçlara göre, Anayasa'mız karşısında bir kitabın toplatılması için şu koşullar gereklidir:

1 - Bir suç işlenecek, 2 - Suç ile ilgili maddede, bu suçların işlenmesi halinde suç konusu kitapların toplatılacağı açıkça yazılmış olacak, 3 Yargıç, kitabın toplatılması için karar vermiş olacak.

Ceza hukuku ilkelerine göre suç *isnat kabiliyetine sahip bir şahsın kusurlu iradesinin yarattığı icrai veya ihmali bir hareketinin meydana getirdiği, kanunda yazılı tipe uygun, hukuka aykırı ve müeyyide olarak bir cezanın uygulanmasını gerektirir bir fiildir..."* (Alacakaptan, Uğur; **Suçun Unsurları,** s. 9.)

Bir fikir suçunun işlenmiş sayılabilmesi ne demektir?

Salt cumhuriyet savcısının kovuşturma açmış olması, fikir suçlarında, suçun işlenmiş olduğu anlamına gelmez. Suçun işlenmiş olduğu kesin hükümle saptanır ise, yani suçun niteliği ve suçlunun kimliği hakkında artık yargı erklerinden en son söz söylenmiş ise, suç belli olur ve sanık hükümlü olmanın sonuçlarına katlanır. Yargı erki en son sözü söylememişse, sanık yasalar karşısında masumdur. Ona suçlu denmez. Ve suçluluğunun yaptırımları kendisine çektirilmez.

Kamu davası cumhuriyet savcısının açacağı hazırlık soruşturması ile başlar, ilk ve son soruşturma aşamalarından geçer Suçun derecesine ve niteliğine göre sulh, asliye ve ağır ceza mahkemelerinden ekesin hükme bağlanır.

Bundan başka Yargıtay kararlarına karşı tashih-i karar ve yargılamanın iadesi yolları da vardır Ancak bunlar olağan üstü kanun yollarıdır. Olağan kanun yolu Yargıtay'ın incelemesi ile son bulur Hazırlık soruşturması, ilk ve son soruşturmalar ile Yargıtay için tanınmış kanun yolları, yargı aşamaları içinde bir bütündürler. Bu nedenle bu aşamalardan sadece birinden geçen bir sanık suçlu sayılmaz. Suçun işlenmiş sayılabilmesi için sanık hakkında hüküm verilmiş, hükmün Yargıtay'ca da onanması dolayısı ile kanunyollarının tükenmiş olması gerekir. Yoksa partili bir adalet bakanının emrinde teminatsız bir memur olan savcının, bakanın emri üzerine hazırlık soruşturmasını açması ile bir yazar, suçu sabit olmadan suçu işlemiş sayılacak ve suç belli olmadan suçluluğun yaptırımları kendisine yükletilecektir. Böylece iktidar partisine karşı hiçbir düşünce, Anayasa güveni altında, kuşkusuzca savunulamayacaktır.

Yani: a) bir suç işlenecek, b) sanık yargılanacak, c) verilen hüküm Yargıtay'ca onanacak.

Bundan sonradır ki, diğer koşul incelenebilecek ve uygulanabilecektir Sanık yazarın, sadece mahkum olması da suç konusu kitabın toplatılması için yeter koşul değildir. Anayasa'mızın 22. maddesinin 5. fıkrasında yazıldığı gibi, ayrıca ilgili mad-

dede de bu suçların işlenmesi halinde suç konusu kitapların toplatılacağının açıkça belirtilmesi gerekir. Örneğin TCK'nda, devletin arsıulusal (uluslararası) şahsiyetine karşı cürümler bölümünde belirtilen maddeler ile ilgili bir suç işlenir, Yargıtay, kararı onaylar ve sanık mahkum olur Yazarın mahkum olduğu suç ile ilgili kitabın toplatılması için, sanığa uygulanan maddede ayrıca " *Bu suçun işlenmesi halinde suç konusu kitaplar toplatılabilir...* hükmünün yer alması gerekmektedir. Oysa Türk Ceza Kanunu'nun ünlü 141. ve 142. maddelerinde bile böyle bir hüküm yoktur. Bu gibı suçlardan mahkum olanlardan hiçbirisinin yazdığı kitaplar yürürlükteki yasalarımıza göre toplatılamazlar.

Suçun işlenmesi ve suçun işlenmiş sayılabilmesi için, karar verilip bu kararın da Yargıtay'ca onanması, ilgili maddede kitapların toplanacağının yazılı olması da yeter koşul sayılmaz. Bunlardan ayrı olarak bu konuda ayrıca bir de yargıç kararı gereklidir.

Uygulama Anayasa'ya aykırıdır

Anayasa'mız, bir özgürlük düzeni getiren tepki anayasası olduğu için, kitap toplatmayı bu sıkı koşullara bağlamıştır 1961 Anayasa'sı yürürlükte olmasına ve bu Anayasa için bayramlar düzenlenmesine rağmen, yukarıda incelediğimiz Anayasa hükmü ve buyruğu, Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nın bır maddesi ile çiğnenmektedir

Anayasa, Kurucu Meclıs'in bir ricası veya Kurucu Meclis üyelerinin hatıra defterleri değildir. Devlet düzeni konusunda temel ilkeler ile saptanmış, en yüce yasal yükümlülüklerdir. Yargı örgütü içinde görev alanların, öncelikle Anayasa'nın temel ilkelerini benimsemeleri ve yasaları bu yönde uygulamaları gerekmektedir 1961 Anayasası'nın getirdiği özgürlük düzeni **"kanun benim"** düşüncesine ve **polis devleti** anlayışına yabancıdır. Cumhuriyet savcıları, demokrasinin gelişimi üzerinde her yurttaştan daha çok titiz olmaları gerekirken, adalet bakanlarının emrinde Anayasa ile çatışan anlayışı yürütmektedirler. Anayasa'mızın kitap toplatma ile ilgili hükmünü inceledik.

Bunun dışında kitap toplatmak Anayasa'ya aykırıdır. Anayasa'ya aykırı bu tutum Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'nun

86. maddesine dayanılarak yürütülmekte, Anayasa maddesi, yasalar hiyerarşisi içinde bir usûl maddesi ile ortadan kaldırılmaktadır.

Söz konusu madde şu şekildedir:

C.M.U.K. Madde 86, Zabıt ve Arama -Sübut vasıtalarından olan eşyanın muhafaza ve zaptı- *Tahkikat için sübut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen yahut müsadereye tabi olan eşya muhafaza ve başka bir suretle emniyet altına alınır.*

Bu eşya bir şahsın yanında bulunur veya şahıs rızası ile teslimden kaçınırsa zaptolunur...

Madde, kovuşturmaya yararlı olabilecek ispat aracı olan eşyaların emniyet altına alınması ile ilgilidir. Maddedeki temel ölçü olayın aydınlanmasına yarayacak ispat araçlarının yitirilmemesi endişesidir. Bir cinayette, hırsızlıkta kullanılan ve ispata yarayacak aracın elde edilip incelenmesi gibi. Tabanca, bıçak, taş, sopa, anahtar vs... Kitapta, taşıdığı düşünceler dolayısıyla suç aranırsa ispat aracı, içindeki fikirlerin suç olduğu iddia edilen kitaptır Olayın aydınlatılacak başkaca yönü yoktur Suç, kitabın kapsamı dışında değil, kitabın içinde, satırlarının arasında aranacaktır. Bir tek kitabın incelenmesi ise kitapta gerçekten suç varsa suçu taşımaktadır. Nasıl bir cinayette sadece yalnızca suç aracı tabanca ya da bıçak bu maddeye göre toplanır, yurt içindeki bütün tabanca ve bıçaklar toplatılamaz ise, kitaplarda da bir tek kitabın incelenip karara varılması gerekmektedir.

Kaldı ki, fikir suçlarının adi suçlardan, suç niteliği bakımından ayrı özellikleri vardır Cinayet ya da hırsızlık, suçüstüne dayanıyorsa, suç ile sanık arasında ilgi bellidir. Oysa fikir suçlarında, suçun işlenip işlenmediği henüz belli değildir Savcının soyut iddiası, suçun işlenmiş olduğunun delili ve karinesi sayılamaz. Suç, uzun bir yargı aşamasından sonra ortaya çıkacak ve kesinleşecektir.

Bir tek kitapla suçun niteliği ve suçlunun kimliği ortaya çıkarılabileceğinden, bu maddeden tüm yayınlanmış kitapların toplatılması bile Usul Kanunu'nun 86. maddesine uymamaktadır. Kanunun, bu türlü zorlanarak uygulanması, faşist bir eğilimin izlerini taşımaktadır.

Anayasa'mızın 22. ve 24. maddeleri açıktır. Bu maddeler yürürlükte iken, Anayasa buyruğuna aykırı kitap toplayanlar, Anayasa'mız karşısında suç işlemektedirler.

Anayasa'nın sadece **top ve tüfekle** çiğneneceği, yanlış bir görüştür. Anayasa, buyruklarına aykırı uygulama ile de çiğnenebilir.

Unutulmasın ki, Anayasa, onu hiçe sayanlara karşı hiç de yumuşak yüzlü değildir.

(Kim, 30 Haziran 1967)

SORUMSUZLUK VE DOKUNULMAZLIK

Yasalar, devletin egemen olduğu sınırlar içerisindeki gerçek ve tüzel kişilere eşit olarak uygulanırlar. Kişiler yasa önünde eşittir. Hiçbir kimseye, aileye, zümreye ve sınıfa ayrıcalık tanınamaz. Ceza hukuku ise bir zorunluluk hukukudur. Ceza hukukundaki bu zorunluluk kuralının dışında tutulan kişi ve kişiler de vardır. Bunlar a) devlet başkanları b) kamutay üyeleri c) diplomatik görevliler d) asker kişilerdir

Bu kuralın dışında tutulmanın temel nedeni, bu kişi veya kişilerin görevlerini kamuya yararlı olarak yürütebilmeleri endişesidir. Aşağıdaki satırlarda inceleyeceğimiz konu sorumsuzluk ve dokunulmazlık kurumlarının hukukça dayanaklarıdır

Sorumsuzluk ve dokunulmazlık kurumları İngiltere'de doğmuş ve gelişmiştir 1621'de İngiliz Kralı James ile Avam Kamarası arasındaki çekişme, sorumsuzluğun tarihsel kaynağı olması yönünden önemlidir Kralın ayrıcalıkları ve eylemleri ile ilgili bir konunun Avam Kamarası'nda konuşulması üzerine parlamentoya baskı yapmaya kalkışan krala karşı Avam Kamarası sert bir cevap vermiş ve ilk kez dünya parlamento tarihinde sorumsuzluğun önemini belirlemiştir. 1689 Haklar Beyannamesi (Bill of Rights) ile bir kural olarak yerleşen sorumsuzluk, günümüze değin gelişerek bugün artık vazgeçilmez bir anayasa kurumu olarak benimsenmiştir. Bu anayasa kurumu, Türk Anayasa Hukukuna Fransız Hukukundan esinlenerek girmiş, 1924 Anayasası'nın 17 maddesi, 1961 Anayasasının 79. maddesi ile hüküm ve güven altına alınmıştır. Bu yazımızda sorumsuzluk ve dokunulmazlık ayrımına değinecek, sorumsuzluğun güveni altında bulunan eylem ve düşüncelerin suç sayılarak, dokunul-

mazlığın kaldırılması yolu ile cezalandırılmalarının Anayasa'ya aykırı olduğunu belirleyeceğiz.

Çeşitli tanımlar

Ord. Prof. Sulhi Dönmezer ve Prof. Sahir Erman'ın birlikte yazdıkları **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku** kitabının 243. sahifesinde sorumsuzluk şöylece tanımlanmaktadır:

Teşrii masaniyet mebuslann teşrii vazifelerini her türlü endişe ve tazyikten müstakil olarak ifa edebilmeleri için kendilerine tanınmış olan ve mahiyet itiban ile mebusun fikir ve söz hürriyetini kemaliyle temsil maksadını güden esas teşkilat müessesesidir. Mahiyet ve muhtevası itibanyla mebusun muayyen suç teşkil eden fiillerinden dolayı da ancak Teşrii Organın izin ve müsaadesi ile takibat yapılabilmesinii ifade eder:..

Ankara Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Profesörü Dr Faruk Erem, **Türk Ceza Hukuku** kitabının 130. sahifesinde şu tanımı yapmaktadır:

" Milletvekillerinin görevlerini layikiyle yapabilmeleri ve üzerlerinde herhangi bir tazyik yapılmamasını sağlamak amacı ile Anayasa hukuku, milletvekilleri hakkında yasama dokunulmazlığını kabul etmiştir.

Sorumsuzluk, milletvekillerinin şahsına mahsus bir imtiyaz değildir. Yasama görevinin layıkı veçhile yürütülebilmesini sağlamak için vazedilmiş bir hükümdür. Bu müessese ceza kanununda bir istisna telakki olunmamalıdır. Bu müessese umumi kanunlara, üstün bir kanuna dayanır. Bu itibarla yasama görevi lehine en geniş şekilde yorumlanmalıdır. Kamutay karan ile dahi sorumsuzluk kaldınlamaz..."

Türk Anayasa Hukukunun Umumi Esasları adlı kitabının 251 sahifesinde ise Prof. Dr. İlhan Arsel sorumsuzluğu şöyle tanımlamaktadır·

Sorumsuzluk, her iki Meclis üyelerinin vazifelerini ifa sırasında beyan edecekleri oylardan dolayı herhangi bir takibata maruz bırakılmamalıdır..."

Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Bahri Savcı, **Anayasa Hukuku Ders Notları**'nın 56. sahifesinde şu tanımı ileri sürmektedir:

Parlamenter muafiyetler, parlamento üyesi fonksiyonunu serbestçe görebilmesi için hükümet veya hususi şahıslar tarafından açılan adli takiplerden koruyan imtiyazlardır..."

Sorumsuzluk ve dokunulmazlık konusunda doktora tezi hazırlamış olan Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden Dr Metin Kıratlı, **Parlamenter Muafiyetler** adlı incelemesinin 4. sahifesinde şu tanımı yapmaktadır:

Bugün Parlamenter Muafiyetler denince parlamento üyelerinin sahip olduğu, parlamento içindeki fikir ve söz hürriyeti ile teşrii görevleri esnasında tevkif ve kovuşturmalardan masuniyet anlaşılır...

Anayasa ne diyor?

1961 Anayasası, sorumsuzluk ve dokunulmazlık kurumlarına 79. ve 81. maddelerinde yer vermiştir

Anayasa madde 79: *"Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Meclis'te ileri sürdükleri düşüncelerden, bunlan Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.*

Seçimlerden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir Meclis üyesi, kendi Meclisinin karan olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali bu hükmün dışında kalır. Ancak bu halde, yetkili makam durumu hemen ve doğrudan doğruya üyenin meclisine bildirmek zorundadır.

Bir Meclis üyesi hakkında, seçimden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi, üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır. Üyelik süresince zaman aşımı işlemez. Tekrar seçilen Meclis üyesi hakkında takibat kendi meclisinin yeniden dokunulmazlığını kaldırmasına bağlıdır.

Meclisteki siyasi parti gruplarınca yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz."

Anayasa madde 81: *"Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya üyeliğin düştüğüne Meclisçe karar verilmesi hallerinde, karar tarihinden başlayarak bir hafta içinde ilgili üye veya Türkiye*

Büyük Millet Meclisi, herhangi biri, bu kararın Anayasa veya İçtüzük hükümlerine aykırılığı iddiası ile iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilir. Anayasa Mahkemesi iptal istemini 15 gün içinde karara bağlar."

Gerçek nitelikleri

Dokunulmazlık ve sorumsuzluk, genel kanının aksine ayrı kapsam ve nitelikte kavramlardır. Sorumsuzluk, yasama görevinin kuşkusuzca yürütülebilmesi için tanınmış bir ayrıcalık; dokunulmazlık işe yasama görevi ile ilgili olmayan eylemlerden dolayı yapılacak ceza kovuşturmasına engel olan bir Anayasa kurumudur. Sorumsuzluk, suç olan bir eylemin cezalandırma koşulunu ortadan kaldırırken, dokunulmazlık cezayı ya da kovuşturmayı erteleyen bir engeldir Yani ceza usûlü hukukuna ilişkin erteleme nedenidir Madde, ceza hukuku yönünden suçun oluşumu ve cezanın verilişi ile ilgili değildir Sorumsuzluk ise, Kamutay üyelerinin ceza ve hukuk sorumluluğunu ortadan kaldıran kovuşturma olanaklarının kullanılması anlamını taşıyan bir Anayasa kurumudur. Amacı, yasama görevi ile ilgili söz ve düşünceyi güven altına almaktır. Bu nedenle ceza hukuku ilkelerine göre oluşan bir suçun, ancak cezalandırma öğe ve koşulunu yok saymaktadır. Sorumsuzluk, Kamutay üyelerinin yasama görevlerini hiçbir korku ve kuşkuya kapılmaksızın yerine getirmeleri için konmuştur. Gene ayni amaçla konmuş olan dokunulmazlık ise yasama ile ilgili olmayan eylemleri kapsar Bunları birbirine karıştırmamak, sorumsuzluk kurumunun güveni altında bulunan eylemleri, bu güveni yasama görevi ile ilgili olmayan eylemler için de korumak amacı ile konmuş olan dokunulmazlık kurumu ile ortadan kaldırarak suç saymak açıkça bir çelişmedir Ve özel hukuktaki kanuna karşı hile kavramına benzemektedir. Anayasa'nın bir buyruğu, Anayasa'nın bir başka buyruğuna sığınılarak ortadan kaldırılmaktadır. Oysa her iki kavram ve kurum aynı amaçla Anayasa hükmü olarak konmuştur. Bu amaç bir bütündür. Bölünemez. Dokunulmazlık, sorumsuzluğu tanımlamaktadır Birbirlerini yok etmek için kullanılamazlar.

Kamutay üyelerinin görevlerini özgürce yerine getirmeleri için sorumsuzluk ve dokunulmazlığa daha geniş uygulama alanı aranacağına, dokunulmazlığı sorumsuzluğa karşı kullanmak, Anayasa'ya aykırı olduğu kadar sorumsuzluk ve dokunulmazlık kavramları ile de çatışmaktadır. Geçmişin yanlış uygulamaları ise bugünün kurumlarına özünden ayrı nitelik veremezler

Dr Metin Kıratlı **Parlamenter Muafiyetler** adlı tezinde, sorumsuzluk ve dokunulmazlık ayrımına değinerek şu açıklamayı yapmaktadır:

O halde dokunulmazlık, sorumsuzluğu tamamlayan bir müessese olarak kabul edilebilir. Yalnız ikisi arasındaki farkları belirtmek gerekir.

a) Sorumsuzluk, teşrii görevle ilgili fiillere ait olduğu halde dokunulmazlık, teşrii görevin dışındaki fiillerle ilgilidir.

b) Sorumsuzluk cezai, hukuki ve mali bütün kovuşturmalara karşı bir masuniyet sağladığı halde, dokunulmazlık, o memleketin Anayasa sistemine göre sadece cezai veya sadece hukuki kovuşturmalara karşı hüküm ifade eder.

c) Sorumsuzluk, daha önce belirtildiği gibi, daimi olduğu halde dokunulmazlık bazı memleketlerde bütün milletvekilliği boyunca bazı memleketlerde sadece içtima esnasında kovuşturmayı tatil eder.

d) Sorumsuzluk parlamento tarafından bile kaldırılamadığı halde dokunulmazlık her zaman için kaldırılabilir...

Bir yanlış kanı

Sorumsuzluk konusunda bir yanlış kanı da, Kamutay üyelerinin sadece kürsüde söyledikleri sözleri Kamutay dışında da söylemek özgürlüğüne sahip oldukları sorumsuzlukta, ölçünün bu **sözler** olduğudur. Oysa Anayasa'mızın 79. maddesinde açıkça belirtildiği gibi, ölçü sadece **söz** değil, en geniş anlamda **düşünce**dir. Düşünce ise yurt sorunları konusunda sahip olunan bilgi ve düşünceyle ileri sürülen ve saptanan siyasal strateji anlamına gelmektedir. Aksini düşünmek, Kamutay üyelerini kürsüde söylediklerini kürsü dışında tekrarlayan bir duruma sokarak papağanlara ya da plahlara benzetmek olur Kamutay

üyesinin yurt sorularına ilişkin her düşüncesi Anayasa'mızın 79. maddesinin güveni altındadır. Seçimden seçime milli iradeye ilanı aşk edenler, halk temsilcilerine daha geniş özgürlükler verilmesinden yana olmalıdırlar Bu güveni değil ortadan kaldırmak, hangi gerekçe ile olursa olsun etkisini azaltmak bile Anayasa ile bağdaşmaz. Kaldı ki, Anayasa'mızın 20. maddesi herkesin düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu, bunları dilediği araçlar ile yayabileceğini hüküm altına almaktadır

Açıklamalarımız şu temel konuya ışık tutmaktadır. Sorumsuzluk, Kamutay üyesinin görevini tam anlamı ile yürütebilmesi için hiçbir düşüncesinden dolayı sorumlu tutulamayacağına ilişkin bir Anayasa kuralıdır Ölçüsü yasama görevinin kapsamıdır Dokunulmazlık, Kamutay üyelerinin yasama görevi ile ilgili olmayan suçlarından dolayı, örneğin bir adi suç için Kamutay kararı olmaksızın kovuşturulamamaları demektir Kamutay üyesini yasama görevinde sorumsuzluk, yasama görevi dışında dokunulmazlık kurumları korumaktadır Sorumsuzluk ve dokunulmazlık birbirini tamamlayan kurumlardır Kamutay üyesinin görevi ile ilgili olmayan bir kurumun, üyenin görevi ile ilgili düşüncelerinden dolayı kovuşturulması için kullanılması bizim gibi geri kalmış ülkelere özgü bir demokrasi cehaletidir.

Bu konuda Prof. Dr. İlhan Arsel şu görüşleri ileri sürmektedir:

" Dokunulmazlığın kaldırılması takibinin indî veya keyfî takiplere mevzu teşkil etmemesi veya siyasi bir maksat ve ihtirasa hizmet düşünceleri ile getirilmiş olmaması,

Dokunulmazlık kaldırılacaksa buna mütedair kararda, kazai mahiyet arzedecek hükümlerin yer almaması...

Ceza Hukuku Profesörü Faruk Erem ise şu noktaya dikkati çekmektedir:

Herhalde üyenin siyasi faaliyetine mani olmak maksadı ile bir takibin bahis konusu olmadığı, kovuşturma konusunun kamuoyundaki etkisinin mutlaka nazara alınmasının gerekli bulunduğu, aksine bir mahkeme kararı olmadıkça üyenin itibarlı kişi olarak yasama görevine devamının mümkün olmadığı hallerde dokunulmazlığın kaldırılmasına karar verilmelidir..."

Bu konuya, İngiltere'de cinsel bir skandala adı karışan bakanın durumu veya herhangi bir ülkede bir hükümet üyesinin cinayet sanığı olması gibi örnekler verilebilir

Dr Metin Kıratlı, bu konu ile ilgilenenlere, özellikle alemı kör, kendini alim sanan komisyon üyelerine önemle salık verdiğimiz bilimsel incelemesinde şu endişeyi dile getirmektedir:

Bir milletvekili parlamento içinde ne kadar sorumsuz olursa olsun, eğer şu veya bu sebeple onun parlamentoya katılmasına engel olunabiliyorsa o milletvekilinin dolayısı ile o parlamentonun tam bir bağımsızlığı yok demektir. Bu durumu göz önüne alaraktan hemen bütün anayasalar milletvekillerini teşrii faaliyetlerle ilgili olmayan suçlardan dolayı da bazı kovuşturmalara karşı korumak lüzumunu duymuşlar ve bu kovuşturmaları parlamentonun müsaadesine tabi tutmuşlardır "

Geçmiş zaman olur ki...

Yüksek Adalet Divanı tarafından ölüm cezasına çarptırılan eski başbakanlardan Adnan Menderes'in, 19.4.1947 ve 22.4.1947 günleri Demokrat İzmir ve Yeni Asır gazetelerinde yayınlanan demeçlerinde hükümetin manevi şahsiyetine hakaret suçu bulunduğu iddiası ile dokunulmazlığının kaldırılması istenmiş, ancak karma komisyon bu istemi reddetmiştir:

Tek partili dönemde verilmiş bu kararın gerekçesini, 20 yıl sonra bir vesika olarak ibretle sunuyoruz:

Bu sözlerin, 19.4.1947 tarihli Demokrat İzmir gazetesi ve 22.4.1947 tarihli Yeni Asır gazetesinde yayınladığı anlaşılmakta ise de, kendisinin daha önce Büyük Millet Meclisi kürsüsünden Aydın milletvekilleri seçim tutanakları vesilesi ile aynı şeyleri, hatta daha şiddetli bir lisanla söylemiş olduğunun, Meclis zabıtları üzerinde yapılan incelemeler sonunda anlaşılmış olmasına ve Anayasa'nın 17 maddesinde de bir milletvekilinin ne meclis içindeki oy, düşünce ve demeçlerinden ne de Meclisteki oy, düşünce ve demeçlerini Meclis dışında söylemek ve açığa vurmaktan sorumlu olmadığı tasrih edilmiş bulunmasına binaen Kütahya milletvekili Adnan Menderes'in milletvekili dokunulmazlığının kaldırılmasına mahal görülmediğine... (Tutanak Dergisi, D. VIII, T II, Cilt 10, Karma Komisyon Raporu, E. 3/116 K. No. sayılı 9.11.1948 tarih.)

Millet Partisi Genel Başkanı Osman Bölükbaşı'nın Mersin'de yaptığı bir konuşmada Büyük Millet Meclisi'nin manevi şah-

siyetine hakaret ettiği iddiasıyla dokunulmazlığının kaldırılması istenmişse de, Karma Komisyon suç olduğu ileri sürülen bu sözleri *"...Meclis içindeki beyanatı dışanda açıklama mahiyetinde..."* görmesi nedeni ile reddolunmuştur (Tutanak Dergisi, D. X, T II, 1956, Cilt 13, sayı 250. Genel Kurul kararı 2.7 1956 sahife 39.)

Devletin emniyet kuvvetlerine hakaret suçu ile dokunulmazlığı kaldırılmak istenen Sadık Aldoğan hakkındaki komisyon kararında da dokunulmazlığın kaldırılması istemi reddolunmuştur. (Tutanak Dergisi, D VIII, T II, C.9 S. 65 Genel Kurul 23.1.1948, sahife 82,83)

İşaretimiz kartaldır...

Kırşehir milletvekili Osman Bölükbaşı, 21.6.1957 günü Kırşehir'in tekrar il yapılması kanun tasarısı üzerinde konuşurken Meclisin manevi şahsiyetine hakaret ettiği kabul olunmuş ve dokunulmazlığı kaldırılmıştır Bölükbaşı'nın dokunulmazlığının kaldırılmasına sebep olan sözleri şunlardır:

"Utanın, utanın zalimlerin uşaklan! Topunuz ne olduğunuzu gösterdiniz. Haysiyetsiz herifler!.. Haysiyetsizler!.. Namussuzlar!.. Müstebidin köpekleri!.. Müstebit köpekler!..

Kaç kişinin dokunulmazlığı kalktı?

Dr. Metin Kıratlı'nın **Parlamenter Muafiyetler** adlı değerli incelemesinden öğrendiğimize göre, 3. dönem 2. Toplantı 1 Kasım 1928 günlü 1 Birleşim ile, 9. Dönem 2. Toplantı 29 Nisan 1959 günlü 62. Oturum arasındaki yasama yıllarında dokunulmazlığın kaldırılmasına ilişkin istemlerden yüzde 97'si reddedilmiş, yüzde 2.7'si kabul edilmiştir Dr. Metin Kıratlı'nın yaptığı sıralamaya göre dokunulmazlığın kalktığı durumlar, adam öldürmeye teşvik, yiyicilik, ihtilas, Atatürk'e suikast, emniyeti suiistimal, evrak üzerinde sahtekarlık, iftira, hükümetin manevi şahsiyetine hakaret, TBMM'ni tahkir, başbakana hakaret dosyaları olup, bu dosyalar dolayısıyla 14 milletvekilinin dokunulmazlığı kaldırılmıştır

Dokunulmazlık istemlerine karşın dokunulmazlığın kaldırılmadığı dosya sayısı 474'tür. Bunlar arasında 4 cumhurbaşkanına, 16 başbakana, 1 Türklüğe, 1 hükümete, 2 bakanlara hakaret suçları vardır. Ayrıca TBMM'ni tahkir, sırrı neşren ifşa, halkı itaatsizliğe teşvik, milli menfaatlere aykırı beyan, devletin emniyet kuvvetlerini tahkir suçları da bulunmaktadır

Dokunulmazlığın kaldırılması usulü

Dokunulmazlığın kaldırılması usulü Meclis İçtüzüğü'nün 178-182 maddelerinde öngörülmüştür. İlgili maddelere göre Kamutay üyesinin dokunulmazlığının kaldırılması istemi, mahkemeler kanalı ile Adalet Bakanlığı'na gelir Adalet Bakanlığı bir gerekçe hazırlayarak istemi, Başbakanlık aracılığı ile Meclis Başkanlığı'na gönderir. Meclis Başkanı bu istemi Anayasa ve Adalet Komisyonları'ndan kurulu karma komisyona havale eder Komisyon evrakı inceler, tanık dinleyemez. Komisyonların bu konudaki kararları bir ay içerisinde sonuçlandırılmalıdır Meclis İçtüzüğü'nün 179. maddesi şu hükmü koymaktadır:

İhzari ve muhtelif encümenler bir masuniyetin kaldırılması hakkında kendilerine muhavvel evrakı en çok bir ayda intaç ederler...

Yani dokunulmazlığın kaldırılmasına ilişkin istem Meclis Başkanı tarafından hazırlık komisyonuna gönderildiğinde, bu komisyon bir ay içerisinde 180. madde gereğince karar vermek zorundadır.

Yoksa bu süre Karma Komisyon'a, Hazırlık Komisyonu'nun kararının verildiği günden başlayan süre değildir Hazırlık Komisyonu bu süreyi geçirmişse İçtüzük gereğince kararını Karma Komisyon'a götürülmemesi gerekir Eylem artık o noktada durmuş ve dosya düşmüştür.

İnceleme bu süreye uyularak yapılmış ve sonuçlandırılmış ise, Hazırlık Komisyonu'nun kararı Karma Komisyon'da görüşülür, dokunulmazlığı kaldırılmak istenen milletvekili dinlenir Karma Komisyon, dokunulmazlığın kaldırılması kararını alırsa, bu karar Genel Kurul'da tartışılır. Kamutay'da bu konudaki en son söz Genel Kurul'undur

1961 Anayasasının 81. maddesine göre dokunulmazlığı kaldırılan milletvekili veya başka bir Kamutay üyesi, Genel Kurul kararından itibaren bir hafta içinde Anayasa Mahkemesine başvurup, kararın, Anayasa ve İçtüzük hükümlerine aykırı olduğunu ileri sürerek iptalini isteyebilir Anayasa Mahkemesi 15 gün içinde karar vermek zorundadır.

Ve Çetin Altan olayı

Cumhuriyet tarihimizde sanırız ilk kez bir milletvekilinin dokunulmazlığı komisyonlarca sabaha dek görüşülerek kal-dırılmıştır. Ancak karar, uyku mahmurluğundan olacak şu önemli sakatlıkları taşımaktadır. Şöyle ki:

1) Hazırlık Komisyonu ve Karma Komisyon kararlarında Çetin Altan'ın dokunulmazlığı değil sorumsuzluğu kaldırılmıştır. Sorumsuzluk ise Kamutay kararı ile bile olsa kaldırılamaz. Sorumsuzluk yasama görevi ile ilgili çalışmaları kapsar. Bu çalışmalar süresince suç işlenmişse suçun cezalandırma koşullarını kaldırır

Dokunulmazlık Ceza Muhakeme Usullerine ilişkin erteleme nedenidir Üyenin yasama görevi ile ilgili olmayan suçlarından dolayı kovuşturulmaması için konmuş olan hüküm, milletvekilinin yasama görevi ile ilgili siyasal düşüncelerini kovuşturmak için kullanılmıştır. Bu yönden, karar, tümüyle Anayasa'nın 79. maddesine aykırıdır Bu kararı ile Komisyon, kralın 1621'de Avam Kamarası'na karşı kullanamadığı gücü, 20. yüzyılın ikinci yarısında Anayasa düzeni içinde kullanmıştır Bu karar ileride bütün dünya hukuk fakültelerinde örnek olarak gösterilecektir

2) Dokunulmazlığın kaldırılması istemi, subjektif siyasal çıkarlara dayanmaktadır Karar, Türkiye'nin en etkili yazarlarından biri olan Çetin Altan'ın siyasal eylemine mani olmak için komisyonlara getirilmiştir Yürürlükteki yasalarımıza göre savcılar, yargıçlar gibi bağımsız olmayıp partili Adalet Bakanı emrinde teminatsız memurlardır ve kamu davaları Bakanın vereceği emirle açılabilmektedir. Komisyonda Çetin Altan'ın dosyası ile birlikte 68 dosya vardır. Bu dosyalar arasında sahtecilik, silahla tehdit, hükümetin manevi şahsiyetini tahkir, adam öldürmeye

teşvik, Tedbirler Kanunu'na muhalefet, adliyenin manevi şahsiyetini tahkir gibi suçlar varken, öncelik ve ivedilikle gece yarılarına kadar çalışılıp Çetin Altan için karar alınması bile gerçek amaçları ortaya koyacak en önemli kanıttır.

3) Dokunulmazlığın kaldırılması kararında, yargı erkinin görevi ile ilgili beyanlarda bulunulmamalıdır. Komisyonların görevi, maddi ceza hukukuna ilişkin suç öğeleri üzerinde yargıda bulunmak değil, İçtüzük gereğince usule ilişkin bir karar vermektir. Olayda bu ilkel kural da çiğnenmiştir. Gazetelerde yayınlanan ve yalanlanmayan bir habere göre G. Partisi üyelerinden biri yazılardaki suç öğeleri hakkında beyanda bulunmuştur. Bu beyan Anayasa'mızın,

" Hiçbir organ, makam, merci ve kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz...

diyen 132'nci maddesinin 2'nci fıkrasına aykırıdır. Bu ise, anayasal anlamda değil, günlük dildeki anlamı ile söyleyelim ki sorumsuzluk (milletvekili sorumsuzluğu) konusunda sorumsuzluğun ta kendisidir

4) Meclis İçtüzüğü'nün, komisyonların inceleme süresi ile ilgili 179'ncu maddesine göre, eğer 178'inci madde gereğince Hazırlık Komisyonu, Meclis Başkanı'nın dokunulmazlık ile ilgili istemi komisyonlara gönderildiği tarihten bir ay sonra incelemeye başlamışlarsa, dosyaların Karma Komisyon'a götürülmemesi gerekir İşlem, o noktada, süreye uyulmaması nedeni ile düşmüştür. İstemin Meclis Başkanı'nca komisyonlara hangi tarihte gönderildiği hakkında kesin bilgi sahibi değiliz. Dosyanın bu noktadan da incelenerek, İçtüzük'te öngörülen bir aylık süre içerisinde incelemenin yapılıp yapılmadığının da anlaşılması gerekir. Eğer süreye uyulmamışsa karar bu yönden de İçtüzüğe aykırıdır.

Kişisel görüşümüze göre komisyonların aldığı karar dokunulmazlığın kaldırılması kararı değil, sorumsuzluğun kaldırılması kararıdır. Bu yüzden de **YOK** hükmünde sayılmak gerekir

Sonuç

Özgürlüğün herkese göre değişen değişik tanımları vardır Ancak bu konu dolayısıyla Perikles'in, ***"Hürriyet, iktidarların***

yaptıklarına muhalefet etme cesaretidir" şeklindeki güçlü tanımını belirtmeden geçemeyeceğiz. Çetin Altan, Parti Tüzüğü'nde sosyalist ilkeleri benimsediğini duyuran ve bu görüşlerini Anayasa'nın 56 ve 57'nci maddeleri buyruğunca savunan Türkiye İşçi Partisi'nin üyesi ve Akşam Gazetesi fıkra yazarıdır; Partisinin sahip olduğu sosyalist stratejiyi Kamutay içinde ve dışında savunmaktadır. Çetin Altan'ın savunduğu ilkeler ve strateji ile bu derginin (KİM) sahip olduğu strateji aynı olmayıp, bu derginin savunduğu strateji ve ilkeler Çetin Altan tarafından *cılkı çıkmış komprador burjuvaziye meşruiyet verme çabası...* olarak nitelenmektedir. Bu ve Çetin Altan'ın devlet eli ile fert zenginleştirmenin belgelere dayanan somut açıklamaları, emekçi sınıf hakkındaki görüşleri konumuzun hukukça bölümünü ilgilendirmemektedir. Bunlar ayrı bir siyasal değerlendirme konusudur Burada önemli olan Profesör Hıfzı Veldet Velidedeoğlu'nun belirttiği gibi bir hukuk kuralının savunulmasıdır. Demokrasilerde demokrasiye inanmış olanlar, bir toplumda bir kişiye yapılan haksızlığın bütün topluma yapıldığına inanırlar Çetin Altan'ın görüşlerini beğenirsiniz ya da beğenmezsiniz. Onu zararlı, ya da yararlı bulabilirsiniz. Onunla aynı görüşlere sahip olmadığınızı yazabilirsiniz. Ama hukuk devleti özlemine bağlı namuslu bir aydınsanız bu yasadışı tutuma karşı çıkmalısınız. Öğünerek söyleyelim ki, bu yasadışı tutuma hukuk devleti ilkesine bağlı partilerimiz Türk Hukuk Kurumu, Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakülteleri öğretim üyeleri ve altın kalemli bilim adamlarımız karşı çıkmışlardır. Anayasa'nın uyanık bekçiliğini bir kez daha yapmışlardır.

Yukarıda anılan Adnan Menderes ile ilgili karar 1948 yılında tek partili devirde verilmiş ve üyenin sorumsuzluğuna saygı duyularak dokunulmazlığın kaldırılması istemi reddolunmuştur O günden bu yana, 20 yıl geçti, Bugün demokrasi uğruna bir ihtilal yaptık. Buna rağmen, aynı nitelikteki bir olayda, bir milletvekilini, ilkelerinden dolayı mahkum edebilmek için gece yarılarına kadar toplantılar yapılıyor Unutulmasın ki kaplanın sırtında hüküm sürenler, birgün o kaplana yem olmaktan kurtulamazlar.

(Kim, 7 Temmuz 1967)

SATILMIŞLAR

Vatan turfanda sebze gibi sokaklarda bağıra bağıra satışa çıkarılmaz. Bu bir **ince zanaat**tir. Yolu yordamı, inceliği vardır. Ne satan *"Ben vatan satıyorum"* ne de alan *"Benim işim budur, ben her az gelişmiş ülkeyi böyle sömürüyorum"* der Uzmanlık isteyen bir iştir bu. Ve yurdumuzda da böyle uzmanlara sık sık rastlanmaktadır. Bakarsınız adam her yerde bas bas bağırır:

"- Aşırı cereyanlar aldı yürüdü. Tedbir almak gerekir. Mülkiyet düşmanları işi azıttılar; şereflere ve haysiyetlere tecavüz ediyorlar. Hür teşebbüs baltalanıyor. Atmalı hepsini içeri..."

Araştırırsınız. Kim bu adam? Ne istiyor? Öğrenirsiniz ki bir yabancı şirketin Türkiye temsilcisidir; onbinlerce lira maaş almaktadır bir ayda. Ya da ortaktır, bir imza ile milyonlar kazanır. Çıkarının bozulmaması için çalışacaktır. El altından gazetelere para yollayacak, politikacıların sırtını sıvazlayacaktır Aşırı karını aşırı cereyan gürültüsü ile unutturacaktır

Gazete okursunuz. Adam ateşli bir yazardır; herkese söver, küfür eder Savunduğunuz ilkeler adına siz utanırsınız. Demokrasi devrinde demokrat, ihtilal döneminde cuntacı, yabancı sermayenin yanında komprador meddahı olur Dün sövdüklerine bugün methiyeler düzer. Göklere çıkartır onları:

"- İşte, vatanın mimarı geldi. Kaç zamandır onu bekliyorduk. Kalkınmayı o yapacak. Kim ona sataşırsa komünisttir. Sizi gidi solcular..."

Ve daha bir sürü zırva. Bakarsınız bu ateşli, bu küfürbaz yazar rotatif değiştirmiş, bir yerlerden kredi almıştır. Durumu düzelmiş, geliri artmıştır Cakasından geçilmez. Viski bardağını elinden düşürmez...

Adam profesördür Türkiye'nin koşullarını, dünyadaki çıkar dengesini herkesten iyi bilmektedir. Özel konuşmalarını dinlemişsinizdir Bilgili ve bilinçlidir Bir gün bakarsınız, bir iri kıyım partinin gölgesinde, büyük bankaların birinde idare meclisi üyeliği almıştır. Yazdıklarını, söylediklerini unutur Altına bir araba çeker, iki tane de kat alır Gelsin yolluklar, Avrupa gezileri, bir de yüksek bir koltuk vaadi... Başlar konuşmaya ve yazmaya:

"- Efendim, bunlar bizi ittifaklarımızdan ayırmak istiyorlar. Kasıtlıdırlar. Bilmem nerede de böyle olmuştur. Hür teşebbüs korunmalıdır. Şereflere ve haysiyetlere son zamanlarda tecavüz artmıştır. Bir merkezden idare ediliyorlar..."

Öğrencileri merak edip kendisine sorarlar:

"- Hocam, şu şu hareketler Anayasa'ya aykırı mıdır? Siz daha önce böyle söylemiştiniz.

Cevap verir:

"- Siz dersinize bakın. Siyasetle uğraşmayın. Bunlar tehlikeli işler!"

Sormak istersiniz:

Siz neden dersinizle uğraşmıyorsunuz da, kırkınızdan sonra bankacılığa merak salıp, ikide birde siyasi demeçler veriyorsunuz? Hem maşallah siyasetle uğraştıktan sonra, bir hayli de serpildiniz, geliştiniz. Keyfinizden geçilmiyor?" diye.

Hafiften, bilgiççe bir tebessüm. Bilimsel kılığa sokmak istediği bir ukalalık. Büyüklerine kaş göz işaretleri...

Alın işte size yıllarca savaşını yaptığınız üniversite muhtariyeti, bilim özgürlüğü... Bozuk para gibi harcanmıştır savaşınız, ülkünüz, herşeyiniz...

Bakarsınız, bir gürültü, bir çalım, toz duman... Ne o?! Adam milliyetçiliğini ispat edecek. Beğenmediği herkesi komünist ilan edecek. Konuşma yapar, yazı yazar. Kendisine bir kahraman süsü verir. Bilinmez kavramlara karşı "don Kişot'luk " ilan eder:

"- Kanımın son damlasına kadar solcularla mücadele edeceğim. Şu tarihte şunu yaptım. Ben olmasam kızıllar Türkiye'ye girecekti. Ne eziyetler çektim. O var ya, işte o komünisttir. Öbürüne hiç güven olmaz."

Araştırır öğrenirsiniz; bu milliyetçi zatın bir zamanlar tabiiyet değiştirmek için yabancı makamlara başvurduğunu, kızının Amerikan çavuşları ile yaşadığını söylerler. Her zaman sermayeden, her zaman yabancılardan yanadır. Parası pulu yerindedir. Giyimi kuşamı, yaşamı lükstür.

Bu ve benzerleri konuşurlar, yazarlar, çizerler. Öcüler, tabular yaratırlar. Bu gürültü içinde, köy enstitüleri kapanır, namuslu aydınlara kelepçe yakılır. Yabancı şirketler vurgunlarına devam ederler...

Kitaplar vardır. Beşyüz sayfa. Arkasında "Fiyatı bir lira" yazar. Onu da almazlar. En uzak köy muhtarlığına kadar yollanır

İçini açarsınız; İsmet Paşa'nın, yazarların, gençlerin komünistlikle, Rus casusluğu ile suçlandığını görürsünüz. Bu değirmenin suyu nereden gelir, bilinmez. Bakarsınız kitapçılarda oniki buçuk liraya satılan kitapların yüzlercesi fakülte kantinlerinde parasız dağıtılır

Petrol meselesi çıkar bu arada. İşte gerçek turnusol kağıdı... Kimin milliyetçiolduğunu, kimin yabancı çıkarlarını savunduğunu anlayacaksınız. Asit bu. Gerçek milliyetçiler kükrerler:

"- Doğal kaynaklar Türk Devletinin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu petroller bizimdir. Onu biz işletmeliyiz. Yabancılar petrolü bize pahalı satıyorlar. Petrol Kanunu değişmeli, yabancı şirketler kontrol edilmelidir."

Yabancı petrol şirketlerinin takviyeli korosu başlar teraneye:

Kanunla verilen haklar alınamaz. Onlar olmazsa biz petrol çıkaramayız. Elbette onlar bizden daha iyi bilirler. Bizi Ruslar'a mı satmak istiyorsunuz. Biz aşiret devleti miyiz..."

Evet, değiliz. Değiliz ama, bunu mahkeme kararlarını çiğnerken, parti toplantılarını basarken, geceyarıları Meclisi aratırken, kitapları, tiyatroları yasaklarken hatırlamazlar da, yabancı şirketlerin çıkarlarını savunurken akıllarına getirirler. Bir de bunun adı milliyetçilik olur

"- Kızıllar, komünistler, mülkiyet düşmanları, Rus ajanları, ortanın solu Moskova yolu..."

Ne o? Beyler vatan kurtarıyorlar. Kime karşı? Başta saçlarını bu mücadele için ağartmış İsmet Paşa'ya ve tüm milliyetçilere karşı...

Evet garip bir ülkedir Türkiye. Milli çıkarları savunanlar komünist ve dinsiz, yabancı hıristiyan şirketlerini savunanlar milliyetçi ve müslüman. Her yurttaşın toprak sahibi olmasını isteyenler mülkiyet düşmanı, uçsuz bucaksız toprakları ağalara verenler mülkiyetçi. Yabancı şirketlere milyonlar kazandıranlar özel teşebbüsçü, milli sanayiin kurulmasını isteyenler özel teşebbüs düşmanı. Milli kahramanlar korkak, hain, Amerikan firması müttehitleri vatansever...

Kötü paranın sağlam parayı kovması gibi, "sahne-i siyasette" bu bezirganlar at oynatıyor Şimdi onların astığı astık, kestiği kestik.

Şöyle bir geçmişe bakarsınız; Damat Ferit vatan haini değil miydi? Onun yaverleri, sırmalı paşaları, Anzavur'u, Kuvay-ı İnzibatiyesi, Ali Kemal'i... Ve neden Mustafa Kemal 'e bolşevik diyordu Bolu Mutasarrıfı?.. Mustafa Kemal ve İsmet Paşalar, İzmir'e boyunlarında halifenin idam fermanlarıyla giriyorlardı.

O Halife ki, İslam dünyasının başıydı; neden İngiliz işgal ordularının başı gibi düşünüyordu?..

O Damat Ferit ki, altı yüz yıllık İmparatorluğun sadrazamıydı. Neden Düyun-u Umumiye'nin her dediğine evet diyordu?.. O Anzavurlar, Kürt Mustafalar, Ali Kemaller, Zeynel Abidinler, Çapanoğulları, Çerkez Ethemler...

Bütün bunlar tarihin bir sayfasında unutulmuş mudur? Geçmişin karanlıkları bu hainlikleri örtmüş müdür? Ve bugün, dünün bu hainler hortlayıp, alınlarındaki damgalarla, boyunlarında suçlarının ilmiği, arkalarında kefenleri ile büsbütün uzak mıdırlar siyaset sahnesinden?

Öyle ise kim savunuyor yabancı şirketlerin karlarını, yabancıların ipoteklerini?.. Sömürge imparatorluklarının ayrıcalıklarını?.. Kim?..

Hortlamışlar Bir bir, yerlerini, saflarını almışlar. Dün yapamadıklarını, başka yollardan şimdi yapıyorlar!..

Partilerde iri kıyım siyasetçi olmuşlar, üniversitede profesör, basında yazar. Yine eskisi gibi yabancıların çıkarlarını savunuyorlar; adaletsiz düzenin jandarması, demokrasinin tüccarı olmuşlar...

Dün Mustafa Kemal ordularına nasıl yenilmişlerse, bugün de Mustafa Kemalcilere yenileceklerdir. Damat Ferit'in gayri meşru siyasi varisleri, Düyun-u Umumiye hırsızları, devrim ve demokrasi kundakçıları, satılık sözde bilim adamları, profesör eskileri, her devrin şakşakçıları...

Ulusal çıkarlar onları mezar taşlarına kadar kovalayacak. Bizlere bu savaşı korkusuzca yürütmek düşer Kurtuluş savaşının şehitleri bizden bunu istiyorlar.

Yürüyelim arkadaşlar. Güneş ufuktan şimdi doğar!..

(Kim, 21 Temmuz 1967)

Anayasa Mahkemesi'ne Saldıranlara:

ANAYASA'YA SAYGI!..

Çetin Altan'ın dokunulmazlığı dosyası Anayasa Mahkemesi'nde incelenmeye başlanınca, Adalet Partisi ile onun uydusu olan çevrelerde bir tedirginlik başladı. Mahkeme Meclis'in kararını bozunca, bu tedirginlik şaşkın ve kızgın bir telaşa dönüştü.

Akıllarınca her şeyi planlamışlardı. Anayasa Mahkemesi ilk dosyada kararı onaylarsa, diğer dosyaları da arka arkaya Meclis'ten geçirecekler, böylece Çetin Altan'ın "defterini dürecekler"di. Ama Türkiye Cumhuriyetinin en büyük yargıçları bu oyunu bozdu. Ve de karar, Çetin Altan'ın, dergimize yazdığı gibi, Adalet Partililer üzerine soğuk bir duş etkisi yaptı. Şaşırdılar, sinirlendiler, küfrettiler Biri Meclis'i olağanüstü toplantıya çağırdı. Diğeri işin icabına bakılacağını söyledi. Bir türlü akılları almadı bu işi. Sonra başladı demeçler ve yazılar. Perdeyi Başbakan Süleyman Demirel açtı:

Şimdi, Anayasa Mahkemesi usul hatası var demiş. Henüz kararın gerekçesini okumadım. Gazetelerde okuduğuma göre, esas bakımından karan red etmiş. Bu parlamentoya ait bir iştir. Hadise bundan ibarettir.

Bir insan, kendi hukuk bilgisinin temeline ilk harcı koymadan devlet adamı olmaya özenirse, böyle şaşırır, ne söylediği, ne dediği anlaşılmaz duruma düşer Ne diyor Sayın Başbakan:

- Mahkeme esas bakımından karan red etmiş.

Efendim, mahkemeler bir dosyayı incelerlerken, önce konuyu usul yönünden ele alırlar. Usulde bir eksiklik yoksa o zaman davanın esası, özü incelenir ve karara bağlanır. Yoksa usul incelemesi yapılmadan, esas hakkında karar alınmaz. Bu, hukuk usulünde de, ceza usulünde de böyledir. Bunun içindir ki, davayı usul yönünden kaybeden avukatları küçümserler meslek hayatlarında.

Anayasa Mahkemesi İkinci Başkanı Sayın Lütfi Ömerbaş, kararı açıklarken Adalet Partililerin bu kadar bilgisiz olacaklarını düşünemediği için, kararı *"- Millet Meclisi'nin kararının iptaline oy çokluğu ile, işin esasının incelenmesine yer olmadığına ise oybirliği ile karar alınmıştır"* diye özetlemiştir.

İşte şimdi bu sözler şöyle yorumlanmaktadır:

- Kararın esastan bozulması oybirliği ile reddolunmuştur. Bütün üyeler esasa ilişkin itirazı reddetmişler, ancak kararı usulden, o da oy çokluğu ile bozmuşlardır. Şimdi kararı yeniden usulüne uygun olarak Meclis'ten geçirirsek, esastan reddolunduğu için, dokunulmazlığı kaldırmanın artık bir sakıncası kalmamıştır.

Bilmemek ayıp değildir

Bu Adalet Partililer, başta Başbakan Demirel olmak üzere, hayatlarında hukuktan hiç nasiplerini almadıkları için, bu konuda da inci üstüne inci dizmişlerdir Hele Anayasa Mahkemesi nedir, ne değildir, bunları hiç bilmemektedirler Eminim, hiç de Anayasa Mahkemesi kararı okumamışlardır. Ama hiç merak buyurmasınlar, yakında Adalet Partisi'nin kapatılması ile ilgili kararı ellerine geçirdiklerinde, bu bilgisizliklerini de örtmek imkanına kavuşacaklar, böyle uluorta konuşmayacaklardır

Bir Anayasa Mahkemesi kararı şöyle incelenir:

44 sayılı, **Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun** adında bir kanun vardır İşte Adalet Partililerin pek rahatsız oldukları Mahkeme, bu yasaya göre düzenlenir.

Bir Anayasa Mahkemesi kararında önce, iptal istemi ile Anayasa Mahkemesi'ne başvuran kişi veya örgütün adı yazılır.

Örneğin 44 sayılı yasanın 32'nci maddesi uyarınca Adalet Partisi'nin kapatılması için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulsa, dilekçeye önce Adalet Partisinin kapatılması isteminde bulunan kişinin adı yazılır. Yani Siyasi Partiler Kanunu'nun 108'inci maddesine göre Cumhuriyet Başsavcılığı istemde bulunabileceğine göre başa, Cumhuriyet Başsavcısı'nın adı yazılacak, onun altına iptal isteminin konusu özetlenecektir.

Özetle, örneğin, Adalet Partisi'nin Siyasi Partiler Kanununun 83'üncü maddesinden 194'üncü maddesine kadar yer alan ve "Laik devlet niteliğinin ve Atatürk devrimciliğinin, devletin ve demokratik düzenin korunması" ile ilgili yasakları çiğnediğinden kapatılmasının talep edildiği yazılacaktır Bundan sonra "ilk inceleme" başlığı ile, Anayasa Mahkemesi'ne başvu-

nan kışı veya kuruluşun, 44 sayılı yasanın 2'nci maddesine göre yetkisi, 22'nci maddesine göre süreler incelenir.

Dilekçenin Anayasa Mahkemesi'ne verilmesinden başlayarak on gün içerisinde 44 sayılı yasanın 26'ncı maddesindeki koşulları taşıyıp taşımadığı da incelenmişse, davanın esasına geçilmesinde bir sakınca olmadığı anlaşılarak dava esastan hükme bağlanır. Ve örneğimize dönersek Adalet Partisi kapatılır Bu karar kesindir

Esasa girip girmeme kararı, ilk inceleme sonunda verilen ve usule ilişkin bir karardır Davanın esası, istemin hukukça niteliği üzerinde etkili değildir. Sadece ilk incelemenin bitip, son incelemenin, davanın esası ile ilgili yargı aşamasının başladığını bildirir Bunu anlamak için hiç de hukukçu olmak gerekmez. Yalnız Adalet Partili olmamak şarttır!..

Usulü böyle olursa

Anayasa Mahkemesi, Çetin Altan olayında incelemesini yapmış, 44 sayılı yasanın dokunulmazlığın kaldırılması ile ilgili 33'üncü maddesine göre kararını vermiştir Mahkeme, kardaki açık usul hatasını görerek, kararı bu yönden bozmuş, esasa girmeyi gereksiz görmüştür Yani Türkçesi, karar öylesine sakattır ki, mahkeme esasa girmeden usulden bozmuştur Ve de Meclis'in kararı aslında, dokunulmazlığın değil sorumsuzluğun kaldırılması niteliğindedir Anayasa Mahkemesi esasa girdiği anda, kararın bu niteliğini inceleyecek, Meclis'in kendisinde olmayan bir yetkiyi kullandığını, dokunulmazlığın kaldırılması usulü ile sorumsuzluğun kaldırıldığını görerek davayı esastan hükme bağlayacaktır

- Ama esastan bozmadı ki...

Ama şimdilik bu gerekli görülmemiştir. Adalet Partililer de bundan şımarmışlar ve nisbet yapmaya kalkmışlardır·

Her şeyin bir sırası var. İkinci kez karar alınırsa, o zaman da esastan bozacak, bütün Adalet Partililerin sesi soluğu kesilecektir. Çünkü Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 79'uncu maddesinde yazılı sorumsuzluğun kapsamını çizecek tek makamdır İşte, "davanın esası" denilen kavram budur. Yoksa Süleyman

Bey'in söylemek istediği gibi, davanın esası suç unsurları hakkında inceleme yapmak değildir Bu incelemeyi Ağır Ceza Mahkemesi yapacaktır. Tabii, Çetin Altan olayında, kaldırılan, sorumsuzluk olduğu için, bu yazılardaki suç unsurlarını tesbit etme yetkisi kimseye verilmemiştir. Türkiye'de hiçbir organ da kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkiyi kullanamaz. Dokunulmazlığın kaldırılması usulleri ile de, sorumsuzluğun kaldırılması safsata ile örtülmez.

Anayasa Mahkemesi, Adalet Partisi seçmeni gibi kandırılamaz. Onlar Türkiye'nin en yüksek yargıçlarıdır. Hukuk bilgileri ve yüksek vicdanlarından başka hiçbir güce ve kavrama dayanmazlar

Demirel'e göre:

- Anayasa Mahkemesi, suç var mı yok mu hususunda karar verme yetkisini haiz değildir.

Evet öyledir ama, bu yetkiye Kemal Bağcıoğlu, ya da Adalet Partisi "lejyonları" Coşkun Kırca ile Emin Paksüt de sahip değildir. Anayasa Mahkemesi'nin suç unsurları üzerinde karar veremeyeceğini ilan edenler, Meclis'in de bu yetkiyi taşımadığını bilmelidirler.

Atma Recep din kardeşiyiz

Başvekil Süleyman Bey, inciler sıralar da, üstad Mümtaz Fenik durur mu?.. O da başladı köşesinde ahkam kesmeye:

Adliye resmen tatile girmiştir. Bütün mahkemeler tatildir. Ancak çok müstacel davalara bakmak üzere nöbetçi mahkemeler faaliyettedir. Yalnız Anayasa Mahkemesi, belki Çetin Altan, dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili olarak bize müracaat eder diye tatile girmemiş ve muhtemel dilekçeyi beklemiştir.

Bravo doğrusu. Ne derin bilgi, ne harikulade seziş!.. o ne fevkal-beşer zeka!. İnsan, demek Adalet Partisi yazarı olunca dahi oluyor!..

Ayıptır söylemesi, 22.4.1962 tarihinde yürürlüğe giren, 44 sayılı, Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluş ve Yargı Usûlleri Hakkındaki Kanun'un 55'inci maddesi aynen şöyledir:

"Yüce Divan sıfatıyla veyahut Anayasa gereğince mehle tabii işlerin yürütülmesini engellememek kaydı ile, Anayasa

Mahkemesi başkan ve üyelerine kırkbeşer günlük yıllık izin verilebilir."

Anayasa'nın 81'inci ve 44 sayılı yasanın 33'üncü maddelerinde dokunulmazlık kararı için öngörülen süre onbeş gündür. Anayasa Mahkemesi, öteki yargı örgütleri gibi tatile girmez. Anayasa Mahkemesi üyelerinin izinleri 44 sayılı yasanın 55'inci maddesi ile saptanmıştır. Bu maddede, ancak Yüce Divan sıfatı ile bakılan işlerle süreye bağlı olan işlerde iznin işlemeyeceği yazılıdır.

Dokunulmazlık işi de, maddede yazıldığı şekilde, mehle bağlı işlerdendir. Ve Anayasa Mahkemesi üyeleri, bu madde gereğince telgraflarla Ankara'ya çağırılmışlardır. Bu, Anayasa Mahkemesi'nin kuruluş ve işleyişi ile ilgili bir yasa buyruğudur.

Mümtaz Faik'in incileri bununla da bitecek gibi değil. Öylesine ürkmüş ki Anayasa Mahkemesi'nden, korku ve hayretle yazıyor.

Her şey on beş, hiç değilse 11 hakimin elindedir.

Ne sanıyordun ya?.. Her şey Menderes'in ya da Demirel'in elinde mi olacak?.. Buna anayasa hukukunda **Anayasa'nın üstünlüğü ilkesi** derler, oku da öğren biraz.

Hem, Mümtaz Faik'e bir korkulu haber daha verelim. Siyasi Partiler Kanunu'nun 81'inci maddesine göre, eğer o beğenmediği on bir hakim isterlerse, Adalet Partisi'nin gelirlerini hazineye irat da kaydedebilirler

Demokratik ülkelerde, sandıktan çıkanların yetkisi, Anayasa Mahkemesi'nin kapısında sona erer Dokunulmazlığın kaldırılması kararı, partilerin değil, Meclis'in kararıdır. Ama bu kararı iptal eden karar da, Meclis'in üzerinde bir organ olan Anayasa Mahkemesi kararıdır. Bunu kafalara iyice yerleştirmek gerekir.

Yazara bakın siz!..

Kendi tanımıyla *"950-60 zulüm ve soygun devrinin bugünkü sözcüsü"* Fatih Rıfkı Atay da kolları sıvadı hemen:

- Bunun bir çaresi bulunmalıdır. Suç işleyenler tatil devresinde hesap vermelidirler. Suçlan hapsi gerektiriyorsa Meclis'e dönmemelidirler.

İşte, gördünüz mü yılların üstad yazarını?.. Adam yıllarca yazı yazmış ama, bir kere zahmet buyurup hukuk kitabı okumamış. Anayasa nedir, sorumsuzluk nedir, dokunulmazlık nedir, haberi yok. İlle de küfür etsin. Onu bunu karalasın. Bunun da adı yazarlık olsun... Neyse, bu sıralarda eline torunlarının yurttaşlık kitabı geçerse okur, öğrenir bu konuları.

"Tonton" Orhan Seyfi telaş içerisinde. Beti benzi atmıştır mutlaka. Bakın ne diyor:

- Anayasa Mahkemesi'nde verilen kararın, demokratik hürriyet rejimi taraftarları üzerinde, komünist propagandalarına meydanı boş bırakmak anlamında bir tesir yapmadığı inkar edilemez. Komünizme karşı olanlar bu karardan irkilmiş, hayrete düşmüştür

Tamam. Çıktılar işin içinden. Anayasa Mahkemesi de komünist. Üniversite öğrencilerinden, öğretim üyelerinden, Yargıtay Başkanı'ndan sonra Anayasa Mahkemesi de komünist. Bakın, komünistler nerelere kadar sızmışlar!.. Tevetoğlu, kitabının ikinci cildinde herhalde Anayasa Mahkemesi'ndeki solcuları inceleyecek. Eh, onun da zamanı geldi artık.

Büyük Türk düşünür ve kaşınırı Tekin Erer, tam can alıcı noktasından yakalamış. Diyor ki:

- *Çünkü şuna inanıyoruz ki, Anayasa Mahkemesi hangi usûlî red noktalarını arayıp bulursa bulsun, neticede milletin dediği, milletin istediği, milletin arzuları olur. Millet Meclisi'nin gücünün yetmediği hiçbir merhale tasavvur olunamaz.*

Adalet Partisi milletin temsilcisi de, Anayasa Mahkemesi'ni mahalle muhtarlığı mı sanıyor bu beyler?

Ve tehdit ediyorlar yüce yargıçları. Siz istediğiniz kadar karar verin biz bildiğimizi yaparız, diyorlar. Anayasa Mahkemesi önünde kabadayılık taslamak pek hayır getirmez adama!

Oturun oturduğunuz yerde

Çetin Altan'ın dokunulmazlık olayı Anayasa cephesini bir kat daha güçlendirmiştir. Bir kez daha anlaşılmıştır ki, 27 Mayıs ihtilalinin getirdiği özgürlükleri, 27 Mayıs'ın kendi getirdiği kurumlarla yok etmek mümkün değildir. İhtilal kendi getirdiği öz-

gürlüğü, kendi kurumları ile koruyacaktır. Ama bırakın olayların bu yanını da, şu Adalet Partili çevrelerin perişanlığına bakın. İktisat bilmezler, hukuk bilmezler, ağızlarında bir sakız; sadece,

- *Komünistler, komünistler...*

Komünizm ne demek onu sorsan, onu da bilmezler Dokunulmazlık konusunda ipe sapa gelir bir kelime yazamamışlardır. Küfür, tehdit, şantaj. O kadar.

Yahu, devlet size bu işler için dünya kadar para veriyor Devlet adamıyım diye geziyor, yazarım diye kasılıyorsunuz. Bir parça kitap okuyun. Ayıptır, ayıp. Anayasa, babayasa diye sabah akşam tepiniyorsunuz; öğrenin bakalım Anayasa Mahkemesi neymiş. Meclis'in altında **mı** üstünde mi, sağında mı, solunda **mı**?

Bir de oturmuş, yazın sıcağında size dert anlatmaya çalışıyoruz. Devam edin. Size ancak kanunsuzluk yakışır.

(Kim, 11 Ağustos 1967)

BİLİRKİŞİ YARGISI

Türkiye'de birçok kural, Anayasa'ya ve hukukun temel ilkelerine aykırı olarak uygulanmaktadır Hukukun biçimsel kuralları bile yasaların özüne karşıt bir tutumla yaşatılmakta, yasa dışı alışkanlıklar, bir süre sonra yasanın yerini almaktadır. Böylece hukukta, kendi özelliği ve kuralları içinde yabancılaşma başlamaktadır. Bu yabancılaşmanın en somut örneklerinden biri de fikir suçlarındaki bilirkişi kurumudur.

Bilirkişilik, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 65'nci maddesinin gerekçesinde şöyle tanımlanmaktadır:

"- Ehlihibre, ilim ve fenne, sanat ve ihtisasa taalluk eden mevat hakkında itayı rey ve beyanı muteala ile mükellef... vd."

Yani, ceza kovuşturmasında, yargıcın bilgisi dışında kalan suç konusu olay ve ispat araçlarından, uzmanlığa bağlı teknik sonuç çıkaran kişiye bilirkişi denilmektedir. Ve bu özelliği ile bilirkişi yargıcın yardımcısı sayılmaktadır Görev ve yetkileri de

bu özellik ile sınırlıdır. Ancak, fikir suçlarında bilirkişi yargıç ile yer değiştirmekte, suç unsurları üzerine araştırmayı bilirkişi yapmaktadır. Karar, bu bilirkişinin raporlarına dayanılarak verilmektedir ki, bu da ceza hukukuna olduğu kadar, ceza mahkemeleri usulünün de ilkelerine aykırı olmaktadır Şöyle ki:

Suçun unsurları

Ceza hukukunda suç unsurları, maddi ve manevi olmak üzere iki ana bölüme ayrılır. Suçun manevi unsuru, suçlunun, suç işlemesindeki amaçlarına dayalı kusurlu iradedir. Yani, manevi unsur, suçlunun suçu bilerek ve isteyerek işleme iradesinin varlığı ya da yokluğudur Suçun bu unsurunu araştırmak, değerlendirmek tamamen ceza yargıcının tekelindedir. Bu görev ve sorumluluk, dolaylı ve dolaysız yollarla bölünemez, başkasına devredilemez.

Suçun maddi unsuru, suçlunun suç konusu eylemi ile ortaya çıkan, kişi ya da malvarlığına zarar veren bir olaydır. Ve objektif niteliktedir. Maddi hayatta bir değişikliğin nedenidir. Bir sanık hakkındaki karar, ancak, suç ile suçlu arasında kurulan kesin ilgiden sonra verilebilir. Objektif ve subjektif nitelikteki bu iki ayrı unsur, birbirleri ile sebep sonuç ilişkisi içinde bağlanabilirse, karar, **kesin hüküm** etki ve doğruluğunu kazanacaktır.

Bilirkişilerin görevleri suçun maddi unsurları konusunda uzmanlığa dayanan bilgiler vermektir. Oysa fikir suçlarında bilirkişiler suçun maddi unsuru ile ilgili görüşlerini bildirmekle kalmayıp, suçun manevi unsurlarını da inceleme konusu yapmaktadırlar. Yani bu tip suçlarda kast ile eylem yer değiştirmekte, bilirkişiler fikir suçlusunun kusurlu iradesini araştırmaktadırlar Böylece suç unsurlarının yeri değişmekte, bilirkişiler de kendileri için yasak bölge olan sınırlar içerisinde hüküm verme durumunda kalmaktadırlar.

Bilirkişi kendi yetkisi dışında inceleme yapınca, yargıç da fikir suçunun siyasal sorumluluğundan kurtulmakta, davanın yetkisi ile sorumluluğu paylaşılmaktadır Böylece, bir siyasi nitelik taşıyan suçun sonucu, doğrudan doğruya bilirkişilerin siyasi tercihlerine bağlanmakta, dolayısı ile tabii hakim kavramı da

değerlendirmektedir. Yargıç, yetki ve görevini bilirkişilere devretmekte ve yargıç bilirkişinin yardımcısı olmaktadır. Bu anlayış ise bilirkişilik kurumunun özüne aykırıdır.

Objektif sorumluluk

Fikir suçlarının bilirkişileri, ceza hukuku temel ilkelerinden çok, ceza hukukunun istisnalarına göre görev yapmaktadırlar. Ceza hukukunda, çağdaş hukukçuların eleştirilerine dayanmayan kurumlardan bir tanesi de objektif sorumluluktur. Bilirkişiler, raporlarında, fikir suçlarını bu nitelikte sorumluluk içerisine sokmaya çalışmaktadırlar. Objektif sorumlulukta, suçlunun kusurlu iradesine önem verilmeden suçun sonucu, maddi oluşumu esas alınır. Suç, kusuru tayin eder. Bu, ceza hukukundaki genel kast nazariyelerinin bir istisnasıdır. Fail kasıtlı olmasa bile suçlu sayılabilmektedir. Türk hukukunda objektif sorumluluk bir istisnadır, ancak neticesi sebebi ile ağırlaştırılan ve kastı aşan suçlar için tanınmıştır. Fikir suçları ise kast nazariyelerinin istisnası değildirler. Buna rağmen bazı bilirkişiler, içerisinde sınıf kavramı geçen her yazıyı komünizm propagandası kastı ile yazılmış olduğunu kabul ederek, fikir suçlarını objektif sorumluluk kavramına yanaştırmanın hukukça yollarını aramaktadırlar. Bilirkişilere göre, sınıf kavramını esas alan her yazı komünizm propagandası kastı ile yazılmıştır. Yazı kastı tayin etmektedir. Bu yanlış ve zararlı bilirkişi geleneği ile, suçlanmayacak konu kalmamaktadır. Peşin yargı ile kastı varsaymak, fikir suçlarında objektif sorumluluğu benimsemek demektir.

Propaganda

Fikir suçlarında suç, suç konusu sayılan fikirlerin, taraftar kazanmak amacı ile birden çok kişiye ulaştırılması ile işlenmektedir. Yasaklanan ve zararlı bulunan eylem budur. Yargıç, örneğin 141. ve 142. maddelerle ilgili bir olay önüne gelince, savcılıkça başvurulan bilirkişilerden başka, itiraz üzerine seçilen yeni bilirkişiler ile birlikte, beş bilirkişi raporuna göre karar vermek durumunda kalmaktadır. Böylece dosyada birbirine temelden karşıt, ayrı bilirkişi raporları bulunabilmektedir. Bir

bilirkişinin, komünist manifestosu etkisinde propaganda saydığı bir yazıyı diğer bilirkişi, Anayasa'ca tanınmış bir hak olarak nitelemektedir Sonuç olarak, yazıda komünizm propagandası bulunup bulunmadığı konusunda en seçkin sayılan kişiler bile anlaşamamaktadır Fikir suçlarında bilirkişilerin ayrı ayrı görüşlere dayalı raporlar yazmaları, sadece bu olay, yazının ihtilali salık verdiği idddiası ile çelişmektedir. Bilirkişiler için propaganda olup olmadığı anlaşılmayan bir yazı, emekçi sınıfları ihtilale yönelten bir etki ve güce sahip olamaz. Gerçekten, 141. ve 142. maddelerle ilgili Anayasa Mahkemesi kararına muhalefet şerhi koyan bir sayın üyenin belirttiği gibi ***"... hepsi de üniversite profesörü olan kişilerin hudut ve şumulünü belirtemediği "*** bir yazının komünizm propagandası sayılabilmesi, ceza hukuku ilkeleri bir yana, mantık kurallarına aykırıdır. Konu bu özelliği ile **işlenmez suç** kavramına yaklaşmaktadır.

Sonuç

Devlet doktrinleri hukuk fakültelerinde ders olarak okutulmaktadır. Yargıç, devlet düzenleri ile ilgili konuları bilmekle yükümlüdür Bu konular yargıcın, bilgisi dışında kalan konular sayılmamalıdır. Yargıçların bilemedikleri, bilirkişilerin anlam ve kapsamında anlaşamadıkları suçların, kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesine aykırı olmadığını hiçbir aklı başında hukukçu ileri süremez. Bilirkişiler, bu bilgisizlik ya da korkaklığın sorumluluğunu paylaşan kişiler olmamalıdırlar. Yargıç, kendi görev ve sorumluluğunu, bilirkişiler ile paylaşma yoluna gitmemelidir.
Bütün bu sorunlar, temelde fikir suçlarının ceza yasalarında yer almasından doğmaktadır Çağdaş demokrasilerde fikir suçu kavramına rastlanmaz. Fikir ve suç birbirleriyle bağdaşmaz kavramlardır. Fikir suçu diye bir suç çeşidi kabul edince, hukuk kurallarının, tutuculuğun ve gericiliğin aracı olması olağandır Bilirkişilik kurumu bu olumsuz görevden kurtarılmalıdır Çünkü bu sadece, bir ceza ya da ceza muhakemeleri usulü değil, demokrasi ve anayasa sorunu olmaya başlamıştır Gericiliğin bu silahı da ellerden alınmalıdır.

(Akşam, 18 Ağustos 1967- Türk Solu, 25 Mart 1968 ("Yargıçlar, bilirkişiler, avukatlar, sanıklar, dikkat!" başlığıyla)

KÖKÜ DIŞARIDA

Ne zaman ağzına, çıkarlarına dokunan bir söz alsan başlarlar hücuma. Önce vatan millet edebiyatı, bilgiççe baş sallamalar, sonra suçlama...

Bunlar kökü dışanda, aşın cereyanlardır. Tehlikeli fikirlerdir. Milli bütünlüğü bozmaya matuf hareketlerdir...

Kökü içeride ve dışarıda olmanın coğrafi ilkeleri bir kez ortaya konulunca iyice sarpa sarar iş. Acaba neyin kökü içeridedir?

Müslümalığın mı, demokrasinin mi, seçim sisteminin mi, yoksa sayın Başbakanın dilinden hiç düşürmediği "Batı milliyetçiliği"nin mi?..

Kafalarını bir türlü düşünmeye alıştıramayanlar, gümrükten her nasılsa sokulmuş kaçak eşya sanırlar yadırgadıkları düşünceleri. Özgürlükten korkarlar... Bunlar az gelişmiş kafalardır. Bunların yanında bir de, bütün olup bitenlerin ne olduğunu bilen, anlayan sömürücü azınlık sözcüleri bulunur. Bunlar halkın uyanması için birlikte çalışırlar. Korkular, günahlar, tabular yaratırlar.

- Bu işlerle uğraşırsanız yedek subaydan çavuş çıkanrlar, hiçbir işe giremezsiniz. Kimseye hayır getirmez bu işler.

Doğrudur. Sadece onlara hayır getirir bu işler Mal mülk sahibi olurlar. Bankalara paralar istiflerler Halktan yana olanlara pek hayır getirmemiş bu çabalar. Üstelik tehlikeli kişi olmuş, fişlenmiş, kelepçe ile kovalanmış, ezilmiş her yerde bu işlerin öncüleri... Kurtuluş savaşında böyle olmuş; şimdi böyle...

Savaş, önce bunun için kutsaldır. Savaşçılar bunun için erdemlidir Para, mal, mülk karşılığında değil, halkın kurtuluşu için yapılıyor bunlar. Onlar gibi faturası ödenmiyor siyasetlerinin...

Bunlar komünist, servet düşmanı, Moskova'dan idare ediliyorlar. Pekin'e bağlıdırlar.

Yani açıkça casusluk suçlaması... Moskova'dan veya Pekin'den para alıp siyaset yapan bir takım kişilşer ve örgütler varsa, milli emniyet görev başındadır Türkiye'nin bağımsızlığını korumakla yükümlü hükümet, her yetkiye sahiptir. Suçlular yakalansın ve yargılansın. Biz de Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına bağlı yurttaşlar olarak alkışlayalım sizleri.

Hayır. Bunu yapmayacak. Ama ille de sızı komünistlik ve casusulukla suçlayacak, bir dehşet havası yaratacak...

- *Moskova'ya!.. Moskova'ya!..*

Ya beyler, sizin azimetiniz nereye? Bakın bir türlü açıklanmadı Tunçkanat raporu. General Porter'ın adı çok çabuk unutturuldu.

Cevap verirler:

- *Efendim bunlar basit zabıta vakalandır.*

Aldınız mı ağzınızın payını! İşte böyle. Zabıta vakası... Bulvarda kadınlara sarkıntılık yapmak, yüksek sesle şarkı söylemek, bilet karaborsacılığı gibi basit, önemsiz, komik olaylar...

Bir de bunlar, çocuğunun her yaramazlığını komşu çocuğundan bilen anneler gibidir:

- *Solcular kalkınmayı baltalıyorlar. Ortanın soluna ve sola karşı tedbir alınmalıdır...*

Nasıl baltalıyorlarmış solcular kalkınmayı?.. Böyle bir büyük laf söyleyince vatanı kurtardık sanıyorlar Yabancı petrol şirketlerine milyonlar kazandıran biz miyiz? Montajcıları biz mi yerleştirdik? Biz mi yarattırıyoruz sermayayi, lüks meskenleri; milli sanayi kurulmasın diye biz mi diretiyoruz yoksa?..

Cevap bulamadı mı:

- *Ben milliyetçiyim. Var mı bana yan bakan? Bunların kökü dışarıda. Cart curt...*

Şimdi serinkanlı ve açık seçik konuşalım. Yabancı sermayenin kökü nerededir? Petrol sorununda, milli petrol kurumlarını savunanların mı, yoksa yabancı şirketleri savunanların mı kökü dışarıdadır? Türkiye'nin kalkınmasının devlet eliyle başarılacağına inananların mı kökü dışarıdadır, yoksa yabancı sermayeyi savunanların mı?.. İkili anlaşmalar gözden geçirilsin diyenlerin mi kökü dışarıdadır, yoksa Amerika'nın dümen suyunda gitmeyi marifet sayanların mı?

Bu düzeyde komik, temelde acı bütün bu olayların açıklanması budur bizce: Kapitalizm, hakim ekonomiler nazariyesi gereğince enternasyonaldir Yani asıl milliyet tanımayan akım budur Sol akımlar bu enternasyonal güçle savaştıkları için millidirler. Daha doğru bir tanımla, kapitalizm bugün uluslararası soygun örgütünün kibarca bir adıdır. Sol bu soyguna karşı milli direnişleri örgütleyen milliyetçiliğin gücüdür. Ve milli uyanışları

büyüttüğü ölçüde sol olacaktır. Bunun içindir ki emperyalist ideologlar:

Barutun icadından sonra en tehlikeli icat milli uyanışlardır, demektedirler.

Emperyalist güçler bu nedenlerle zaman zaman "sol gevezelik" halini alan doktriner uğraşılardan çok somut ulusal sorunlarla ilgilenenlerle uğraşmaktadırlar Petrolle, madenlerle, Amerikan işleri ile ile ilgilenenlere kızmaktadırlar en fazla. Onları susturmak, saf dışı etmek istemektedirler.

Hem; sağ, sol, sosyalizm, kapitalizm birer isimdir en sonunda. Tıpkı Ahmet, Mehmet, Süleyman gibi... Önemli olan somut sorunlarda, eylemde Türk halkının çıkarlarını savunmaktır. Yabancı petrol şirketlerine karşı Türk petrolünden yana mı olmuşsun; madenleri yabancılara karşı savunmuşsun, yabancı şirketlere karşı savaşın mı var; emekçi halktan yana ne gibi çalışmaların olmuş, bu adaletsizliği gidermek için ne yapmışsın? Sen bunlardan haber ver. Gerisi laf-ı güzaf...

Demokratik her olanaktan yararlanarak halka anlatacağız bütün bunları. Ve de gücünüz yetmeyecek bizi susturmaya. Birimiz sussak; diğerimiz başlayacak konuşmaya.

Yabancı devlet alkışçısı değiliz ki çekinelim; yabancı şirketleri savunmuyoruz ki utanalım. Diktatör yardakçısı olmadık ki, korkalım. Türk halkının yaşama hakkını savunuyoruz. Bizim fikirlerimizin kökü burada aranmalıdır Ya sizler, bizim gibi aynı rahatlık ve kesinlikle konuşabiliyor musunuz?

Çünkü kökü okyanuslar ötesinde olan yabancı sermayayi savunuyorsunuz. Onların adamısınız siz; bu toplumun değil.

Türk halkı bütün bunların hesabını soracaktır Tıpkı milli mücadeledeki gibi... Bundan kimsenin şüphesi olmasın. Parmak uçlarımızla sizleri gösterip;

- Suçlular ayağa kalkın!..

diyeceğiz.

Ve o günler hiç de uzak değildir.

(Kim, 25 Ağustos 1967)

GERÇEK UYGARLIK

Ankara Hukuk Fakültesi'nde her yıl "Ceride-i Kantar" adında bir güldürü dergisi çıkar. Orada okudum. Öğrenciler Türk vatandaşını şöyle tanımlıyorlar:

Türk vatandaşı, İsviçre hukukuna göre evlenen, İtalyan Ceza Kanunu ile cezalandırılan, Alman Ceza Usulü'ne göre yargılanan ve İslam hukukuna göre gömülen kişidir

Bu tanımın temelinde, Türk hukuk sisteminin olduğu kadar, toplumların uygarlık sorunları da yatmaktadır. Bir yandan ortaçağ ümmetçiliğinin, öte yandan Batı burjuvazisi özentisinin ortasında, toplumlarına çıkar yolu arayanlar bu sorunları iyice tartışmak zorundadırlar. Artık, toplumların basmakalıp sistemlerden kurtulup kendi özlerini bulmalarının gerektiği bir çağda yaşıyoruz. Bu çağ, ezilen ulusların kutsal isyanları ile bilinçlenen milliyetçiliğin gerçek milli niteliğini bulma çağıdır. Uygarlığın, savaşın, barışın, insancılığın anlamı bu akımla belirlenmektedir Bu nedenle, bu koşuları yakından izlemek ve tanımak gerekir

Her uygarlık, önce ekonomik ve siyasal olayların oluşumudur Uygarlık tarihinde, belli dönem ve koşulları yaşamamış toplumlar, uygarlık özentilerini çok pahalıya öderler Avrupa, bugünkü aşamasına ve düzeyine feodaliteden, burjuva devrimlerinden, sosyal ihtilallerden geçerek ulaştı. Asya'yı, Afrika'yı sömürerek, geri ülkelerin servetlerine el koyarak gelişti. Asya'nın sarı, Afrika'nı kara derili insanları, hep bugünkü Batı uygarlığı için çalıştılar. Belleri kılıçlı İspanyol denizcilerinden, başları hasır şapkalı kolonicilere kadar tüm sömürücüler için Doğu'nun yoksul halkının alın teri ve kanı, Avrupa bankalarında banknot oldu, büyük kentlerde gökdelen, hastahane, okul, konser salonu...

Bu bir bakıma **"homo homini lopus"**tu. İnsanın insana kurt olduğu o düzensiz devrin en ilkel kuralı, bugün gelişmiş uluslar denen eski uygarlık eşkiyalarının, emek hırsızlarının tek sömürme yöntemi oldu, Batı ilerledikçe Doğu geriledi. Batı, Doğu'ya önce kılıçları kalkanları mızrakları sonra kültürü ile gelerek, önce Doğu'nun servetlerini sonra kültürünü yozlaştırdı.

Nerede bir Batı uygarlığı yapıtı varsa, orada Doğu insanının emeği, hakkı, alın teri vardır Füzelerinden konser salonlarına, viskilerinden dokuma tezgahlarına kadar

İşte bu Batı, bu uygarlık, kendi hukuk sistemini ve kültürünü egemen hukuk ve kültür olarak Doğu halklarının üzerine bir çelik çember gibi geçirdi. Çünkü Doğu, toplumunun alt yapısını değiştirememiş, kendi içerisinde ayrı canlı bir sınıf, sömüren ülke ile işbirliği yapmış, üst yapı-alt yapı ilişkisini, kendi yöresel ve ulusal yapısının içerisinde sağlam çizgilerle kuramamıştır O hep sömürülen, emeği çalınan, kültürü önemsenmeyen geri toplum olmaya zorlanmıştı...

Eninde sonunda kültür emperyalizmine dönüşmek, emperyalizmin kuralıdır. Doğu'nun kültür hayatı, Asya istepleri gibi çorak kaldı. Ne ekonomik teorisi, ne de hukuk sistemi yaşadı. Onun içindir ki, Doğu kültürü denince, çember sakallı molla, cami minberi akla geldi. Batı, viskisiyle, dansıyla, smokini ile, doğu ise tesbihi, gülsuyu ve şalvarı ile anıldı. Birinin geriliği, barbarlık, diğerinin yaşamı ilericilik sanıldı.

Bu muydu uygarlık? Eğer bu ise, demek yeryüzü bu çağın olgunluğuna, henüz adımını bile atmamış...

Hem cinslerini öldürmek için akıl almaz silahlar icad edenler, uygarlıklarını, bu silahları kullanmak için gösterdikleri hünerle mi ispatlayacaklar?

Yoksul halkının yaşama savaşına gözlerini kapayıp, cami mimberinden cennet öyküleri sayıklayanlar mı uygarlık temsilcisi olacaklar?

Hayır! Ne biri, ne de öteki...

Tarih, eğer sadece olayların kronolojik dedikodusu değilse, Türk toplumunun geri kalışının da bir takım toplumsal nedenleri vardır. Gerçek devrimci, bu nedenlerin bilincini halkına anlatan, bu gerçeklerin savaşını yapan kişidir. Gerçek demokrasi ve gerçek "izm" burada aranmalıdır

Batı, bugünkü düzeyine gelirken biz ne yaptık? Avrupa sanayi devrimini yaparken biz Valide Sultanların emrinde, Deli Padişahların yönetiminde yüzyıllar süren derin uykulara dalıyorduk. Batı'da sosyal ihtilaller oluyor, sosyal sınıflar ekonomik ilişkilerin denetimini ele alıyor; bu savaş, sanatçısını, düşünürünü, devlet adamını veriyordu.

Batı'da felsefi akımlar, toplumsal öğretiler yazılırken biz, bir ulusu imparatorluklardan alıp uygarlık dilencisi yapan padişahlara, methiyeler yazan bol bahşişli mürai şairler yetiştiriyorduk.

Batı'da işçiler sosyal haklarını elde etmek için kan dökerken, biz ilmiye sınıfını peşine takan yeniçerilerle her yeniliğe baş kaldırıyor, kelle istiyorduk.

Tanzimatları, meşrutiyetleri de böyle yaşadık. Arada Alman hayranı olup ordularımızın başına Alman subayları getirdik. Ve Cuma selamlarında İstanbul halkı "Padişahım çok yaşa" diye bağırırken, İngiliz emperyalizminin pençesine teslim olduk. Kimse bu işlerin nedenini anlamadı. Ne aydın kafalı hukukçu, ne çağının ekonomik ilişkilerini anlamış iktisatçı yetiştirdik. Yarin dudağından söz açan, fildişi kuleli, duygulu şairler verdik sadece topluma. Cumhuriyet edebiyatının en büyük sayılan sanatçısı bile, Endülüs'teki raksın gürültüsünden başını kaldırıp Türk halkı için bir tek satır bırakmadan çekip gitti.

Edebiyatı özenti, meşrutiyeti özenti bir toplum olarak her esen rüzgara göre sallanıp durduk. Hiçbir devrimin, sosyal hakkın bilincine varamadık. Arap hayranı, Alman hayranı, Fransız hayranı olduk. Ne ulusal niteliklerimizi, ne de ulusal yönümüzü anlayabildik. Doğu uygarlığı deyince yabancı taklitçiliğini anladık. Batı'ya açık penceremizle Doğu'ya açılmış kapı arasında kararsız kaldık. İmparatorluk, Düyun-u Umumiye senetleri ile ipotekli imiş, anlamadık. Yabancı kumpanyalar devleti ele geçirmişlerdi, bilmiyorduk. Varsa yoksa ittihatçılık, itilafçılık... Bugünlere kadar dayanan bir siyasi kan davası. İşte böyle yıkıldı bir imparatorluk.

Anadolu'nun ezilmiş insanlarının başına, bugün birçok sol özentinin "Burjuva Paşası" dediği Mustafa Kemal geçti. Halkı örgütledi. İngiliz emperyalizmine ve onun ayrıcalıklarını Türk halkına karşı savunan İstanbul hükümetine karşı isyan etti. Onları yurdun topraklarından bir bir söküp attı. O'na Bolşevik diyorlardı. Bolşevik miydi? O'na gavur diyorlardı. Gavur muydu? Hayır. O ezilen bir ulusun ezenlere karşı isyan etmiş bilinciydi. Halkına çağının olanaklarını kazandırmak istiyordu. Bunun için halkçıydı. Bunun için devrimciydi. Bunun için milliyetçiydi. Mustafa Kemal'in yerine en uç solcu lideri getirselerdi, onun içinde bulunduğu koşullar karşısında ondan üstün ve ayrı ne yapabilirdi?

Doğu ezilmişti. Evrensel hukuku, uygar kuralları yoktu. Sömürücü Batı tarafından geri bırakılmıştı. Mustafa Kemal Batı

hukukuna yöneldi, ama bunu Batı kopyacılığı olarak değil, uygarlığın ortak evrensel kurallarıdır diye benimsedi.

Avrupa burjuvasının geçirdiği aşamaların dışında, sanayi devriminden en uzakta ve bu devrimin olumsuz etkisi ile sanayii çökmüş bir toplumun yapısını başka yolla değiştirmenin olanağı yoktu. Devrimleriyle toplumun üretim ilişkilerini, ekonomik kurallarını yıkıp, yeni bir düzenin temellerini atacaktı; toplumun alt yapısını değiştirecekti. Ama devrimler durdu. Ve biz Batı egemen kültürünün hukuksal kurallarına demokrasi dedik. Kemalizm'in yerine gardırop Atatürkçülüğünü koyduk.

Şimdi uygarlık, ne vahşi temelleri ile Batı'nın, ne de mistik inançlı Doğu'nun tekelinde değildir Çağdaş, insancıl, barışçı uygarlık, ancak ezilen ulusların kutsal isyanlarında saklıdır. Ezilen uluslar, haklarını ezen ulusların ellerinden almadıkça barış yeryüzünde kurulamayacak; bunlar birgün birer birer ayağa kalkıp Rusyası ile, Amerika'sı ile dünya devlerini emperyalizmin tahtından indirip kendi uygarlıklarını, kendi ulusal kültürlerini yaratacaklardır.

Bu uygarlığın öncülüğünü kırk yıl önce Mustafa Kemal Türkiyesi yaptı. Bunun öncülüğünü yapmak yine Türk halkının hakkıdır Uygarlık sahibini bekliyor...

(Kim, 1 Eylül 1967)

FAŞİZM VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Faşizm, hiç de sanıldığı gibi, sadece üniformalı bir ruh hastasının peşinden marşlar çalarak gelmez. Birahane baskınları, Roma yürüyüşleri, Hitlerler, Mussoliniler, belki ikinci dünya savaşının kan ve barut kokuları arasında unutulmuşlardır Belki de bunca kanlı serüvenden sonra, hiçbir ulusun bir çılgının arkasından gideceği düşünülmez. Ancak faşizm, iki devlet adamının geçirdiği isteri nöbetinin adı değildir Faşizm, ayrıcalıklı sınıfların ekonomik ve siyasal egemenliğine dayanan bir diktatörlük çeşididir.

Gerçekten faşizm, sınıf egemenliğine dayalı bir devlet düzeninin siyasal terminolojideki adı ise, her ülke kendi toplum-

sal olaylarını, ekonomik ilişlileri ve sınıfsal nitelikleri ile incelemek zorundadır. Bunun dışında her görüş, kişisel peşin yargıdan başka bir anlam taşımaz. Öyleyse Türkiye'de yürürlükte olan bir takım siyasal kavramlara da kesinlik kazandırmak gerekecektir

Çok partili cici demokrasimizde bir çok kavram bilinmediğinden ya da kasten yozlaştırıldığından, komünizm sosyalizm, faşizm kavramları birbirine karıştırılmaktadır. Yüce mahkemelerin kanunda takındıkları kesin tutumdan önce, komünizm adına, çağdaş burjuva demokrasilerinin kavramları yasaklanmakta, ceza kanunumuzdaki ünlü maddeler ile, Anayasa'nın temel ilkeleri cezalandırılmaktaydı. Bunun dışında solcu çevrelerdeki strateji tartışmalarında, belirsiz ve bilimsel olmayan kavramlar ölçü olarak kullanılmaktaydı.

Tepeden inme sosyalist...
- Sosyal faşist...
- Ceberrut devletin halk düşmanı mirasçıları...

1950 halk devrimi...
- Ortanın solu revizyonizmdir

Tepeden inme sosyalistin değil ama sandıktan çıkan faşistin, bu gibi kavram keşmekeşinden çok yararlandığı bir gerçekti. Hele sosyal faşist ile kapıkulu sosyalistin ne anlama geldiği anlatılmadığından, bu gibi çabalar sol mücadeleyi saptırmaktan başka bir işe yaramıyordu. Revizyonizm ise, önce Marksist olan bir örgütün sonradan, Marksist ilkelerden vazgeçmesini anlatırdı ki, siyasi hayatı boyunca zaman zaman Marksizm'le, hele bu görüşün en küçük belirtileri ile savaşmış bir partiye revizyonist demek, konunun ciddiyeti ile bağdaşmıyordu.

Bütün bunlar birer "sol gevezelik"ti. Gerçekten bir kuruma genel müdür tayini gibi, toplumlara önder sınıf seçmek ancak kendi kendini tatmin eden entellektüel bir zevkti. Önder sınıf, masa başı tayinler ile değil eylemin kendi içerisinde belirlenir. Ve de zaman içerisinde tarihsel görevini yapar Olaylara karşıt teori icatları ise ancak temel ilkelere zarar verir.

Gerçekte, öyle büyük teorilere dalmadan belirtilirse sosyalizm ve faşizmi birbirinden ayıran kesin ölçü, emek ve sermayeye karşı takınılan tavır ile belli olur. Devlet düzeni ve gücü sermayeye dayatılmak istenirse, bu düzene isim babaları

tarafından ne ad verilirse verilsin, bu düzenin adı faşizmdir. Sermayenin devlet içerisindeki ağırlığı ve gücü, sermayeci çevrelerin devlet örgütündeki yerleri, sermayenin ve buna bağlı çevrelerin ne ölçüde milli özellik taşıdığı, faşizmin ve sosyalizmin belirgin özelliklerini saptamaktadır. Bu gün az gelişmiş ülkeler gerçeği, toplumsal öğretilerin yeni baştan gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Çünkü sistemi gereği uluslararası para akımına dayanan kapitalizm, enternasyonal nitelik taşımaktadır. Bu enternasyonal güç, büyük devletlerden az gelişmiş ülkelere doğru, ahtapotun kolları gibi uzanmaktadır. Az gelişmiş ülkelerde sermaye birikimi olmadığı için, geri yapı içerisinde sermayesiz sınıflar ister istemez yabancı çevrelere dayanmaktadırlar. Bunun içindir ki "komprador burjuvası" sözcüğü bir siyasi küfür olmaktan çok, bilimsel bir gerçeğin tanımı olmaktadır. Sömüren ülke ile sömürülen ülke arasındaki bu ekonomik ilişki sonucu, sömürülen ülke içerisindeki bir ayrıcalıklı sınıf, yabancı çevrelerin etki ve denetimi altına girmektedir. Az gelişmiş ülkedeki milliyetçi güçler ise, zorunlu olarak bu türedi çevre ile çatışmaktadırlar. Türk devriminin diyalektiği budur.

Ünlü Fransız hukukçusu Duverger, yabancı enternasyonal güçlerin sömürülen ülke üzerindeki bu baskısına "dışarıdan gelen faşizm" demektedir. Gerçekten faşizm, bir ekonomik sistemin siyasal görüntüsü olduğundan, niteliği ve özelliği ekonomik olayların temellerinde toplanmaktadır. Kapitalizmin en son aşamasında, sermaye uluslararası bir sömürme aracı olduğundan, ülke içerisindeki ayrıcalıklı sınıfların kökleri de enternasyonal para örgütlerine bağlanmaktadır. Faşizmi önlemek ya da yıkmak, ancak bu dış güçler ve ayrıcalıklı sınıflar arasındaki sıkı bağların koparılması ile mümkün olacaktır.

Demokratik ve halkçı mücadelenin stratejisi sanırız bu gözlemde saklıdır. Çünkü ayrıcalıklı sınıflar egemenliklerini dış çevrelere dayanarak sürdürebilmektedirler. Egemen güçler, dış çevreler ile ilgilerini yitirdikleri an, egemenlik silahlarını bırakacaklar, artık eskisi gibi milliyetçi güçleri komünistlikle suçlayamayacaklar, politikacı, profesör eskisi, rotatif satın alamayacaklardır.

Faşizmin sıkı sıkıya sarıldığı milliyetçilik kavramı da aslında bir kavram hırsızlığı, ulusal duygular dolandırıcılığıdır Faşist, dış çevrelere dayandığı ve de dayanmak zorunda kaldığı için, milliyetçi olamaz. Enternasyonal sermayenin ancak basit bir komisyoncusudur.

Bu gerçekler ortada iken, kendi kendilerine bir takım teoriler icad eden "sol gevezeler" bu ilişkiler üzerinde duracaklarına, kendilerini destekleyen çevrelerin faşist olduğunu ispatlamak yolunu seçiyorlardı. Bunlar belki sol akımların "tabiatı icabı" sayılırdı ama, henüz sosyalizmi kurma değil faşizm ile savaş döneminde olunduğu unutuluyordu.

Devrimciliğin bilinci ancak milliyetçi, antiemperyalist savaşın eyleminde değerlendirilebilir Kişisel yorum ve kişisel yargılar, sadece ben ilericiyim saplantıları, toplumculuğun özüne aykırıdır Dış sömürüye karşı olan bilinçli sosyalist, mücadele yaptığını bilmese bile, eninde sonunda egemen sınıflar ile çatışmaktadır

Bugün dünyamızın siyasal ve ekonomik gerçekleri karşısında faşizm eşittir emperyalizm biçimine ve formülüne bürünmüştür. Bu eşitliği bozmanın tek yolu yabancı etkiler ile savaşmaktır. Bu savaşı küçümsemek ya da ikinci plana atmak, milliyetçi strateji ile bağdaşmamaktadır.

Sınıflar, "siz öndersiniz" dendiği zaman önder olmazlar. "Siz ilericisiniz" dendiği zaman da sosyalist mücadelede yerlerini almazlar. Dünyanın her yerinde sermayeci sınıflar emekçilerin oyları ile iktidara gelmektedirler Emekçinin sandığa attığı oylar sermayecinin kasasında para olmaktadır. İşçi. işçi olduğu için ilerici ve toplumcu, burjuva salt burjuva olduğu için gerici, bireyci ve tutucu olmaktadır.

Türkiye emperyalizmin ağına kendini çok çabuk ve kolay kaptırmış bir ülkedir. Ve hergün biraz daha enternasyonal sermayenin etkisi altına girmektedir.

Çanlar milliyetçiler için çalmaktadır. Yabancı güçler, sandıktan çıkan yada tepeden inen bir faşizmin hazırlıkları içerisindedir

"Bu ahval ve şerait içerisinde" bütün milliyetçi güçler milli çıkarlar etrafında toplanmalıdırlar. Toplumun sağlam güçleri

arasında görülen, "ortanın solu sol" çatışmaları unutulmalı, sol gevezelik bir yana bırakılmalıdır. Çünkü faşizmin nal sesleri artık kulakları rahatsız etmeye başlamıştır.

(Kim, 8 Eylül 1967)

SAVCILARIN BAĞIMSIZLIĞI

İstanbul Barosu Başkanı Sayın Ferruh Dereli yeni yargı yılını açış konuşmasında, savcıların teminatı konusuna değinerek, önemli bir konuyu kamuoyuna sunmuştur Gerçekten, savcıların teminat ve bağımsızlığı konuları, sadece adalet örgütü ile ilgili bir özlük işi değil, demokrasimizin geleceğini etkileyen bir anayasa sorunudur. Konuyu bu özellikleri ile incelemek, dayandığı yasal temelleri belirtmek gerekmektedir

Montesquieu'dan bu yana yürütme, yasama ve yargı erklerinin birbirlerine karşı bağımsız olmaları ilkesi, klasik demokrasinin ilk koşulu olarak benimsenmektedir. Yasama erki, bağımsızlığını demokratik seçim sistemlerinde sağlarken, yargı erki bağımsızlığını, gerek yasamaya gerekse yürütmeye karşı koruyamamaktadır. Yargı erkinin bağımsızlığı ise, bu özerkliğin yargı örgütünün bütününü kapsayacak biçimde olmasına bağlıdır. Dolaylı ya da dolaysız yollarla. yargı örgütünün yasamaya ve yürütmeye bağlandığı demokrasiler, yargı örgütlerine bağımsızlık sağlayamamışlar demektir Çünkü yargı kürsüsünün temelleri, seçim sandıklarına dayatılmaktadır

Savcılığın niteliği

Savcılık, bir Fransız kurumudur. 1876 Kanun-i Esasisinin 91. maddesi ve 1295 mahkemeler teşkilatında öngörülmüş ve hukuk sistemimize girmiştir. Savcılar, yargıçlık niteliğine ve koşullarına sahip hukuk fakültesi mezunları arasından ve yargıçların bağlı bulunduğu usullere göre, Adalet Bakanı tarafından atanırlar. Savcılığın tarihi gelişimine göre temel nitelikleri şöyle sıralanabilir:

a) Sanıkları suçlayacak resmi görevli,

b) Yargı örgütü içerisinde yürütme organının temsilcisi,

c) Kamu düzeninin koruyucusu.

Ceza muhakemeleri usulü hukukunda, savcılık kurumu konusunda değişik görüşler savunulmuştur Bu görüşlerden birine göre savcılık kaldırılmalı, bunun yerine **jüri**ye savcılık yetkileri verilmelidir Bu görüş, ilk çağlardaki **halk ithamı** usulünden esinlendiği için fazla taraftar toplayamamıştır Bir başka görüşe göre ise, savcıların adalet bakanlarına bağlı birer görevli olmaları, mesleğin gereklerinden doğan bir zorunluluktur Çünkü kamu düzenini koruma, yürütme erkine düşen bir görevdir; yürütme erki bu görevi savcılar aracılığı ile yürütür. Yasaların uygulanabilmesi için, yürütme erki savcıların kişiliğinde temsil edilmelidir Üçüncü görüş ise, savcıların yargıçlar gibi bağımsız olmalarını savunmaktadır Bu görüş ilk kez 1928'de Salsburg'ta Alman hukukçular tarafından tartışılmış, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İtalya'da **"yasaların faşizmden arınması komisyonu"**nca verilen bir öneri üzerine hukuk sistemlerine girmiştir İtalyan yargı örgütünde savcılar, yargıçlar gibi bağımsızdırlar

Savcıların yetkileri

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 148. maddesi, savcıların yetki ve görevlerine ilşkin genel bir kural koymaktadır

*"**Hukuku amme** davası açmak vazifesi cumhuriyet müddeiumumisinindir.*

Kanunda hilafı yazılı olmayan hallerde cumhuriyet müddeiumumisi ceza takibini istilzam edebilecek hususlarda kafi emareler teşkil edecek vakalar mevcut ise hukuku amme davasını açmakla mükelleftir..."

Bu kurala doktrinde **kanunilik ilkesi** denmektedir Bu ilkeye göre kamu davası açma yetkisi sadece savcılara aittir. Savcı, bir suç işlendiği konusunda yeterli emare görürse, kamu davası açacaktır. Yasalarımızda bu yetki, koşula bağlı olarak verilmektedir. 148. maddenin üç ve dördüncü fıkralarına göre valiler ve adalet bakanları, savcıdan kamu davası açmasını isteyebilmekte ve emir verebilmektedirler Bu bir çelişmedir. Savcılar kamu davası açma tekeline sahiptirler. Bu bir yetki ve sorumluluktur. Olaya en yakın olan savcıdır. Kamu davasının açıl-

masını gerektirici emareleri en yakından izleyen tek görevli ve sorumludur. Valilere ve bakanlara, kamu davası tekelinde bir yetki tanımanın doyurucu nedenleri olması gerekir Yargıca ölüm cezası verme yetkisi tanınırken, savcıya **emareler** üzerinde bile tam yetki vermemenin gerekçeleri nelerdir?

Bu sorunun cevabı daha çok, siyasal endişelerde aranmalıdır Siyasal güçler kendilerine karşıt güçlerin kovuşturulması olanaklarını ellerinde tutmak istemektedirler. Özellikle fikir suçlarında ceza kovuşturmasını gerektirecek **emareler** cumhuriyet savcılarından çok, adalet bakanları tarafından saptanmaktadır Savcıları atama yetkisi adalet bakanında olduğundan, büyük kentlerin basın savcılıklarına iktidarların her türlü yasa dışı eylemlerini destekleyecek savcılar getirilmektedir. Bu kuralın dışına çıkmak isteyen savcılar ise, bir gün içerisinde büyük kentlerin dışına yollanmaktadır. Bu kısa açıklamadan çıkan sonuçlar şunlardır:

1- Savcılar bağımsız değildir. Savcıların amiri adalet bakanıdır Oysa yargıçlar Anayasa'nın 132. ve 133. maddeleri uyarınca bağımsızdırlar.

2- Yargıçlar arasında hiyerarşik bir silsile bulunmamasına karşılık, savcılar kendi aralarında bir silsileye bağlı oldukları gibi, valiler ve adalet bakanları tarafından kamu davası açmaya zorlanabilirler

3- Adalet bakanı, savcıları, isteklerine bağlı olmaksızın başka görevlere nakledebilir ve atayabilir

4- Yargıçlar ve savcılar, gerek öğrenim, gerek staj süreleri bakımından eşit koşullara sahiptirler

Anayasa ve savcılar

1961 Anayasası'nın 137. maddesi savcılar ile ilgilidir ve şu hükmü getirmektedir:

"... Kanun cumhuriyet savcılarının ve kanun sözcülerinin özlük işlerinde ve görev yapmalarında teminat sağlayıcı hükümler koyar..."

Anayasa'mızca öngörülen ve savcılara görev yapmalarında teminat sağlayacak hükümler henüz çıkmamıştır Yakın gelecekte de çıkması mümkün değildir Böyle bir teminatın kapsamı ne olabilir? Ve gerçekten teminat sağlayıcı hükümler, sav-

cıları, dolayısıyla yargı erkini yürütmenin olumsuz etki ve müdahalelerinden koruyabilir mi? Oysa ki yine Anayasa'mızın 109'uncu maddesinde, seçim süresi ile sınırlı olarak şu hüküm getirilmektedir:

"... Millet Meclisi genel seçimlerinden önce, adalet, içişleri ve ulaştırma bakanları çekilir. Seçimin başlangıç tarihinden üç gün önce, seçim dönemi bitmeden seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde ise. bu karardan başlayarak beş gün içerisinde başbakanca Türkiye Büyük Millet Meclisi bağımsız üyeleri arasından yeni adalet, içişleri ve ulaştırma bakanları atanır..."

Yine Anayasa'nın 75'inci maddesinde seçimlerin genel yönetim ve denetim işleri yargı organlarına, Yüksek Seçim Kurulu'na verilmiştir Bu teminat yeterli görülmemiş, seçim döneminde, partili bakanların görev başında bulunmaları sakıncalı bulunmuştur. Anayasa koyucu, Yüksek Seçim Kurulu'nun varlığına rağmen, partili adalet bakanının tarafsızlığından şüphe etmiştir Bu şüphe doğru ve haklı nedenlere dayanıyorsa, bu hükmü genişletmek gerekmektedir Çünkü adalet bakanlarının partizanca davranışları sadece seçim süresinde değil, yasama dönemleri içerisinde de devam etmektedir Seçim süresi için duyulan endişe seçim dışında da duyulmalıdır Bu endişe haksız ve yersiz ise 109. madde Anayasa'da neden yer almıştır?

Savcı ve polis

Siyasi polisin, bağımsızlığı sağlanmış bir savcılık kurumuna bağlanması da yurttaşlar için bir teminat olacaktır Savcılara emir veren ve bir partinin görüşleri ile bağlı olan adalet bakanı gibi, içişleri bakanları da siyasi polisin başındadırlar İçişleri Bakanı, emrindeki siyasi polis aracılığı ile siyasi görüşüne karşıt düşüncedeki kişileri fişlemekte ve fişlenen kişiler de Anayasa'ya aykırı olarak, başvurdukları kamu görevlerine alınmamaktadırlar Böylece yurttaşlar arasında siyasi düşünce ve felsefi ayırım güdülmektedir Yurttaşa ise, siyasi endişeler dışında başka gerekçeler ileri sürülmektedir Böylece de yargı denetimine bağlı olan idari eylem ve işlemler, yargı denetimi dışına çık-

maktadır. Bu ise Anayasa'nın 114. maddesinin dolaylı yoldan değiştirilmesidir. Siyasi polis, partili bakanların değil, bağımsız savcıların denetiminde çalışmalıdır.

Sonuç

Türk demokrasisinin gelişimi, düşünce özgürlüğünün gelişme olanaklarına bağlıdır. Çağımız ise özgürlükler çağıdır. Yirminci yüzyılın en büyük ayıbı, yasalarında fikir suçu kabul eden demokrasiler tarafından işlenmektedir. Ancak bu bir siyasi nezaket kuralı değildir. Toplum içerisinde çatışan çıkarlar, hukuku ve hukukçuları kendi egemenliklerinin silahları olarak kullanmak isteyeceklerdir. Savcılar tarih boyunca düşünen beyinleri kovuşturmak için kullanılmışlardır. Bir zamanların **"prensin savcıları"**, şimdi **"iktidarların savcıları"** olmuşlardır. Bunun çözüm yolu kişisel yakınmalar değildir. Savcılar, savcı oldukları için tutucu değildirler. Görevlerinin özelliği ve statüleri gereğince iktidarların emrindedirler. Onlara, yargıçlara tanındığı ölçüde bağımsızlık verilince düşünce özgürlüğüne dayalı demokrasinin savcıları olmaya hak ve yetki kazanacaklardır. O zaman yargıçlara duyulan güven savcılara da duyulacaktır. Savcılık mesleğinin onuru, ancak onlara yargıçlar gibi tanınacak bağımsızlıkla sağlanabilir. Çünkü savcılar, fikir suçlarının jandarmaları değildirler. Savcıları gerçekten cumhuriyet savcıların olmaları, bağımsızlıklarına bağlıdır!..

(Akşam, 13 Eylül 1967)

CUMHURİYETİN YARGICI

Türkiye Cumhuriyeti, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir. Devletin bu özellikleri, Atatürk devrimlerinin temellerine bağlıdır. Yani devlet örgütü, kamu görevlileri, siyasal partiler, Kurtuluş Savaşı ile kurulan Cumhuriyet'in niteliklerini korumakla görevlidirler. Bu Cumhuriyet, sadece masa başı

antlaşmaları ile değil, İngiliz emperyalizmi ve yabancıların çıkarlarını savunan İstanbul Hükümeti'ne karşı, kan ve ateşle savaşılarak kuruldu. Kurucuları, düşman ordularını süngü ucu ile denize dökerlerken, halifenin idam fermanlarını boyunlarında taşıyorlardı. Ama Türk halkı, başlarında büyük önderleri ile, sömürge imparatorluklarını, dinsel hezeyancıları, Amerikan mandacılarını bir bir anayurttan söküp attı. Düyun-u Umumiye senetleri ile ipotekli bir imparatorluktan, gencecik bir devlet kurdu. Ve bu devleti çağdaş laik ilkelere göre, toplumsal temellerine oturtmak istedi. Uygarlığın ortak özelliklerini benimsedi.

İşte bugün kökü dışarıda sermaye ve bu sermayeye bağlı çevrelerce yıkılmak, bir büyük devletin egemenliği altına sokulmak istenen Cumhuriyet, henüz önderleri aramızda yaşayan bu Cumhuriyet'tir. Büyük Atatürk'ün çizdiği ışıklı uygarlık yolu, bugün yabancı güçlerin ve dinsel hezeyancıların elbirliği ile bozulmuştur

Cumhuriyet'in niteliklerini, milli, demokratik, laik ve sosyal ilkeler olarak sıralayan Anayasa maddesi, bir süslü söz değildir Tarihsel ve sosyolojik bir gerçeğin tanımıdır. Bütün kamu görevlileri bu maddenin özellikleri karşısında, milli, demokratik, sosyal ve laik ilkeler uyarınca görev yapmak zorundadırlar Bu kuralları savunmak, birçoklarının sandığı gibi, **siyasetle uğraşmak** değildir. Bir doğal görevdir. Çünkü devlete yön veren temel felsefe bu maddede toplanmıştır

Türkiye Cumhuriyeti millidir. Bunun içindir ki, milli bağımsızlığımızla bağdaşmayan antlaşmaları imzalayanların, kökü dışarıda yabancı sermayeyi savunanların, enternasyonal kapitalizmin komisyonculuğunu yapanların tüm davranışları Anayasa'ya aykırıdır.

Türkiye Cumhuriyeti demokratiktir Bunun içindir ki, ayrıcalıklı sınıfların egemenliğini savunanların, Türk Ulusu adına karar veren bağımsız mahkemeleri dinlemeyenlerin, düşünce özgürlüğünü ortadan kaldırmak isteyenlerin tüm davranışları Anayasa'ya aykırıdır.

Türkiye Cumhuriyeti laiktir. Bunun içindir ki, din temellerine göre devlet kurmak isteyenlerin, dinsel duyguları bir siyasal sömürme aracı olarak kullananların, Cumhuriyet Başbakanları olarak temel atma törenlerinde tekbirler getirenlerin tüm davranışları Anayasa'ya aykırıdır

Türkiye Cumhuriyeti sosyaldir Bunun içindir ki, yoksul halk karşısında bir avuç sermayeci çevreyi savunanların, yasa dışı tefeciliği **teşkilatlanmamış kredi piyasası** olarak niteleyenlerin, sosyal dengesizliği sürdürmek isteyenlerin tüm davranışları Anayasa'ya aykırıdır.

İşte, Yargıtay Birinci Başkanı Sayın İmran Öktem'in konuşmasını, bu koşullarla değerlendirmek gerekir. Cumhuriyet'in en büyük yargıcı, bağlı olduğu devrimleri ve Anayasa'yı tehlikede görmüş, ikinci kez tarihsel görevini yerine getirmiştir

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na göre, egemenlik Türk Ulusu'nundur Bu egemenlik, sadece Anayasa'ya aykırı olduğu artık pek açık gerçek olan bir parti grubu eli ile değil, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar aracılığı ile kullanılır. Bu organlardan biri yasama meclisinin tümü, diğeri ise yargı örgütüdür. Yürütme, yani Meclis içerisinde en çok üye sayısına sahip partiye bağlı olan hükümet ise, Anayasa'nın altıncı maddesine göre, yetkili değil görevli bir makamdır Anayasa'mızın esinlendiği kuvvetler ayrımı ilkesine göre bir kuvvet sayılmazlar Ancak, görevini kanunlar çerçevesinde yürütmek zorunda olan bir organdır. Anayasa'mızın 56'ncı maddesine göre egemenlik doğrudan doğruya, demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları sayılan tüm partilerden oluşan yasama meclisi ve yargı organları aracılığıyla kullanılır. Bu bir siyasal görüş değil, Anayasa'mızın sisteminin gerektirdiği hukuksal bir gerçektir Yargı örgütünün başı, yetkisini doğrudan doğruya Türk Ulusu'ndan almaktadır. Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, egemenliği yasama meclisleri ile birlikte kullanmaktadır Bu nedenle, yüksek mahkemelerin varlığını, ***"Biz sandıktan çıktık, biz hükümetiz, bizim dediğimiz olur"*** mantığı ile reddetmek Anayasa'mızla bağdaşmamaktadır. Kaldı ki, ölçü **sandıktan çıkmak** olursa, yargı gücüne, hükümetten daha çok yetki veren bu Anayasa da sandıktan çıkmıştır Bu Anayasa'yı değiştirmeden yargı denetiminden kurtulmak da mümkün değildir

Yargıtay Başkanı Sayın İmran Öktem, Anayasa'nın kendisine verdiği yetkiye dayanarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını ve temellerini savunmuştur. Bu ise makamının görevidir. Bu görevi yerine getirmeyen Yargıtay Başkanları'ndan, gelecek kuşaklar, bir gün gelir hesap sorarlar. Çünkü Atatürk

devrimlerinin ve Anayasa'mızın görevli ve yetkili bekçileri onlardır. Cumhuriyet, **müeyyidelerini** yargıçların elleri ile kullanmaktadır. Sayın Yargıtay Başkanı, bu görevi yerine getirdiği için suçlanmakta, geçen yıldan bu yana en ağır saldırılara göğüs germektedir

Namuslu, bilinçli, ak saçlı bu büyük yargıcın sesine kulak verilmelidir Bu ses, kafatasında seçim sandığı taşıyan bir politikacının sesi değildir. Bu ses, rotatif satıcısı, namus ve ahlak yoksunu yazarın sesi değildir. Bu ses, devrim suikastçılığı yapan profesör eskisinin sesi değildir. Hukuk Fakültesi salonunda, yargıçların ve gencecik hukuk öğrencilerinin alkış sesleri ile, bütün yurda ışık ışık, dalga dalda yayılan, Atatürkçülüğün sesidir. Yirmi yaşındaki hukuk öğrencisi ile ak saçlı büyük yargıcı birleştiren çizgi, ancak ve ancak milli bağımsızlık aşkı, Atatürk devrimi ve milliyetçiliği olabilir. Yargıtay Başkanı'nın kişiliğinde tüm Atatürkçüler karşı güçleri bir kez daha uyarmışlardır.

Bütün bunlar söylenmeyecekse, biz neden demokratik ülkeyiz diyoruz? Neden ölümünden çeyrek asır sonra, Atatürk'ü savunmak bir medeni cesaret işi oluyor? Sayın Yargıtay Başkanı bunu bir görev bildiği için neden bu kadar suçlanıyor?

Atatürk'ün devrimci Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt'un dediği gibi ***"Demokrasinin nasibi, irticanın elinde oyuncak olmak değildir."*** 1919'dan beri, milli bağımsızlıktan ve çağdaş ilkelerden yana olanlar, savaş alanlarını hiçbir zaman gericilere, yabancı hayranlarına, mandacılara bırakmamıştır Milletin **makûs talihi** her seferinde devrimcilerin güçlü elleri ile düzeltilmiştir.

Bugünkü tek partili düzende de tüm milliyetçi, devrimci ve Atatürkçü güçler, demokrasiyi demokratik kurallarla **irticanın elinden** kurtarmasını bileceklerdir Devrimler henüz kurtarıcılarını ve kurucularını yitirmiş değillerdir

Türk yargıçları, ***"Türk inkılabının demir eliyle kurulan yeni medeniyetin bekçileri olmak mecburiyetindedirler."*** Evet, Türk devrimlerinin demir pençesi olarak geçmişin dirilmesine izin vermiyeceklerdir Çünkü yargıçlar **irticanın demir eli** değil, **inkılabın demir eli**dirler

Yargıtay sayın Başkanı İbrahim Öktem son konuşması ile, güven ve inancımızı bir kez daha doğrulamıştır. Kişiliğinde Cumhuriyet yargıçlarını saygıyla selamlıyoruz.

(Kim, 15 Eylül 1967)

İLERİCİ OLMAK

Her siyasal düşünce, kaynağını halktan ve onun yaşama savaşından almalıdır. Kendi kültürüne sırt çevirmiş, kendi halkının duygu ve yaşantı özellikleri ile bağını koparmış düşünceler, bir aydın bilmişliğinden öteye bir anlam taşıyamaz. İlericiliğin, devrimciliğin, solculuğun ilkesi ancak ulusal yapı içerisinde, eylemde, tutumda, düşünüşte saptanabilir.

Türkiye'de oldum olası, siyasal ve toplumsal kavramlar hep ters anlaşılmıştır. Sanılmaktadır ki, batılı gibi yaşayan, güzel dans eden, son moda elbiseler giyen, görgü kurallarını çok iyi bilen, ilericidir. Tanzimatlarda Fransızca konuşan, Fransız edebiyatını bilen, Meşrutiyetlerde Alman subayları gibi bıyık bırakanlar "ilerici" olurlardı! Büyük Atatürk'ün devrinde kısa bir dönem kendimize dönme yollarını aradık. Çok partili cici demokrasi devrinde ise, Tanzimatların Fransız, Meşrutiyetlerin Alman hayranlığı yerine Amerikan hayranlığını benimsedik. Şık hanımefendilerimiz Amerikan pazarlarından kullanılmış külotlar almayı yaşamlarının gerekleri saydılar. Kızlarını Amerikan gavurlarına veren anneler "şirin" damatları ile övündüler. Toplumun her kesiminde Amerikanlaşma bir marifet sayıldı. Konuşmamızda, şarkılarımızda, davranışlarımızda hep Amerikan toplumunun özelliklerini belirtmekten özel zevkler aldık.

Halkın "gavurluk" saydığı, "ilericik, devrimcilik, solculuk" diye bildiği, bu ilkel burjuva özentisiydi. Bugün sosyalistlere "vıskili sosyalistler" denmesinin izlerini burada aramak gerekir. Yoksul halka göre ilericilik, mutlu bir azınlığın kendi aralarında sürdürdükleri lüks bir yaşamın adı idi. Halk bu yaşama, kendi yaşantısı ile çeliştiği için karşıydı. Komprador burjuvazi ise halkın yaşama düzeyi değişmesin diye bu yaşamı, "ilericilik" olarak sunardı. Bu gerçekten, Türk basınında güçlü kalemler tarafından işlendiği gibi, yörüngesine oturmamış bir sınıf bilinciydi. Ama güçlük buradaydı: Halk komprador burjuvazinin yaşama düzenine karşıydı; ama halka göre bu suçun "failleri" ilericilerdi. Halka kimin kimden yana olduğu nasıl anlatılacak, halkın bu doğru, haklı duygu ve düşünceleri nasıl örgütlenecekti?

Özenti, sadece komprador burjuvazinin yaşantı düzeyine duyulan özentilerde değil, kendini ilerici sayan aydınların dü-

şünüş kurallarında yatıyordu. Batı eğitimi görmüş, bu uygarlığın kültürü ile kafasını doldurmuş nice diplomalı, aydın geçinen kişiler, halkını hor görmekte bir müstemleke subayı gibi rahattılar Bütün bunlar egemen sınıfların içerisinden çıkmış, egemen batı kültürünün koşullarına göre yetişmiş, kişiliklerini böyle bir ortamda biçimlendirmiş olanlar için belki doğaldı. Toplumsal kök, kendi sınıfsal niteliğini kendi bilinciyle koruyordu.

Ama bunun dışında, egemen sınıflarla çatışan, bunu açıkça söyleyenler, her türlü kusurdan uzak mıydılar? Onlarda da, eksik ulusal eğitimin, ulusal kök ile ilgilerini yitirişlerinin sonucu, devrimcilikle, ilericilikle, toplumculukla bağdaşmayan özellikleri yok muydu?..

Gerçekten halk için savaşanların halka her yönden yakın olmaları gerekir. Bu ise, enında sonunda bir "entellektüel tercih" sonucu saptanan strateji olarak değil, duygusal içtenliklerin bilgilerle güçlenerek oluşumu ile kazanılmalıydı. Sen Mişel'de sakal koyuveren, Sarter ile Albert Camus'nun çatışmalarından birkaç sözcük aktaran, bir parça yozlaştırdığı varoluşçuluğu halka ilericilik, solculuk olarak sunanların, fildişi kulelerine çekilmiş Osmanlı şairlerinden ne üstünlükleri vardı? Batıyı en fazla taklit edenin en ilerici sayıldığı bir toplumda, sosyalist aydın da kendini bu saplantılardan kurtaramazsa halk büsbütün haksız mıdır direnmelerinde?..

Toprak sorunumuz, uygarlık sorunumuz, kültür sorunumuz nedir, hiçbiri araştırılmadan ileri sürülen her söz, kendi kendini tatmin eden bir aydın budalalığında başka ne olabilir ki? Kasaba kahvelerinde ahkam kesen taşra avukatına kızdığımız kadar hiçbir araştırma yapmadan basmakalıp saplantıları; hele sadece ben ilericiyim mantığı ile sıralayanlara da karşı olmak gerekir!.. Solculuk, sadece ben bilirim aldatması ile kendi kendilerini kandıran bireyci eğitimi ile yetişmiş aydınların, kendi çevrelerinde ne kadar ilerici olduklarını ispatlamaya yarayan bir konu değildir Ve bunun içindir ki, yoksul halk, Osmanlı ilericisini kendisinden ne kadar uzak görmüşse, bugünkü "sol geveze de" halkın duygu ve düşüncesine o kadar uzaktır

Önce, kendi ulusal yapımızın özelliklerini bilmek zorundayız. "Bu düzen değişmelidir" derken değiştirmek istediğimiz düzenin ne olduğunu ya da ne olmadığını tanımamız gerekir

Türkiye'de adı etrafında kıyametler koparılan Köy Enstitüleri konusunda bizim ilerici geçinen aydınlarımızdan kaçı bu işin bilincine varmıştır? Sadece, bütün ilericiler köy enstitülerini tutuyorlar diyerek, bir futbol takımı tutarcasına ilericilik yapmadığımız cesaretle söylenebilir mi? Toplumun alt yapısını kansız, bıçaksız değiştirecek olan Köy Enstitüleri için, binlerce Türk öğretmeni dururken bir Kanadalı doçentin eser vermesini, davaları adına utanç verici bulmayan bir ilerici çıktı mı aramızdan?

Sol kültüre birşeyler vermenin, sadece yabancı dillerden kitap çevirmek değil, temeli Türk toplum yapısı içerisinde bulunan gerçekleri araştıracak uzmanlar yetiştirmek olduğunu artık kesinlikle anlamalıyız.

Hukukçusu, iktisatçısı, sosyoloğu, düşünürü, milli özellik ve kültürümüzü araştıran çabalar içerisinde topluma katkıda bulunmalıdır. Siyaset eğer bizler için, bir iktidar kavgasının hırsı ve bir "entellektüel tatmin" değilse...

Düşünceler, gelecek düzenlerin tohumlarıdır Gelecek kuşaklar bu tohumların başakları ile büyüyecekler. Öyle ise, tohumların düşeceği, başakların boy atacağı toprağı iyi tanımak gerekir Milli mücadelenin kanları ile yoğurulmuş topraklar, şimdi aydının alın terini bekliyor. Çünkü, milli kültürü, kültür emperyalizminin pençesinden kurtarıp milli temellere oturtmak ilericilerin ilk görevidir Özentilerden kurtulmanın ve gerçekten halka yakın olmanın tek yolu budur.

(Kim, 22 Eylül 1967)

"MOSKOVA'YA... MOSKOVA'YA..."

Bu satırların yazıldığı günlerde Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin resmi konuğudur. Ve ***"bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis eden ve bir sosyal sınıfı ortadan kaldıran"*** 1917 ihtilalinin lideri Lenin'in mezarı başında saygı duruşunda bulunmakta, kadehini Rus Komünist Partisi onuruna kaldırmaktadır. Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Ferruh

Bozbeyli ise, yine ***"memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal temel nizamları yıkan"*** Mareşal Tito'nun Yugoslavya'sında, komünist kalkınma yöntemlerini incelemektedir Komünist Romanya'ya yapılan gezinin dedikoduları ise basında henüz tazeliğini yitirmemiştir

Doğaldır ki iktidara "ortanın solu, Moskova yolu" propagandaları ile gelen, tüm namuslu aydınları, yazarları, romancıları, düşünürleri Rus casusluğu ile suçlayan, on dört yaşındaki çocukları ihtilal tahrikçisi diye hapishanelere atan, Beatles taklidi gitaristleri kırmızı ceket giydikleri için komünisttir diye yakalamaya kalkan, Yargıtay Başkanı'ndan hukuk öğrencisine kadar herkesi Moskova'ya bağlı olmakla suçlayanların Moskova gezileri, üzerinde önemle durulması ve düşünülmesi gereken bir konudur.

Türkiye henüz yirminci yüzyılın özgürlük anlayışına adımını atmamıştır. Bugüne dek, nice altın beyinli namuslu aydın, bu geri kalmışlığın kurbanı oldular Mustafa Kemal'den bugüne değin halk düşmanları hep bu suçlama aracını kullandılar

İngiliz altınları ile beslenen Hilafet orduları Mustafa Kemal'e **bolşevik** diyorlardı. Şimdi ise Amerikancılar, bağımsızlıktan yana tüm namuslu aydınları komünistlik ve Rus uşaklığıyla suçlamaktadırlar. Türk demokrasisinde, enflasyon parasından daha çok, bu suçlamalar geçer akçedir. Halkın yoksulluk ve geriliği üzerinde vesayet kurmak isteyenlerin ilk başvuracakları sözcükler, **komünistlik**, **Rus uşaklığı** ve **"Moskova'ya... Moskova'ya..."** suçlamalarıdır.

Bizce sol, Moskova'ya ya da Pekin'e bağlı olmak gibi coğrafya ölçüleriyle açıklanamaz. Sol, yoksul halkına insanca yaşama koşulları vermeyen düzensizliğin temelinde yatan nedenlerde aranmalıdır. Moskova'ya ve Pekin'e bağlı olmak adi bir casusluk suçudur. Tıpkı Haydar Tunçkanat'ın açıkladığı Amerikan casusluğu gibi...

Biz, Türkiye'nin yüzde yüz bağımsızlığından yana olan solcular olarak, Adalet Partisi hükümetlerinden, Moskova'dan ve Pekin'den emir alan, dışarıdan yönetilen çevre kişi ve örgütlerin en kısa zamanda yargıç önüne çıkarılmasını istiyoruz.

Türkiye'de ne Rusya'dan ne Amerika'dan emir alıp siyaset yapmaya kalkanların, Türkiye topraklarında yaşamaya hakları olmadıkları inancını taşıyoruz.

Bu yapılmıyor Bir tek kişi bu suçtan dolayı yargıç önüne çıkarılmıyor Ama bu korku, bu suçlamadan usanmadan işleniyor Komünist tehlikesine karşı vatan kurtaran aslanlar postuna bürünüyorlar Nutuklar söylüyorlar, kitaplar yazıyorlar Dede, işin içinden çıkamayınca komünizm sözcüğü tek çıkar yol oluyor

Bız, berberli diplomatik gezileri, Başbakanın Kiev'e Rus Başbakanından selamlar götürmesi gibi olayları bir yana itip, temel sorunlar üzerinde düşünelim.

Türkiye, az gelişmiş değil geri bırakılmış bir ülkedir Bu geriliğin, bu yoksulluğun ekonomik ve toplumsal nedenleri vardır Tüm sorunları bu gerçekler ile karşılaştırmak ve yorumlamak gerekir.

Bugün dünya gerçekleri, ülkeleri, gelişmiş ve geri kalmış ülkeler olmak üzere ikiye ayırmıştır Geri kalmış ülkelerde sınıflar arası sömürme-sömürülme ilişkisi, bu ana çelişmenin kurallarına göre sürdürülmektedir. Çünkü sistemi, işleyişi ve tanımı gereğince, uluslararası para akımına dayanan kapitalizm, enternasyonal bir örgüt olarak geri kalmış bir ülkede, sermayeci küçük bir azınlıkla işbirliği yapmaktadır Geri kalmış ülkelerde **komprador burjuvazi** denen ve yabancı sermaye komisyonculuğu ile **icrayı sanat eyleyen** bu çevreler, ister istemez, zorunlu olarak dış merkezlerden yönetilmektedirler. Sermayenin bağlı olduğu merkezler, sermayenin kullanılış koşullarını saptırarak, ülke içinde küçük ama etkili bir azınlığı denetimleri altına almaktadırlar

Gerçek enternasyonalizm budur işte...

Milliyetçilik ise, bu güçle çatışan bilinçli hareketin adıdır

Türkiye'de bunlar hep ters anlamları ile anlaşılmıştır Klasik Marksist mücadele ile milliyetçi antiemperyalist savaş kasten, bile bile birbirine karıştırılmıştır Bir takım tekerlemeleri sıralamayı sosyalistlik sanan **sol gevezeler** ise emperyalizmin bu oyununa çok kolay paçayı kaptırmışlar, tıpkı kendilerine komünist diyen sağcı oportünistler gibi **tepeden inme sosyalistlik, halksız sosyalizm** gibi kavram ve suçlamalar yaratarak arkadaşlarını ihtilalcilikle suçlamışlardır.

Bugün Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ile denetimsiz ilişkiler kurduğu için, kendi yapısı içinde mutlu bir azınlık Ame-

rikan sermayecileri ile içli dışlıdır. Ve bu çevrelerin satın aldığı birçok profesör eskisi, politikacı ve yazar ile Türkiye gün geçtikçe Amerika'nın dümen suyunda bağımsızlığını biraz daha yitirmektedir. Bu ekonomik ilişkiler nedeni ile düştüğümüz siyasal çukur gün geçtikçe derinleşmektedir.

Kendi ekonomimizde söz sahibi değilsek, milli sanayimizi kuramamışsak, doğal kaynaklarımıza sahip değilsek, bunların bilimsel nedenleri vardır. İşte yıllarca bu nedenler üzerine, aydın olmanın, insan olmanın onuru ile eğilenler, kelepçe ile bağlanmışlar, yıllarca cezaevi köşelerinde ömürlerinin en güzel yıllarını geçirmişlerdir

Şimdi işler dönüp dolaşmış, Moskova ile işbirliği yapacak kadar gelişmiştir. Bugün dünya emperyalizminin bir tahtında Amerika oturuyorsa, öteki tahtta da Rusya, egemenliğini sürdürmektedir. Dünyamızda mücadele sadece sosyalistle sosyalist olmayan arasında değildir. Temel çatışma, gerçek çelişme, sömürülen ülke ile sömüren ülkeler arasındadır Ve Rusya, sosyalist emperyalizmin en güçlü devidir. Sömürme ise ekonomik ilişkilerin bünyesindedir. Paranın girdiği yerde, ancak çıkarlar konuşur.

Nasıl dün Amerika ile denetimsiz ilişkiler kurmuşsak, bugün de Rus-Türk ekonomik gelişmelerinin başında son derece dikkatli olmalıyız. Temel sanayie yararı olmayan yardımların geliş nedenleri üzerinde, namuslu uzmanlar kafa yormalı, ekonomik yardımlar, bir avuç sermayecinin değil, tüm Türk ulusunun çıkarlarına göre saptanmalıdır.

Biz artık, yabancı etkilerinden uzak bir toprağın yurttaşları olmak istiyoruz. Amerika olmazsa Rusya gibi, milli aşağılık duyguları içerisinde, milli amaçların ipotek altına alındığı siyasetler bizlere ağır geliyor

Şimdi, en aşağılık suçlamaları gerçek milliyetçilere karşı kullananlar, Moskova gezisinden sonra **vicdan muhasebesi** yapmalıdırlar. Belki Süleyman Demirel de Lenin'in mezarı başında bunu düşünüyordur. Belki kurtarıcısı rolüne çıktığı korkuların sahteliği, kendisini de bir parça üzmektedir.

Ne kadar isterdik, milli amaçlarda bir olmayı...

(Kim, 29 Eylül 1967)

TOPLUMCUNUN TOPLUMCUYA TOPLUMCULUĞU

Devrimcilik ve demokrasi savaşında gerçekçilik ilk temel koşuldur. Yaptıklarımız, yapamadıklarımız, başarı ve başarısızlıklarımız, öncelikle gerçekçi gözle değerlendirilmelidir. Çünkü devrimciliğin en büyük düşmanlarından biri, devrimcilerin kendi kendilerini kandırmaları, hayal alemlerine kapılmamalıdır. Bizler kendi kendimize, gerektiğinde en sert uyarıları yapamazsak, davamız kolaylıkla yozlaşır ve amacından sapar. Yolun neresindeyiz; gücümüz, etkimiz nedir; sesimizi kimler duyuyor? Sorunlarını savunduğumuz yoksul halk yığınları ile bağıntı kurabilmiş miyiz? Yoksa, sesimizin yankılarını sadece biz duyup, bununla da avunuyor muyuz?

Bana biraz böyleymiş gibi geliyor. Bizler kendi aramızda çocukluk oynar gibi **devrimcilik, ilericilik, toplumculuk** oyunları ile avunuyoruz. Şöyle bir düşünelim... Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin kaçı halkın öz sorunlarını yazmaktadır? Halkçı ve devrimci gazetelerin kaçta kaçı yoksul halkça okunmaktadır? Kurtarmak, sorunlarını çözmek için çabaladığımız halk bizlerin ne için savaştığını bilir mi? Duyar mı, duyabilir mi? Öyleyse, biz kime anlatıyoruz toprak reformunu, vergi adaletini, hele hele proletarya önderliğini?

Büyük kentlerdeki işçi mitingleri biraz da düşündürücüdür. Toplantıyı izleyenler öğrenci, öğretmen, aydın, yani **ara tabakalar**. Konuşmacılar hep **işçi sınıfı önderliğ**inden söz açar ve alkışlanırlar. Alkışlayanlar kim? İşçi olmayanlar. Sağcı sermayeci partilerin toplantılarını ise hep kasketliler doldurur. Ve kendi ekonomik yaşantılarına karşı sözleri, kendi öz sorunlarıymış gibi dinlerler. Binlerce emekçi, bir halk düşmanını, bir demagogu alkışlarlar. Aynı soruyu soralım. Konuşanlar kim? Kapitalistler. Alkışlayanlar kim? Emekçiler! Kapitalist olmayanlar!

Bir kısır döngüdür bu. Emekçi sömürüldüğü için, sorunlarına ve emeğinin bilincine sahip çıkamaz. Aydın, emekçi ile ilişki kurma olanaklarına sahip çıkmadığı için kendi kendine toplumculuk yapar.

Ankara'da şu bulvar kahvelerini bir dolaşın. Her masada yurt sorunlarının tartışıldığını duyarsınız. Meyhanelerde, akşam

yorgunluğunda ne düzenler yıkılır, ne düzenler kurulur! Kaloriferli konforlu evlerde de hep bu konular.

Bu davaların sahibi ise, hep bunlardan uzak kendi yaşantısını sürdürme çabasında. Ne kendi önderliğinden ne ara tabakalardan, ne de **revizyonizm**den bir haberi var. Gerçek halkçılık ile halk dolandırıcılığını birbirine karıştırdığı için demagogu kendinden yana sanır. Ona inanır, ona oy verir.

Bizim gözde yazarlarımız ise, halk sorunlarını inceleyen piyesler yazarlar Büyük kentlerde, arabalarını otoparka bırakan ve gerçekten iyi niyetli aydınlar bu halkçı piyesleri kendilerinden geçerek alkışlarlar. Kimi anlatıyor bu gerçekçi piyesler? Ezilen hor görülen yoksul Türk halkını. İçlerinden bir teki bu oyunları seyretmiş midir acaba? En ilerici, en halkçı görünenimiz bile bundan sonra tiyatro ile halka inmenin gerekçelerini savunurlar Evet, gerçekçi olmak, halka inmek... Ama hangi halka? Haftalık dergileri almak için bir lirayı bulamayan bir yurttaşa, on liralık piyeslerin halkçılığını anlatacak yürekli aydın çıkabilir mi?

İnsafla düşünelim. Böyle değil mi bu işler? Dergisinin köşesinde, Türkiye'de **işçi sınıfı önderliğinden** söz açıp önder sınıf tayin eden hırçın solcu yazardan, **önder tayin edilenlerin** bir haberi, bir bilgisi var mı?

Kendimizi kandırmayalım boş yere. En solda, solda, ortanın solunda olsun dergi ve gazeteleri yine öğretmen, öğrenci, aydın okur Ne olanaklarımız, ne gücümüz şimdilik yetmez başkasına. Bunlar ise, gerçekten, içtenlikle bu davaların inanmışı. Yazarı toplumcu, okuyanı toplumcu. Hele, bir Anadolu köyünde halkçılık savaşı yapan bir öğretmene bizim halkçılık öğretmemizden, belki gülünç, belki acı ne olabilir ki?

Bilgiçliği bir yana bırakalım. Sol sadece, halkın sorunlarını halka anlatmak, çözüm yollarını birlikte bulmak ve yeni adaletli düzeni birlikte kurma savaşıdır Entellektüel dedikoduculuk, bireysel bunalım, bilgiçlik gösterisi, meyhane gevezeliği değildir!

Kusura bakmasınlar, bizde solcu aydınlar halka sorunlarını anlatma yerine, birbirlerine karşı bilgi ve kültür gösterilerine kalkışmışlar, bunun içindir ki bütün enerjilerini birbirleri ile uğraşarak harcamışlar ve harcamaktadırlar

Şimdi iki takıma ayrıldık. Bir kısmımız ille de işçi sınıfı önderliği deyip tartışmayı kesiyor, bir kısmımız buna karşı. Halkın bu çatışmalardan bir haberi var mı dersiniz?

"Bu toplumculuktur. Hayır öteki... gibi kısır çatışmalar içerisinde, sadece ve sadece kendimizi kandırıp entelektüel zevklerimizi tatmin ediyoruz. O kadar.

Aydınlar kendi başlarına bir sınıf değildirler Ancak, bilgileri ile bir sınıf yararına çalışırlar. Türkiye'de halkçılık ve toplumculuk savaşında ise, gerçek görev yerine getirilmediği, halka sorunlarını anlatma olanakları bulunmadığı için, aynı egemen sınıflarla çatışan aydınlar arasında tartışmalar başlamıştır.

Fantezilerden aldatmacalardan uzak durmak gerekir Şurada kaç kişiyiz!.. **Türkiye'nin biricik Sosyalist Partisi** emekçilerden, önder sınıf ilan ettiklerinden kaç **tanecik** oy almıştır; ve de alma olanakları vardır? Siyasi partilerimizin durum ve tutumları belli. Bir orta sol, bir de sosyalist partimiz var Sosyalist partinin oy kaynakları proletarya değil, öğretmen, öğrenci, aydındır. Yani **ara tabakalar** Şimdi, henüz ilgi dahi kuramadığımız sınıfları önder sınıf tayin etmek bilimsel bir görüş oluyor da, seçim sonuçları ile saptanan gerçeğin kendisi pek mi sübjektif bir değerlendirme sayılmaktadır?..

Her ülkede sınıflar arası çelişmeler vardır. Bu toplumsal bir gerçektir. Ancak asıl büyük ve temel çelişme, sömüren ülke ile sömürülen ülke arasında sürdürülmektedir Gerçek devrimci öncelikle bu sömürme koşulları ile ilgilenen bir stratejiyi seçer Çünkü ülkesindeki çelişmeler bu büyük ve temel çelişmeye bağlıdır.

Gerekli olan bu koşulların araştırılmasıdır Hayır Bazılarımız bunu unutuyor. Ve kendi görüşlerine katılmayanları istedikleri gibi suçlayabiliyorlar. Şimdi kendi partisi içinde devlerle çarpışan bir partinin gencecik genel sekreteri halka düzenin değişmesi gerektiğini anlatıyor. Bazı hırçın solcular ise, bütün bu geziler içerisinde cımbızlı kelime seçip ilericilik taslıyorlar Daha dün, Bülent Ecevit'i; adı ilericiye çıkmış bir fakültenin kendini solcu sanan gevezeleri, bir Kur'an kursu öğrencisi softalığı içerisinde "Morrison Süleyman" diye karşılamadılar mı? İşte toplumculuk ispatları... Bunu yapınca, ne kadar ilerici olduklarını ispatlamış oluyorlar. Bu, en ilkelinden **bireycilik** gösterisidir ancak. İyi ama çözüm yolu, diyeceksiniz?..

Önemli olan bugünkü adaletsiz düzenin, adaletsiz olduğunun halka bıkmadan usanmadan anlatılmasıdır Bunun hangi

örgüt içerisinde ve hangi koşullar ile yapıldığı ayırt edilmeden, tüm namuslu aydınları etkin bir devrimci savaşın, ulusçu ve toplumcu ilkeleri çevresinde toplamak. Gerisi **laf-u güzaf**tır Birbirimizi aldatmayalım.

Evet. Savaştığımız güçler aynı. Öyleyse neden ayrılıyoruz? İzninizle söyleyeyim: Aydın ukalalığı, sosyalistlik fobileri, ilericilik kompleksleri...

(Kim, 6 Ekim 1967)

ŞAKA İLE KARIŞIK

Türkiye'de birtakım sözcüklerin müthiş tılsımı vardır Bunları kullanmaya başlayınca, hem ne kadar vatansever olduğunuz anlaşılır, hem de bu sorunları enine boyuna bildiğiniz ortaya çıkar Bunlar **her eve lazım** sözcüklerdir.

Bir arkadaşınızla yurt sorunlarını tartışıyorsunuz. Bakıyorsunuz arkadaşınız bu konuları gerçekten iyi biliyor. Çok kitap okumuş, araştırmış. Konuştuğunuz konuların bazılarını ilk kez ondan duyuyorsunuz. İşin içinden sıyrılmak istiyorsanız lafınız hazır Şöyle hafifçe doğrulup kaşınızı havaya kaldırır ve:

- *Her kanaat muhteremdir kardeşim,*

dersiniz. Arkadaşınız da sanır ki, siz bu konularda onun gibi kafa yormuş, eninde sonunda kendinize göre bir düşünceye varmışsınız. Bu düşünüş arkadaşınızın düşüncelerine uymamaktadır Siz arkadaşınızın fikrine katılmıyor, kibarca tartışmadan çekiliyorsunuz. Bu iyi ve zararsız bir yoldur Böylece, önce kanaat olmadığı için muhterem sayılmayacak fikirsizliğinize mazeret bulmuş olursunuz.

Biraz terbiyesiz, biraz da küstahsanız gayet asık ve bilmiş bir edayla:

İşte arkadaş buna komünistlik derler,

derseniz tartışmadan da galip çıkarsınız. Kimse size komünizmin ne anlama geldiğini sormaz. Komünist sözü geçti mi akan sular durur Sosyalizmin doğuşunu, gelişimini, felsefesini bilmeseniz de olur Tartışmayı izleyenler sanırlar ki siz merkantilistleri, liberalleri, müdahalecileri, sosyal demokratları, menşevikleri, boişevikleri, Marksizmi revizyonizmi tüm ayrıntıları ile bili-

yorsunuz da ondan sonra komünizm hakkında konuşuyorsunuz. Böylece durumu idare edersiniz. Bu işin profesyoneli iseniz bol para da kazanırsınız.

Birtakım siyasi olaylar gürültü ile gelir geçer önünüzden. Aklınız ermez bu olayların toplumsal köklerini anlamaya. Ne bir kitap ne de ciddi bir araştırma okumazsınız. Olayları ille de kişisel nedenler ile yorumlamaya alışıksınızdır

İsmet Paşa da çok muhteris. Güleği harcadı, Feyzioğlu'nu harcadı. Kimsenin yükselmesini istemiyor.

Şimdi Türkiye'de iki tane solcu parti var. Biri İşçi Partisi öteki Halk Partisi. Bu iki parti de **irade-i milli** ile gelmişler, Meclis'te oturuyorlar. Partiler ayrı düşünüş ve ilkelere bağlı oldukları için kurulurlar. İktidar kapitalist yöntemden yana ise, solcu partiler bu yöntemi ellerinden geldiği kadar eleştirecekler. Görevleri bunu gerektirir. Siz bu solcu partilerin ne demek istediklerini anlamayınca hemen fikrinizi belirtirsiniz:

- Bunlar da kardeşim, çok aşın gidiyorlar.

Böylece çevrenizde ağır başlı, aşırılıklara karşı ve sağduyulu bir insan havası bırakırsınız. Sıkıştırıp sorsalar,

- Fikirde aşın ne demek?

O zaman da cevabınız hazır·

Kardeşim ben de sizin gibi düşünüyorum. Haklısınız. Haklısınız ama birdenbire olmuyor. Zaman meselesi...

Konular biraz somutlaşırsa, en iyi silahınız hazırdır. Hemen ona sarılırsınız;

- Bunlar bir merkezden idare ediliyorlar. Dışardan besleniyorlar.

Bütün toplumcular bir merkezden idare edildiklerine göre bu merkezi kesinlikle bilmemiz gerekir. Bu merkez Moskova mı, Pekin mi? Türkiye'de Moskova'dan yönetilen hayınlar varsa, neden sayın başbakanımız Türkiye'deki hayınları yönetenlerin başkentinde, bu hayınları yönetenlerin onuruna kadeh kaldırdı? Moskova'dan idare edilmiyorlar. Kala kala Pekin kalıyor. Evet buldunuz. Biz Kızıl Çin'i de bu nedenle tanımadık. Adamlar işlerini güçlerini bırakmışlar bizlerle meşgul oluyorlar Hergün Çetin Altan'a Pekin'den binlerce lira geliyor İsmet Paşa da dokunulmazlık görüşmelerinde Çetin Altan'ı savunduğu için o da Çin komünizmi hizmetindedir Yargıtay Başkanı'-

nın son söylevi de hiç gözden kaçmıyor. Hele Anayasa Mahkemesi, hele Yargıtay, hele Danıştay... Sayıştay ise çoktan işi azıtmış. Komünizm aleyhindeki bir kitabın sarfını kabul etmedi. Şu komünistler nerelere kadar girmişler bakın.

Kayserili profesöre sorarsanız oda bu yüzden partisinden ayrılmıştır Adam her gün nutuklar veriyor. Bir tanesini banttan dinledim. Hazret Trabzon'da karaya çıkıp vatan kurtarmaya başladı. Bakın ne diyor:

Parti sola kayıyordu. Bu şuursuzca gidiş için tek çıkar yol partiden ayrılmaktı. Cenabı hakkın izniyle solculann hakkından geleceğiz.

Arkasından bir de cafcaflı laf:

- Biz iman değil, imam değiştirdik.

Biz bilmeyiz Kayserili profesörün ne için değiştirdiğini. Ama kendisi bilim adamı olmakla övünür Halkı kandırmak için söylediği şu sözleri batılı meslektaşlarının önünde utanmadan, sıkılmadan söyleyebilir mi?

Bırakın Batı'yı, sadece Mendes-France yazsa bunları, ne cevap alır?.. Hadi hadi, ondan da vazgeçtik; gelsin bir de üniversitelerde konuşsun cesareti varsa. Konuşsun da hangi nabzın şerbetçisi olduğunu anlasın.

Türkiye'de sağ cephe böyle perişandır. Ciddi ne devlet adamları, ne düşünürleri, ne de yazarları var İmdat simitleri ***"komünizm, kızıl alçaklar, aşırı cereyanlar, Moskova, Pekin"*** gibi sözcüklerdir Sıkıştılar mı hemen bunlara sarılırlar

Birtakım suçlamalar, imalar, işaretler, bir yerde boş kavramlar haline geliyor Yavaş yavaş halk da inanmamaya başladı bu suçlamalara. Korkuları, telaşları bundandır.

Türkiye artık uyanıyor Eski plaklarda yeni şarkılar çalmaktadır 27 Mayıs sabahından bu yana köprülerin altından çok sular akmıştır. Yuvarlak laflarla siyaset yapma devri geride kalmıştır Şimdi yeni, özgür bağımsız Türkiye'yi kurma savaşındayız. Bu kutsal savaşın yeni kavramları kimse tarafından yadırganmamalıdır. Bu milliyetçiliğin sesidir. Atatürkçülüğün, devrimciliğin, halkçılığın sesidir...

Bizler suçlanacağız, hakkımızda türlü söylentiler çıkarılacak, belki adımızda dosyalar düzenlenecek. **İstiklali tam** bir Türkiye'nin çocukları olmak elbette güçtür Bütün acılara göğüs gereceğiz. Alnımız açık, inancımız tamdır

(Kim, 13 Ekim 1967)

YETER ARTIK BEYLER (Londra Mektubu)

Dünyanın sonu geldi galiba. Burada bir İngiliz ekonomisti tutmuş, ***"Yabancı sermaye bizi sömürüyor, bütün Avrupa'yı Amerikan sermayesi ele geçirdi"*** diye bir yazı yazmış.

Bakın siz adamın yediği naneye!.. Büyük dostumuz, mahrem esrarımız, koruyucu meleğimiz, ağababamız Amerika'ya karşı bu ne küstahlık, bu ne cüret!..

Amerika. Avrupa'yı sömürüyormuş. Laf efendim, laf, iftira, aşırı cereyan, zehirli fikir Bunlar bir merkezden idare ediliyorlar Başları ezilmeli, içeri atılmalı...

Size bu **tescilli komünisti** tanıtalım. Adı, Nicholas Harman, The Economist dergisi yazarlarından. Yazdıklarını bir okuyun da komünistlerin nerelere kadar sızdıklarını anlayın. Bakın ne diyor bu hain solcu:

"... Bugün Avrupa ekonomisine Avrupalılar sahip değildir. Amerikan sermayesi, şirket payları yoluyla Avrupa şirketlerini de ele geçirmiştir. Petrol endüstrisinin yüzde 30'u, uçak endüstrisinin yüzde 50'si, otomobil endüstrisinin yüzde 30'u, elektrikli hesap makineleri endüstrisinin yüzde 66'sı Amerikalılarındır. Bu sömürüden kurtulmak için savaşmak, teknik gücünüzü artırmak zorundayız..."

Şaka bir yana, uluslararası sermaye artık bu aşamaya gelmiştir. Bütün bunlar gerek dünyada, gerek Türkiye'de rakam rakam açıklanmış bilimsel gerçeklerdir Amerikan sermayesi, ahtapotun kolları gibi, yoksul ekonomilerden başka gelişmiş ekonomileri de kıskıvrak yakalamıştır Temel endüstrisini bir yüzyıl önce kurmuş, zengin ve sömürücü Avrupa bile, kıtalararası bu soyguna karşı isyan etmektedir Ya bütün bunlar gün ışığına çıkmışken, bizler ne yapıyoruz?..

Aman efendim ortanın bir adım sağında mı solunda mı; Anayasa'mız sosyalizme açık mı kapalı mı; işçiler iktidara gelsin mı gelmesin mi diye nane şekeri kandırmacıları ile uğraşıp duruyoruz. Sevsinler çok partili cici demokrasimizi...

Ey devletli, şevketli koca göbekli komprador burjuvalarımız!.. Ey kafasında seçim sandığı taşıyan meydan çığırtkanları!.. Ey vicdanını seçim sandığında satışa çıkaran profesör eskisi!.. Ey küflü kalemler!.. Amerikan yardakçılığı yapmaktan rotatifi aşınan gazete patronları!..

Şöyle dünyanın gidişine bakın. Bir de türlü yalanlarla, soygunlarla yirminci yüzyılın dışında tuttuğunuz yoksul Türk halkının düzeyine.

Anladık milliyetçisiniz. Bu memlekette ezan sesleri kesilmeyecek. Haklısınız. Alçak kızılların başını ezeceksiniz. Yaparsınız. Komünizmle mücadele için kanınızın son damlasına kadar savaşırsınız. Ona ne şüphe!..

Affedersiniz, zahmet olacak; rahatsız ediyoruz ama, bakınız, dünyanın en geri uluslarından biriyiz. Biraz da bunları düşünün. Türkiye bugün dünyanın en yoksul ülkelerinden biriyse, sizin hiç mi sorumluluğunuz yok, hiç mi?!.. Bütün bu yoksullukları hain solcular mı icad etti?!çç

Evet, Amerikan sermayesi bizi komünizme karşı koruyacak. Ne kadar doğal zenginliklerimiz varsa verelim onlara:

- Petroller sizindir, istediğiniz gibi kullanın.

- Madenler ha sizin, ha bizim.

Kanunlarımızı size uygulamayız, kendi eviniz gibi rahat edin.

- Casusluk raporlarınızın da bir önemi yok, örtbas ederiz.

Bu mu, bunlar mı Türkiye'nin kurtuluş yolları?!.. Koca koca siyasilerimiz bunları salık verdiler yıllarca.

- Petroller bizimdir.

- Bir önemi yok, onlar bizi komünizme karşı koruyorlar.

- Madenlerimiz yağma ediliyor.

Sus, hain.

- Milli bağımsızlığımızı yitiriyoruz.

- Moskova'ya, Moskova'ya...

Türkiye'de çok partili düzenin temel özellikleri ile Batı kapitalizmi casusluğu birbirine karıştırılmaktadır Solculuk dünya işçi ihtilalciliği, kapitalizm çok partili demokratik düzen demek değildir. Artık bilimsel gerçeklerin ışığında **muhafazakarlığın** da, Amerikan **karlarının muhafazacılığı** demek olmadığı biraz daha anlaşılmaktadır

Türkiye'nin kurtuluş yolu, çağdışı kalmış korkularda değil, bilimsel nedenlerin gözleminde saklıdır

Yirminci yüzyılda Türk milliyetçiliği, Türk halkının alınterini yabancı çıkarlara karşı korumak demektir. Geri kalan boş laf, kuru gürültüdür, kendimizi kandırmayalım.

Bakın yine zehirlendik. Bir merkezden idare ediliyoruz. İngiliz ekonomistinin yazısını okuyup, büyük dostumuzu karşı neler yazdık. Ayıp çok ayıp.

Anayasa'mız sosyalizme kapalı, memleketimiz yabancı sermayeye açıktır Amerika bizim canımız, feda olsun kanımız...

(Kim, 1 Mart 1968)

BATILI OLMAK

Tanzimattan bugüne dek, üzerlerinde en çok tartışılan kavramlar **Batı** ve **Batıcılık**tır. Ancak bu iki kavram, sadece üzerlerinde tartışılan basit kavramlar olmaktan çıkmış, devletin temel niteliklerine bağlı genel yönelişlerin ve siyasal seçimlerin gerekçeleri olmuşlardır. Buna karşın, bu kavramlar toplumsal ve ekonomik nedenleri ile gereğince incelenmemiş, Türk kamuoyu günlük olayların gündelik izlenimlerine göre etkilenmiştir Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı ve ekonomik gelişmemiz büyük ölçüde bu kavramların ve ilişkilerin gerçek anlamları ile gün ışığına çıkarılmasına bağlıdır Sanırız Türk milliyetçiliğinin gerçek anlam ve bilinci bundan böyle bilimsel gözlemlere dayanarak, gerçekçi doğrultusuna oturacaktır Çeşitli siyasal endişeler ile siyasal kavgada yerlerini yanlış seçmiş olanlar, bu kavramları kendi aralarında yorumlayarak Milliyetçi Cephe'yi güçlendireceklerdir. Önce Batı'yı uygarlığın tek temsilcisi, özgürlük ülkeleri ve küfür diyarı saymadan, Batı'nın uygarlık sürecini kısaca tanımak gerekecektir

Dün-bugün

Bugün dünya küresi, bir yanda gelişmiş uluslar, öte yanda yoksul ülkeler olmak üzere iki büyük parçaya ayrılmıştır. Gelişmiş ülkeler, kendi yapıları içersinde sanayi devrimini tamamlamış, temel sanayilerini kurmuş olan ülkeler topluluğudur Önce İngiltere'de başlayıp, sırayla öteki Batı ülkelerinde de tamamlanan sanayi devrimi sonucu, Batılı ülkeler, ham madde

deposu olarak kullanacakları, mamul maddeleri satacakları ve insanlarını çalıştıracakları Asya ve Afrika ülkelerini bir bir ele geçirmişlerdir Avrupa kıt'asında, toprak büyüklükleriyle sömürdükleri ülkelerin en küçük illeri büyüklüğünde olan Batılı devletler, tarih içersinde Asya ve Afrika kıt'alarında yüzyıllarca egemenliklerini sürdürmüşler ve sürdürmektedirler. Bu ekonomik ve siyasal ilişki sonucu, yoksul Asya ve Afrika'ya karşı, zengin ve uygar Avrupa gerçeği doğmuştur. Bugünkü kıt'alar arası sömürme ve çelişme, kökleri tarih içersindeki Doğu-Batı ilişkilerinde yatan sürekli ilişkilerin sonucudur Gerçekten, güneşin topraklarında batmadığı imparatorluklar güçlerini bu sömürme olayından almışlardır. Bu yüzden Batı uygarlığı sürekli bir sömürmenin tarihidir.

Bu sömürme ilişkileri sadece bugünkü uygarlığın utanacağı sömürme sabıkaları olarak kalmamış, iki büyük dünya savaşından sonra, uluslararası antlaşmalar ve dev şirketler eliyle, bugün **yeni sömürgecilik** olarak tanımlanan en son aşamasına erişmiştir

Batı ve biz

Batı, sanayi devriminden sonra, ekonomik gelişme kuralları gereğince, büyük toprak zenginliklerine sahip Osmanlı İmparatorluğu ile de ekonomik ve siyasal ilişkiler kurdu. Bu ilişki kaçınılmazdı. Osmanlı İmparatorluğu ya kendi bünyesi içerisinde sanayı devrimini yapacak ya da Batı ekonomisine teslim olacaktı. Daha önce kapitülasyon ayrıcalıklarını da ele geçirmiş olan Batı, kısa zamanda Türk el sanatlarını da çökerterek, Galata'daki gayrimüslim bankerler ve sırmalı Osmanlı paşaları aracılı ile, Osmanlı ekonomisini denetim altına aldı. Kırım Savaşı ile yoğunlaşan Batı ilişkileri sonucu, denetimsiz ve koşulsuz Batı ekonomisine teslim olundu. Tanzimat ve Meşrutiyet dönemleri bu sömürü ağları örülürken yaşandı. Yirminci yüzyıl başlarında ise, Osmanlı İmparatorluğu padişahlar eliyle Batı'ya karşı teslim bayrağı çekiyordu. Düyun-u Umumiye, Osmanlı İmparatorluğu'nu teslim almıştı.

Büyük Atatürk'ün önderliğindeki Kurtuluş Savaşı **emperyalizm ve kapitalizme** karşı ulusal başkaldırıştı. Üç yıl kan ve

ateşle savaşılarak, Tanzimat ve Mütareke dostları süngü ucu ile vatan topraklarından kovuldu. Ancak kapitalist gelişmenin kaçınılmaz sonucu olarak, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, bir kez daha Batı ekonomisi ile ilgi kuruldu. Ve yirmi yıl, bu ilişkilerle bugüne kadar gelindi. Bugünkü **ahval ve şerait** ise, her türlü yorumun dışında gözler önündedir.

Batı uygar mıdır?

Tarih boyunca tüm yoksul ülkeleri sömürmüş ve sömürmekte olan Batı, bugün uygarlık tanımı olarak benimsenmektedir Eğer bu tanım, belli servet ve refah düzeyinin tanımı ise, gerçekten bugün Batı, televizyonlarında köpek maması reklamı yapacak kadar zengindir İnsanların ekmek dertleri yoktur Her türlü siyasal akım açık açık tartışılmaktadır

Ancak, bir yaşam düzeyinin **uygarlık** adı verilen özelliği, geçmişinde ve temelinde yoksul halkların kanlarıyla kirlenmişse, bunun adı uygarlık olabilir mi? Bugün Batı tüm uygarlık gösterilerine karşın sömürgelerde yaptığı sömürünün suçunu ve ayıbını omuzlarında taşımaktadır. Bunun dışında Batı, sadece ve sadece kendi insanına karşı uygar ve demokrattır. Özgürlükleri yalnızca kendi insanına hak görmekte, bunu yoksul ülkeler için gereksiz bir süs saymaktadır. Doğu, Batı için sadece emeği çalınacak, yer altı zenginliklerine el konacak sömürü kaynağıdır Batı kültürünün beşiği sayılan Fransa'da en ileri akımlar tartışılırken, Fransız askeri, Cezayir milliyetçilerini kurşuna diziyor, Sartre'lar, Camus'ler, Russel'lar uygarlık üzerine kitap yazarken, müstemleke albayları Asya'da ve Afrika'da kırbaç sallıyorlardı. Eğer uygarlık büyük binaların, geniş yolların ve makinaların adı değilse, yoksul ülke topraklarından müstemleke askerinin çizme izleri silinmeden Batı bir uygarlık öncüsü sayılamaz.

Sonuç

Toplumsal yapılar içerisinde sadece sınıflararası sömürü değil, dünya küresi içerisinde kıtalararası sömürü çağını yaşı-

yoruz. Bu savaş enteryasyonal kapitalizm ile milliyetçiliğin kavgasıdır Türkiye yerini bu temel çelişmeye göre bulmak zorundadır. Gerçek uygarlık, insancıl ülküler, tüm yoksul ülkelerin bağımsızlık savaşlarına bağlıdır Ve de Türkiye, tarihsel koşulları ile, kapitalist ve komünist dünya devletlerine karşı, üçüncü dünyanın liderliğini yapacak tek ülkedir Türk aydınına düşen görev, sanırız ki bu ülküyü devletimizin temel yönelişi olarak benimsetmektir Unutulmasın ki, iki yüzyıllık Doğu-Batı ilişkilerinde, bağımsızlığımıza sahip olduğumuz tek devre, Batı'ya karşı Kurtuluş savaşı verdiğimiz Atatürk Türkiyesi dönemidir Bu dönemin dışındaki Batı dostluğunu Türk halkı çok pahalı ödemiş ve ödemektedir

(Akşam, 25 Şubat 1968)

GERÇEĞİ ANLAMAK (Londra Mektubu)

Geçenlerde Londra'nın ünlü sanayi müzesine gittim. Yanımda milliyetçi ve mukaddesatçı bir de profesör vardı. Müzede sanayi devriminden bu yana tüm teknik buluşlar sergilenmiş. Müzeyi şöyle bir gezerseniz sanayi devriminin tüm aşamalarını adım adım izliyorsunuz. Profesör de kendinden geçmiş, hayran hayran makinalara bakıyordu.

- *Hocam,* dedim, *işte milliyetçilik bu. Biz bunları yapamazsak neye yarar vatan millet edebiyatı?!*

- *Doğru, haklısın* dedi. Ve samimiydi.

Henüz yirminci yüzyılın ikinci yarısında, iki kere iki dört edercesine ispatlanmış bu gerçekleri benimsememişiz. Bunları savunmaya kalktın mı, dinsizlikten komünistliğe, komünistlikten Rus casusuluğuna kadar bütün iftira silahları hazır. İşte dünyanın gerçekleri ortada. Bir ülke sanayi devriminden geçmişse, o ülke büyük; geçmemişse, bu büyük devletlerin sömürü alanı. Fabrikana, makinana, sermayene sahip olmadın mı, uluslararası sözlükte kibarca **azgelişmiş** oluyorsun. Bütün kalkınma türkülerine rağmen, çocuklarını okutamıyorsun, köylerine okul, ilaç, sağlık getiremiyorsun. Yurttaşını insan gibi yaşatamıyorsun...

Türkiye ise geri kalmış değil, geri bırakılmış bir ülkedir Ve bu gerilikte ve yoksullukta herkesin sorumluluk payı vardır

Öyle ki sadece günümüzde değil, tarih içerisinde işlenmiş hainlikle-rin de acısını çekiyoruz.

Dünya toplumsal devrimlerin sarsıntısı ile çalkalanırken, Paris'te okuyan Osmanlı aydını, topluma sosyal fikirler yerine, Batı burjuvasının duygusal inceliklerini getirmiş ancak.

Diyar-ı küfrü gezip beldeler kaşaneler gören Osmanlı Paşası, **mülk-ü İslam**'ın neden geri kaldığını, neden **mülk-ü İslam**'da hep viraneler gördüğünü anlamamış.

Her kelimesine binlerce para ödenmiş sözde cumhuriyet ozanı, Endülüs'teki raksın gürültüsünden başını kaldırıp toplumun dertlerine eğilmek gereğini duymamış.

Büyük Atatürk'ün çelik kolları arasında Kemalizm'i savunur görünen **sofra** yazarları, onun ölümünden sonra faşizmin, şimdi ise uluslarası sermayenin sözcüsü olmuşlar

Batı eğitimi görmüş, birkaç batı dilini konuştuğu rivayet edilen profesör, hangi çağda yaşadığını kestirememiş.

Bir türlü dünyanın nereye döndüğünü anlamamışız. Nerede özgürlük varsa orada suçlu aramışız. Nerede altın beyinli, yürekli aydın çıkmış, atmışız içeri. Fikre karşı kelepçeyi, bilime karşı kaba kuvveti kullanmışız. Demokrasi diye, beyni küflü politikacı, yabancı sermaye, vatan millet nutku, siyasi dedikodu... Arada nasılsa Köy Enstitüleri kurulmuş. Ses çıkmamış. Sömürge imparatorlukları sinsi sinsi yerleşmişler Anlayanı atmışız içeri. Petroller, madenler gitmiş bir bir Ağzını açana gizli polis dosyası, kelepçe, zindan, işkence...

İşte bugün bütün bu köhne değerlerin ve korkuların hesaplaşması yapılıyor. Halk kendi kavgasına sahip çıktıkça korkuyorlar Dinsel duyguları en kaba biçimde gıcıklayarak, yalan ve soygun düzenini sürdürmeye çalışıyorlar

Yurdun dört bir bucağında fitillenen irtica kundakları komünizme değil, gerçekte Atatürk'e, devrimlere, Cumhuriyet'e, bağımsızlığa yönelmiştir Derviş Vahdetiler, Saidi Nursiler, Delibaşlar, Anzavurlar bunlar

Kara koyun ile ak koyunun belli olduğu günleri yaşıyoruz. Gerçek milliyetçi, gerçek devrimci, kavgada yerini kesinlikle seçmeli artık. Yabancı sermaye ve yeşil bayrak ortaklığına karşı, İkinci Kurtuluş Savaşı'nı sağlam yürekle, korkmadan, çekinmeden yürütmeli.

Şimdi bu cephede, sol gevezeliklere, hergün acaip doktrin keşiflerine, **"sadece ben bilirim"** bilgiçliğine yer yok. Yabancı sermayeye ve irticaya karşı savaşıyoruz. Bu, Mustafa Kemalcilerin savaşıdır Bugün döne dolaşa böyle bir noktaya geldik gene.

Artık gerçekler kimsenin saklayamayacağı kadar açıktır. Kar-şımızda yabancı sermaye ve onun geleneksel dostları olan işbirlikçi sermaye ve toprak ağalığı vardır. Tek soru, şimdi bütün bu koşullara karşı ne yapılacağı konusu. Her halde Türk devrimcileri bu sorunun da cevabını vermesini bilirler.

(Türk Solu, 17 Eylül 1968)

YARGIÇLAR, SAVCILAR, SANIKLAR DİKKAT!..

Türkiye'de birçok hukuksal kavram, özüne aykırı olarak yorumlanmakta ve birçok kurum kendi niteliğiyle çelişik değerlendirmelerle yozlaşmaktadır Bu kavram ve kurumların kendi özleri ve nitelikleri dışında değerlendirilmeleri ve yorumlanmaları, bir yanlış ve zararlı gelenek olarak süregelmektedir. Bu hukuksal keşmekeşin ve başına buyrukluğun önüne geçilmesi, ancak yasaları Anayasa'nın ışığında değerlendirmekle mümkün olacaktır. Yeni Anayasa'nın getirdiği özgürlük anlayışı karşısında kendilerini tel örgü ile sarılmış hisseden tutucu çevreler, bu yeni özgürlükler düzenini bir yandan ekonomik baskılar, ilkel yasa tehditleri ile işlemez duruma getirmeye çabalarken, öte yandan Anayasa'nın getirdiği hukuksal güvenceleri dolaylı yollarla etkisiz hale sokmak istemekte ve acıyla belirtelim ki, bunda başarı sağlamaktadırlar.

1961 Anayasası, taşıdığı özgürlük güvenceleri ile sosyal demokrat bir nitelik taşımaktadır Biçimsel özgürlükler, çağdaş burjuva demokrasilerinin hukuksal dayanaklarından alınmış, bunların işleyiş olanakları, çok yönlü toplumların demokratik gelenekleri ile bağlı bir ortamın işleyiş koşullarına bırakılmıştır Bu nedenle, her siyasal gücün, Batı demokrasisi ilkelerine bağlı olup olmadığı da, bu Anayasa'nın getirdiği düzenle ne oranda

bağdaşıp bağdaşmadığı ile yakından ilgilidir. Bu Anayasa getirdiği hükümlerle işlemez duruma sokulursa, siyasal partilerin, Batı demokrasisi ilkelerine bağlı olmadıkları gibi, Batı'yı sadece toplum içindeki ***"asalak bir sınıfın çıkarlarını desteklemek için"*** benimsedikleri, temelinde klasik demokrasinin bile özüne aykırı eylem ve işlerde bulundukları saptanmış olacaktır. Demokrasiye bağlı olduklarını söyleyenlerin, öncelikle, bağlı olduklarını söyledikleri demokrasi kuralları ile çelişmemeleri gerekir.

Bu kısa ve zorunlu girişten sonra, Anayasa'mız hükümleri gereğince kitap toplatmanın Anayasa'ya aykırı olduğunu belirteceğiz. Anayasa'mız'ın basın ve yayımlarla ilgili hükümler kenar başlığını taşıyan bölümünde ve 24'üncü maddede şu hüküm yer almaktadır:

"Kitap ve broşür çıkarma hakkı

Madde - 24 *kitap ve broşür yayımı izne bağlı tutulamaz, sansür edilemez. Türkiye'de yayımlanan kitap ve broşürler 22'nci maddenin 5'inci fıkrası hükümleri dışında toplatılmaz...*

24'üncü maddede belirtilen 22'nci maddenin 5'inci fıkrası ise şu hükmü getirmektedir:

" Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin toplatılması, bu tedbirlerin uygulanacağı kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde ve ancak hakim kararı ile olabilir.."

Bu iki anayasa hükmünden çıkaracağımız sonuçlara göre, piyasaya çıkmış bir kitabın toplatılması için şu kesin koşulların varlığı gereklidir.

1 - Bir suç işlenecek; suç tüm yargı aşamalarından geçerek kesinleşecek.

2 Sanığa uygulanan maddede ayrıca *bu suçların işlenmesi hallerinde, suç unsuru sözleri taşıyan kitaplar toplatılabilir...* hükmü yer alacak.

3 Suçu saptayan hükümle birlikte, ya da ayrı olarak yargıç karar vermiş olacak...

Oysa, bugünkü uygulamada suç unsuru sözleri kapsadığı sanılan kitaplar Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun 86'ncı maddesi ile toplatılmaktadır. Söz konusu madde ise aynen şu hükmü getirmektedir:

"Zabıt ve Arama

Sübut vasıtalarından olan eşyanın muhfaza ve zabtı

Madde 86 - *Tahkikat için sübut vasıtalarından olmak üze-re faydalı görülen yahut müsadereye tabi olan eşya, muhafaza ve başka suretle emniyet altına alınır.*

Bu eşya bir şahsın yanında bulunur veya şahıs rızası ile teslimden kaçınırsa zaptolunur...

Madde, kovuşturmaya yararlı olabilecek, ispat aracı olan eşyanın emniyet altına alınması ile ilgilidir. Madde, taşıdığı ifade ile amacını sınırlamıştır. Maddedeki temel ölçü, olayın aydınlanmasına yarayacak ispat araçlarının toplanması ve yitirilmeden ele geçirilmesidir Bir cinayette, suç aracı olan tabanca, bıçak, bu madde ile emniyet altına alınmaktadır Fikir suçlarında ise (Böyle bir suç çeşidi demokrasinin özüne aykırıdır ve ancak bu çeşit suçları koyan toplumların demokrasi düzeylerini yansıtmaktadır.) suç, suç ögeleri taşıdığı ileri sürülen kitapla işlenmiştir. Suç kitabın maddi kapsamı içinde değil, satırların arasındadır. Bir tek kitabın incelenmesi suçu ortaya koyabilecektir. Bu böyle iken, dava açılmadan önce kitabın toplatılması için öteki koşullar hiç düşünülmese bile, sadece *bu tedbirlerin uygulanacağını kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde... olabilir...* hükmü gereğince, maddede ayrıca bu hükme uygun bir fıkranın bulunması gereklidir Oysa, yıllarca az gelişmiş demokrasimizin jandarmalığını yapmış olan ünlü 141'nci ve 142'nci maddelerde bile böyle fıkra yoktur Ceza Yasamız'da bu hükmü kapsayan madde olmadığına göre yürürlükteki yasalarımıza göre kitap toplatmak kesinlikle Anayasa'ya aykırıdır.

Nasıl ki bir cinayette sadece suçu aydınlatacak tabanca ve bıçak emniyet altına alınır, yurt içindeki bütün tabanca ve bıçaklar toplatılmazsa, kitapların da toplatılmaması gerekir.

Ayrıca, fikir suçlarının öteki suçlara göre ayrı özellik ve nitelikleri vardır. Kovuşturmada bu özellikler göz önüne alınmalı, fikir suçlusu, suç üstü yakalanan bir cinayet sanığı gibi izlenmemelidir

Anayasa'mızın 22'nci ve 24'üncü maddeleri açıktır Bu maddeler yürürlükte iken Anayasa'mızın buyruklarına karşın,

kitap toplatmak için yargıca başvuran savcılar ve bu kararı Anayasa'ya aykırı olarak veren yargıçlar, konunun bu açık yönü üzerinde durmalı, uygulamaları ile Anayasa egemenliği sağlamak sorumluluğunda olan mahkemelerin kararları Anayasa'mız ile çelişmemelidir.

Yayınladıkları kitaplar, Anayasa'ya aykırı olarak toplatılan yazar ve yayınevi sahiplerinin tazminat hakları ve bu tazminatın kimlerden isteneceği de ayrıca üzerinde önemle durulması gereken bir özel hukuk konusudur.

(Türk Solu, 10 Aralık 1968, Sayı: 56)

ANAYASA VE DANIŞTAY KARARLARI

Anayasa, süslü sözlerden oluşan bir siyasal belge değildir. Hukuk kurallarını, toplumun içinde bulunduğu koşullardan sıyırıp, maddeler, fıkralar, bentler yığını olarak soyutlarsak, toplumu sadece durgunluğa ve tutuculuğa sürüklemiş oluruz. Anayasa'ya konuluş amaçlarına uygun bir uygulama gücü vermek, toplum yaşantısının biçimsel kurallarla çatışma, çelişme ve uyumlarını izleyerek mümkün olur. Anayasa'nın konulduğu anda eskiyen kurallarına canlılık vermek, bir özdeyişle onu "raftan köye indirmek" öncelikle Anayasa kuruluşlarına, kamuoyuna ve Anayasa'nın tüm uyanık bekçilerine düşen bir tarihsel görevdir.

Bugün Anayasa, konuluş koşullarına aykırı, kendi özü ile çelişmeli bir uygulama içerisindedir. Anayasa kendi koşullarına "yabancılaşmış" Anayasa'ya aykırı davranışlar giderek Anayasa'nın yerini alan bir alışkanlık niteliğine bürünmüştür. Anayasa'yı yaşatmak, öncelikle siyasal partilerin temel göreviyken, bu görev bugün Danıştay'ın omuzlarına yüklenmiştir. İdarenin 1961 Anayasası ile çelişen eylem ve işlemlerini bir bir denetleyen bu yüksek mahkeme, bugün birçok çevrenin tek hedefi olmuştur. Bu çatışmaların temel nedeni, Anayasa düzeni ile çelişen ve bu Anayasa'yı egemen çevrelerin sınırsız iktidarına karşı çekilmiş bir duvar olarak gören çevrelerin yasa dışı davranışlarıdır. 1961 Anayasası yeni bir devir açmıştır. Yeni ilkeler

ve kurumlar getirmiştir Temel sorun bu Anayasa devriminı tüm koşul ve sonuçları ile benimsemek ya da benımsememektir. Tartışma bu noktadan başlamıştır

Hukuk devleti

Anayasa'nın, Cumhuriyet'in niteliklerini sıralayan ikinci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin ***"... başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti..."*** olduğu belirtilmiştir Hukuk devleti kavramı ise, kapsam ve ayrıntılarında çeşitli farklı görüşler olmakla birlikte, birtakım ögelerin (unsurların) varlığı ya da yokluğu ile tanımlanabilmektedir Bütün dünya hukukçularının benimsediği bu ögeler, kanuni idare esası ve yargı denetimidir. Yargı denetiminin genişlemesi ise ancak hukuk devletinin gelişiminin belirtisi sayılmaktadır. Aksine, yargı denetiminin daraldığı, idareye mutlak takdir yetkisinin tanındığı yönetimlerse, hukuk devleti kavramıyla bağdaştırılmamaktadır. Anayasa koyucu bu temel ilkeye dayanarak idarenin *"her türlü eylem ve ilşlemleri, hiçbir halde, yargı denetiminin dışında bırakılamaz"* diyen ünlü 114'üncü maddeyi getirmiş ve gerekçesinde, *Birçok kanunlarımızda o kanunlara ilişkin idari kararlara karşı kazai müracaat yollarının kapatılmış bulunduğu bilinen bir vakıadır. Bu gibi hükümlerin hukuk devleti anlayışına aykırılığı aşikar olmakla birlikte, mahkemeler bazı tereddütlerden sonra açılan davanın reddi yolunu tutmuşlardır. Bundan böyle geçmiş tatbikata hiçbir veçhile, yer ve imkan vermemek maksadıyla yeni Anayasa'da bu maddenin sevki zaruri görülmüştür..."*[1] diyerek idare hukukuna ilişkin bu ileri adımın açıklamasını yapmıştır. Bu madde karşısında, yurttaş idarenin her türlü eylem ve işlemini yargı merciine götürebilmektedir

Danıştay tartışmalarının ikinci kilit noktası, bir hukuk devletinde yargı denetimini zorunlu sayıp saymamaktadır. Bu Anayasa, hukuk devleti ilkesini taşıyorsa, bunun zorunlu sonucu yargı denetiminin kabulüdür. Bu noktada başka görüş hukuksal değildir Ancak anayasal miyopluktur.

---

[1] Öztürk, Kazım; ***"Türkiye Cumhuriyeti Anayasası"***, 1966, s. 3158-3162.

. Anayasa'mızın egemenliğe ilişkin 4'üncü maddesinde *"Egemenliğin... yetkili organlar eliyle..."* kullanılacağı belirtilirken, 5 ve 7'nci maddelerde de bu organlar, yasama ve yargı olarak sınırlanmaktadır Yürütme organı, egemenliğin kullanılmasında yetkili değildir Anayasa'nın 6'ıncı maddesinde yürütme ***"kanunlar çerçevesinde"*** yapılması gereken bir ***görev***dir. Yasama organı, yasa yaparken nasıl Türk ulusu adına kurallar koyuyor ve nasıl ulusun kaderi ile ilgili kararlar alabiliyorsa, yargı da yetkili organ olarak **Türk ulusu** adına karar vermektedir. Anayasa'mızın bu yapısal özellikleri ortadayken, Türk ulusu adına karar veren Danıştay'ı yetkisiz saymak, ciddi bir hukuksal eleştiri değil, anak bir **Teşkilat-ı Esasiye Mürteciliği**dir Düzenli idare ancak yasalara saygı ile tutarlığa kavuşur. Danıştay'ın neden bu kadar sık yürütmeyi durdurma kararı verdiğini araştıranlar, bunu demokrasiye olan saygılarından dolayı yapıyorlarsa, yurttaşların da Danıştay'a neden bu derece sık başvurduklarını incelemek zorundadırlar. İdarenin istikrarını (tutarlılığını) sağlamak öncelikle idareye düşen bir görevdir. Her nedenin bir sonucu vardır Kamu otoritesinin bu derece amacına aykırı olarak kullanıldığı bir ülkede, bu yasa dışı eylemlere başvuranlar mı, yoksa bunu tesbit edip, iptal edenler mi sorumlu olurlar? Buna cevap vermek gerekir.

Bu koşullar karşısında Anayasa'ya saygılı bir hukukçu, idareye bu Anayasa'ya uymanın gereğini anlatır Bunun dışında, Anayasa ilkeleri ve hukuk kavramları ortadayken, Danıştay'ı etkisiz saymak, mahkeme kararlarını dinlememeyi bir alışkanlık haline getirmiş olanların "Yüce Divanlık" suçlarına yol göstermekten öteye bir anlam taşımamaktadır. Ciddi bir hukukçunun gerçekten sorumluluk duyacağı konu işte budur Yoksa, Anayasal görevini yapan Danıştay'ı soyut nedenlerle eleştirmek değil...

Bir eski anlayış

Yargı denetimini çaresiz kabul eder gözüken bazı çevreler, Danıştay'ın her işe karıştığından ve çok sık yürütmeyi durdurma kararları verdiğinden yakınmaktadırlar Bu eleştiriler de hukuksal temelden yoksundur. Hükümet tasarrufları denilen ve

yargı denetimi dışında bırakılan tasarruf çeşitlerinin Türk hukukunda kabulünü isteyen bu çevrelerin, ya hükümet tasarrufunun anlamını bilmedikleri ya da bu kavrama idare hukuku dışında bir anlam verdikleri sonucu ortaya çıkmaktadır Çünkü hükümet tasarrufları kavramına göre, hükümetin bir kısım tasarrufları, nitelik ve yapılarından doğan özellikleri dolayısı ile önceden konulmuş kurallara bağlı olmazlar. Bu çeşit tasarruflar, idarenin hukuka bağlılığının istisnalarıdır[2] Bu işlemler için yargı yoluna başvurulmaz. Bunlar yargının denetleyemediği ayrıcalıklı tasarruf çeşitleridir ve demokratik hukuk devletlerinde artık silinmiştir. 1961 Anayasası, 114 üncü maddesinde, hükümet tasarruflarının Türk hukukunda bulunmayacağını, *"İdarenin hiçbir eylem ve işlemi, hiçbir halde yargı mercilerinin denetimi dışında tutulamaz"* derken açıklamış oluyor Olağanüstü siyasal ortamlarda; sıkıyönetim dönemlerinde bile kısılmayan bu yetki, 114'üncü madde yürürlükteyken, bu maddenin hükümet tasarruflarını kaldırmadığı gerekçesi ile elden alınacaktır Danıştay'a bu açıdan yöneltilen eleştirilerin de hukuksal olmadığı açıktır Siyasal iktidar, yargı denetiminden kurtulmanın yolunu aramaktadır

Kamu yararı ve idare

İdare, her türlü eylem ve işleminde kamu yararı amacını temel almak zorundadır. Bu kural sadece idare için değil, aynı zamanda yasama organı için de geçerlidir. Anayasa Mahkemesi bir kararında *Kamu yararı düşüncesi olmaksızın... herhangi bir yasanın kabul edilemiyeceğini..."*[3] açıkça belirtmiştir Danıştay, dava konusu idari işlemleri, **maksad** unsuru yönünden kararа bağlarken, işlerin kamu yararı amacı taşıyıp taşımadığını incelemektedir. Eğer işlemde kamu yararına aykırı bir amaç görürse işlemi iptal etmektedir. Bu çevreler Danıştay'ın bu yetkisine karşı, İdare'nin mutlak taktir yetkisini savunmaktadırlar Hükümet tasarruflarını ve İdare'nin mutlak takdir yetkisi, hu-

---

(2) Giritli. İsmet; ***"Hükümet Tasarrufları"***, *1958, s. 10.*
Azgur, Fuad; ***"Anayasa Nizamı"***, *1969, s. 62.*

Hukuk devletlerinin değil, polis devletlerinin özlediği silahlardır. Kamu otoritesi idarecilere kamu esenliği, kamu yararı için verilmiştir ve bu amaçla sınırlıdır. Bu amaca uyulup uyulmadığının denetim yeri yargı organlarıdır. Elindeki yetkiyi kamu yararı amacı ile kullanan bir idare, yargı organlarından kuşku duymaz. Duymamalıdır. Hukuka bağlı devletlerde, yargı organları, idarenin her türlü eylem ve işlemini, Anayasa hukuku kuralları ve de kamu yararı süzgeçlerinden geçirir. Bundan korkmak neden?

Gün ışıyor

Bir güldürü dergisi Türk vatandaşını şöyle tanımlamaktadır: *Türk vatandaşı, İsviçre hukukuna göre evlenen, Alman usûl kanununa göre yargılanan, İtalyan ceza kanununa göre cezalandırılan ve İslam hukukuna göre gömülen kişidir...*

Yabancı hukuk sistemleri, Türk toplumunun yasaları oldukları andan başlayarak ulusallaşırlar. Yasaların getirdiği temel çerçeveyi, ulusal koşullar ile doldurmak gerekir. Medeni Kanun'un birinci maddesi bu endişe ile, kanundan sonra örf ve adeti kaynak olarak kabul etmiştir İdare hukukunun ise, tüm hukuk dalları içinde en çok ulusal özellik taşıması gereklidir Türk İdare Hukukunu Danıştay, Türk hukukçuları, idare hep birlikte geliştireceklerdir Doğaldır ki Danıştay kararları, bilimsel açıdan eleştiriye açıktır. İdare hukuku böylece gelişecektir Bilimsel açıdan bu eleştiriler yapılacak yerde, Danıştay'a ve Anayasa'nın temellerine saldırmakta, görüşlerini Türk Anayasası'na dayayamayanlar, sık sık idarelerinin işleyiş koşulları ayrı olan ülkelerden örnekler getirmektedirler.

Artık gün ışımağa başlamıştır Anayasa'yı uygulamamak için binbir dereden su getirenlerin kovaları delinmiştir Bu Anayasa yürürlükteyken yargı denetimine katlanmak zorundadırlar

(Milliyet, 15 Temmuz 1969)

İKİLİ ANTLAŞMALAR YÜRÜRLÜKTE Mİ?

1961 Anayasası, bugün konuluş ve gelişim koşullarına aykırı biçimde yorumlanmakta, Anayasa'nın demokratik ve devrimci amaçları bir yana, en açık biçimsel kuralları bile çiğnenmektedir. Anayasa dışı tüm davranışların artık yadırganmıyan alışkanlıklar olarak yerleşmesi, siyasal partilerimizce de çaresiz benimsenmişe benzemektedir Demokratik hayatın vazgeçilmez unsuru siyasal partilerimiz, Anayasa'yı, tüm demokratik ve devrimci amaçlarıyla değil, sadece kendi siyasal çıkarlarına uygun gördükleri maddeler olarak yorumlamakta ve böylece Anayasa'yı savunur görünmektedirler Oysa anayasaları, donmuş maddeler yığını olarak değil. yakın tarihin toplumsal izini taşıyan siyasal ve tarihsel belgeler olarak benimsemek ve yorumlamak gerekir Anayasa'yı bu biçimde yorumlayınca, Birinci Kurtuluş Savaşı'nın, **Tam Bağımsız** Türkiye'yi amaçlayan felsefesinin de Anayasa'nın temeli olduğu sonucuna ulaşırız. Gerçekten Anayasa, dibacesinde (başlangıç bölümünde) bu görüşü en belirgin biçimde kanıtlamış ve Anayasa'da **milli mücadele ruhunun, millet egemenliğinin** temel kabul edildiği, *"Türk milliyetçiliğinden hız ve ilham alan"* ulusumuzun *"Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olduğu"* belirtilmiştir. Bu nedenle, bağımsızlığımızla ilgili her girişimin yakından izlenmesi, denetlenmesi, sadece bir yurtseverlik görevi değil, aynı zamanda yurttaşların Anayasal görevleridir Anayasa'mız da egemenliğin kullanılmasına ilişkin yetkileri somut koşullara bağlamış, ancak açık Anayasal kurallara rağmen Yürütme organı Amerika Birleşik Devletleri ile **temel anlaşma** imzalamış, daha doğru bir tanımla, imzalayabilmiştir.

Hükümet yetkisizdir

Anayasa'nın egemenliğe ilişkin 4'üncü maddesinde Türk ulusunun, egemenliği *"Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar eliyle kullanacağı"*nı belirtmektedir. Yine aynı maddede *"Hiçkimsenin veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan*

bir devlet yetkisi kullanamayacağı" hüküm altına alınmıştır. Türk ulusu adına egemenliği kullanmakla yetkili organlar, yine Anayasa'nın 5'inci maddesine göre, yasama organı ile 7'nci maddesi gereğince bağımsız mahkemelerdir Yürütme **görevi** Anayasa'nın 6'ncı maddesine göre Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirilir. Yani, egemenliği ancak Türk ulusu adına Yasama organı ile Yargı organı kullanabilir. Egemenliğin kullanılmasında üçüncü bir organa **yetki** verilmemiştir Hükümet sadece **kanun çerçevesinde** yapılması gereken görevlerle donatılmıştır Yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir Bu yetki devredilmez, Yasama organının bu anayasal özelliği dolayısı ile, Türk Ulusu adına anlaşma onaylamak sadece Büyük Millet Meclisi'nin görevidir. Antlaşmaların onaylanması ile ilgili bir yetki, ne ad altında olursa olsun, Yürütme organına devredilemez. Yürütme organının görevi ancak hazırlık çalışmaları niteliğindedir Eğer egemenlik yetkisi, Yasama organı tarafından değil, Yürütme organı tarafından kullanılırsa, buna hukuk dilinde **fonksiyon gasbı** denilir. Yetkisiz organla yapılan antlaşma, öncelikle bu nedenle yok hükmündedir.

Anayasa'ya karşı hile

Son günlerde, Amerika Birleşik Devletleri ile imzalanan ikili antlaşmalar, Dışişleri Bakanı'nca kamuoyuna temel antlaşmalar olarak sunulmuştur Anayasa'nın 65'inci maddesine göre "yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak antlaşmaların onaylanması, **Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına** bağlıdır. Yani, en son Büyük Millet Meclisi'nce, onaylanması bir kanunla uygun bulunmayan antlaşmalar yürürlükte sayılmayacaktır.

Oysa ikili antlaşmalar, bu yolla yürürlüğe sokulmadığı gibi, Dışişleri Bakanı'nca **Temel Antlaşma** olarak tanımlanan son antlaşma için de bu yola gidilmiş değildir Kaldı ki, bir antlaşmanın, o antlaşmanın ancak hazırlık çalışmalarını yapacak kurullarca **temel antlaşma** ve **uygulama antlaşması** olarak nitelenmesi de hukukça bir değer taşımamaktadır. Bir antlaşma eğer, siyasal, askeri ve ekonomik nitelikleri ile, bir ulusun kendi

başına karar verme yetkisini kısıtlıyan koşullar taşıyorsa bu antlaşma egemenliğe ilişkindir. 65'inci madde de, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayı olmaksızın yürürlüğe konulacak antlaşmaları ifade eden **uygulama antlaşmaları** kavramı ise, ancak, yukarıda belirtilen yetkili organların, Anayasa'ya konulmuş kurallara uyarak onayladıkları temel antlaşmaların uygulanmalarını kolaylaştırıcı ve temel antlaşmayı aşmayan yükümlülükler getiren antlaşmalar anlamındadır. Bunun dışında, maddeden, Anayasa'nın yetkili ve görevli organlara ilişkın yapısal özelliklerine ve 65'inci madde ile konulmuş temel kurala aykırı bir yorum yapılamaz. Dışişleri Bakanı'nın tanımına göre, son olarak imzalanan ikili antlaşma, uygulama antlaşması değil temel antlaşmadır Bu nedenle Büyük Millet Meclisi'nin onayı gerekmektedir Bu koşullarda son imzalanan ikili antlaşma yürürlükte değildir.

Sonuç

Anayasa'nın 8'inci maddesinde kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağı ve Anayasa'nın Yasama, Yürütme ve Yargı organlarını ve idare makamları ile kişileri bağlayıcı temel bağlayıcı hükümleri kapsadığı belirtilmektedir Millet Meclisi üyeleri görevlerine başlamadan Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına sadık kalacaklarına yemin etmişlerdir. Bu durumda ilk görev parlamento üyelerininıdir. Parlamento en kısa zamanda toplanarak ikili antlaşmaları görüşmeli, egemenliği kullanmakla yetkili Yasama organı olarak devredilmiş görünen yetkisini eline almalıdır. Yargı ve İdare de, bu günkü koşulları ile yok hükmünde olan ikili antlaşmalar karşısında tutumunu takınmalıdır

Biçimsel kurallar açısından yok hükmünde olan bu antlaşmanın taşıdığı hükümler, onu imzalayanlar dışında kimse tarafından bilinmediğinden, antlaşmanın taşıdığı hükümlerin tartışmasını yapma olanağından yoksunuz. Ancak inanıyoruz ki, Türk halkının kanı ile savaş meydanlarında kazanılmış egemenliğimiz, hangi anlaşmaların yükümlülükleri ile elimizden alınırsa alınsın, Anayasa'nın istediği **Tam Bağımsız** Türkiye, devrimcilerin çelik elleri ile kurulacaktır. Geceler, tulu-i haşre kadar sürmez.

(Akşam, 15 Temmuz 1969)

Hukuk Devleti, hukukun temel kuralları içerisinde, yurttaşın insanca yaşamını temel amaç bilen, insanı devletin en kutsal varlığı olarak benimseyen hukuk özleminin adıdır Hukuk ve biçimsel kurallar bu amacı sağladıkları ölçüde, demokrasinin ve hukuk devletlerinin kuralları olurlar İnsanı devlet yönetiminin bir basit aracı yapmış düzen, kendisine ne ad verirse versin, ancak bir geri düzeni yansıtır. Seçimler, partiler, parlamentolar demokrasiyi oluşturarak, insanı çağının koşullarına uygun bir yaşam düzenine kavuşturmaya yararlı olurlarsa, görevlerini yapmış olurlar. Yoksa toplumu geriliğe, karanlığa, yoksulluğa sürüklerlerse, demokrasinin özü ve amacı çiğnenmiş, sadece biçimsel kurallar bir korkunç iskelet gibi toplumu kıskıvrak yakalamış olur

Demokrasiyi bu kötü sondan kurtarabilmek için toplum ile ilgili tüm sorunların halk önünde tartışılması gerekir Fikrin gümrüğü olmaz. Demokrasinin bulunduğu her yerde, fikir vardır. Özgürlük, aydınlığın dostudur. Toplumunun geriliğini, karanlığını, yoksulluğunu düşünen aydın suç işlemiş olmaz. Bu çabalar ancak, toplum adına, demokrasi adına işlenen suçları ortaya koyar, bu suçları önler. Geri kalmış toplumlarda bu görev bir kat daha gereklidir Aydın, azgelişmişlik koşullarından kendini kurtarabilmiş, toplumunun, ulusunun gerilik nedenlerini araştırabilmiştir Ülkesinin kıt olan eğitim olanaklarında yararlanarak kişisel eğitimini tamamlamış, yabancı diller öğrenmiş bir aydın, diplomasını **arz ve talep** kurallarına göre satışa çıkarmıyor, toplumunun sorunlarına eğiliyorsa, ona ancak saygı duyulur. Peşine polis takılmaz, cezaevine yollanmaz, bileğine kelepçe geçirilmez!..

Bugün Türkiye'mizde **Batı Demokrasileri, Hukuk Devleti, Demokrasi** kavramlarına her gün siyasal söylevlerde, basın ve radyoda rastlanmasına rağmen, toplumsal görevlerini yapan aydınlar, yasaların zorlanması ile tutuklanarak cezaevlerine yollanmaktadırlar. Bu gibi işlemler, hukukun genel kurallarına, Anayasa'ya ve Ceza Hukuku ve Usulü ilkelerine aykırıdır Şöyle ki:

Kitap toplatmak

Anayasa'mızın 24'üncü maddesi, kitap ve broşür yayımının izne bağlı tutulamayacağını ve sansür edilemeyeceğini hüküm altına alırken, aynı maddenin ikinci fıkrası ile de, kitap toplatmanın koşullarını belirten bir başka Anayasa maddesine yollama yapmaktadır: *"...Türkiye'de yayınlanan kitap ve broşürler, 22'nci maddenin 5'inci fıkrası hükmü dışında toplatılamaz...*

Kitap ve broşür toplatmanın koşullarını belirten Anayasa'nın 22'nci maddesinin 5'inci fıkrasında ise, *"Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin toplatılması, bu tedbirlerin uygulanacağını kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde ve ancak hakim karan ile olabilir..."* denilmektedir. Bu iki Anayasa maddesinden çıkan sonuca göre, bir kitabın toplanabilmesi için, a) Bir suç işlenecek, b) Bu suça uygulanan ceza yasası maddesinde *Bu suçun işlenmesi halinde suç konusu kitaplar toplanabilir...* denilecek, c) Bu iki koşulun varlığından sonra, toplatma kararı yargıç tarafından verilecek. Türk Ceza Yasası'nın ünlü 142'nci maddesinde bile kitap toplanması ile ilgili bir hüküm yoktur. Ceza hukukunda kanunsuz suç olmayacağı gibi, ceza usulü hukukunda da kanunsuz tedbir olmaz. Anayasa, kitap toplatılması ile ilgili hükmünü açıklamıştır. Anayasa'nın 8'inci maddesine göre, bu Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını bağlar ve hiçbir yasa Anayasa'ya aykırı olamaz.

Anayasa'nın bu maddeleri yürürlükteyken, cumhuriyet savcıları, Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nın, Zabıt ve Arama'ya ilişkin 86'ncı maddesi aracılığı ile yargıçlardan kitapları toplatma isteminde bulunmaktadırlar. Anayasa hükümlerini uygulamamak için başvurulan bu maddede, *"...Tahkikat için, subut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen yahut müsadereye tabi olan eşya, muhafaza veya başka bir surette emniyet altına alınır...* denmektedir Yani bir cinayette kullanılan silah, bir hırsızlık suçunda kullanılan maymuncuk, bu madde gereğince emniyet altına alınır Bunlar soruşturma için emniyet altına alınması zorunlu ve yararlı görülen isbat araçlarıdır. Suçun ne şekilde işlendiğini ispatlamak için bu tedbirlerin alınması zorunludur.

Adi suçlar için gerekli olan bu tedbir, fikir suçları için konu olamaz. Çünkü suç, kitabın yayınlanması ile işlenmiştir Bir tek kitabın incelenmesiyle suçun unsurları ortaya çıkarılabilecektir. Bir cinayet olayında nasıl sadece bir tek silah emniyet altına alınır, yurt içindeki bütün silahlar toplatılamazsa, fikir suçunun isbatı için de bir tek kitabın incelenmesi yeter sayılmalıdır Aksi halde bu bir tedbir değil, bir ceza olmaktadır. Kitap konusunda karar verilmeden, henüz sanığın sorgusu bile yapılmadan, suç sabit olmuş gibi bütün kitaplar toplanmaktadır. Böylece suç kesinleşmeden, sanık suçluluk sonuçlarından birine katlanmaktadır. Savcıların giriştikleri bu yol, açıkça Anayasa'ya aykırıdır. Anayasa'ya aykırı biçimde Ceza Usulü zorlanmakta, bu durumda da Ceza Usulü ilkelerine de aykırı bir kanunsuzluk ortaya çıkmaktadır

Savcılar ve bilirkişiler

Ceza Usulü Yasası'nın 66'ıncı maddesinde, bilirkişilerin seçimi ve sayılarının saptanması yargıçlara verilmiş bir görev ve yetkidir Bilirkişiler yargıçların yardımcıları sayılmakta ve yine yasanın 67'nci maddesine göre, *Hakimin reddini mucip olan sebeplerden dolayı...* bilirkişiler red olunabilmektedir. Ceza Usulü'nde red kurumu, sanıklara tanınmış bir güvencedir. Kural olarak bilirkişilerin seçimi yargıçlara tanınmışsa da, Ceza Usulü'nün 66'ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre savcılar ancak *"tehirinde mazarrat bulunan hallerde...* yargıçlarca kullanılacak bu yetkiye sahip olabilirler Maddede kullanılan bu ifade ile, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bu yetki savcılara da, ancak soruşturmanın ivediliği ve esenliği ile ilgili olarak tanınmıştır Bu yetkinin, soruşturmanın ivediliği ve esenliği dışında kullanılması, Ceza Usulü ilkelerine aykırı olmaktadır

Fikir suçlarında savcılar, bir bilirkişiye başvurmakta, kitap toplatma ve tutuklama istemlerini de bu bilirkişi raporlarına dayandırmaktadırlar. Fikir suçları, *"tehirinde mazarrat bulunan hal..."* kapsamına sokulacak suç çeşitlerinden değildir Savcılar, kitapların yayınlanmış olmasını büyük tehlike olarak görmekte ve kendilerine sınırlı yerlerde kullanılmak üzere tanınmış yet-

kıyi her zaman kullanılacak olağan bir kuralmışçasına uygulamaktadırlar Savcıların usulsüz olarak seçtikleri bilirkişiler de, aynı konularda sürekli olarak olumsuz rapor vermekle ün yapmış kişiler arasından seçilmektedir. Savcıların yargıçlar gibi bağımsız olmadıkları bir yargı düzeninde, partili adalet bakanlarına bağlı savcıların iktidar partisinin etkisinden kurtulabilecekleri düşünülemez. Fikir suçlarını kovuşturan savcıların bu bağımlılıkları bile, sanıkları olağan güvencelerden yoksun bırakmakta, bağımlı savcı-taraflı bilirkişi, giderek yargı bağımsızlığını çiğnemektedirler.

Ve tutuklama

Anayasa'mızın **"Kişi Güvenliği"** kenar başlığı altındaki 30'uncu maddesi ile tutuklama neden ve koşulları belirtilmiştir Maddeye göre, *Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmayı ve delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutklamayı zorunlu kılan ve kanunla gösterilen diğer hallerde hakim kararı ile tutuklanabilir...*

Tutuklama, Ceza Usulü ilkelerine göre bir ceza değil, bir tedbirdir Soruşturmanın gelişimi, delillerin yokedilmeksizin toplanması ve kaçma şüphesi gibi, soruşturmanın gelişim ve esenliği ile ilgili nedenlerle uygulanıp geçici nitelik taşır Ceza Usulü Yasası'nın tutuklamaya ilişkin 104'üncü maddesinde, *Suç işlediğine dair aleyhinde kuvvetli emareler elde edilen maznun, aşağıdaki hallerde tevkif olunabilir..."* denilerek, tutuklamanın zorunlu olmadığı belirtilmektdir Maddede tutuklama nedenleri olarak sıralanan koşullar şunlardır:

1. Kaçma şüphesi uyandıracak olayların varlığı,

2. Suçun izlerini yoketmeye veya ortaklarını uydurma beyana ya da tanıkları yalan tanıklığa ve tanıklıktan kaçınmaya yönelteceğini gösterir durumda bulunmak,

3. Suç, devlet veya hükümetin nüfuzunu kıran ve memleketin asayişini bozan fiillerden bulunur veya genel ahlak aleyhine olursa...

Fikir suçlarında, delillerin yokedilmesi, suç ortaklarını uydurma beyana ve tanıkları yalan tanıklığa yöneltecek bir özellik

yoktur Suç, bir kitap ya da yazı ile işlenmiştir. Suç konusu kitap ya da yazı mahkeme dosyası içerisindedir Fikir suçları sanıkları genellikle aydın ve tanınmış kişiler olup, birçoğu kişilikleri ile yurt içinde ve dışında ün sahibidirler: İkametgahları ve kişilikleri gerek kamuoyunda, gerek mahkemece bellidir Kaldı ki, tutuklanma anından önce, maddede belirtilen **kaçma şüphesi uyandıracak olaylar** savcılıkla araştırılmış bile değildir; kaçma şüphesi varsayılmaktadır.

Anayasa'nın ve Ceza Usulü'nün bu maddelerinde saptanmış koşullara ve maddelerin **özlerinde ve sözlerindeki** bu sınırlamalara rağmen savcılar, Usûl hükümlerini zorlayarak bilirkişi seçmekte, Anayasa'ya aykırı olarak hiçbir haklı hukuksal nedene dayanmadan kitapları toplatabilmekte ve bu **kanunsuzluklar zinciri** sonunda da yine Anayasa'ya ve Ceza Usulü Hukuku'na aykırı olarak tutuklama istemlerinde bulunmaktadırlar Yasalar yasasızlığın aracı olmaktadır

Fikir suçları sanıkları için uygulanan bu yasa ve usul dışı tutuklamalarla, kişinin, Anayasa'nın 14'üncü maddesi ile güven altına alınan dokunulmazlığı ve özgürlüğü, dolaylı yollarla çiğnenmekte ve Anayasa'mızın 20'nci maddesi ile tanınan **düşünceyi açıklama özgürlüğü** hiçbir eylemsel geçerlilik kazanamamaktadır.

Her oyun, kendi kurallarına göre oynanır Eğer demokrasimizin amacı, Batı demokrasilerinin ulaştığı bir düzeye ulaşmak ise, öncelikle Batı demokrasilerinin hangi koşullarla yürüdüğünü araştırmamız gerekir Eğer Batı demokrasilerinde fikir yasakları varsa, biz de bütün bu uygulamaları demokrasimizin vazgeçilmez gereklerinden sayalım. Batı demokrasisi ilkelerinden esinlenmiş Anayasa'mıza göre fikir suçu yoktur. Ancak, bazı siyasal partilerimize ve savcılarımıza göre en büyük suç, toplumsal sorunlarla ilgili araştırma ve yayın yapmaktır Herhangi bir ülkede, herhangi bir iktidara bağlı savcılar, bazı düşüncelerden hoşlanmayabilirler. Ama bir ülke demokrasi ile yönetilme iddiasında ise, yetkiler anayasaca saptanmıştır Yasaklar ve cezalar demokrasinin özüne aykırı olamaz.

Demokrasi ve hukuk devleti, aydınların cezaevlerine yollanması ile güçlenmez. Aksine çürür ve bir gün yok olur

(Milliyet, 5 Ağustos 1969)

YABANCI DİLDE EŞİTLİK

Eşitlik ve özgürlük, üzerlerinde en çok tartışılan, ancak anlam ve kapsamları kesinlikle saptanamayan soyut iki kavramdır. Hukuk kuralları genelleştikçe, bu kurallar ile amaçlanan hak ve özgürlüklerin öz ve sınırlarını tanımak da güçleşir. Toplumsal düzenler, bilimsel öğretiler ve yasalar bu gibi temel kavramlara kendi kuramlarına uygun nitelikler vererek, düzenlerinde kimlerin özgür ve eşit olacaklarını belirtirler. Yasalar ve tüm biçimsel kurallar, toplumsal ilişkilerden doğarlar. Hukukun kaynağı sosyal gerçeklerdir. Sosyal gerçekler ise toplum hayatının kendisidir. Biçimsel kurallar genellikle hak ve özgürlüklerin herkesi kapsadığını anlatır. Sosyal gerçek tüm özellikleri ile yaşam koşullarını yansıtır. Herkes için **varsayılan** özgürlüklerin gerçekte kimler için "varolduğunu" gösterir. Yasaların arkasındaki toplumsal koşulların gözlemi, biçimsel kuralların temel kaynaklarını ortaya koyar Böylece toplumun derinliğine ve yüzeyden görünümleri belirlenir; öz ve biçim gerçek niteliklerini kazanır Somut gerçeklerin soyut kurallara uymadığı siyasal düzenlerde, öz silinir; biçimsel kurallar savunulur Bu yol **kanunculuk**, sosyal gerçekle biçimsel kuralların çalışma ve uyumlarını araştırmak ise **hukukçuluk**tur.

Biçimsel görünümü ile herkesi kapsayan ve tüm yurttaşlara güvenceler sağlayan Anayasa, gerçekte hiçbir etkinlik gücüne sahip değilse, taşıdığı toplumsal ilkeler uygulanmıyorsa, Anayasa'yı yürürlükte saymak ve onun bekçiliğinden söz etmek, ancak bir Anayasa duygusallığı olur. Örneğin, Anayasa aileyi toplumun temeli sayar ve devlete ailenin, ananın ve çocuğun korunması görevini yüklerken aileler açsa, çocuklar bakımsızlıktan ölüyorsa, bu Anayasa hükmünün ne gibi bir anlamı olacaktır? Yine Anayasa, insan onuruna yaraşır bir yaşayış düzeyinin sağlanmasını, her yurttaşın tıbbi bakım görmesini, halkın beslenmesini, devlete görev olarak verir, ama insanlar, açlıktan, doktorsuzluktan, ilaçsızlıktan ölürlerse, Anayasa egemenliğinden örnekler vermek bir siyasal avuntu olmaz mı?

Bu yazımızda, soyut kurallarla somut gerçekleri karşılaştırarak biçim ile öz arasındaki çelişmelere değinecek ve görüşümüzü kanıtlamak için yabancı dil sorununu konu olarak seçeceğiz.

Anayasa'nın 12'nci maddesi **"Eşitlik"** kenar başlığında şu hükmü taşımaktadır: **"Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç ayrımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz..."**

Yasa önünde eşitlik, yerli-yabancı herkesi kapsayan bir hukuksal ilkedir Bu ilke, yasama ve yürütme organlarını ve idare makamları ile kişileri bağlayan bir genel Anayasa kuralıdır Yasama organı belli kişilere ayrıcalıklar tanıyan yasalar koyamayacağı gibi, yürütme organı ve idare makamları da yürürlükte olan yasaları eşit olarak uygulamak ödevindedirler Bir kişiye, aileye, zümreye ya da sınıfa ayrıcalıklar tanıyan yasalar Anayasa'ya aykırı olacağı gibi, herhangi bir kişi, aile, zümre ya da sınıfa ayrıcalık sağlayan uygulamalar da, Anayasa'nın yasa önünde eşitlik ilkesi ile çelişir; dolayısıyla Anayasa'ya aykırı bir sonuç yaratılır

Anayasa'mızda, eğitim konusuna iki madde ayrılmıştır Eğitim hakkına ilişkin 21'inci maddede herkesin **bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahip..."** olduğu belirtilerek, eğitim, temel haklar kapsamı içine alınmaktadır Bu maddede herkes için bir hak olarak nitelenen eğitim, Anayasa'nın 50'nci maddesine göre de devletin yerine getirmesi gereken temel bir görev olarak kabul edilmektedir Gerçekten söz konusu 50'nci madde **"... Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama, devletin başta gelen ödevlerindendir..."** derken, devletin, yönelmesi gereken temel hizmet alanını göstermektedir

Eğitim, toplumun geleneklerine ve çağdaş koşullara göre saptanır Türkiye'de devletin eğitim görevinin son derece büyük önemi vardır Az gelişmişliğin olumsuz izlerine en çok eğitim alnında rastlanır Eğitim eşitsizliği, toplumsal, bölgesel ve sınıfsal özellikleri ile toplumun her kesimini etkileyen temel adaletsizlik kaynağıdır Devletin bürokratik çarkını çevirecek, siyasal hayatta yer alacak kişiler bu dengesizlik ortamında yetişirler Binlerce pırıl pırıl zeka olumsuzluktan ve geçim darlığından

dolayı, eğitim olanakları bulamaz ve sesleri Anadolu'nun karanlığında duyulmaz olur Eğitilme olanakları bulanlar, bölgesel koşullarına göre gerekli bilgiler ile yetişemezler Yeterli sayıda öğretmen ve eğitim aracı yoktur. Örneğin, doğu illerinde ana dilimizi bile öğretemeden mezunlar verilir Doğaldır ki bu engel koşullar içerisinde yabancı dil öğretme olanağı yoktur. Devlet liselerinde öğretilen yabancı dille herhangi bir yabancı yayını izlemek olanaksızdır Buna karşılık yabancı dil, kolejlerde ve yabancı liselerinde gereği gibi öğretilir. Bu liselerden mezun olanlar kolaylıkla yabancı yayınları izleyebilirler.

Anayasa'nın yasa önünde eşitlik ilkesini ve hiç kimseye ayrıcalık tanınmayacağını belirten 12'nci maddesi ile eğitim hakkına ilişkin 21'inci maddesi ve devletin eğitim görevini hüküm altına alan 50'nci maddesi bir arada düşünülürse, toplumumuzdaki eğitim adaletsizliğini kanıtlayacak bir sağlam ölçü elde etmiş oluruz. Bu ölçü ile, sadece bir örnek olan Üniversite Asistanlık ve Dışişleri Bakanlığı Meslek Memurluğu sınavlarının Anayasa'ya açıkça aykırı olduğu sonucuna varırız. Şöyle ki:

Somut gerçek

Devlet İstatistik Enstitüsü araştırmalarına göre, 1964-1965 ders yılında toplam lise mezunlarının yüzde 86,7'si (19,925 kişi) devlet liselerinden, yüzde 1,4'ü (323 kişi) resmi kolejlerden, yüzde 0,7'si (156 kişi) akşam liselerinden, yüzde 8,3'ü (1928 kişi) özel Türk liselerinden, yüzde 1,1'i (251 kişi) azınlık liselerinden ve yüzde 2,8'i (643 kişi) yabancı liselerden mezun olmuşlardır. Yine 1964-65 rakamlarına göre toplam 223 liseden 8'i kolej, 139'u devlet lisesidir. Geri kalan 7 lise akşam lisesi, 69'u ise özel lisedir. Yeterli yabancı dil eğitimi yapan resmi kolejler ve yabancı liseleri 1964-65 ders yılında bitirenlerin toplamı 966'dır.

1964-65 ders yılında mezun olanları konumuza örnek olarak alırsak şu sonuca ulaşırız: Yeterli yabancı dil eğitimi yapmayan devlet liselerinden 19.925 kişiye karşı bir yabancı dil yazan ve konuşan 966 kişi mezun olmuştur Bir yabancı dili çok iyi bilen bu 966 kişi, yüksek öğrenimlerini tamamladıkla-

rında, lise mezunlarına oranla ayrıcalıklı bir hukuksal uygulamadan yararlanmaktadırlar Üniversiteler Kanunu'nun 39'uncu maddesi uyarınca yapılan dil sınavını, orta öğretimde bir yabancı dili yeterince öğrenmiş olan kolej ve yabancı lise mezunları kazanmakta, dil güçlüğü nedeni ile lise mezunu olan adaylar sınavlara girememektedirler. Sınavlarda ise, ancak yabancı dil eğitimi görmüş kolejlerden gelen öğrencilerin başarabilecekleri düzeyde sorular sınav konusu olmaktadır Görünüşte belli bir diploma derecesi koşulu ile tüm fakülte mezunlarına tanınmış olan asistanlık sınavları gerçekte, dil eğitimi görmüş varlıklı aile çocuklarına açıktır.

Dışişleri Bakanlığı meslek memurluğu sınavlarında da bu eşitsizlik tüm koşulları ile hüküm sürmektedir. Bu sınavlarda diplomatik yazışma düzeyinde Türkçe'den bir yabancı dile ve o yabancı dilden de Türkçe'ye çeviriler sınav sorusu olarak sorulmaktadır. Doğaldır ki, bu sınavları da orta öğretiminde bir yabancı dili öğrenmiş, ya da eğitimini yurt dışında yapmış olanlar kazanmaktadır Bu sınavları devlet liselerinden gelmiş olanların kazanması objektif olarak olanaksızdır Ankara Maarif Koleji, Galatasaray Lisesi, Sen Josef Lisesi, Tarsus Koleji gibi ancak ayrıcalıklı ailelerin çocuklarının okuyabileceği okulları bitirenler bu mesleğe ayrılabilmektadirler. Hakkari Lisesi'nden, Kars Lisesi'nden, Urfa Lisesi'nde, Sivas Lisesi'nden gelen Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarına bu mesleğin kapıları kapalıdır Hariciyecilik mesleği birkaç lisenin ve ailenin tekelindedir

Bu uygulama, Anayasa'nın 12'nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen **"Hiçbir kimseye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz..."** hükmüne açıkça aykırıdır. Çünkü, devletin kendi olanakları ile öğretmediği, ancak paralı okullarda okuyanların kazanabileceği sınavlarda, paralı orta öğretim yapmış bu kişilere imtıyaz tanınmaktadır. Devlet kamu hizmetini genellik ilkesi uyarınca yerine getirir. Devletin olanakları bir yabancı dil öğretmeye yetmiyorsa, ancak bir kısım yurttaşların gidebileceği okullarda öğrenilecek dili sınav konusu yapamaz. Yaptığı anda, kişilere, ailelere, zümrelere ve sınıflara ayrıcalık tanımış olur Örneğimizde 1964-65 yılında resmi kolej ve yabancı liseleri bitiren 966 kişi, toplam lise mezunlarının 4,2'si ol-

malarına rağmen mezunların yüzde 87,7'si olan 19,925 kişi karşısında ayrıcalıklı durumdadırlar. Bir yıldaki lise mezunlarının her yirmi kişisinden ancak bir kişisi yeterli derecede dil bilmekte, sözü geçen sınavları da bu ayrıcalıklı kişiler kazanmaktadır

Düzensizliğin temeli

Üniversite öğretim üyeliği ve Dışişleri Bakanlığı meslek memurluğu için yabancı dilleri yeterince bilmek bir zorunluluktur. Ancak bu zorunluluğun yükünü bir kısım yurttaşların omuzlarına yüklememek gerekir Bu adaletsiz durumun ilk bakışta oldukça basit bir çözüm yolu vardır. Gerek üniversite asistanlık, gerekse Dışişleri meslek memuru sınavlarında, dil sınavı yapılmaz, bilim sınavını kazanan adaylar, bir ya da iki yıl süre ile yurt içinde ve dışında yabancı dil eğitiminden geçirilirse, bu adaletsizliğin önüne geçilir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda üniversite asistanları için fırsat eşitliğini sağlama amacı ile yabancı dil bilme zorunluluğunun kaldırılacağı belirtilmişse de[1] bugüne dek yasayı değiştirmek konusunda tutarlı ve kararlı bir girişime rastlanmamıştır

Yukarıda anlatılan konu, biçimsel kurallar ile toplumsal gerçek arasındaki çelişmenin sadece bir örneğidir Geri bir toplum ile ileri bir Anayasa'nın temel konularda çatışıp çelişmeleri bir sosyolojik zorunluluktur. Ancak bu gibi sorunların sadece birer Anayasa ve hukuk sorunu olmadıklarının, maddelerin dar kalıplarını aşan toplumsal temellere dayandıklarının bilinmesi gerekir Bu bilinmedikçe sadece gözümüze çarpan adaletsizlikleri çözmeye yönelen kısır bir devrimciliğe ve dar **kanunculuk** mantığına saplanırız. Oysa toplumun her kesiminde adaletsizliği gün ışığına çıkmış bugünkü **bozuk düzeni,** perakende çözüm yolları ile değiştirmek ancak bir iyimserlik olur Düzensizlik toplumun temelindedir.

(Milliyet, 27 Ağustos 1969)

---

[1] *İcra Planı, 1969 Yıllık Programı, s. 101, madde 439.*

27 Mayıs ihtilalinden bu yana bir oluşum içerisindeyiz. "Eski köye yeni adet" istemiyen bir toplumda, çağdaş ilkeleri kapsayan bir Anayasa ile çoğu bu Anayasa'nın gerisinde kalmış yasalar sık sık çelişip çatışmakta, böylece çağdağ bir Anayasa'ya rağmen, eski hukuk anlayışı siyasal yaşantıya egemen olmaktadır. İdare, eski hukuk kurallarının tutuculuğundan kurtulamamış; siyasal iktidar özellikle yargı organlarına karşı şüphe ve düşmanlıkla, Anayasa'ya aykırı "fiili" bir düzenin doğmasına yol açmıştır Demokrasi, Anayasa, hukuk devleti sözcüklerinin arkasında, Anayasa ve hukuk dışı bir düzensizliğin temeli atılmıştır Anayasa, ona yabancı ellerde, eylemsel geçerlilik kazanamamış, sosyal haklar ve ödevler bölümündeki ilke ve güvenceler bir yana, Anayasa'nın düşünce özgürlüğü, tutuklama ve basın özgürlüğüne ilişkin açık hükümleri, çiğnenmiştir ve çiğnenmektedir

Anayasa'ya aykırı tutum ve davranışta, artık hukuk tarihimizin müzelerine kalkması gereken yasa ve yönetmelikler dayanak noktaları olarak kabul edilmiştir. Özel hukukta, bir yasa hükmünün açık hükmünden kurtulmak amacı ile başka yasa hükmüne dayanılarak, yasaların yasakladığı bir sonuç elde etmeye **kanuna karşı hile** denmektedir

Anayasa'ya karşı hile

Türk anayasa uygulamasında bu kural Anayasa'nın açık hükümlerinden kurtulmak amacı ile, başka yasa hükümlerinden yararlanarak, Anayasa'nın yasakladığı bir sonuç elde etme biçiminde tanımlayabileceğimiz **Anayasa'ya karşı hile** niteliğine bürünmektedir: Anayasa'nın 132'nci maddesi uyarınca Danıştay kararlarına uymak zorunludur; ancak Danıştay Kanunu'nun 95'inci maddesine dayanılarak Anayasa'nın açık buyruğu çiğnenmektedir. Anayasa'nın 22'nci maddesine göre, kitap toplatmak Anayasa'ya aykırıdır; ancak Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 96'ncı maddesi ile kitaplar toplanmaktadır. Anayasa'nın 20'nci maddesindeki düşünce özgürlüğü güvencesine rağmen, aydın ve düşünürler polisçe izlenmekte, tutuklanarak

cezaevine yollanmaktadır. Ve bütün bunlar **demokrasi ve hukuk devleti** adına yapılmaktadır.

Anayasa'nın önsözünde, demokratik hukuk devletinin bütün toplumsal ve hukuksal temelleri ile kurulması için, Anayasa'nın ***"hürriyete, fazilete ve adalete aşık evlatlarının uyanık bekçiliğine"*** emanet edildiği belirtilmektedir. Gerçekten, demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları siyasi partiler, Anayasa hükümlerini değiştirmek için elbirliği yaparlarken, geçmiş dokuz yılda Anayasa'yı ve ulusal çıkarları savunanların başına gençlik örgütleri gelmiştir Gençlerin istikbal endişesi, polis kurşunu ve hapis korkularına rağmen giriştikleri çabalar, yasa dışı yollarla önlenmek istenmektedir.

Bu yazımızda dernekler ve siyaset konusunun yasal özelliklerine değinerek bu konudaki Anayasa ve hukuk dışı eğilimleri ortaya koymağa çalışacağız.

Bir kanun ki...

28 Haziran 1938 tarih ve 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu'nun 13'üncü maddesi şu hükmü taşımaktadır: " *Talebe Cemiyetleri her ne şekilde olursa olsun siyasetle iştigal edemezler"* Yine aynı yasanın 3'üncü maddesi, üyelik koşullarını saptarken, *"Cemiyetlere aza olacakların, medeni haklara sahip ve onsekiz yaşını bitirmiş olmaları lazımdır. Ancak siyasi cemiyetlere aza olabilmek için mebus seçme hakkını haiz olmaları şarttır."* demekte ve böylece Cemiyetler Kanunu'na göre siyasal cemiyet kavramı da ortaya çıkmaktadır Bu iki maddenin birlikte yorumlanmasından Cemiyetler Kanunu'nun **siyasetle iştigali** yalnız öğrenci dernekleri için yasakladığı, bu derneklerin dışında siyasal amaçlı derneklerin kurulabileceği sonucu çıkmaktadır [1] Cemiyetler Kanunu'nun 15'inci maddesinde *"Siyasi partilerden başka cemiyetler, birden fazla mevzu ile uğraşmazlar...* denilerek, siyasal partiler dışında da siyasal amaçlı derneklerin varolabileceği dolaylı biçimde belirtilmektedir Bu koşullarda, yasanın uygulanabilmesi için **siyasal olan ve olmayan** kavramlarının yasa-

[1] *Soysal. Mümtaz:* ***"Derneklerin Siyasetle İştigali"*** *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, cilt: XXIII, no: 3, s. 230.*

da tanımlanması ve yasanın bu tanımlara dayanılarak uygulanması gerekir. Örneğin, Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği, Avukatlık Kanunu dolayısıyla bir siyasal parti ile çatışsa, ya da Orman Fakültesi Öğrenci Derneği, orman suçlarının affı ile ilgili Anasyasa değişikliği konusunda partileri suçlasa ve bu değişikliğe engel olabilmek için de bir eyleme girişse, siyasetle iştigal mi etmiş olacaktır? Siyasi partilerin gençlik konusundaki tutumlarını eleştiren ve bunun için mücadele eden bir gençlik örgütünün bu çalışmalarını siyasetle iştigal mi, yoksa olağan bir çalışma olarak mı niteleyeceğiz? Bu soruların cevabını Cemiyetler Kanunu'nda bulmak mümkün değildir

Cemiyetler Kanunu'nda rastlayamadığımız bu tanıma, 13 Temmuz 1965 tarihli Siyasi Partiler Kanunu'nda yer verilmiştir Siyasi Partiler Kanunu'nun 2'nci maddesine göre *Dernekler, belli bir siyasi partiyi desteklemek veya desteklememek veya siyasi partiler arasında işbirliği sağlamak veyahut T.B.M. Meclisi üyeliği veya mahalli idareler veya muhtarlık veya ihtiyar heyeti seçimlerinde belli adaylan desteklememek yahut bunlar arasında işbirliği sağlamak amacı ile kurulamazlar..."*

Nasıl "siyaset"?

Görülüyor ki, Siyasi Partiler Kanunu'nda **siyasetle iştigal,** partilerin seçim çalışmalarını kapsayan bir anlam ve genişlik taşımaktadır. Bir partinin seçim çalışmalarına yardım etmek ya da seçilme koşullarını güçleştirmek gibi, seçim derneklerinin[2] kurulması da yasaklanmaktadır. "Siyasetle iştigal"in tanım ve ölçüsünün, bu maddenin tanımı ile sınırlı ve ilintili olması gerekir. Bunun dışında, siyasetin nerede bitip, siyaset olmayanın nerede başlayacağı saptanamaz.

Siyasi Partiler Kanunu'nun bu tanımına göre, gizli ve açık amacı seçme ve seçilme işlemlerine özel siyasal amaçla ve parti yarar ve zararına katılan seçim derneklerinin kurulmaları "siyasetle iştigal" kavramına girmektedir Gerçekten, Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesi, Ankara Toplu Basın Mahkemesi'nin

---

[2] *Perinçek, Doğu; **"Türkiye'de Siyasi Partilerin İç Düzeni ve Yasaklama Rejimi"**, Ankara, 1968, s. 50-51.*

bir mahkumiyet kararını bozarken kararının gerekçesinde şu görüşü benimsemektedir: *"Bir olaya münhasır kalan bildirideki düşüncenin, demeğin siyasetle iştigal kasdına müsnet bir eylem ve hareket niteliğinde bulunmadığı..."*[3]

Yasaklanan eylem, **sürekli biçimde siyasal partilerin seçim çalışmalarına katılmak**tır. Siyaset ile iştigal kavramını genişletmek ve yurt sorunlarındaki her türlü düşünce ve kanaati de kapsayacak bir sınıra sürüklemek ise, Anayasa'mızın düşünce özgürlüğü maddesini ortadan kaldırmak demektir. Gerçekten, memurların görev gereği konuşamadıkları bir ülkede, bir de gençlik örgütleri susturulursa, demokrasi kimin demokrasisi ve düşünce özgürlüğü kimlerin özgürlüğü olacaktır?..

Kaldı ki...

Anayasa'mızın 20'nci maddesi ile herkese düşünce ve kanaat özgürlüğü sağlanmış ve yurttaşlar bu düşünce ve kanılarını *"söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir..* hükmü bir temel ilke olarak Anayasa'da yer almıştır Maddede kullanılan *başka yollarla toplu olarak...* ifadesinin en belirgin örneği derneklerdir Dernek kurma hakkı ise, Anayasa'nın **"Kişinin hakları"** başlıklı ikinci bölümünde 29'uncu maddede yer almaktadır. Ancak, bu iki Anayasa hükmünün Türkiye'de bugün herhangi bir yönetmelik ve bakanlık işlemi kadar geçerliliği yoktur

Yine Anayasa'nın 8'inci maddesine göre, *"Anayasa hükümleri, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallandır...* Dernekler hakkında dava açan Cumhuriyet Savcılarının kendilerini önce önce Anayasa hükümleri ile bağlı hissetmeleri gerekir Cumhuriyet Savcıları görevlerini Anayasa'nın temel ilkelerine ve eşitlik kurallarına uyarak yerine getirmek zorundadırlar. Cemiyetler Kanunu'nun 10'uncu maddesine göre *"Merkezi yurt dışında olan bir cemi-*

---

(3) *Resmi Kararlar Dergisi, yıl 3, sayı: 5-6, s. 110-111, 20.12.1967 gün, E.5429, Karar 6867.*

yetin Türkiye'de şubesi açılamaz. Arsıulusal maksadlarla cemiyet kurulamaz... Türkiye'de bazı özel dernekler, arsıulusal derneklerden değil midir? Öyle ise neden Cumhuriyet Savcıları bu dernekler hakkında dava açmazlar? Siyasi Partiler Kanunu'nun 107'nci maddesine göre, partilerin askerliğe, savunma veya sivil savunma hizmetlerine girişmeleri yasaklanmışken, siyasi partiler büyük kentlerde komando kamplarında binlerce **milis** yetiştirirken nerededir savcılar? Kutsal tapınaklar parti karargahı olarak kullanılır, devlet radyolarından **"Muhammed düzeni"** özlemleri dile getirilirken, nerededir laik devletimizin **"Cumhuriyet"** savcıları?..

Esas: "Anayasa!.."

Eski yasalar, üzerinden gelip geçilmeyen eski yollara benzerler Eğer yeni, çağdaş bir Anayasa yürürlükte ise, tüm yasaları bu yeni Anayasa'ya göre yorumlamak ve uygulamak gerekir Çünkü topluma yön verecek en büyük yasa, hukuksal ve toplumsal yönü çizmiş, eski küçük ve dar yollar yerine büyük ve ışıklı caddeler açılmıştır Türkiy'de **Polis Vazife ve Selahiyetleri Yasası, Sansür Nizamnamesi, Türk Ceza Yasasının 141 ve 142 nci maddeleri** gibi **Cemiyetler Kanunu'nda**ki görüşler de artık yeni Anayasa ile bağdaşamamaktadır Bugünkü demokratik aşamamız, iki yüz yıllık savaşların bir sonucudur. Partiler kurulmuş, devirler değişmiş, ihtilaller yapılmış; devlet adamları asılmıştır. Bu aşamanın değerine inanmak ve demokratik Anayasa'mızı her türlü gizli ve açık saldırıdan korumak gerekir.

(Milliyet, 14 Ekim 1969)

BU DEVLETİN SAHİBİ KİM?

GREV VE MEMUR

Her demokrasi bir çeşit oligarşidir. İnsanların bir arada yaşamaya başlamalarından bu yana yöneten, yönetilen ayrımı, çeşitli toplumsal temellere göre değişen, ancak bu niteliği dışında ortadan kalkmayan bir olgudur. Yönetilenler, tarih boyunca yönetenlere karşı, kendi hak ve özgürlüklerini koruyabilmek için, çeşitli yollara başvurmuşlardır. Hukuksal ve siyasal değer yargıları, tarih boyunca, bu dönüşümlere bağlı olarak yaratılmışlar ve ortadan kaldırılmışlardır. Burjuva Devrimi yapılmadan önce aristokrasinin hukuku vardı; bu hukuk yerini burjuva hukukuna bıraktı. Burjuva hukukunun liberal sınırları gelişti ve bugün Batı demokrasilerinde bir güç dengesi olarak sosyal demokrasiyi oluşturdu.

Türkiye'de iki yüz yıldır bir demokrasi kavgası verilmektedir. Ancak iki yüz yıldır, aynı kısır döngünün içersinde dolaşıp durulmaktadır Demokrasiyi gerektiren temel kurum ve ilkeler benimsenmeden sadece biçimsel kurallar ile sınırlı bir demokrasi anlayışını, çağdaş demokrasi adıyla savunmaktayız. Türkiye'de son yıllarda yaşadığımız siyasal olayları, Türk toplum yapısı ve siyasal gelişiminin dışında yorumlarsak, ancak yüzeyde ve kendi kendimizi avutan bir soyutlama yapmış oluruz. Sosyolojik gelişimleri, birer **zabıta vakası** olarak görüp bastırıcı ve yasaklayıcı tedbirler almak ise, polis devletinin başvuracağı yollardandır

Türkiye'de grev konusu, gelişim ve koşulları ile ilginç bir sorundur. Bu sorunun gözleminde, Türk demokrasisinin gelişmelerini görmek mümkündür. Grev, Batı demokrasilerinin temel kurumlarından biridir. Marksist demokrasilerde, grev hakkına yer verilmez. Türkiye'de grev, yıllarca komünizm propagandası sayılmış, bir çok düşünür ve işçi grev hakkını savundukları için cezalandırılmışlardır. Bugün, memur grevi konusu da aynı yanlış gözlem ve suçlamalarla gelişmektedir.

Suç mu, hak mı?

1936 tarihinde İş Kanunu kabul edilirken devrin ünlü devlet adamlarından Recep Peker, grev hakkı konusunda şunları

söylüyordu: *İş Kanunu bir rejim kanunu olacaktır. Bu kanunla Türkiye iş hayatı, yeni rejimimizin istediği ahenk ve çalışma yoluna girecektir... Yeni İş Kanunu, sınıfçılık şuurunun doğmasına ve yaşamasına imkan verici hata bulutlarını ortadan silip süpürecektir...*"[1] Ünlü politikacıyı böyle konuşmaya yönelten etken, İş Kanunu'nun grev hakkını kabul etmemesiydi.

Aradan yıllar geçti. 1961 Anayasası hazırlanırken grev hakkı bu kez anayasal hak olarak savunuldu. Çeyrek yüzyıl sonra bir Kurucu Meclis üyesi grev hakkı konusunda şu sözleri söylüyordu: *Şerefli Türk işçisine grev hakkı tanıyarak, tarih önünde, millet önünde çok şerefli bir vazife ifa ettiğimize kani bulunmaktayım. Maddeyi huzurunuza getiren komisyonu, bu konuda mazide hiç kimseye nasip olmayan tarihi şerefi iktisap etmiş oldukları için tebrik etmek isterim...*"[2]

Hukuk, sosyal oluşumun çok gerisinde kalabilir. Yasalar, yazıldıkları anda eskirler. Toplumsal gelişimler, yasaların dar kalıplarını aşar ve bir gün yeni hukuk düzeninin temellerini atmaya başlar Bir devirde suç olan bir kavram, bir başka devirde vazgeçilmez bir hak olabilir Grev hakkı, daha çeyrek yüzyıl önce yasak ıken, bugün bir anayasal hak oldu ve grev hakkını savunanlar, kimseye nasip olmayan tarihi şereflerin sa-hipleri olarak kutlandılar Hem de kimler tarafından?!.. Bugün sağcı hükümetlerin hiç de sosyal, hiç de liberal olmayan bakanlarının ağzıyla...

Ya, grev hakkını daha önce savunanlar? Onlar sosyal gelişimleri daha önce gördükleri için, hayatlarının en güzel yılları, polis takibinde, adliye koridorlarında ve ranzalarda geçti.

Anayasa'nın 42'nci maddesine göre: " *Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların insanca yaşaması için, sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışmayı destekler, işsizliği önleyici tedbirler alır...*"

Anayasa'nın bu açık buyruğuna rağmen devlet, memurlar için **sosyal, iktisadi ve mali** hiçbir tedbir almamıştır. Milli gelirden en az pay alan memurlar, devlete güçlerine göre en çok vergi veren yurttaşlar kesimindedir. Ancak devlet, değişen ya-

---

[1] *TBMM Zabıt Ceridesi, Cilt 12, Devre 3-5-6, Ankara, 1936, s. 184.*

[2] *Öztürk, Kazım;* ***Türkiye Cumhuriyeti Anayasası,*** *s. 2059, Seyfi Öztürk'ün konuşması.*

şama koşulları, fiyat hareketleri karşısında memurun çilesine ve acısına kulak vermez ise, devletin anayasal görevi bir gün kendisine hatılatılır. Kendisi görevini yerine getirmeyen bir devlet, memuruna *"Görevini yapmıyorsun"* demek hakkına sahip midir?..

Kaldı ki, Anayasa'nın hiçbir maddesinde grev hakkını engelleyici bir hüküm yoktur Anayasa'nın 117'nci maddesinde memurların nitelikleri, ödev ve yetkileri ile özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmektedir. Memurlara da işçiler gibi grev hakkının tanınması Anayasa'nın ruhuna uygun düşecektir.

Kamu düzeni bozulur mu?

Memurlara grev hakkının tanınmamasını isteyenler, bu hakkın kamu düzenini, eski tanımla "amme intizamını" sarsacağı kanısındadırlar Bugün Türkiye'de, Üniversitelerimiz, Danıştay ve Yargıtayımıza rağmen henüz kimin işçi, kimin memur olduğu konusu kesinlik kazanmış değildir. Öyleyse, kimin kamu düzenini sarsacağı, kimin sarsmayacağı da hukuk açısından, pek ispatlanmış değildir. Aynı devlet örgütünde çalışanların bir kısmı işçi olur, bunlar grev yapabilir, bu durumda kamu düzeni sarsılmaz; ancak aynı devlet kurumunda çalışanlardan memur sayılanların boykot girişimleri bile, kamu düzeni ile ilişkili sayılır Bugün, Batı demokrasilerinin çoğunda memurlara grev hakkı tanınmıştır Artık memur grevleri, Batı demokrasisini oluşturan temel unsurlardan biri olarak nitelenmektedir. İngiltere, Fransa, Belçika'da memur sendikalarının grev hakları vardır[3] Grev hakkı tanımayan sendika kanunları ise, akşamları, memurların yorgunluk kahvesi içtikleri birer kuruluş olmaktan öteye bir anlam ve etkinlik kazanamazlar Grev hakkı veremeyen bir sendika, ancak aldatmacadır Türk memurları da 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu ile avutulmaktadırlar

---

[3] *Özyörük, Mukbil:* ***Devlet Memurlarının Hürriyetleri****, 1956, Ankara, s. 17-21*

Demokratik hak

Marksist demokrasilerde grev hakkı yoktur. Çünkü, sosyalist devletlerde devlet, işçi devleti olarak nitelendiği için, işçinin kendi kendisine karşı grev yapması da kabul edilmemektedir. Türkiye de aynı görüşü, bir başka türlü, ancak aynı gerekçe ile benimsemektedir. Bürokrasinin devletin temsilcisi olduğu, dolayısıyla devletin kendi kendisine karşı grevinin **amme nizamını** sarsacağı kabul edilmektedir. Oysa bugün memur grevi, Batı demokrasilerinin gereklerinden biri sayılmaktadır. Batı'da grev hakkı, tıpkı, bugün Türkiye'mizde yaşandığı gibi zahmetle kazanılmıştır Türkiye'de de bütün engellemelere rağmen, bu hak elde edilecektir Bu girişimleri, köhnemiş, eskimiş ve çoğu Anayasa'ya aykırı kanun maddeleri ile önlemek mümkün değildir. Türkiye'de yeni Anayasa ile gelişen sosyal birikimlerin filizleri, hukukun köhne kalıplarını zorlamaya başlamıştır Öğretmenlerin pasif direnişleri, Anayasa'ca benimsenen sosyal devletin, gerçekten sosyal mi, yoksa **patron devlet** mi olduğunu ispatlayacak ve sonunda devletin **üvey evlatları** memurlar, haklarını elde edeceklerdir

(Milliyet, 27 Aralık 1969)

AP-CHP BÜTÜNLEŞMESİ HAKİM SINIFLAR DİKTATORYASIDIR!

Adalet Partisi içerisindeki son olaylar ilginç gelişmelere yol açmaktadır. Ancak bu olayları tek başlarına alıp büyütmek ve buna **siyasi buhran** adı takmak da bir parça yersizdir Buhran aslında üretim güçlerinin temelindedir ve cici demokrasimizin irili ufaklı siyasetçileri, devlet büyük ve küçükleri ile bu buhranın gizlenmesine çalışmakta, bilinçlenen sınıf ve tabakaların örgütlenmeleri çeşitli yollarla önlenmektedir Adalet Partisi bütün görünüşüne ve yaldızlarına rağmen egemen sınıfların çıkarını çok acemice korumakta, iktidar başının vurdumduymazlıkla örtülmeye çalışılan beceriksizliği, artık egemen sınıflara güven vermemektedir. Elini devrimci kanına da boyayan bu eski

Amerikan firması müteahhidinin tutumu Türkiye'yi süratle ikinci bir 27 Mayıs'a götürmektedir Artık egemen sınıfların at nalından nazar boncuğu, Bay Demirel'in boynunda tılsımını yitirmektedir. Egemen sınıflar 69 seçiminden önce bu hesabı yapmışlar ve kendilerine bağlı kalemlerle, Türkiye'yi ancak AP-CHP koalisyonunun kurtaracağını yaymağa başlamışlardır.

İlk iş, Adalet Partisi ile Halk Partisi'nin kendi içerlerinde bir temizlik yapmalarını sağlamaktı. Odalar Birliği seçimi, Adalet Partisi için kaçırılmaz bir fırsattı. Erbakan Hazretleri de parti içerisindeki ümmetçi-takunyalı takımını sürükleyecek, böylece Adalet Partisi'nin aşırı sağ suçlamalarından kurtarılması sağlanacaktı. Gerçi Erbakan hazretlerinin tesbihi birçok Adalet Partiliyi yerinden sökmeye yetmedi. Sultan Abdülhamid Han'ın bu gayrimeşru varisi etrafına ancak birkaç kişi toplayabildi. Ama Bay Demirel durumdan çok hoşnuttu. Kendisine, bir **"cumhuriyet çocuğu olarak"** savaşacağı sağcılar yaratılmıştı. Böylece ordunun içinde beliren hoşnutsuzlukları Adalet Partisi'nden başka bir partinin üzerine çekmeyi başarmış; Kumandan Paşalara karşı zevahiri korumuştu.

Egemen sınıfların Halk Partisi için uyguladıkları plan biraz daha farklı ve duyguluydu. Parti içi solu temizlemede bir olay yaratılmalı, gerekirse bunların kendiliklerinden partiden ayrılmaları sağlanmalıydı. Konu bulundu ve demokrasi sabıkalısı Bayar kuyudan çıkarılmaya başlandı. Parti içerisindeki devrimciler bu tutuma karşı çıkınca, çelebi nezaketli ve şair ruhlu bay Ecevit'in öfkelerini üzerlerine çektiler. Kendisi af aleyhinde Ulus Gazetesi'ndeki köşesinde inciler dizdiren sabık devrimci yazar, şimdi affa karşı çıkanları **"devrim yobazlığı"** ile, **"demokrasi düşmanlığı"** ile suçluyordu. Bir de koluna egemen sınıfların bütün ayrıcalıklarından yararlananlarla, Amerikancı elit teorisini aranjman şarkıları gibi tercüme edip sunan "aklı evvel"leri de alınca, "aydın - halk" ikiliğindin söz etmeğe başladı. Bu çekişme içerisinde Halk Partisi içindeki devrimciler ve namuslu aydınlar temizlenmiş oluyordu. Hakim sınıflar, Halk Partisi içerisinde de başarıya ulaşmışlardı. Şimdi her iki "iri kıyım" parti de birbirlerine yaklaşmaya kendilerini daha "ehil" görmeye başlamışlardı. Bu arada "asgari müşterekler" de hemencecik tesbit edildi. Bu

da "rejimi tehdit eden tehlikelere karşı demokrasiyi korumak"tı, "aşırı cereyanlarla mücadele"ydi."

Adalet Partisi içindeki son olaylar bu gelişmelerin bir halkasıdır. Demirel'e karşı çıkanları daha haklı, daha memleketçi ve milliyetçi görmek hatadır. İçlerinde Bay Demirel ile suç ortaklığı etmiş olanlar, petrol emperyalizmine kapı açanlar, devrimci kanına susayanları karanlıklarda destekleyenler vardır Egemen sınıfların istediği, Bay Demirel iktidarının devrilmesi, birkaç küçük siyasi buhran havası, ondan sonra da, **"demokrasiyi korumak", "memleketin yüksek menfaatleri", "demokrasi düşmanları ve aşırı cereyanlarla mücadele"** gibi gerekçelerle AP-CHP iktidarını, yani hakim sınıflar diktatoryasını kurmaktır. İşte yıllarca **"bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıfa tahakkümü"** dedikleri, böylece gerçekleşmiş olacak ve demokrasinin cicili bicili utanç duvarları arasında demokrasi oyununa devam edilecektir.

Şimdi Türk sosyalistlerine düşen görev, makyajlı burjuva diktatörlüğünün içyüzünü halka anlatmaktır Anayasa'nın neden uygulanmadığını ve neden uygulanmayacağını, ikili anlaşmaların neden feshedilemeyeceğini, toprak reformunun neden yapılamayacağını, petollerin, madenlerin neden devletleştirilemeyeceğini tek tek halka anlatmak ve hakim sınıflar iktidarının aslında bir koalisyon olmadığını, AP ve CHP'nin birbirlerini tamamlayan parçalar olduğunu açıklamak gerekiyor

27 Mayıs'tan bu yana sosyalist birikım, sayıca azlığına, örgüt içi çekışmelere ve kişisel çatışmalarına rağmen, hakim sınıfları ürkütmüştür İşte şimdi köprü geçilirken at değiştirilmektedir Devrimcilerin yapacakları hesaplar buna dayanmalıdır.

(Ant, 3 Mart 1970, Sayı: 166)

BASINDA CEZA SORUMLULUĞU

Basın özgürlüğü demokrasinin temellerinden biridir Kamuoyunu oluşturan ve ifade eden basın, tarihin her devrinde tartışma konusu olmuştur. Basın özgürlüğünün kısıtlandığı dönemlerde demokratik gelişım durmuş; totaliter eğilimler güç-

lenmiştir. Basın özgürlüğünün gelişimi ile demokratik ilkelerin yerleşmesi arasında zorunlu bir bağ vardır. 1961 Anayasası basın özgürlüğü konusuna en geniş şekilde yer vermiş; ayrıntılı hükümlerle basın özgürlüğünü anayasal güvencelere bağlamıştır. Anayasa'mızdaki bu demokratik ilkelere rağmen, basın gerçek anlamda özgürlüğe kavuşamamış; Anayasa'ya aykırı birçok yasa maddesi Anayasa'nın getirdiği ilkelere karşı kullanılmıştır Böylece basın özgürlüğü konusunda **Anayasa'ya karşı hile,** tüm olumsuz görünüşü ile hukuk uygulamalarına egemen olmuştur Örneğin kitap toplatma konusunda Anayasa ayrıntılı hükümler getirmiş, fakat bu açık Anayasa buyruğuna rağmen, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun bir maddesi ile Anayasal güvenceler ortadan kaldırılmıştır. Anayasa dışı bu uygulamalar sürüp gitmektedir. Yazı işleri müdürlerinin ceza sorumluluğu da, Anayasa'ya aykırı uygulamanın açık örneklerinden biridir

Sorumluluk çeşitleri

Ceza hukukunda iki ayrı sorumluluk vardır. Bunlardan birincisi **"kusurluluk"** başlığı altında incelenen, bir sanığın kendi eyleminden dolayı ve ancak kusuru ölçüsünde cezalandırıldığı **sübjektif sorumluluk**tur. Bu sorumlulukta, sanığın bir suçu bilerek ve isteyerek işleme iradesi araştırılır. Eğer suç sonucu ortaya çıkan olay ile sanığın iradesi arasında bir ilgi kuruluyorsa ve sanık suçu bilinçli olarak işlemişse, sanığın kusurlu iradesi cezalandırılır[1] Suç eylemi ile suç eylemcisinin ilgisi sübjektif nitelikte bir manevi bağdır Bu genel kurala göre, sorumluluk kişiseldir ve sanık ancak kendi eyleminden, kusurundan dolayı cezalandırılacaktır **Objektif sorumluluk**, ceza hukukundaki bu temel kuralın istisnasıdır Bu sorumluluk, *"failin hareketi ile sebebiyet verdiği neticeden, kast ve taksir cinsinden bir kusuru olmasa bile sorumlu tutulması"*dır[2] Bu sorumlulukta, sanığın ku-

---

[1] Erem, Prof. Dr. Faruk, ***Türk Ceza Hukuku,*** *8. bası, s.:44 v.d.; Alacakaptan, Prof. Dr. Uğur,* ***Suçun Unsurları,*** *1967, s.:140 v.d.; Dönmezer-Erman,* ***Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku,*** *1969, s.:217 v.d.*

[2] *Alacakaptan, Y.A.G.E., s. 153.*

surlu iradesi değil, suçun sonuçları esas alınmaktadır. Objektif sorumluluk Türk Ceza Kanunu'nun 45'inci maddesi ile benimsenmiş ve ilgili maddede şu tanım yer almıştır: *"Failin bir şeyi yapmasının veya yapmamasının neticesi olan bir fiilden dolayı kanunun o fiile ceza tertip ettiği ahval müstesnadır."* Kusursuz suç olmaz kuralının bir istisnası olan bu madde ceza hukukumuzda **kastı aşan suçlar** ve **neticesi sebebi ile ağırlaşmış suçlar** için kabul edilmiştir. Objektif sorumluluk, cezaların şahsiliği ilkesine aykırı olduğu için eleştirilmekte ve çağdaş hukukçularca yasalardan bir an önce çıkarılması önerilmektedir

Ve sorumlu müdürler

5680 sayılı Basın Yasası'nın 16' ncı maddesinin birinci fıkrasında: *"Basın yolu ile işlenen suçlardan dolayı ceza sorumlu-luğu: 1- Mevkutelerde işlenen suçlarda, suçu vücuda getiren yazıyı yazan ve resmi yapan kimse ile beraber bu mevkutenin ilgili sorumlu müdürüne terettüp eder"* denilmekte; üçüncü fıkrada ise: *"Sorumlu müdür, suç teşkil eden haber, vesika veya yazıyı mahiyetini bilmeden yayınlanmış ise, bunların sorumluluğu yalnız haber, beyan ve vesikayı verene veya yazıyı yazana aittir. Sorumlu müdür, mevkutenin sahibi tarafından rızasına aykırı olarak yayınlanan yazı ve resimlerden sorumlu değildir. Bu takdirde ceza sorumluluğu yazı ve resimleri yayınlatana aittir"* hükmü yer almaktadır. Yukarıdaki maddede, sorumlu müdürler, yazı sahipleri ile birlikte sorumlu tutulduklarından, kanunun objektif sorumluluğu esas aldığı anlaşılmaktadır. Maddede sorumlu müdürler için iki kurtuluş yolu öngörülmektedir: Sorumlu müdür, ya yazının **mahiyetini** anlamadığını, ya da yazının gazete sahibi tarafından zorla yayınlatıldığını ispat edecektir. Aksi halde, suç konusu yazıyı yazan yazar ile birlikte cezalandırılacaktır

Basın Yasası'nın bu maddesi Anayasa'ya açıkça aykırıdır. Anayasa'nın **"Cezaların Kanuni ve Şahsi olması, zorlama yasağı"** başlıklı 33'üncü maddesinde *"ceza sorumluluğunun şahsi olacağı"* belirtilmiş ve bu ilke 33'üncü maddenin gerekçesinde aynen şu kelimelerle açıklanmıştır: *"İnsanları, başkalarının fiillerinden dolayı cezalandırmaya cüret edebilen totaliter rejimlerin insanlığa getirdiği acı tecrübelerden dolayıdır ki, bir kimsenin yalnız*

kendi fiil ve ihmalinden sorumlu olabileceği esasının anayasalarda yer alması lüzumu bilhassa hissedilmektedir. Esasen bu kaidenin Anayasa'ya konulması sayesinde basın davalarında yazı ve karikatürün müellifinden ve haberin vericisinden gayri kimselerin (gazete sahip ve yazı işleri müdürlerinin) rastgele cezalandırılmasını derpiş eden kanun hükümleri bertaraf edilmiş olacaktır."

Anayasa'nın açıkça *"bertaraf edilmesini"* istediği hüküm, Basın Yasası'nın 16'ncı maddesidir. Anayasa koyucu bunu 33'üncü maddenin gerekçesinde açıkça belirtme gereğini duymuş, gazete sahip ve yazı işleri müdürlerinin rasgele cezalandırılmasını öngören yasaların Anayasa'ya aykırı olacaklarını belirtmiştir. Anayasa'nın bu açıklığı karşısında basında ceza sorumluluğu için **"objektif sorumluluğu"** savunmaya hukuksal olanak yoktur.[3] Ceza hukukçuları arasında adi suçlar için (bile) savunulmayan objektif sorumluluğun basın yolu ile işlenen suçlarda hiçbir şekilde savunulmaması gerekir

Gizli sansür ve bir çelişme

Anayasa'nın 22'nci maddesinde basının özgür olduğu ve sansür edilemeyeceği hüküm altına alınmıştır Buradaki sansürü geniş anlamda yorumlamak, gerek siyasal iktidarın basın üzerindeki sansürünün, gerekse yasalardan doğan gizli sansürün yasaklandığını kabul etmek gerekir.[4] Sorumlu müdürler, ceza tehdidi altında olduklarından, bir yazarın yazısını incele-

---

[3] *Prof. Dr. Sahir Erman'ın, Dr. Çetin Özek'le birlikte yazdıkları* ***"İzahlı Basın Kanunu"****nun ikinci basısının 62. sayfasında* "Fikrimizce basın suçlarında objektif mesuliyet esasını muhafaza etmek, bir zaruretin ifadesidir" *denilirken, yine Prof. Sahir Erman'ın, Prof. Dr. Dönmezer ile birlikte yazdıkları* ***"Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku"*** *kitabının dördüncü basısının 338. sayfasında* "Şu halde mesul müdürün ancak kendisine, hiç olmaz ise taksir derecesinde bir kusur isnad edilebildiği hallerde ve bu kusuru dolayısı ile cezalandırılması mümkün olup, aksine bir yoeum Anayasa'ya aykırıdır" *şeklindeki düşünce yer almaktadır. Her ikisi de Sayın Prof. Erman'ın imzasını taşıyan kitaplar, 1961 Anayasası yürürlüğe girdikten sonra yayınlandığına göre, Sayın Profesör'ün basın suçlarında objektif sorumluluğu bir zaruret olarak görmemesi gerekirdi.*

[4] *Erem, Prof. Dr. Faruk,* ***Türk Ceza Hukuku****, s.:444; Köseoğlu, Av. Haluk, Ankara Barosu Dergisi, yıl: 1966, sayı: 6.*

mek, gerektiğinde bu yazıyı basmamak gibi yollara başvurmaktadırlar. Bu da, yazının sahibi için bir sansür olmaktadır. Böylece, Anayasa'mızdaki sınırsız düşünce özgürlüğünü benimseyen maddeye rağmen, bir yazarın düşüncesi bir başkası tarafından denetlenmektedir Bu bir **iç sansür**dür. Basın Yasası'nın 16'ncı maddesi yürürlükte kaldıkça bu iç sansür devam edecek ve böylece sansür, dışarıdan görülmeden ve Anayasa'ya aykırı bir yasa maddesine dayanarak sürdürülecektir

Basın Yasası'nın 16'ncı maddesi Anayasa'ya aykırı olduğu kadar objektif mantık kurallarına da aykırı bir uygulamanın aracı olmaktadır Maddenin 3'üncü fıkrasına göre sorumlu yazı işleri müdürlerinin suç konusu yazıyı, **mahiyetini** bilmeden yayınlamaları halinde sorumluluktan kurtulacakları belirtilmektedir Basın Yasası'nın 5'inci maddesine göre sorumlu müdürlerin lise öğrenimi görmüş olmaları gerekmektedir. Örneğin bir propaganda suçunda, yazının hiç eğitim görmemiş işçi ve köylü için propaganda gücü taşıdığı, ancak lise mezunu yazı işleri müdürünce anlaşılmadığını kabul etmek, giderilmesi imkansız bir çelişmedir Komünizm, faşizm gibi, üniversite profesörlerince bile, henüz kesin sınırları ile ortaya konmamış kavramların, hem işçi ve köylülerce anlaşılacağını kabul ederek ceza vermek, hem de lise mezunu yazı işleri müdürünün bu yazının mahiyetini anlamadığını ileri sürmek, sanırız sadece bizim hukukçularımıza özgü bir çelişmedir

Sonuç

Gazete sorumlu müdürlerinin ancak, yazarı belli olmayan yazılardan dolayı yargılanmaları ve cezalandırılmaları mümkündür. Bunun dışında sorumluluk ise, hiçbir tartışma ve kuşkuya yer bırakmayacak şekilde Anayasa'ya aykırıdır Gazete sorumlu müdürlerine ve avukatlarına düşen görev, kendileri ile ilgili davalarda Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunarak kanunun Anayasa Mahkemesi'nde görüşülmesini sağlamaktır

(Cumhuriyet, 16 Mart 1970)

MEÇHUL ÖĞRENCİ ANITI

Ankara Hukuk Fakültesi'nde öğrencilerin forumunu izliyoruz. Gençler bir bir kürsüye gelip görüşlerini anlatıyorlar. Hepsi namlulara sürülmüş mermiler gibi, geriliğin, karanlığın ve tutsaklığın üzerine sıkılmaya hazırlar. Gözleri alev alev, göğüslerinde bağımsızlık inancı, Anayasa'dan, bağımsızlıktan ve özerklikten söz ediyorlar. Yumrukları sıkılı, sesleri gür.

Bağımsızlık ateşini göğüslerinde bir kor gibi duymayanlar, devrimci inancın kutsallığını tatmayanlar, hayatlarında inançları için bir tek fiske yememiş olanlar, Fakülte duvarlarından bütün yurda dalga dalga yayılan bu heyecanı anlayamazlar. Gençliğin bugünkü görevi, devrimci halk iktidarına kavuşuncaya kadar sürecek. Bu gençler, bundan sonra da bağımsız Türkiye'nin harçlarını taşıyarak devrimci iktidarların halkçı eylemlerini yürütecekler

Türkiye'de gençlik sorununu çeşitli açılardan eleştirmek mümkündür. Bu eylemleri gençlik heyecanları ile açıklayanlar, özenti bulanlar, kızanlar, cezalandırılmalarını ve hatta öldürülmelerini isteyenler vardır. Kim ne derse desin, bugün Türkiye'de bir devrimci kavga varsa, bu kavganın en öndeki savaşçıları, kurşuna, polis copuna, emniyet fişlerine karşı yiğitçe savaşan gençlerdir Ve, Türkiye'de hiç kimsenin, hele kafataslarında seçim sandığı taşıyan siyasetçilerin, gençlere vatanseverlik dersi vermeye hakları yoktur. İşçinin bilinçlenmediği, köylünün örgütlenmediği yerde devrimci kavgayı gençler yürütüyor Keskin devrimciler, masa başlarında strateji tartışmaları yapadursunlar, meydanlarda, salonlarda, köylerde, halkın içinde gençler, devrimci anlayışı en bilinçli şekilde yayıyorlar Bakıyoruz, soruları tek tek almıyorlar Bütün olayları emperyalizmin ahtapot kolları içinde görüyorlar. Onlar için tek başına özerklik sorunu, tek başına üniversite reformu, toprak reformu, petrolün millileştirmesi gibi konular yok. Gençler, bütün bu sorunların birbirine bağlandığını ve bunların hepsinin çözüm yolunun bir devrimci halk iktidarına bağlı olduğunu biliyorlar. Bütün devrimciler gençlikten ders almalıdırlar! Küsüp kenara çekilen, devrimcilik metafiziğinde at koşturanlar, korkanlar, çekinenler hep bu bağımsızlık kavgamızın yiğit savaşçılarından birşeyler öğrenmelidirler.

Türkiye'de gençlerin tutuşturduğu bağımsızlık ateşini söndürmeye kimsenin gücü yetmez. Gençler, Türkiye'nin bağımsızlığını ve halkın alınterini hakim sınıflara karşı savunacak, bugün de yarın da, bu savaşta belki hapse düşecek, belki öldürülecek, fakat savaşından dönmeyecektir. Bugünkü ve yarınki iktidarların bu gerçeği çok yakından izlemeleri ve anlamaları gerekir. Savaş, bağımsızlık savaşıdır ve ne ceza tehditleri, ne polis copu, ne de mürteci kurşunu onu yolundan çevirmeyecek, bu savaş sürecektir.

Devrimcilere düşen, bu yurtsever gençliğin halkçı bir düzende ne gibi görevleri olacaksa, şimdiden bunları tesbit etmektir. Tutucu iktidarlar da, gençliği hiçbir zaman sindiremeyeceklerini, hangi otoriter yetkileri kullanırlarsa kullansınlar, karşılarında ölümden bile korkmayan gençleri bulacaklarını düşünmeli, polis tedbirlerinin gençliğin bağımsızlık ateşini söndürmeyip, körükleyeceğini anlamalıdırlar

Gençlik artık şunu tesbit etmiştir Kemalist devrim **cici demokrasi** denilen bir karşı devrimle ortadan kaldırılmıştır Kemalist ve toplumcu dünya görüşü ile Kemalist devrimi tamamlamak, Türk devrımcisinin ilk görevidir. Bugünkü siyasal partiler, sadece egemen sınıf iktidarını güçlendirmektedirler Demokratik hukuk devleti yerine enternasyonal sermayeye bağlı gayri milli bir düzen yürütülmektedir. Bu düzen değişmelidir ve yerini milli temellere dayanan bir halk yönetimi geçmelidir Karşı devrim silinmeden Türkiye'nin ilerlemesine ve bağımsız olmasına imkan yoktur!. Bu savaş, ikinci kurtuluş savaşıdır Bir gün bu savaşın da türküleri söylenecek ve caddelere, yollara ve bulvarlara, meçhul asker anıtı dikilircesine, **"Meçhul Öğrenci"** anıtları dikilecektir.

(Devrim, 24 Mart 1970)

DEMOKRASİNİN FATURASI

Türkiye tam bir çöküntü dönemine girmiştir. Toplum, ekonomisi, siyasal düzeni, partileri ve politikacıları ile bir çöküntüye doğru sürüklenmektedir Uyanan sosyal sınıf ve tabakaların örgütlenmeleri türlü şekilde önlenmekte, gençliğin yurtsever eylemleri kanlı usullere bastırılmaya çalışılmaktadır

Devletin bütün kurumlarında bıkkınlık, güvensizlik hüküm sürmektedir. Ekonomik gelişme, bir avuç kapkaççının tekelinde yozlaşmakta, devlet bürokrasisi bu kirli çarka ortak edilmektedir. Bu çöküntüden herkes payını almakta, ilerici geçinen kişi ve örgütler, kanlı olayları demokrasinin vazgeçilmez gerekleri olarak karşılayabilmektedir Demokratik bir devlette, yeri göğü sarsması gereken suiistimal iddiaları, basit birer zabıta olayı gibi geçiştirilmektedir. Bütün bunlar, büyük bir çöküntünün çan sesleridir.

Ancak olayları tek başlarına alıp, bütün suçu **kötü politikacı** adını taktığımız soyut bir varlığa yüklemek hatadır. Düzensizlik, toplumun temelini sarsacak kadar köklüdür Bu düzensizliğin kişisel değil, toplumsal nedenleri vardır. Başbakanlara, bakanlara, milletvekillerine kızmak, sadece bir duygusal tepki olur. Önemli olan bugün perde önündeki partilerin, örgütlerin ve kişilerin neyin temsilcisi olduklarını anlayabilmektir.

Bunu anlamadıkça, perakende devrimcilik anlayışından kurtulmaya imkan yoktur Devrimcinin ise, kişisel saplantılar ya da avunmalarla geçireceği zamanı kalmamıştır Öyleyse, korkmadan, çekinmeden gerçekçi gözlemimizi yapmak ve bundan sonra da devrimci yolumuzu tesbit etmek zorundayız.

Türkiye çeyrek yüzyıldır cici demokrasinin kısır döngüsü içerisindedir Yirmi yıllık demokratik hayattan sadece gerilik, yoksulluk ve sömürü kalmıştır Köy Enstitülerine kilit vuran eller, çok partili hayatın alkışçısıdırlar. İmam-Hatip Okullarını açanlar, Kur'an kurslarını her köye yerleştirenler, demokrasiye övgü düzenlerdir. Petrol Kanunu, Maden Kanunu, Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu, Ereğli Demir-Çelik Kanunu, ikili anlaşmalar, hep çok partili demokratik hayatın Türk toplumuna armağanlarıdır

Demokrasiye çok yürekten bağlı partilerimizin bütün bunlara güçleri yetmiştir, ama toprak reformu yapmaya, fikir yasaklarını kaldırmaya, yabancı şirketlere vergi koymaya, yargı imtiyazlarını tanımamaya bir türlü yanaşmamışlardır. Bugün herbirinin, bir yandan sahibi gözüküp, öte yandan temel hükümlerini değiştirmek için komisyonlar kurdukları 27 Mayıs Anayasası, ancak bir ihtilal sonucu süngü ile gelebilmiştir Yirmi yıl halk yararına bir tek kanun çıkarmamış partilerin halka ne

getirdikleri ortadadır. Hiçbir ulus, yirminci yüzyılın ikinci yarısında, yirmi yılını böylesine boşyere, cömertçe harcamamıştır Demokrasinin faturası artık belli olmuştur ve politikacıların hesaplarını Türk halkı çok pahalı ödemiştir

Çok partili hayatla denediğimiz yol, Tanzimatların çıkmaz sokaklarıdır. Önce Osmanlı Devleti'ne yardım edip, sonra Anadolu'yu işgal eden emperyalizm, şimdi tebdili kıyafet ederek toplumu bugünkü geriliğe ve yoksulluğa mahkum etmiştir 1946'dan beri, aydınların kafasında bir özlem olarak yaşamış olan demokratik hukuk devleti, en çok yabancı sermayenin, toprak ağalarının ve tüm sömürücülerin işine yaramıştır

Şimdi kenetlenmiş Türk devrimcilerine düşen görev, emperyalizmin kirli oyunlarını tek tek tesbit edip, bu sömürüye ortaklık edenleri Türk halkına göstermek, emeklerinin ve yarınlarının hırsızlarını suç üstü yakalamaktır. Bütün bunlar Bizans'ın son günleridir ve kim ne derse desin, yarınki devrimci Türkiye'nin doğum sancıları duyulmaya başlamıştır

(Devrim, 31 Mart 1970)

KORKAK BİN KERE ÖLÜR, CESUR BİR KERE...

Siyasal gelişmeler tehlikeli dönemeçlere girince, başları sıkışan iktidarlar şiddet metodlarına heveslenirler. Düzenin temellerini pek sağlam görmeyen siyasal iktidar, şiddet yollarından medet umar. Başbakanlar, bakanlar, irili ufaklı parti sözcüleri demeçler verip demokrasinin güçlülüğünden, çok partili hayatın faziletlerinden söz ederler. Kanunların bütün şiddetle uygulanacağını sık sık tekrarlayan ilgililer, en arkasız gördükleri kişi ve örgütleri sindirmeyi çalışırlar Dış politikadaki beceriksizlik, ekonomik gelişimdeki yıkıntı, yolsuzluk dosyaları, Anayasa suçları bir yana itilir, **aşırı cereyanlar**dan, **demokrasi düşmanları**ndan yakınılır, bunlarla müsamahasız mücadele edileceği yayılır. Milli Emniyet dosyalarında fişlenenlerin devlet yapısında iş bulamayacakları, yurt dışına çıkamayacakları anlatılır. Her yerde bir korku havası estirilir. Bütün bunlar güçlülüğün

değil, zayıflığın belirtilerıdır. Düzen, daha doğru bir tanımla **çok partili düzensizlik** artık suçluların telaşı içindedir

Türkiye şimdi böyle bir döneme girmiştir. Atatürk'ün ölümünden sonra adım adım gelişen karşı-devrim, gücünü yitirmeye başlamıştır. 27 Mayıs sonrası büyük uyanış, karşı-devrimcileri korkutmuştur Son on yıllık kısa dönemde siyasal değer yargıları ve devrimcilik anlayışı köklü değişikliklere uğramış; gerçek devrimci toplumcu ve Kemalist akım belirlenmeye başlamış; gericilik ve tutuculuk nedenleri ve sonuçlarıyla ortaya çıkmıştır Halk üzerinde yarı mistik inanışlar kuran siyasal peygamberler iflas etmiş, politikacıların neyin ve kimlerin temsilcisi oldukları anlaşılmıştır. Aydınlar arasında bir kavram sahtekarlığı ve anarşist yaratmak isteyen sözde devrimci çevrelerin saray oyunları, sağlam düşüncenin karşısında darmadağınık olmuş, dünün **"ilerici"**leri, bugün **"gerici"**lerin saflarında yerlerini almışlardır

Halkın alınterini savunanlar, hiçbir korkunun yükü altında ezilmezler Yabancı sermayeye, uluslararası kapitalizme karşı dövüşenler, hiçbir ayıbın yüzkızartısını taşımazlar Bunlar, milliyetçi ve halkçı savaşın neferleridirler Yabancı sermayeden binlerce lira kazananlar yabancı iş çevrelerine uşaklık edenler, gayri milli sermayenin bekçiliğini yapanlar utanmalıdır Savaşlarını, her türlü tehdide ve tehlikeye karşı yürütenlerin bunun için korkuları yok. Karanlığın üzerine bunun için böyle korkusuzca gidiyorlar, inanarak, bilerek..

Devrimcilerin gözlerini yıldırmaya çalışanlar, sözde dehşetengiz bildirilerle karanlıkta ıslık çaldıkça, kendi korkularını ortaya koymakta ve etkilerini yitirmektedirler. Ekonomisi ile, kurumlarıyla iflas etmiş bir düzeni, hiçbir suni tedbir ayakta tutamaz. Halkı yoksulluğa sürükleyen ve ülkenin hiçbir sorununu çözemeyen bir düzeni sürdürmek mümkün değildir. Şimdi düzen, böylesine bir düzensizlik içindedir ve buna demokrasi adı takmak, demokrasi ile alay etmek demektir.

Suçlular, telaş ve korku içinde çırpınacaklar ve çırpındıkça batacaklardır Batarken her türlü namussuzluğa başvuracaklardır. Ama ne gam!.. Bir devrimcinin dediği gibi, ***"İnsanlar şu ya da bu şekilde ölecekler. Önemli olan insanın sırtının düşmana dönük ölmemesi..."*** Bizim Kemalist doğrultudaki savaşımız, Türk

halkının ve Türkiye'mizin kurtuluşunun savaşıdır. Bu savaştan kaçanlar, korkanlar ve susanlar utansın!..

Ülkemizin zinde güçleri, halkla elele, gaflet, delalet ve hıyanet çemberini kesinlikle parça parça edecekler, tam bağımsız, mutlu ve uygar Türkiye'yi kuracaklardır.

(Devrim, 14 Nisan 1970)

BİR SORUMLU

Temelleri sarsılan bir düzen kendisini nasıl korur? Yoksulluk, gerilik ve karanlık, bu düzenin dostlarıdır. Egemen sınıflar önce bunlardan yararlanırlar Halkın din duyguları, mistik inançları, değişmez değer yargıları kullanılır. İktidarlar, siyasal egemenliklerini sürdürebilmek için, dinsel kişi ve kurumlarla açık ya da kapalı ilişkiler kurarlar Toplumu ayakta tutan en büyük gücün din olduğu ve birtakım kişilerin de dine saldırdıkları ileri sürülür. Temel sorun, dindarlık-dinsizlik olarak ortaya konur Düzenin temellerine yönelmiş tüm ekonomik eleştiriler, halkın inançlarına birer saldırı olarak sunulur Dinsizlere karşı **cihat** açılır. Kur'an kursları, İmam Hatip Okulları bu amaçla örgütlenir. Yoksul halk çocukları, buralarda, bu soygun düzenin bekçisi olarak yetiştirilir.

Hakim sınıflar, bir düzen değişikliğinden zarar göreceklerini bilirler. Uluslararası sermaye, toplumun her kesiminde bir çıkar ağı kurar; yabancı dil bilen okumuşları hizmetine alır Devlet bürokrasisinde hizmetkarlar bulur Yerli iş çevreleri bu çıkar örgüsünün doğrultusunda, bu düzeni savunacak örgütlere ve kişilere para yardımları yapar. Gerici kuruluşlara, devlet bütçesinden binlerce lira ödenek ayırır; ilerici kuruluşların yardımları kesilir. Basında kiralık kalemler bulunur Rotatifler satın alınır.

Geri kalmış ülkelerde işçilerin ve köylülerin örgütlenip, bir sınıf mücadelesine giremeyeceklerini en çok hakim sınıflar bilir Sendikaların başına, bol aylıklı işçi ağaları geçirilir. İşçi sendikaları, devrimci kuruluşlarla ilgi kuramazlar İşçiler sendika ağaları eliyle patronlara teslim edilir. Köylüler, bilinçsiz ve dağınıktır.

Hiçbir devrimci örgütün sesi köylere kadar ulaşamaz. Köylü, bu geri düzenin tutsağıdır ve bu sosyal yapı değişmedikçe, bilinçlenme çok yavaştır. Bu koşullarda devrimci birikim tam bir kısır döngüye girmektedir. Siyasal partilerin, demokrasi diye savundukları, işte bu sosyal görünümdeki ayrıcalık düzenidir Çok partili düzensizliğin bu **utanç duvarları** arasında, irili ufaklı bütün partiler demokrasi oyunu oynamaktadır.

Hakim sınıfların bu oyunlarını halkın gözü önüne serenler ve bu gerçeklerin yiğitçe mücadelesini yapanlar gençlerdir Büyük siyasetçilerin saray oyunlarını, yabancı sermayenin sömürüsünü, siyasal partilerin kirli hesaplarını bilen, anlayan gençler, her türlü yasa dışı yolla susturulmak istenmektedir

Gençlik, dıştan gelen baskılarla susmayınca, yeni bir yola başvuruldu. Bu da gençliği içten bölmek, birbirleri ile vuruşturmak; böylece gençlikle birlikte büyüyen devrimci birikimi önlemekti. Genç insanları, inandıracak amaçlar bulunmalı ve gençliğin bir bölümü bu amaçlar çevresinde toplanmalıydı. Adalet Partisi'nin hiçbir tutumu, inanılacak, peşinden gidilecek kadar çekici değildi. Hakim sınıfların ırkçılık, Turancılık ve İslamcılık gibi, temelde birbirine karşıt amaçları birlikte sunacak bir kişiye ve örgüte ihtiyaçları vardır. Bu amaç, 27 Mayıs ihtilalinin spikeri Kurmay Albay Alparslan Türkeş eliyle yürütülebilirdi. Evet, kişi ve örgüt bulunmuştu. Düzene karşı savaşanları durduracak gençler, bir takım amaçlar çevresinde örgütlenmeli ve devrimci gençlik ne pahasına olursa olsun susturulmalı, gerekirse iki grup arasındaki çatışmalardan yararlanılmalıydı.

Bay Türkeş, gelenekçi ailelerden gelen halk çocuklarını bir ideolojik eğitimden geçirdi. Her Cumartesi, partisinin genel merkezinde, konferanslar düzenledi. Namuslu halk çocuklarını, kendi arkadaşlarına düşman birer **komando** olarak yetiştirdi. Komando kampları açarak, bu gençlere silah kullanmayı öğretti. Halk çocukları, kendi düzenlerini değiştirmek için savaşan arkadaşlarına silah çektiler. Bağımsız Türkiye diye bağıranların üstüne komünist diye gittiler. Ve işte bugün, aynı halkın içinden çıkan gençler, bu soygun düzeni içinde silah çekiyorlar, şehit veriyorlar. Yazık bu gençlere, yazık...

Politikacı bay Türkeş! Sen bütün bunların acısını vicdanında duymalısın. Sen olmasan da düzen gençlere kurşun sıkacaktı.

(Devrim, 21 Nisan 1970)

NE DEMEK?

Bir adamı yaka-paça yakalarlar ve komiserin önüne çıkarırlar Komiser son derece sert bir dille,

Sen komünistmişsin, der. *Hakkında ihbar var, ifadeni alacağız...*

Adam ezilir büzülür,

- Afedersiniz efendim, der. *Bir yanlışlık olacak. Ben antikomünistim...*

Komiser çıkışır:

Anti manti anlamam. Hepsi aynı kapıya çıkar, bal gibi komünistsin...

Son günlerde sözde ilerici ve **en ilerici solcular**ın söylevlerini okuyunca, insan ister istemez bu fıkrayı hatırlıyor Kendi tanımları ile, **demokratik halk devrimciler**inin en çok kullandıkları sözcükler **sol faşist**, **sol sosyal güçler**, **sağ sosyal güçler**, **aydın-halk ikiliği, bürokrat aydınlar**, **alt yapı devrimciliği**, **bağımsız sanayi toplumu** gibi, anlam ve kapsamları çizilmeyen, üstelik yanlış bir takım kavramlardır Bütün bunlar, bir de *"Kavram kargaşalığını önleyeceğiz"* diye söylenmektedir!..

Sol faşist ne demektir? Bundan, kendilerine göre demokratik bulmadıkları sol çevreler kastediliyorsa, Türkçe'de bunun için bir düzine kelime vardır Bunlardan birini kullanabilirlerdi. Ama hem **sol**, hem de **faşist** denilince, bir büyük yanlış yapılmış oluyor. Bu yanlış, elbette **en ileri solcular**ın ne kadar yüzeyde kaldıklarını da ispatlıyor. Sol, en geniş anlamda, kurulu düzeni emekçi sınıflar yararına değiştirmek isteyen düşünüş ve eylemin adıdır. Faşizm ise, egemen sınıflar diktatoryasıdır.

Bu yönetim biçiminin üniformalı ya da üniformasız olması arasında bir fark yoktur. Önemli olan, egemen sınıflar iktidarının çeşitli yollarla ayakta kalmasıdır. Bir ülkede genel seçimlerin yapılması, birçok partinin bu seçimlere katılması temeldeki

gerçeği değiştirmez. Eğer egemen sınıflar iktidarı, bu yollarla da değişmiyor ve üstelik bu yollar dahi iktidarca engelleniyorsa, buna **çok partili faşizm** denir. Özellikle ikinci dünya savaşından sonra, tekelci kapitalizmin boyunduruğunda cici demokrasicilik oynayan yönetim biçimine **dışarıdan gelen faşizm** denilmektedir. Çünkü bu düzenleri ayakta tutan güç, uluslararası sermayedir Düzeni çalışan sınıflar yararına değiştirmek isteyenlerin eylemlerine egemen sınıflar diktatoryasının adını takmak, bilgisizliğin ötesinde bir gülünçlüktür

Bu icazetli ilericilerimizin temel yanlışlarından biri de, bürokrasi kavramına verdikleri anlamda görülmektedir Halk-aydın ikiliği gibi duygusal tezler işleyerek, devrimcilik yaptığını sanan bu yeni tür politikacıların anlamadıkları, bürokrasinin bir sınıf olmadığıdır Bürokrasiyi sömürü düzenin nedeni olarak sunup halk-aydın ikiliğinden söz etmek, hele bütün suçu emperyalizmle özdeş olmuş çevrelerin omuzlarından alıp devrimci ve Kemalist aydına yüklemek ne devrimciliktir, ne de solculuktur. Bu, düpedüz **devrimcilik metafiziği** ve **solculuk dedikoduculuğu**dur Sol sosyolojik güçler, emekçi sınıflar demektir Emekçi sınıflara emekçi sınıflar demek, bu **en ilerici** solcularımızı tedirgin etmektedir Sağ sosyolojik güçlere burjuva demek, demokratik halk devrimcilerini ürkütmektedir!

Bağımsız sanayi toplumunu kurmak için, emperyalizm ve yabancı sermaye ile kesin savaşa girmek gerekmektedir. **Tatlı su ilericiliğinin** bu konuda emperyalizmle hiçbir meselesi yoktur.

Şu halde bağımsız sanayi toplumu, hiç zahmetsiz ve kendiliğinden mi kurulacaktır?..

Devrimciler, böyle yollardan medet ummazlar İdare-i maslahatçıların hiçbir zaman ciddi devrim yapamayacakları, izledikleri yollardan da bellidir. Sandıktan çıkmayı, -hem kendileri bir türlü çıkamadıkları halde- halkçılık sanıp vecde gelmek, sonra da uydurma kelimelerle gerçek devrimcileri suçlamak, ancak kendi kendilerini aldatmaya yarayan geçici heveslerdir Devrimcilerin yolları açık ve kesindir Halk nutuk dinlemekten ve düzenlerini sadece duygusal seslerle değiştirmekte olduğunu iddia edenlerden bir şey beklemez. Halka nutuk değil ekmek verilir Onun sırtından cici demokrasi oyunu oynamaz.

Onun insan gibi yaşayacağı bir düzenin kapıları zorlanır. Gerçek devrimciler şimdi bu yoldadır Ve saldırılar, demagojiler artmaktadır. Devrimciler, bütün bu engelleri birer birer geçerek ve her gün biraz daha kenetlenerek bağımsız Türkiye'yi kuracaklardır Bundan kimsenin şüphesi olmasın.

(Devrim, 28 Nisan 1970)

ASKERİ MAHKEMELERİN GÖREVLERİ

Anayasa'nın 138'inci maddesi, askeri mahkemelerin, **asker kişilerin askeri olan suçları ile. bunların asker kişiler aleyhine veya askeri mahallerde yahut askerlik hizmet ve görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla...**" görevli olduğunu belirtmekte; maddenin ikinci fıkrasında sivil kişilerin " **ancak özel kanunla belirtilen askeri suçlarından dolayı...**" askeri mahkemelerde yargılanabilecekleri hüküm altına alınmaktadır Maddenin gerekçelerinde ise şu açıklama yer almaktadır: **Askeri mahkemelerin, savaş ve sıkıyönetim halleri ile barıştaki görevleri birbirinden ayrılmıştır. Birinci hallerde bu mahkemelerin, suçlar ve suçlu kişiler bakımından görevlerinin tayini kanuna bırakılmıştır. Barış zamanında ise görev, asker kişiler ve asker olmayan kişiler bakımından ele alınmıştır. Askeri mahkemeler, asker kişilerin, madde metninde ifade edildiği üzere, dört grupta toplanan suçlarına bakacaklardır. Asker olmayan kişiler ise, ancak kanunda belirtilen (askeri) suçları işlediği taktirde bu mahkemelerde yargılanacaktır...**"

Askeri mahkemelerin sivil kişileri yargılamaları, bütün demokratik ülkelerde endişe kaynağı olmuştur. Genel mahkemelerin görevi içine giren suçların askeri mahkemelerde yargılama konusu olabilmesi, sivil otoritenin askeri otorite ile yer değiştirmesinin bir belirtisi olarak yorumlanmaktadır Asker kişileri yargılamak amacıyla bünyesinde askeri mahkemelerin kurulduğu askeri yargının, bu sınırları aşarak sivilleri de yargılaması, ancak savaş gibi olağanüstü koşullarda mümkün olabil-

mektedir Gerçekten, klasik demokrasinin beşiği sayılan İngiltere'de, askeri mahkemelerin ancak savaş dönemlerinde sivilleri yargılayabilecekleri kabul olunmuştur. Ancak bunun için de sivillerin bir askeri suç işlemeleri gerekirdi[1]

Son zamanlarda, bazı gençlik liderlerinin tutuklanması ve gazetecilerin askeri savcılıkça kovuşturulmaları nedeni ile askeri mahkemelerin görevlerinin açıkça belirtilmesi ve mahkemelerin görev alanlarının çizilmesi, bir Anayasal zorunluluk olmuştur Acaba, yürürlükteki Anayasa ve yasalar karşısında askeri mahkemelerin sivilleri yargılama yetkileri var mıdır? Anayasa'nın 4'üncü maddesine göre, **"... hiç kimse veya hiçbir organ, kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi..."** kullanamayacağına göre, konunun öncelikle tartışılması gerekmektedir

Tabii hakim

Demokratik düzenlerde en önemli güvence, bağımsız mahkemelerin varlığıdır Bu mahkemelerin yetki ve görev alanlarının Anayasa ve yasalarca çizilmesi, yurttaşların, bir suç işledikleri zaman hangi mahkemede yargılanacaklarını bilmeleri gerekir. Anayasa'mız bu demokratik güvenceyi, 32'nci maddesi ile hüküm altına almıştır İlgili maddeye göre, " **Hiç kimse, tabii hakiminden başka bir merci önüne çıkarılamaz...**" Tabii hakim, suç konusu eylemden önce benzer suçları yargılayan yargıçtır Maddenin gerekçesinde bu ihtiyaç, şu sözlerle ifade olunmaktadır: **"... Herkesin, kanunun genel olarak koyduğu görev ve yetki esasları ile belli olan hakim tarafından muhakeme edilmesi, şahıs güvenliğinin baş şartıdır. Kişilerin kanuni (yani tabii) hakiminden başka mercilerce muhakeme edilmesi, bu alanda özel muameleye tabi tutulması, hukuk devletinin asla kabul edemeyeceği bir tutum teşkil eder...**" Sivillerin tabii hakimi, suç yerindeki yetkili ceza mahkemele-

---

[1] *Daver, Prof. Dr. Bülend,* ***Fevkalade Hal Rejimleri****, 1961, Ank. s. 30; Craknel, Law Students Companion No.3, Londra 1963, s.26.*

rinde yargılama görevi yapan yargıçtır. Siyasal düzeni eleştiren, iktidar, parlamento ya da cumhurbaşkanı aleyhinde bir yayın yapan, ya da Türk Ceza Kanunu'nun herhangi bir maddesine giren bir suç işleyen sivil kişilerin **tabii hakimleri,** bu suçların işlendiği yerlerin ceza yargıçlarıdır. Bu konularda tutuklama kararı verecek olan mahkemeler de ancak sivil mahkemelerdir Sivillerin **askeri** olmayan bir suçunun, mantık ve hukuk kuralları zorlanarak **askeri suç** sayılması ve buna dayanılarak tutuklama kararları verilmesi, özel hukuktaki **kanuna karşı hile** kavramını, kamu hukukunda **Anayasa'ya karşı hile** olarak uygulamak demektir Sivillerin **askeri** olmayan ve genel mahkemelerin yetki ve görevlerine giren suçlarından dolayı askeri mahkemelerin yargı yetkisinin kullanılması, kesinlikle Anayasa'nın kabul ettiği **tabii hakim** kavramına aykırı bir tutumdur Askeri yargının görev alanını genişleten ilk adım, böylece Anayasa ile çelişmektedir.

Askeri Ceza Kanunu'nda yer alan bazı suçlar basın yoluyla işlenmektedir Bu durumlarda izlenecek hukuksal yollar neler olabilir? Askeri Ceza Kanunu'ndakı, isyana tahrik (m: 94), milli mukavemeti kırmak (m: 58), halkı askerlikten soğutma (m: 96) gibi suçlar işlendiğinde, görevli mahkeme, genel mahkemeler midir, yoksa, bu suçlar Askeri Ceza Kanunu'nda yer aldığına ve Anayasa'nın 138'inci maddesinde de sivillerin özel kanunda belirtilen suçlarından dolayı askeri mahkemelerde yargılanacakları açıklandığına göre, askeri mahkemelerin görevlerini kabul etmek mi gerekir? Örneğin Askeri Ceza Kanunu'nun 58'-inci maddesi aynen şu hükmü getirmektedir: **Her kim, Türk Ceza Kanunu'nun 153 ve 161'inci maddelerinde yazılı suçlardan birisini ve 155'inci maddede yazılı, halkı askerlikten soğutma yollu neşriyatta ve telkinatta bulunmak ve nutuk irad etmek fiillerini işleyecek olursa, milli mukavemeti kırmak cürmünden dolayı, mezkur maddede gösterilen cezalarla cezalandırılır...**"

Bir yoruma göre, Anayasa'nın, özel kanunda belirtilen askeri suçlardan amaçladığı. Askeri Ceza Kanunu'nda yer alan ya da Askeri Ceza Kanunu'nun atıfta bulunduğu bütün suç sanıklarının askeri mahkemelerde yargılanmalarıdır İkinci bir yoru-

ma göre, Anayasa'da belirtilen, sadece, Askeri Ceza Kanunu'ndaki suçlardan ötürü askeri mahkemelerin görevli olabilecekleri, Askeri Ceza Kanunu'nun atıfta bulunduğu ve Türk Ceza Kanunu'nda yazılı suçların sanıklarının genel mahkemelerde yargılanacaklarıdır. Birinci görüş kabul edilirse, 58'inci maddenin atıfta bulunduğu Türk Ceza Kanunu'nun 153, 161 ve 155'inci maddelerine giren suçların sanıklarının askeri mahkemelerde yargılanacakları; ikinci görüş kabul edilirse, Türk Ceza Kanunu'na giren bir suçun sanığının, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'na göre genel mahkemelerde yargılanacağı sonucuna ulaşılır

Ancak, bu tartışma, 5680 sayılı Basın Kanunu'nun 36'ncı maddesi değiştirildikten sonra önemini yitirmiştir 13.2.1953 tarih ve 6051 sayılı kanunla değişik 36'ncı maddeye göre. " **Bu kanunda yazılı olan veya basın yoluyla işlenmiş bulunan bütün suçlardan ötürü sivil şahıslar hakkında ağır cezayı gerektiren davalar ağır ceza mahkemesinde ve diğerleri, asliye ceza mahkemelerinde görülür...**"

Basın Kanunu'nun 36'ncı maddesi, basın yoluyla işlenmiş bütün suçların sanıklarının (yani Türk Caza Kanunu, Askeri Ceza Kanunu ve ceza hükümleri taşıyan öteki kanunlarda yer alan suçların sanıklarının) genel mahkemelerde yargılanacaklarını belirterek, askeri mahkemelerin, savaş zamanında bile, basın yoluyla işlenen suçlarda yargılama yapamayacaklarını hüküm altına almaktadır.[2]

Yargısal kararlar

Askeri Yargıtay kararlarında, askeri yargının askerlere özgü yargı olduğu görüşü hakimdir Gerçekten askeri yargının ilk amacı, askerlerin görevlerinin gerektirdiği özellikler dolayısıyla, genel ceza kanunundan ayrı bir özel yasaya bağlı tutulmalarıdır. Askeri Ceza Kanunu, öncelikle askerlerin kanunudur. Askeri mahkemelerin sivilleri yargılaması ve sivillere Askeri Ceza

[2] *Erman, Prof. Dr. Sahir,* ***Askeri Ceza Hukuku,*** *İst. 1967, s. 77; Erman-Özek,* ***İzahlı Basın Kanunu,*** *1964, İst., s. 155.*

Kanunu'nun uygulanması, ancak çok sınırlı bir **istisna** olabilir. Askeri Yargıtay'ın verdiği bir kararda, bu ilke şöyle özetlenmektedir: **"... Sivil şahısların müstakilen işledikleri, askeri eşyayı satmak suçundan dolayı muhakeme mercileri askeri mahkemeler olmayıp, umumi mahkemelerdir..."** (Askeri Yargıtay 2. D., 17.2.1960, 59-4087/825)[3]

Anayasa Mahkemesi, 10.3.1965 tarihli bir kararında (Resmi Gazete, 25.6.1965); sivil şahısların askeri mahkemelerde ancak askeri suçlarından dolayı yargılanabilecekleri, bu nedenle, bu suçlardan dolayı bir sivil, askeri mahkemede yargılansa bile, Askeri Ceza Kanunu'nun değil Türk Ceza Kanunu'nun uygulanması gerektiği gerekçesiyle, Askeri Mahkemelerin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun II / B maddesini iptal etmiştir. Görülüyor ki, Anayasa Mahkemesi ve Askeri Yargıtay'ın tutumu kesindir ve askeri yargının **askerlere özgü yargı alanı** olduğu kabul edilmektedir.

Sonuç

1961 Anayasa'sı yürürlüğe girdiği günden bu yana, Anayasa'nın getirdiği hukuk devleti anlayışına ters düşüldüğü görülmekte ve Anayasa'ya rağmen **fiili** bir rejim yaratma çabalarına tanık olunmaktadır. Bu Anayasa düzeni ya yürürlüktedir ya da değildir. Anayasa'ya bağlı yurttaşlar olarak, halk oyu ile yürürlüğe girmiş devrim Anayasası'nın uygulanmasını istemek en doğal hakkımızdır.

(Cumhuriyet, 3 Mayıs 1970)

HELE ŞU HUKUKÇULARA BAKIN SİZ...

Başbakan Demirel'in yakınlarına çıkar sağlayıp sağlamadığını araştırmak için kurulan komisyon, Meclis'te, basında, açık oturum ve konferanslarda ilginç bir tartışmaya yol açtı. İktidar

---

[3] *Erman, Y.A.G.E., s. 76.*

yanlısı hukukçular, bu konuda bir dava açıldığı için Meclis'in konu ile ilgilenmesini Anayasa'ya aykırı buldular. Ortaya büyük Anayasa teorileri atıldı. Komisyon kurulurken bu gerekçeleri ileri sürmek kimsenin aklından geçmiyordu; ama üstün hukukçular Anayasa'ya bu kadar aykırı bir tutum karşısında elbette isyan edeceklerdi!

27 Mayıs ihtilalinde bakanlık yapmış bir sayın hukukçu da, on yıl susup susup, en sonunda Demirelciler safına katıldı. Bir günlük gazetede Demirel'i savunduğu yetmiyormuş gibi bir de televizyonda görünen bu sabık ihtilalci bakan, Demirel ile ilgili suistimal iddialarının Meclis'te görüşülemeyeceğini savundu. Aynı hukukçu, kurucu Meclis'te görüşlerini şöyle açıklıyordu:

"Davada sanık olarak bulunan adamın tevkif edilip edilmeyeceği tarzında bir konuşma yapmak yasaktır. Verilmiş bir ceza için, nasıl olur, kanunlarımız böyle mi derpiş etmiş, üç ay ceza vermiştir, üç ay olmamak lazım gelirdi gibi görüşmeler yasaktır. Bu tarzda sualler kürsüye getirilmeyecektir. Bunun dışında sual kapısı açık bırakılmıştır."

Hey ihtilalin bakanı hey!.. Hukukçuluğunuza, devrimciliğinize bravo doğrusu. Modern Anayasa'nın 132'nci maddesi böyle yazıyor; Bu maddeyi sonuna kadar okusanız da, yargı kararlarının geciktirilmeksizin yerine getirileceğini de bilip, bir fırsatta bunu da ileri sürseniz... On yıldır, 27 Mayısçı olarak Mecliste oturuyorsunuz. Söyler misiniz, kaç kere, Anayasa'ya aykırı tutumları eleştirmek için kürsüye çıktınız ve kaç kere elinize kalemi alıp, 27 Mayıs Anayasası'nı savundunuz?..

Anayasa'nın 132'nci maddesinin gürültüsü içerisinde unutulan ve önemsenmeyen bir **özel radyo** sorunu da var. İstanbul Hukuk Fakültesi'nde bir asistan, özel teşebbüsün de radyo kuracağını ispatlayan bir doktora tezi yazdı. Biri profesör, biri de asistan iki hukukçu günlük gazetelerde bu görüşü hararetle savunan yazılar yazdılar. Sanki genç bir bilim adamı kanser ilacı bulmuştu!.. Sanki, büyük bir milli sır keşfedilmişti! Sanki uzay çağında bir ileri adım atılmıştı! Özel ve özerk radyo kurmak isteyen bu sayın hukukçular, Anayasa'nın, radyo ve televizyon kurmada devlete tekel tanımadığını ileri sürüyorlardı. Anayasa'nın 121'inci maddesine göre radyo ve televizyon idareleri **özerk kamu tüzel kişiliği halinde**, **kanunla** düzenlenir. Anaya-

sa sadece **kamu tüzel kişiliğini** şart koşmuyor Bu kamu tüzel kişiliğinin **özerk** olmasını da istiyor. İşte, Anayasa maddesi bu kadar açık iken, bu **özel ve özerk** radyocu hukukçular:

Efendim özel teşebbüs de radyo kurmalıdır, diye yayınlar yapıyorlar.

Efendiler Muhterem hukukçular! Bilirsiniz, devlet gerekli gördüğü işleri bizzat kendisi yürütür Bu ihtiyaçlarla kamu kurumları kurulur. Partizanlığın girmesinde en çok sakınca bulunan kamu kurumlarına özerklik tanınır. İstenir ki, bu kurumlar hiçbir çıkarın doğrultusunda olmasınlar Yürütme organı, hiçbir şekilde bu kurumların işlerine ve görevlerine karışmasın.

Şimdi siz, bir kamu kuruluşunun kendiliğinden sağlayamadığı **tarafsızlık** ve **özerkliği** özel teşebbüs eliyle gerçekleştireceksiniz.

Ve Anayasa'nın çiğnenen bunca maddesi varken, sadece hukuk merakınızdan ve hukuk devleti özleminizden dolayı bu görüşü savunacaksınız. Doğrusu sizleri de kutlamak gerekir!..

Hukukçuluk soyut kurallarının yorumlanması demek değildir. Anayasa ve hukuk kurallarını eğip büküp, bunları bir çıkar doğrultusunda kullanmak, hukukçuluk olmamalıdır. Bu geri düzenden en fazla hukukçular tedirgin olmalı ve hukuk diye kitaplarda yazılanlarla, uygulanan hukuku karşılaştırıp, üzerine demokrasi etiketi yapıştırılan bu sahte rejimle savaşa girmelidirler. Bunlar hukuk merakından çıkmaz. Halkını seven, onun yaşama savaşına inanan insanlar, hiçbir zaman sömürünün savunucuları olmazlar!..

(Devrim, 5 Mayıs 1970)

BEŞ DENİZ SUBAYI

60 deniz subayı, devrimci gençlerin İstanbul'da gericiler tarafından öldürülmesine bir tepki olarak bildiri yayınlamışlar, devrimci Türk gençliğinin yanında olduklarını belirtmişlerdi. Bu bildiri üzerine açılan soruşturma sonucunda, beş deniz subayı ordudan çıkarıldı. Bu olay, Deniz Harp Okulu'nda ve Deniz Lisesi'nde tepkilere yol açtı. Buralarda da hemen soruşturmaya girişilerek bazı öğrenciler, **"siyasetle uğraştıkları için"** okullarından atıldılar.

Beş deniz subayı ve okuldan atılan öğrenciler, Danıştay'a başvurarak haklarındaki işlemin iptalini istediler. Danıştay, istekleri haklı gördü ve davacıların her biri hakkında yürütmenin durdurulması kararı aldı. Bu durumda, Milli Savunma Bakanlığı'nın, Danıştay kararlarına uyarak, işlemlerin yürütülmesini durdurması gerekirdi. Ne var ki, bakanlık, Danıştay kararlarına uymadı. Deniz subayları orduya dönemediler; öğrenciler de sivil liselere kaydoldular.

Çok partili cici demokrasimizin yeni icatlarından biri de, yüksek mahkeme kararlarına uymamaktadır. Siyasal iktidarlar, hem hukuk devletinden söz etmek, hem de Danıştay kararlarını uygulamamak özgürlüğüne sahiptirler. Anayasa ve Türk Ceza Kanunu'na göre suç olan bu davranış, öyle sorumsuzca göze alınmaktadır ki, siyasal iktidarların Anayasa suçu işlemeleri, adeta bir **anayasa geleneği** olarak yerleşmektedir.

Adalet Partisi'nin Anayasa'yı uygulamakta yan çizmesi olağan sayılabilir Referandumda *"Hayır deyin de hayır olsun!" "Gözlerimin içine bakın, ne dediğimi anlarsınız."* biçiminde sözlerle propaganda yapan ve buna benzer sloganlarla iktidara gelen, temsil ettiği çıkarlar gereği Anayasa ilkelerine karşı olan Adalet Partisi iktidarının tutumu, yadırganmayabilir Çünkü bu parti, 27 Mayıs devrimine karşı iktidara gelen ve bu Anayasa'yı uygulamamaya yeminli kişi ve grupların partisidir. Karşı devrimcilerden devrim anayasasını uygulamaları beklenemez.

27 Mayıs Anayasası, bir ihtilal sonucu yürürlüğe kondu. Bu Anayasa, 27 Mayısçıların Anayasas'ıdır 27 Mayıs ihtilalini ise, bilindiği gibi, Türk Silahlı Kuvvetleri yapmış, bu Anayasa Türk Silahlı Kuvvetlerini'n desteğiyle hazırlanmış ve halk oyuna sunulmuştur. Şu halde, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bu Anayasa'nın uygulanmasında sorumluluk payı vardır. Çünkü kendi eserleri çiğnenmekte, hiçe sayılmakta ve ortadan kaldırılmaktadır

Fakat en acısı bu Anayasa hükümlerinin, yine bu Anayasa'yı yapan kuvvetlerin başında bulunanlarca uygulanmamasıdır. Kendi elleri ile yürürlüğe koydukları Anayasa'yı yine kendilerinin uygulamaması düşündürücü olduğu kadar da üzücü bir olaydır

Savunma Bakanlığı'nın başında bir AP'li bakan vardır Bu bakan, partisinin emir ve tutumlarına göre davranacaktır. Bu

olagan karşılanabilir Ancak Deniz Kuvvetleri Komutanlığının hukuk müşavirleri, yetkili makamlara hukuksal kanılarını bildirmeli ve Danıştay kararının uygulanmamasının suç olduğunu anlatılmalıdır. Deniz Kuvvetleri Komutanı Sayın Eyicioğlu, kendilerinin 27 Mayıs ihtilalinde görev aldığını hatırlayarak, bu Anayasa ihtilaline göz yummamalıdır. Silahlı Kuvvetler, Anayasa'ya saygının örneği olmalıdır

Yüksek komutanlar, adı geçen genç subayların rejim için tehlikeli fikirler taşıdıkları kanı ve düşüncesinde olabilirler Ama unutmamalı ki, fikirler tehlikeli-tehlikesiz diye ayrılamaz. Doğru fikir ve yanlış fikir vardır Beş subayın eylemleri suçsa, cezalarını verirsiniz. Değilse ve işlemleriniz Danıştay'ca haksız görülmüşse, bu karara uymak zorundasınız. Bu zorunluk sizlerin de görev aldığı bir ihtilalin Anayasası'nda yer almaktadır. Bir anlamda bu hükümleri getiren sizlersiniz.

Sayın komutanlar!...

Davacılar, iptal kararlarından sonra tam yargı davaları açarak Savunma Bakanlığı'ndan tazminat isterler ve bu davalarını da kazanırlar. Önemli olan bu değildir Anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışlara karşı yapılan bir ihtilalin içinde görev almış bulunan sizler, bu ihtilalin bütün sonuçlarını yok etmek için iktidara gelmiş olan **"Yeni Demokrat Parti"**nin sorumluluklarına katılmayınız. Adalet Partisi iktidarı, vakitsiz öttüğünü sandığı horozları keserek sabahların önleneceği kanısındadır Biz ise, sizleri devrim Anayasası'nın yanında görmek isteriz.

(Devrim, 12 Mayıs 1970)

SAVCILAR, BİR DAKİKA!..

Sayın Cumhuriyet Savcıları,

Birçoğunuzla, sanık olarak, avukat olarak karşılaştık. Bazılarınızı fakülteden tanırım. Bir kısmınızla da dost topluluklarında karşılaşmış, konuşmuşuzdur. Duruşmalardaki tutumlarınız, görevinizi yerine getirirken takındığınız tavırlar ve iddianamelerinizi karşısında zaman zaman üzüntüye kapılır; çoğu kez de sizler adına acı duyarım.

Önce birlikte şunu düşünelim. Neden sizlere **Cumhuriyet Savcısı** denmiş de, başka görevlilere, örneğin "Cumhuriyet

Yargıcı" "Cumhuriyet Polisi" denmemiş?.. Demek ki, Cumhuriyet ilkelerini korumak, öncelikle sizlerin yasal görevi. Cumhuriyet'in niteliklerini Anayasa sıralamış. Türkiye Cumhuriyeti **"milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti"**dir Siz, bu niteliklerin bekçisisiniz.

Gelin şöyle açık açık konuşalım. Laiklik ilkesine karşı siyasal eylem içinde olan bunca kişi, yayın organı ve parti var. Bunlardan hangileri hakkında ciddi soruşturma yaptınız? Hele siz Ankara savcıları!.. Hiç Hacıbayram Camisi civarından geçmediniz mi? Orada, 31 Mart çağrısı içinde risaleler hiç gözünüze çarpmıyor mu? Vatandaşları devrimci kanı içmeye çağıran gazetelere, bildirilere hiç rastlamadınız mı? İki tane siyasi parti, açıkça hilafet düzeni getirmek istiyorlar. Bunları hiç duymuyor, görmüyor musunuz?

Sizlere görevinizle ilgili bir eleştiri yöneldi mi, hemen *"Biz görevimizi yapıyoruz. Sadece kanunları uyguluyoruz"* diyorsunuz.

Acaba öyle mi? Kanunları uygulayıp görevinizi yerine getiriyor musunuz? İster misiniz, bir kaç örnek verelim.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 154'üncü maddesi gereğince, Danıştay kararlarını yerine getirmeyen devlet memurları hakkında **doğrudan doğruya** dava açmanız gerekir. Bu size yasa tarafından verilmiş görev. Şimdiye kadar bunca Danıştay kararı yerine getirilmedi. Bir teki için olsun dava açmadınız. Açamadınız. Çünkü siyasi iktidar böyle istiyordu. Demek oluyor ki siz kanunları uygulamıyorsunuz!

Bir kısım kanunları da yanlış uyguluyorsunuz. Örneğin, Anayasa'nın 22'nci maddesi yürürlükteyken kitap ve dergi toplamak mümkün değildir. Sizler, bırakıyorsunuz Anayasa'yı, Ceza Usulünün 86'ncı maddesini kullanarak, iktidarın hoşlanmadığı bütün yayınları toplatıyorsunuz.

Söz açmışken bir örnek daha verelim. Bilirsiniz Ceza Usulü'nün 66. maddesi gereğince *"tehirinde mazarrat umulan hallerde"* sizler bilirkişi seçebiliyorsunuz. Ankara'da yayınlanan bir kitap için dava açıyor, Ankara'da ceza hukuku profesörleri varken İstanbul'dan bilirkişi seçiyorsunuz. Neden? Çünkü İstanbul bilirkişileri istediğiniz raporları yazıyorlar Siz bütün fikir suçlarını *"tehirinde mazarrat umulan* hallere sokuyorsunuz. Durum,

son derece acele karar almayı gerektiriyorsa, neden en yakın bilirkişiye başvurmuyorsunuz?

Bu bilirkişi raporlarına dayanarak kolayca tutuklamak istiyorsunuz. Gerekçeniz de bir parça garip oluyor. Diyorsunuz ki, *"Suç delillerinin kaybolma tehlikesi olduğundan sanığın tevkifini talep ederim"* Yazılı eser elinizdeyse, bu delillerin kaybolması düşünülür mü?

Demek, bu konularda da kanuna uymuyorsunuz!..

İstanbul'da Taylan Özgür adında bir öğrenci polisin gözü önünde öldürüldü. Katil ya polistir ya da görevli polisler görevlerini ihmal ederek katili yakalamamışlardır. Her iki durumda da sizin harekete geçip dava açmanız gerekmez mi?!.. Açmadınız. Açamadınız. Çünkü iktidar böyle istiyordu.

Bir çoğunuz da Türk-Amerikan Hukukçular Derneği'nde üyesiniz. Bilmem şimdiye kadar mukayeseli hukuk açısından kaç tane hukuki araştırma yaptınız? Bizim bilebildiğimiz, bazılarınızın Amerika'ya gidip tetkik gezileri yaptığıdır. Artık Amerika bir iç politika konusudur. Özellikle sizlerin bu tür derneklere girmemesi gerekirdi. Girdiniz. Ama içinizde hiç kuşku duymadan bir Amerikan aleyhtarı gösterinin davasında iddia makamını işgal ediyorsunuz. Sanıklar hiç size güvenebilir mi?!..

Bu sömürü düzenine karşı çıktıkları için görevlerinden atılan, sürüm sürüm süründürülen arkadaşlarınız var Hatta öldürülen, kurşunlanan Cumhuriyet Savcıları var.

Şimdi, soruyoruz. Onlar mı Cumhuriyet savcısı, yoksa sizler mi?.. Hiç düşündünüz mü?..

(Devrim, 19 Mayıs 1970, Sayı 31)

ÇIKTIK AÇIK ALINLA

27 Mayıs Devrimi'nin onuncu yılındayız. On yıl önce, anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışları ile meşruiyetini yitirmiş olan Demokrat Parti iktidarı Silahlı Kuvvetler'in bir tokatı ile devrilmiş ve düşük iktidar sorumluları çeşitli cezalara çarptırılmışlardı. İhtilalcilerin göreve çağırdığı Kurucu Meclis en kısa zamanda yeni bir anayasa hazırlamış ve 1961 yılında yeniden

sivil yönetime geçildi. Şimdi sivil yönetimin dokuzuncu yılında, ihtilalin onuncu yıl bayramını kutluyoruz. Bu düzene karşı oldukları için birer birer vurulan şehitlerin gözleri yaşlı anaları ile, arkalarında ölümün kol gezdiği yiğit üniversite gençliği ile, sırtlarında milyonluk yolsuzlukların yükü oldueu halde demokrasi sözcülüğü yapan devlet adamları ile, dün kahraman dedikleri gençlere haytalar, serseriler diyen ünlü politikacılar ile, hilafetçi partiler, 31 Martçılar, Atatürk düşmanları, kiralık kalemler ve satılık rotatiflerle, hep birlikte 27 Mayıs Anayasa ve Özgürlük bayramını kutluyoruz. Hepimize kutlu olsun... İhtilallerin sonuçları, çoğu kez ihtilalcilerin amaçlarını aşar. İhtilallerin açtığı kapılar, toplumu daha büyük ve köklü değişikliklere yöneltir 1789 Devrimini yapanlar, 1830 ve 1848 devrimini bilmiyorlardı. 1848 devriminde yer alanlar da, bundan sonraki devrimlerin ne zaman ve ne koşullarda olabileceğini belki düşünmüyorlardı. Fakat her devrim, kendisinden sonra gelecek bir devrimin ilk adımı olmakta, devrimler birbirlerinin yollarını açmaktadır. Türk tarihinde de bunun örneğine rastlarız. İkinci Meşrutiyet tek başına bir devrim değildi. Ancak İkinci Meşrutiyet'in siyasal koşullarında yetişenler Anadolu İhtilali'nin başına geçerek Kutsal İsyan'ı yönettiler. Kurtuluş Savaşı'nın kan ve ateşi içinde kavrulanlar Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdular

Olaylara bu açıdan bakınca, son on yıllık olayları tarihin bir siyasal zorunluğu olarak görmek mümkün. Bir toplum bağımsızlığa ve özgürlüğe kolayca kavuşamıyor Acı da olsa birtakım koşulları yaşamak zorundayız. Bütün bunları devrimin gerekleri olarak karşılıyoruz.

Ancak bu on yıllık sınavda, birçok devlet adamını, birçok kurumu, devrimci geçineni de daha yakından tanımak olanağına kavuştuk. Şimdi insan bir 27 Mayıs sabahını bir de bu günü düşünüyor İhtilalin spikeri şimdi nerededir? Sağcıların, Atatürk düşmanlarının ve Nurcuların başında!.. İhtilalin, düşük iktidara ve Adalet Partisine en fazla karşı iki kuvvet kumandanı şimdi nerededirler? Adalet Partisi hükümetlerinin imzaları ile tayin edildikleri büyükelçiliklerde!.. 27 Mayıs sabahı, ihtilale en fazla taraftar olan gazeteci şimdi nerededir? Yolsuzluk kumpanyasının avukatlığında nefes tüketmekte! 27 Mayıs öncesi

muhalefeti neredeydi şimdi? Af pazarlığında, anayasa suikastçılığında, gençlik düşmanlığında iktidarla kol kola!...

İşte şimdi 27 Mayıs ihtilalinden kala kala, birkaç profesör, üç dört doçent, beş on asistan kaldı. Bir de cezaevlerinin, polis işkencelerinin, gerici kurşunlarının yıldıramadığı gençler.... Bunlar dışında seslerini yükselten, kavgaya açıkça giren kalmadı. Egemen sınıflar, bunlardan 27 Mayısın öcünü bir bir alıyorlar... İki kişi mi öldürülmüştü 27 Mayıs'tan önce? Şimdi on bir kişi öl-dürdüler...

27 Mayıs, *"Üniversiteye girmek suç"* mu demişti? Polisi üniversiteye çağıran rektörler buldular. Esrar tekkesi basar gibi Üniversite bastılar.

27 Mayıs, Demokrat Parti'yi mahkum mu etmişti? Hepsini tek tek affettiler Herbirine yüksek maaşlı iş buldular.

27 Mayıs, Anayasa'yı ihlalden adam mı asmıştı? Anayasa'nın çiğnenmedik hükmünü bırakmadılar. Bu da yetmedi, anayasa hükümlerini değiştirmek için kutsal ittifak kurdular.

Ama birşeyi başaramadılar 27 Mayıs'ı gerçekleştiren zinde güçlerdeki Atatürkçülük ruhunu öldüremediler Bunun içindir ki, 27 Mayıs devam etmektedir ve mutlaka amaçlarına ulaşacaktır

(Devrim, 26 Mayıs 1970)

BU DEVLETİN SAHİBİ KİM?

İlk çağlardan bu yana üzerinde en fazla konuşulan konulardan biri şüphesiz, devlet kavramıdır Ünlü düşünürler, devlet adamları, başarılı ya da başarısız bütün ihtilalciler, devletin kökenini yorumlamaya çalışmışlar ve kendilerinin savundukları devlet düzenine övgüler düzmüşlerdir. Kamu hukukunun bu doktrin bulutları arkasında, insanın günlük yaşantısını düzenleyen, ona hükmeden, adına kahramanlıklar, fedakarlıklar ve görevler istenen devletin ne olduğu zaman zaman yönetilenlerin akıllarına takılmış, bu şüpheler tarihte direnmelere, baş kaldırmalara yol açmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinde bu tür olaylar yatar. Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı İmparatorluğu'na isyan eden

bir avuç ihtilalci eliyle kurulmuş, 1961 demokratik Anayasası, yine benzer yoldan yürürlüğe sokulmuş ve Anayasa'nın önsözünde zulme karşı direnme hakkının tarihsel önemine yer verilmiştir.

Anayasa'daki devlet-Yürürlükteki devlet...

Anayasa'nın 2'nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin ***"demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti"*** olduğu belirtilmektedir. Ama özel teşebbüsümüze sorarsanız; devlet, yatırım olanaklarını kolaylaştıran, vergi indirimi sağlayan ve sermayenin güvenini kolluk kuvvetleriyle koruyan bir örgüttür. Gerçekten kapitalist devlette, devlet örgütü, sermayenin bekçisidir. İşadamlarına yatırım alanları bulmak, vergileri kapitalist gelişime göre ayarlamak, sermayeye karşı bilinçli direnişleri önlemek, devletin temel görevlerindendir. Kapitalist gelişim, uluslararası sermaye ilişkilerine bağlıdır. Azgelişmiş ülkelerdeki bir çok devletin gerçek yöneticisi, işbirlikçi sermaye eliyle emperyalizmdir. Kısaca, Türkiye'de Anayasa'daki devlet ile yürürlükteki devlet çatışmaktadır.

Anayasa'daki devlet, en sade bir tarifle, halkına insanca yaşama düzeyi sağlayan örgüt ve olanak demektir Eğer bir ülkede işsizlerin, topraksız köylülerin, dar gelirli memurların yaşama haklarına, insanların insanca yaşama özlemlerine karşı devlet, koskoca binaları, irili ufaklı partileri, birbirine karşı demokrasi Donkişotluğu yapan siyasetçileri ile, yıllarca susmuş ve daha yıllarca da susacaksa, **"Bu devlet kimin devletidir?"** diye sormak tüm yurttaşların hakkıdır.

Bir doğu kentinde, insanlar henüz Türk dilini bile konuşamıyorlarsa, orada devlet yoktur Devlet, hastasına doktor, öğrencisine okul, köyüne ışık ve yol götürdüğü sürece vardır Yoksa devlet dediğimiz bu soyut varlık, üç beş zenginin, yabancı sermayenin, toprak ağalarının devletidir Halkını insan gibi yaşatmayan devlet, ne milli devlettir, ne demokratik ne de sosyal devlettir Sadece bir sömürünün adı ve aracıdır

Kemalizm, bağımsızlık savaşlarının ulusal bilincidir Uluslararası kapitalizme ilk kez isyan eden Anadolu İhtilalcileri Sultan

Vahdettin, Damat Ferit ve Kuvayı İnzibatiye ile değil, Emperyalizm ile savaşıyorlardı. Padişahlığın, halifeliğin arkasında, Anadolu'yu sömürmek isteyen Batı sermayesi vardı. Osmanlı devleti, Türk halkının devleti değildi. Devlet, bütün örgüt ve olanaklarıyla halkının yaşama koşulları için değil, uluslararası sermayenin güveni için çalışıyordu. Çünkü devlet, uluslararası sermaye tarafından teslim alınmıştı. Emperyalizmin aracıydı ve antidemokratikti.

Demokrasi yolu, Kemalizm'den geçer..

Devlet bugün de Türk halkının yaşama savaşına sırtını çevirmiştir Çünkü partilerin arkasında yabancı sermaye ve toprak ağalığı vardır Siyasi partiler, değiştirmek istediğimiz bu bozuk düzenin temsilcileridir. Ayrıcalıklı sınıf ve tabakalar, düzenlerini bu partiler aracılığıyla sürdürmektedirler Bunların oluşturduğu devlet örgütü ise, sadece bu geri düzenin temsilcilerine hizmet etmektedir. Bunun adı **demokratik hukuk devleti** değildir Yabancı sermaye ve yerli işbirlikçilerin hizmetindeki bir devlet, antidemokratiktir

Demokratik devlet, işçinin, köylünün, dar gelirlinin, subayın, bütün ezilen sınıf ve tabakaların devletidir Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın öngördüğü demokratik devleti oluşturmanın çaresi, sandıksal yoldan bulunamamıştır Anayasa'nın demokratik devleti, öyle görünür ki, Kemalist yoldan kurulacaktır

Demokratik ve sosyal hukuk devletine inananlar, Kemalizm'in bayrağı altında toplanmalıdırlar

(Devrim, 9 Haziran 1970)

POLİS VE ORDU BİRLİKLERİNİN KULLANILMASI

Ordu dış güvenliğin, polis ise iç güvenliğin sağlanması ile yükümlüdür Yurdun iç kamu düzenini barışçı yollarla koru-

mak, kolluk kuvvetlerinin görevidir Demokratik düzenlerde hak ve yetkilerin sınırları Anayasa ve yasalarla çizilmiştir. Devlet yetkileri bu sınırlar içerisinde kullanılır Özellikle Adalet Partisi iktidara geldikten bugüne kadar, devlet kuvvetlerinin Anayasa düzenine karşı kullanılmasına tanık olmaktayız. Bu bilinçli ve sistemli tutum, Anayasa düzenini temelden sarsmaktadır. Danıştay kararlarının çiğnenmesinden, kanunsuz tutuklamalara, meclis soruşturmalarından, kitap ve dergi toplatmalara kadar bütün kanunsuzluklar, hukuk adına, demokrasi adına ve kanun adına yapılmaktadır. Ünlü Türk ozanı Tevfik Fikret'in dediği gibi: **"Kanun diye, kanun diye kanun tepelenmektedir!"**

Son günlerde bu Anayasa dışı davranışlara yenilerinin de eklenmek istendiği görülmektedir Askeri mahkemeler, Anayasa ve Basın Kanunu'na rağmen, basın suçlarında kendilerini yetkili görmektedirler Şimdi basın yolu ile işlenen suçlarda, genel mahkemeler gibi, askeri mahkemeler de yargılama yapmaktadırlar. Bunun yanında, idare amirleri, emniyet kuvvetlerinin görev alanlarına giren konularda, ordu birliklerini kullanmak istemektedirler. Bizce bu konunun, hukuksal özelliklerinden çok, siyasal nedenleri önemlidir Görülüyor ki, kendisini Anayasa düzenine saygıya çağıran çevreleri susturmak isteyen Adalet Partisi iktidarı, bu tutumuna orduyu da ortak etmek istemektedir. Hem de Anayasa'ya ve yasalara aykırı olarak...

İdari zabıta

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun birinci maddesine göre, İçişleri Bakanı; **"Memleketin umumi emniyet ve asayişinden"** sorumludur. İçişleri Bakanı bu görevini, Emniyet Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel Komutanlığı ve gerektiğinde öteki zabıta örgütleri aracılığı ile yürütür. İçişleri Bakanı'nın ordu kuvvetlerini yardıma çağırması, ancak Bakanlar Kurulu'nun bu yolda karar vermesi ile mümkün olmaktadır. İçişleri bakanı, polis ve jandarmadan oluşan genel idare zabıtasının yetkili ve sorumlu amiridir

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun dördüncü maddesinde polisin **"silahlı icra ve inzibat kuvveti"** olduğu belirtilmekte, aynı kanunun ikinci maddesinde, genel zabıtanın polis ve jandarmadan oluştuğu açıklanmaktadır. Polisin görev ve yetkileri 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu ile düzenlenmiştir Bu kanunun birinci maddesine göre polis **"asayişi, amme, şahıs tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin"** eder.

1965 yılında, özellikle gençlik olaylarından tedirgin olan siyasal iktidar, polis örgütü kurmak istemiş ve bu yolda yasama çalışmalarına girişmiştir. Bunun sonucu olarak 654 sayılı Toplum Zabıtası Kanunu kabul edilmiştir. Kanunun birinci maddesine göre Toplum Polisi; *"Cumhuriyet ve hürriyet düzenini demokratik usullerle korumak, kanun dışı sokak ve meydan hareketlerini önlemek, toplumun ve kişinin maddi ve manevi varlıklarının kanunlara aykırı grev ve lokavtlar yüzünden kısmen ya da tamamen tahribe uğramasının önüne geçmek, toplumun kendisi ve kaderi üzerinde büyük ölçüde olumsuz etkisi olabilecek her çeşit kanunsuz toplumsal olayların meydana gelmemesini sağlamak ve geldiğinde zor kullanarak etkisiz hale getirmek"* gibi geniş yetkilerle donatılmıştır. Bu özel görevli polis örgütüne, 654 sayılı Yasa ile 2498, 911 sayılı Yasa ile 2190, 1144 sayılı Yasa ile 5575 kadro eklenerek, bugün toplam olarak 10263 kadro verilmiştir.[1] Kanunun, üçüncü maddesinde, toplum zabıtasının, bu konuda belirtilen amaçlar dışında, geçici de olsa, bir başka kuruluş ve örgüt emrinde kullanılamayacağı kesinlikle açıklanmaktadır. Jandarma ve polis ilişkileri, 1937 tarihli Jandarma Teşkilat ve Vazife Nizamnamesi ile düzenlenmiştir

İdare amirleri...

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun birinci maddesinde, İçişleri Bakanı'nın, gerekli görülen koşullarda, askeri kuvvetleri yardı-

[1] *Güran, Dr. Sait,* ***Genel İdari Zabıta Faaliyetlerinde Askeri Kuvvetlere Başvurulması,*** *Amme İdaresi Dergisi, cilt 3, sayı 1, s. 81.*

ma çağırma yetkisi yer almaktadır. Ancak bu yetkiyi İçişleri Bakanı tek başına kullanamamakta; bu konuda Bakanlar Kurulu kararı gerekmektedir. Bakanlar Kurulu kararı ile ordu kuvvetlerine başvurmak, ancak ulusal güvenlik, eylemli bir kalkışma ve iç savaş gibi olağanüstü koşullarda mümkün olabilmektedir Bu gibi durumlarda Bakanlar Kurulu, sıkıyönetim ilanı yoluna gitmektedir. Sıkıyönetim ilan etmeksizin ordu birliklerinin Bakanlar Kurulu kararı ile kullanılmasına şimdiye dek rastlanmamıştır

İl İdaresi Kanunu vali ve kaymakamlara da, askeri birliklerden yararlanma yetkisi vermektedir. Kanunun 11/D bendine göre *"Vali, il içindeki kolluk kuvvetleri ile bastırılamayacak olağanüstü ve ani hadiselerin cereyanı karşısında kalırsa en yakın askeri kara, deniz, hava kuvvetleri komutanlarına mümkün olan en seri vasıtalarla müracaat ederek yardım ister ve bunu yazı ile teyit eder. Bu talep derhal yerine getirilir..."* Maddenin açık ifadesinden anlaşılacağı gibi askeri birlikler ancak **olağanüstü** ve özellikle **ani** olaylar karşısında çağırılabilecektir. Kanun sadece bunu yeter görmemekte, bu olağanüstü ve ani olayların, polis ve jandarma kuvvetleri ile bastırılamayacak nitelikte olmasını şart koşmaktadır. Demek oluyor ki, Emniyet Kuvvetleri ile bastırılması mümkün olan olağanüstü ve ani olaylarda ordu birliklerinin yardıma çağırılması kanuna aykırıdır. Yüksek Adalet Divanı'nın Kayseri olayları ile ilgili kararında, bu nokta en açık şekilde belirtilmiştir.[2] Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na uyularak düzenlenmiş bir açık hava toplantısında askeri kuvvetlerin, olaylardan önce, İl İdaresi Kanunu'na göre çağırılarak görevlendirilmeleri, kanunun mülki amirlere verdiği yetkinin, kanunun amacı dışında kullanılması demektir

Sonuç

Türkiye'de bütün kurumlar bir çöküntü içindedir. Siyasal iktidarla devlet bürokrasisinin ilerici kesimi arasında bir çatışma başlamıştır. Hükümet ve devlet, zaman zaman karşı karşıya gelmektedir. Bu hukuk dışı yönetime karşı, hoşnutsuzluklar baş göstermektedir. Büyük şehirlerde gençlik gösterileri büyü-

[2] *Yüksek Adalet Divanı Gerekçeli Kararları, Bölüm sıra no:14, Esas: 960/31, 1961, s. 24.*

mekte, büyüklü küçüklü olaylarla halk siyasal otorite ile çatışmaktadır. Bu tepkilere karşı, aydınların askeri mahkemelerce yargılanması, gençlik ve halk karşısına askeri birliklerin çıkarılması, ordu-aydın ve ordu-halk ilişkilerini zedelemektedir. Çökmekte olan bir siyasal yönetimde, ordu birliklerinin kanuna aykırı olarak halkın karşısına çıkarılması, demokratik olduğu söylenen bir yönetimde, sıkıyönetimin belirtileri sayılmalıdır Oysa, Türk aydınları ve halkı, 27 Mayıs Anayasası'nı getiren Kemalist ordu ile bugünkü yönetim arasında bir benzerlik görmemekte ve askeri kuvvetleri polisin görevleri için kullanan siyasal iktidarın bu tutumunun yakından izlenmesi gerektiğine inanmaktadır

(Cumhuriyet, 10 Haziran 1970)

YASSIADA'DA YAHYA HAN FORMÜLÜ...

Bundan on yıl önce, şimdi "masal saati"nin okunduğu saatlerde bütün Türkiye Radyoları, Yassıada duruşmalarını yayınlardı. Gazi Osman Paşa Marşı ile başlayan yayın tok sesli bir spikerin açıklamaları ile devam eder ve Yüksek Adalet Divanı Başkanı Salim Başol, sanıkların "bağlı olmayarak getirildiklerini" bildirerek duruşmaya başlardı. 1950-60 devrinin dehşetengiz politikacıları, Başol'un karşısında küçüldükçe küçülürler *"Hatırlamıyorum Reis Beyfendi" "Keşke bizi uyarsalardı" "Ben cahil bir adamım, bu işleri ne bilirim"* diyerek suçlarına özür ararlardı. Yassıada duruşmaları, memleketi on yıl yönetmiş olan kadronun zavallılığını, korkaklığını, köksüzlüğünü ispat etmiş, demokrasi adına yola çıkmış siyasetçilerin, hangi çıkarları temsil ettiklerini ortaya koymuştur. Bu bakımdan Yassıada duruşmaları uydurma demokrasinin ibret tablolarından biri olmuştur.

Yassıada duruşmaları sonunda, bir devrin siyasetçileri, Anayasa'yı şiddet yolu ile değiştirdikleri için çeşitli cezalara çarptırıldılar. Başbakan ve iki bakan bu gerekçe ile asıldılar. Suç: Anayasa'yı şiddet yolu ile değiştirmek! Ceza: Ölüm!... Demek ki, Anayasa ihlali dediğimiz suç, gerçekten son derece önemli. Umulurdu ki, 27 Mayıs ihtilalinden sonra gelen iktidarlar, Yassıada kararları karşısında son derece dikkatli olacak-

lar ve Anayasa'yı ihlalden kaçınacaklar. Yüksek Adalet Divanının kararında " *Türk Anayasa'sını tebdil, tağyir ve ilga etmek, ister yukandan, ister aşağıdan gelsin, bazı fiil ve tasarruflarla, mevcut Anayasa'nın fiilen tatbik edilmez hale getirilmesi, onun ana prensiplerinin kısmen veya tamamen ortadan kaldırılması, mevcut hukuki rejim yanında ona ana çizgileri ve karakterleri bakımından zıt bir rejim yaratılmasıdır. Demek oluyor ki sistemli ve kasıtlı olarak Anayasa'daki prensiplerin fiilen ortadan kaldırılması, yani fiilen Anayasa dışı bir rejimin yaratılması bahis konusu ise, bu taktirde 146'ncı maddedeki suç işlenmiş olur... Devlet reisinin veya teşriii meclislerin selahiyetlerini genişletmeğe ve daraltmağa, bu kuvvetlerden birini ortadan kaldırmağa, veyahut icra kuvveti ile kaza kuvveti arasındaki münasebetleri tebdile matuf hareketlerdir ki devletin anayasasını, tağyir ve tebdil şeklinde mütalaa edilebilir...*" denilmektedir.

Bir başbakan ve iki bakan bu hukuksal gerekçelerle asıldılar. Devletin kuvvetlerini, Anayasayi uygulamama yolunda kullanmak, Anayasa'da yetki alanları çizilmiş devlet kuvvetlerinin işleyiş koşullarını değiştirmek, bazı kurullara olağanüstü devlet yetkileri vermek, Anayasa'yı ihlal suçunu gerekçeleri olarak sıralanmaktadır Gerçekten, Anayasa ve Ceza Hukuku açısından durum gerekçelerde açıklandığı gibidir.

Anayasa'yı ihlal suçu, bir hukuk aritmetiği ile ispatlanacak suçlardan değildir. Anayasa'yı ihlal suçlarının, hukuksal nedenleri dışında hukuk dışı nedenleri vardır Adalet Partisi'nin dayandığı sosyal temeller, bu Anayasa'nın uygulanmasını değil uygulanmamasını gerektirir. Adalet Partisi de bu amaçla iktidara gelmiştir. Temsil ettiği çıkarlar gereği, Anayasa'nın ilkeleri tek tek çiğnenecektir. Adalet Partisi'nden, Atatürkçü, laik, Anayasa'ya bağlı olmasını beklemek Türk toplumunun gerçeklerine aykırıdır. Anayasa işçilere grev hakkı mı tanımıştı; Adalet Partisi bunu kısıtlamak için her yola başvuracaktır. Anayasa sınırsız düşünce özgürlüğünü mü getirmişti; Adalet Partisi cümle savcı ve polislerini seferber edecektir. Anayasa, insanca yaşama düzeyinden mi söz ediyordu; Adalet Partisi bütün uyanışları önlemek için, hurdalaşmış hukuk kuralları ile hücuma geçecektir, öğretmeni, aydını, gençliği sindirmeğe ve korkutmağa çalışacaktır. Bir tek cümle ile Adalet Partisi, bu

Anayasa'yı uygulamamak için devlet kuvvetlerini Anayasa ilkelerine karşı kullanacaktır.

Adalet Partisi'nin bu Anayasa suikastçılığı yavaş yavaş muhalefet tarafından da paylaşılmaya başlanmakta ve Anayasa ilkelerine karşı, Anayasa düşmanlığının koalisyonu kurulmaktadır Bir kısım basın, cici demokrasi adına bu birleşmeyi savunmakta ve bütün bu anayasa dışı davranışlar, Anayasa'nın öngördüğü sosyal ve ekonomik düzenin devrim yoluyla kurulması korkusundan doğmaktadır. Bazı kurulların yetkilerini arttırmak, bu çabanın en son belirtileridir Adalet Partisi artık bir çöküntünün son günlerini yaşamaktadır. Can çekişen siyasal kadrolar, şimdi suçlarını yaygınlaştırmak için suç ortakları aramaktadırlar.

Durum açık ve kesindir. Adalet Partisi'nin tutum ve davranışları Anayasa'yı ihlal suçunu **tekevvün** etmiştir. Yüksek Adalet Divanının kararında belirtildiği gibi, uyanan kitlelerin bilinçli direnişlerini önlemek için devlet kuvvetlerinin yetkilerini genişletip daraltmak, açıkça Anayasa'yı ihlal suçudur Bundan sonrasını söylemek, artık yetkili kurulların görevidir. Bizden uyarması!..

(Devrim, 16 Haziran 1970)

SIKIYÖNETİM, KEYFİ YÖNETİM DEĞİLDİR!

Anayasa'nın 124'üncü maddesi gereğince *"Savaş hali, savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, ayaklanma olması veya vatan ve cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösterir kesin belirtiler meydana çıkması sebebi ile"* Bakanlar Kurulu, sıkıyönetim ilan edebilmektedir. Sıkıyönetim **olağanüstü** bir yönetim biçimidir. Bu yönetimde, yetkilerin hangi koşullarla kullanılacağı 3832 sayılı Örfi İdare Kanunu ile tesbit edilmiştir.

Sıkıyönetim, olağanüstü ve geçici bir yönetimdir. Bu yönetimin ilk özelliği, bu olağanüstü yolun Anayasa'ca öngörülmüş bulunmasıdır. Olağanüstü koşullar, özgürlüklerin denetimini gerektirmiş ve bu nedenle, kısa bir süre için sivil yönetim, askeri yönetim ile yer değiştirmiştir. Bu değişikliğin amacı, Ana-

yasa ve kamu düzenini korumaktır. Sıkıyönetim kumandanlarına bu amaçla kullanılmak üzere **taktir yetkisi** verilmiştir Bu taktir yetkisi, Anayasa düzeninin yeniden ve en kısa zamanda kurulması için kullanılacaktır. Bu taktir yetkisinin sınırlarını Anayasa çizgisi dışına çıkarmak mümkün değildir. Çünkü sıkıyönetim Anayasa içi yönetimi ve çözüm yolunu öngörmektedir Sıkıyönetim kumandanlarına verilen bu taktir yetkisinin, sıkıyönetim kurulmasını gerektiren nedene uygun olarak kullanılması zorunludur. Eğer, bir savaş hali için sıkıyönetim ilan edilmişse, yetkilerin savaş koşullarının gereklerine göre kullanılması gereklidir. Savaş halinde başvurulacak sert tedbirlere, savaş dışı nedenlerle ilan edilen sıkıyönetimlerde başvurulması, sıkıyönetimi yıpratır, hoşnutsuzluklara yol açar. Bu nedenle demokratik düzenlerde sıkıyönetim, hem parlamento hem de yargı denetimi içinde çalışır. Sıkıyönetimin **keyfi yönetime** dönüşmemesi için, bu denetim olanakları şart koşulmuştur.

Türkiye'de kanunların bir çoğu 1961 Anayasası'ndan önce var oldukları için eski kanunlar ile Anayasa arasında sık sık çatışma olmaktadır Anayasa'nın **özü ve sözü** ile uygulanabilmesi için, yeni Anayasa'dan önce çıkmış kanunların, bu Anayasa'nın özgürlükler sistemine göre yorumlanmaları gerekir. Çünkü, hak ve özgürlüklerin nitelikleri ve bunların denetlenmeleri, 1924 Anayasası ile 1961 Anayasası'nda ayrı ayrı çözüm yollarına bağlanmıştır. 1924 Anayasası, tek parti yönetimine uygun bir anayasadır. 1961 Anayasası ise devlet kuvvetleri arasında bir denge yaratan, teminat kurumlarına sahip çok partili yönetime uygun bir yapıya sahiptir. 3832 sayılı Örfi İdare Kanunu 25.5.1940 yılında yürürlüğe konmuştur. Kanun hem 1924 Anayasası'nın çizdiği çerçeve, hem de bütün dünyayı sarsmakta olan İkinci Dünya Savaşı'nın kan ve ateş kokan koşulları içinde kabul edilmiştir.

Cumhuriyet döneminde sıkıyönetime, altı kez baş vurulmuştur. Son olaylar nedeni ile ilan edilen sıkıyönetim, cumhuriyet devrinin yedinci sıkıyönetimi olmaktadır. Bunlardan birincisi, Şeyh Sait İsyanı, ikincisi Menemen olayları, üçüncüsü İkinci Dünya Savaşı süresince, dördüncüsü 1955 yılında 6-7 Eylül olaylarında, beşincisi 28-29 Nisan olayları nedeni ile ve altıncısı da 21 Mayıs ihtilal teşebbüsünden sonra ilan edilmiştir

28-29 Nisan olayları nedeni ile kurulan sıkıyönetimde, Ankara Sıkıyönetim Kumandanı, yetkilerini kötüye kullanmış ve üniversite öğrencileri üzerine ateş açtırmıştır Buna karşılık İstanbul Sıkıyönetim Kumandanı, olayların bastırılmasında barışçı yollar izlemiş, böylece büyük ve kanlı olayları önlemiştir Sıkıyönetim ile basının, siyasal kuruluşların ve halkın ilişkileri, geniş ölçüde sıkıyönetim kumandanının tutumuna bağlıdır Örfi İdare Kanunu'ndan doğan yetkileri, Anayasa'nın benimsediği ilkelere uygun olarak kullanmak, sıkıyönetim kumandanına düşen önemli bir görevdir

1961 Anayasası'nın 114'üncü maddesinde *"İdarenin hiçbir eylem ve işlemi (hiçbir halde) yargı mercilerinin denetimi dışında tutulamaz."* hükmü yer almaktadır. Maddede kullanılan (hiçbir halde) şartı, sıkıyönetimi ifade etmektedir Sıkıyönetimin eylem ve işlemleri de, tıpkı olağan yönetimde olduğu gibi, yargı denetimi içindedir Bu nedenle, yargı organları ile sıkıyönetimin ilişkileri son derece önemle ele alınmalı ve yurttaşın kafasında **"sıkıyönetim"** eşittir **"keyfi yönetim"** izlenimi yaratılmamalıdır.

Tural, gazete kapatmaktan mahkum olmuştu

21 Mayıs olaylarından sonra kurulan sıkıyönetimde, Ankara Sıkıyönetim Kumandanı Cemal Tural, hiçbir inandırıcı sebep olmaksızın, siyasi görüşlerini beğenmediği bir dergiyi kapatmış ve dergi sahipleri de, sıkıyönetim kumandanının bu kararının iptali ve zararlarının ödenmesi için Danıştay'a başvurmuşlardı. Danıştay, sıkıyönetim kumandanının kapatma kararını yasaya aykırı bularak iptal etmiş ve kararın gerekçesinde *"Sıkıyönetim kumandanına tanınan taktir yetkisinin, kanunun tayin ettiği hudutlar ve objektif kıstaslara uygun kullanılmadığı"* iptal sebebi olarak kabul edilmişti. (Danıştay Kararlar Dergisi, sayı 123-126, sayfa 497.) Danıştay kararı ile dergi sahiplerinin zararları ödetilmiştir. Taktir yetkisinin siyasal ve kişisel amaçlarla kullanılması bir **şahsi kusur**dur ve siyasal nedenlerle gazete ve dergi kapatma kararı veren bir sıkıyönetim kumandanı, idare hukuku kuralları gereğince, zararı cebinden ödemekle yükümlüdür

Sıkıyönetimde uyulması gereken temel kural, kişi hak ve özgürlüklerinin, Anayasal güvencelerin büyük ölçüde zarar görmemesidir. Sıkıyönetimin amacı kadar başarısı da buna bağlıdır.

(Devrim, 23 Haziran 1970)

SENDİKA AĞALARI...

1962 yılında Ankara'da toplumcu aydınların girişimi ile **Sosyalist Kültür Derneği** adıyla bir dernek kuruldu. Bu derneğin kurucuları arasında, şimdi Türk-İş'in başında bulunan Seyfi Demirsoy da vardı. Demirsoy'un siyasi fikirleri, o zamanlar, işbirlikçi kapitalizmin baş temsilcisini ***"işçileri en iyi anlayan politikacı"*** olarak seçmeye elverişli değildi. *"İşçi elbette sosyalist olur"* derdi. CHP ve AP gibi partilerden hayır gelmeyeceğini, sendika mücadelesinin yanısıra politik mücadelenin şart olduğunu, işçinin kendi öz partisini kurması gerektiğini söylerdi. Bu düşüncelerle Çalışanlar Partisi'ni kurmaya kalkmıştı. Toplumcu kalkınma yönetimlerine bağlı görünürdü. Aradan yıllar geçti. Bu gün Seyfi Demirsoy, Ankara'da kendi büstüyle süslenmiş lüks bir binanın odasında, yanında hukuk müşavirleri, sekreterler ve politikacılarla işçi haklarını savunmaktadır Kime karşı? İçinde Türk-İş üyelerinin de bulunduğu direnen işçilere karşı!

1961 Anayasası işçilere grev hakkı getirmişti. Bunun üzerine, 274 ve 275 sayılı yasalar hazırlanarak yürürlüğe kondu. Anayasa, işçilere örgütlenme hakkı vermişti. Düşünce özgürlüğü genişlemişti. Devrimci fikirler yayılıyor ve işçi hareketini de etkiliyordu. Devrimci bir sendikacılığın temelleri atılıyordu. Özellikle büyük şehirlerdeki özel kesim işçileri, hızlı bir uyanış ve bilinçlenme içindeydiler.

Bu, işin olumlu yanıydı. Bir de olumsuz yanı vardı. Yeni yasalar, bol aylıklı, şık giyimli, otomobilli ve özel bayan sekreterli sendika ağalığının ortaya çıkmasına yol açtı. Bunların işçiyle bir ilgisi yoktu. Bütün çabaları, bir toplu sözleşme yapmaktan ibaretti. Devlet kesiminde bakanlık kapılarını aşındırarak, bakanlara devlet teşebbüsleri yöneticileri üzerinde baskı yaptırarak

toplu sözleşme imzalatıyorlar, işçiler de toplu sözleşmelerle sağlanan ücret artışından yararlanmak için, isimlerini dahi bilmedikleri sendika ağalarının teşekküllerine giriyorlardı. Özel kesimde de mekanizma pek farklı değildi. Ağalar, sendika aidatı olarak işverenin kestiği ve onlara aktardığı paralarla zenginleşiyorlar ve sendika prensliklerini sürdürüyorlardı. Karlı bir iş olduğundan **sarı** sendikacılık da genişliyordu.

İşçilerle hiç ilgilenmeden, patronlarla toplu sözleşme imzalayıp sendika gelirini arttırmaktan ibaret olan bu tür sendikacılıkta, işçilerin bilinçlenip uyanmasının, sendika ağalarının hiç işine gelmeyeceği açıktı. Onlar için işçi, kafa sayısı hesabıyla, aidat ödeyen bir kalabalıktan başka şey değidi; kafa sayısı ne kadar çoğalırsa, gelir o kadar artıyordu.

İşçiden kopuk bu bürokratik sendikacılığın tepesinde Türk-İş vardı. Türk-İş'in baş görevi, iktidarla iyi ilişkiler kurmaktı. Zira sendikalara nimet, genellikle bakanlık kapılarında sağlanmaktaydı. Ama iktidarda bazen CHP, bazen de AP olmaktaydı. Her ikisiyle de iyi geçinmek gerekiyordu. Sonra Türk-İş yöneticilerini seçen sendikacı çoğunluğunun kimi CHP'li kimi AP'liydi. Bunları kuzu kuzu Türk-İş bünyesinde barındırmak, her iki tarafın da oylarını toplamak gerekliydi. Demirsoy'un sonradan benimsediği **partilerüstü** politika, bu hesapların sonucuydu. Dün *"işçi sosyalisttir" "işçi kendi öz partisini kurmalıdır"* diyen Seyfi Demirsoy ve ekibi, sendika ağalığını geliştiren yeni düzende, **partilerüstü** politikayı başarıyla uyguladılar ve Türk-İş'in rakipsiz yöneticileri oldular. Demirsoy'un eski fikirlerini savunan devrimci sendikalara ve siyasi teşekküllere düşman kesildiler Devrimci görüşlü sendikaları yıkmak, parçalamak için ellerinden geleni yaptılar Rakip teşekküller, hatta sarı sendikalar kurdular. Ne var ki, tabandaki işçinin bilinçlenmesi, sendikasına bağlanması Türk-İş yöneticilerinin bu çabalarının tam başarı sağlamasını engelledi.

Türk-İş bunun üzerine, iktidar ve muhalefetle iyi ilişkilerden yararlanarak, kanun zoruyla devrimci sendikacılığı tasfiyeye yöneldi. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Anayasa'ya aykırı olarak kanun yoluyla tasfiye edilecek, toplu sözleşme ve grev yapma Türk-İş'e bağlı sendikaların tekeline verilecekti. Öteki sendikalardaki işçiler, toplu sözleşmeden yararlan-

mak için mecburen Türk-İş sendikalarına girecekler ve bu sendikalar silinecekti. *"Sendika enflasyonunu önlüyoruz. Sarı sendikacılığa son veriyoruz. Güçlü sendikalar yaratıyoruz."* gerekçeleriyle, gelişme yolundaki devrimci sendikacılık boğulacaktı.

İşte İstanbul ve İzmit'te, Türk işçisi bu oyuna karşı direnişe geçti. 1961 yılında 100 bin işçinin katıldığı Saraçhanebaşın'daki büyük mitingde dile getirilen devrimci görüşlere ihanet, Türk-İş yöneticilerine gereken dersi verdi. Bu büyük direniş boşa gitmeyecektir. Türk-İş'in utanç hanesine, Türk işçi sınıfının ise altın harflerle tarihine yazılacaktır

(Devrim, 30 Haziran 1970)

ÖZERKLİK, BAĞIMSIZLIK VE SORUMLULUK...

Devrimcilik, siyasal kurum ve olaylar karşısında kesin tutum takınmayı gerektirir Bu tutum, siyasal kavgada egemen sınıflara karşı bilinçli bir direnişe yol açar. Devlet düzenine karşı direnenler, kuracakları yeni düzen için örgütlenirler, ya da öteki olanaklardan yararlanarak görüşlerini yaymaya çalışırlar. Düzen egemen sınıflar düzenidir Partiler, düzeni oluşturan egemen sınıfların temsilcisidirler. Yabancı sermayenin, toprak ağalığının ve tüm sömürü düzeninin örgütleri, devrimci akımlarla savaşı bir **meşru müdafaa** olarak yürütürler. Devrimcilik, siyasal yaşantıya ilişkin bir **estetik** görüş değildir Devrimciler, toplumun her kesimindeki devrimci **dinamizm** ile bağ kurup, devrim sürecini hızlandırırlar. Ancak, toplum çok yönlü bir gelişim içindedir. Devrim-karşı devrim boğuşması içinde, kişilerin özgürce yan tutmaları kolay değildir Bunu önleyen yasalar ve eylemsel engeller vardır

27 Mayıs Anayasası bir tepki Anayasası'dır Demokrat Parti, üniversiteye el uzatmış, anayasal ilkeleri açıklayan öğretim üyelerini üniversiteden atmıştı. Yine bu devrin politikacıları, istedikleri yargıçları belli kentlere atarlar, diledikleri kararları vermeyen namuslu yargıçları da süründürürlerdi. Yeni Anayasa bu iki sakıncayı önlemek istemiş ve en geniş sınırları ile "Üni-

versite Özerkliği" ve "Yargıç Bağımsızlığı" gibi yasal güvenceler getirmiştir. Bu Anayasa yürürlükte kaldıkça, düşüncelerini açıklayan bir öğretim üyesine kimse ilişemez. Anayasa ve yasalar gereğince karar veren bir yargıca kimse dokunamaz. Anayasa öğretim üyeleri ve yargıçlara *"İşte bu ayrıcalıkları, siz Anayasa'yı korkusuzca savunasınız ve uygulayasınız diye veriyoruz"* demektedir.

Anayasal gelişmeler, sadece bir kişinin ve bir kurulun eseri sayılamaz. Her demokratik aşama, bir siyasal savaşın sonunda kazanılır.

Ve bu savaşta, kan ve ter dökenler, belki de bu savaşlardan kimlerin yararlanacaklarını bilmezler. Bugün bir üniversite özerkliği varsa, ve bütün öğretim üye ve yardımcıları bundan yararlanıyorlarsa, bu, onların tümünün savaşları sonunda değil, yine içinde öğretim üyesi, aydını, yazarı ve genci bulunan bir avuç devrimcinin savaşı ile kazanılmıştır. Yargıçlar, bugün görevlerinde bağımsızlarsa, bu bağımsızlık yine devrimcilerin savaşları sonunda elde edilmiştir. Birçok yargıç bugün kendilerine bu bağımsızlığı sağlayan savaşçıları tutuklamışlardır. Bugün, savcıların bağımsızlığı yolunda bir kavga verilmektedir Ancak birçok savcı, kendi bağımsızlıklarını sağlamaya çalışan devrimcilere dava üzerine dava açmaktadır!

Üniversite, bugünkü özerkliğini 27 Mayıs Anayasası'na borçludur Bu Anayasa'yı "özü ve sözü" ile savunmak üniversite öğretim üyelerinin namus borçlarıdır. Yasaların yurttaşlardan esirgediği tüm ayrıcalıklar üniversite öğretim üyelerine verilmiştir. Her türlü Anayasa ve hukuk dışı eğilim, karşısında üniversiteleri bulmalıdır Tarafsız üniversite üyesi olmaz. Onun tarafı Anayasaca belirtilmiştir. Demokratik, laik, milli, sosyal hukuk devletini, egemen sınıflara karşı en kolay üniversite öğretim üyeleri savunabilirler. Bu görevi yapanlar ve yapmayanlar aynı özerklik çatısı altındadırlar Bu görevi yapanlar, çevrelerinde hukuk dışı baskılarla karşılaşmaktadırlar. Oysa, bu görev, siyasetle uğraşmak değil, Anayasa'nın verdiği buyrukları yerine getirmektir

Yargıçlar bugünkü bağımsızlıklarını bu Anayasa'ya borçludurlar Anayasa ise, bir **tepki anayasası**dır Yargıçlar öncelikle bu Anayasa'nın hangi olay ve hukuksal yapının tepkisi olduğu-

nu düşünmeli, tüm kararlarında Anayasa'nın "özünü ve sözünü" tam kesinlikle uygulamalıdırlar. Bu, onların temel görevleridir.

27 Mayıs Anayasası devrimden ve devrimcilerden yanadır. Siyasi partiler bu Anayasa'yı uygulamamak için **egemen sınıflar koalisyonu** kurmuşlardır. Bu koalisyon, Osmanlı İmparatorluğu'nu emperyalizme teslim etmiş ve cumhuriyet devrinde de, karşı devrimi oluşturarak Türkiye'yi bu koşullara sürüklemiştir. İşte devrimciler, bu koalisyona karşı savaşmakta, öğrencisiyle, işçisiyle bu yolda can vermektedir.

Yasa zoru ile kimse devrimci olmaz. Devrim, siyasal ve ekonomik bir anlam ifade eder Devrimciler bu kurallara göre yerlerini alırlar. 27 Mayıs, kendi koşullarına özgü bir devrimdir. Bu devrim bir Anayasa getirmiş ve bazı kişilere ayrıcalık tanımıştır. Bu ayrıcalık, öğretim üyelerine ve yargıçlara görevler vermiştir. Bu görevleri yerine getirmeyenler, Anayasa karşısında sorumludurlar.

(Devrim, 7 Temmuz 1970)

SIKIYÖNETİM MAHKEMELERİ

Sıkıyönetim, Anayasaca öngörülmüş bir yönetim biçimidir Bu yönetim olağanüstü ve **geçici**dir Sıkıyönetimin ilanını gerektiren nedenlerle, bu olağanüstü yönetimin yetkileri arasında yakın ilgi vardır. Her sıkıyönetim, kuruluş nedenlerine uygun ve bu nedenlerle tutarlı yetkiler kullanır. Örneğin, bir savaş nedeni ile kurulan sıkıyönetim ile savaş dışı nedenlerle kurulan sıkıyönetim arasında bir ayırım yapmak mümkündür Bu yetkiler, sıkıyönetim komutanının geniş **takdir yetkisi** içinde, olayların özelliklerine göre kullanılır.

Sıkıyönetim eylem ve işlemleri, yargı mercilerinin denetimi altındadır Bu bakımdan, sıkıyönetimin sivil yönetimden ayrı bir niteliği yoktur; olağanüstü yönetimin eylem ve işlemleri **olağan** yargı organlarınca denetlenmektedir. Bu bir Anayasal güvencedir

Sıkıyönetimin bir de yargılama yetkisi vardır. Sıkıyönetim **olağanüstü ve geçici** bir yönetim olunca sıkıyönetim mahkemelerinin de **olağanüstü ve geçici** olmaları gerekir. Sıkıyönetim mahkemelerinin yargılayabilecekleri suçları ikiye ayırmak mümkümdür Birinci çeşit suçlar, sıkıyönetim ilanına sebep olan olaylardır. İkinci çeşit suçlar ise, sıkıyönetim yasaklarına aykırı davranışlardır. Örfi İdare Kanunu, 22 Mayıs 1940 tarihinde kabul edilmiştir Bu yasada yer alan birçok hüküm, 1961 Anayasası'nın **özü ve sözü** ile bağdaşmamaktadır. Savaş koşulları içinde çıkarılan bir yasanın, demokratik bir Anayasa ile bağdaşmaması da olağan sayılır. 1961 Anayasası'ndan sonra, bu Anayasa'ya uygun bir **Sıkıyönetim Yasası** kabul edilmediğinden, Anayasa'ya aykırı bu çeşit yasaları, ancak Anayasa'ya aykırılık iddiaları ile çözmek mümkün olmaktadır.

Olağanüstü mahkeme ve tabii hakim

Anayasa'nın 32'nci maddesinde: *Hiç kimse, tabii hakiminden başka bir merci önüne çıkarılmaz. Bir kimseyi tabii hakiminden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.."* denilmektedir Tabii hakim, suç sayılan olaydan önce kurulan ve yargılama görevi yapmakta olan mahkemelerin hakimleri anlamında kullanılmaktadır. Önemli olan nokta, bir mahkemenin, suçtan sonra ve özellikle belli suçlar için[1] kurulmamış olmasıdır. Tabii hakim, yürütme organının, yargı organı üzerindeki baskı ve etki yapma endişesiyle kabul edilen bir yargılama ilkesidir. 3832 Sayılı Örfi İdare Kanunu'nun 4 ve bunu izleyen maddelerinde sıkıyönetim mahkemelerinin görev ve yetkileri belirtilmektedir. Yasanın 8'nci maddesinde: *"Örfi İdare ilanını icap ettiren ahvale taalluk eden fiiller, Örfi İdare ilanından evvel işlenmiş olanlarla..."* ifadesi yer almaktadır. Buna göre, sıkıyönetim mahkemeleri, sıkıyönetimin ilanından önceki suçları da yargılayabilmektedir. Oysa, sıkıyönetimin ilanından önce yurttaşların **tabii hakimleri**, usûl yasaları ile tespit edilmiştir. Sıkıyönetim mahkemeleri, usûl yasaları ile tespit edilmiş **tabii hakimler** dışında bir

[1] *Kunter, Nurullah, **Ceza Mahkemesi Hukuku,** 3. Bası, İstanbul, 1967, s. 208.*

yargılama kuruluşudur. Çünkü, mahkeme suçtan sonra kurulmaktadır. Sıkıyönetim mahkemelerinin 3822 Sayılı Yasa ile öngörülmüş bulunması, **olağanüstü** mahkeme olmadıkları anlamına gelmez. Olağanüstü mahkeme kurulmaması iki unsuru kapsar. Birincisi mahkemelerin görev ve yetkilerinin genel kurallarla tespit edilmesi, ikincisi mahkemelerin suçtan sonra kurulmaması. Sıkıyönetim mahkemeleri, gerçi yasaca öngörülmüşlerdir. Ancak, **sıkıyönetim mahkemesi** adıyla sürekli bir mahkeme yoktur. Bu mahkemeler **olağanüstü** ve **geçici**dir. Mahkeme olağanüstü ve geçici olunca, bu mahkemede yargı yetkisi kullanacak yargıçlar da belli olmamakta, sıkıyönetimi gerektiren olaydan sonra seçilmektedirler. Seçilen bu yargıçlar Milli Savunma Bakanlığı'nda **idari görev** yapmış olabilirler Gerçekten İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'ne atanan askeri yargıçların atma kararnamelerinde *Bu kararda isimleri yazılı on iki askeri hakimin asli görevleriyle irtibatları baki kalmak üzere..."* ifadesi yer almaktadır.[2] Bu yargıçların seçimleri **idari ve siyasi** bir kurulca yapıldığına göre, **asli** görevleri ile idari hiyerarşiye bağlı askeri yargıçların bağımsız oldukları söylenemez. Bugünkü sıkıyönetim mahkemesi bağımsız olarak yargılama yapabilir. Önemli olan, bir hukuk kuralını ortaya koymaktır. Bu da, 3832 Sayılı Yasa'nın, idari makamlara **tabii hakim** kavramını zedeleyecek bir olanak vermesidir. İdari makamlara verilen bu yetki ile **belli bir suç** ile ilgisi olan ve sadece bu suçlar için yargılama yapacak **olağanüstü** mahkemeler kurulmaktadır[3] Anayasa Mahkemesi, tabii hakim kuralını " *genel olarak herkes için kurulmuş, görev ve yetkileri kanunla belli edilmiş olan mahkemeler...*" olarak nitelemektedir[4] İtalyan Anayasa Mahkemesi'nin 1963 yılında vermiş olduğu bir kararda da kural şu şekilde ifade olunmaktadır: *Hiç kimsenin kanun tarafından önceden kurulan tabii mahkemelerinden başka mercilerde yargılanamayacakları kuralı, yargıçların yetkilerinin genel bir şekilde tayin edilmesini ifade eder. Olağanüstü olaylarda bu genel kuruldan ayrılmak gerektiğinde, bütün güvenceler saklı kalmalıdır. Yargı organlarının kuruluş biçimi, tek bir dava gözönüne alınarak tespit edile-*

---

[2] *Resmi Gazete, 24 Haziran 1970, Sayı:13528, s.8-9.*

[3] *Karşı görüş için: Erman, Sahir;* **Askeri Ceza Hukuku**, *İstanbul, 1967, s.279.*

[4] *Anayasa Mahkemesinin Esas: 1963/4 Karar: 1963/71 sayılı ve 28 Mart 1963 tarihli kararı. Resmi Gazete, 18 Ekim 1963.*

mez. Yargıçların yetkileri, mahkeme teşkilatı ve konuları her yıl yeniden düzenlenir..." [5] Demek oluyor ki, sıkıyönetim mahkemelerinin bugünkü kuruluş şekli Anayasa'nın ***"olağanüstü mahkeme kurulamaz"*** yolundaki 32'nci maddesine ve askeri yargıçların bağımsızlıklarına ilişkin 138'inci maddenin son fırkasına aykırıdır

Yetkili mahkeme

Sıkıyönetim, **olağanüstü** bir yönetim biçimi olduğuna göre, sıkıyönetimi gerektiren olayların askeri mahkemelerde yargılanması gerektiği ileri sürülebilir. Bu ihtiyaca dayanılarak **sıkıyönetim mahkemesi** adıyla bir mahkemenin görev yapması da şart olabilir. Fakat bu şartın, Anayasa'nın temel ilkelerinden olan **tabii hakim** ve **yargı bağımsızlığı** ilkelerine aykırı olmaması gerekir. Örneğin, sıkıyönetim ilan edilen yerde bulunan askeri mahkemeler, sıkıyönetim mahkemesi sıfatı ile yargılama yapabilirler. Bu durumda da, yine askeri suç ve askeri olmayan suç kavramları güçlük kaynağı olacaktır. Konuya hangi açıdan bakılırsa bakılsın, **tabii hakim** kavramının zedelenmediğini söylemek kolay olmamaktadır [6] Özel mahkeme kurmak, genel mahkemelerin yetkilerini kısmak demektir Bu kısıntının demokratik ilkeler ve Anayasa'ca sağlam temellere dayanması gerekir Bu nedenle bir özel mahkeme niteliğinde olan askeri yargı için Anayasa'da özel hükümler vardır. Özel mahkemelerin de, özel sayılan sıkıyönetim mahkemelerinin kuruluş ve işleyişlerinin de Anayasa'ya uygun olması gerekir

Sonuç

İstanbul ve Kocaeli illerinde kurulan sıkıyönetimin özel nedenleri vardır Bu nedenler, siyasal partilerin, yurt yönetimin-

---

[5] *İstituzioni Di Diritto Processuale Penale, Leone. G. Vol I, s. 115.*

[6] *Sayın Hocam Prof. Dr. Faruk Erem* ***"Tabii Hakim ve Askeri Mahkemeler"*** *konusunu,* ***Ceza Usulü Hukuku*** *adlı değerli eserinde* ***"Tabii Hakim Kavramının Tereddütlü Uygulamaları"*** *başlığı altında incelemektedir. Erem, Faruk,* ***Ceza Usulü Hukuku****, Ankara, 1968, s. 84-85.*

deki siyasal tutum ve anlayışlarından doğmuştur Sosyal ve siyasal tepkiler büyüyünce sivil otorite bütün sorumluluğu askeri otoriteye bırakarak sorumluluk alanını terk etmiştir Yargılamanın hukuksal niteliği yanında, olayların siyasal temelleri hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır. İster istemez, siyasal nitelik taşıyan bu olayların yargılanması da **siyasal** niteliğe bürünebilecektir. Tehlikeli olan da budur. Siyasal iktidar, askeri mahkemelerin, siyasal nitelikteki olayların yargılamasını üzerine almasını ister gözükmektedir. Şimdi önemli olan, siyasal iktidarın, Ordu ile Devrimci güçler arasındaki tarihsel yakınlığın yıkılmasına yönelen siyasal amacının yakından izlenilmesidir Konunun hukuk dışı nedenleri, hukuksal nedenlerinden çok daha önemlidir.

(Cumhuriyet, 7 Temmuz 1970)

ECEVİT'İN DEVRİMCİLİĞİ

Devrim, egemen sınıfların üretim araçları üzerindeki tekellerine son verip, bu araçlar üzerinde halkın egemenliğini kurmak demektir. Devrimcilik, bu toplumsal gerçeklere göre bir anlam ve kapsam ifade eder Üretim ilişkilerini değiştirmek, üretim araçları üzerindeki egemenliği değiştirmekle mümkün olabilir. Bugün Türkiye'de üretim araçları, yabancı ve işbirlikçi sermaye ile toprak ağalarının elindedir. Bu sosyal güçlerin, siyasal örgütleri vardır. Ekonomik ve siyasal yapı, bu örgütlerce korunur. Bizim **cici demokrasi** dediğimiz, egemen sınıfların politik egemenliğini sağlayan ve bütün siyasi partileri egemen sınıfların tutsağı yapan rejimdir

Ecevit solculuğu, bu tutsaklığı lafta bile kırabilmiş değildir Ecevit antiemperyalist mücadelenin sözünü bile etmekten kaçınmıştır Kurultay'da *"CHP'nin özel teşebbüsü devletleştirmeyi düşünmediğini"* söylemiştir. Bankaların ve dış ticaretin devletleştirileceğini, bir toprak reformunda ağalara yüz milyarlarca lira ödenmeyeceğini Ecevit söylememiştir Bu cesaretsizliği, egemen sınıflara tutsaklığın belirtilerinden başka bir şey değildir.

1946 ruhu

Ecevitin büyük bir yanılgısı, çok partili düzen konusundaki görüşleridir. Ecevit, **Atatürk ve Devrimcilik** adlı kitabında, devrimci eylemin çıkarcı ve tutucu çevreleri aşıp, geniş halk topluluklarına ulaşabilmesi için, çok partili düzeni benimsemenin şart olduğunu ileri sürmektedir. Bu nedenle **1946 Ruhu** övülmektedir. Ama aynı Ecevit, aynı kitapta ister istemez, 1946'da kurulan Demokrat Parti'nin *"Alt yapı devrimlerini önlemek için kurulduğunu"* söylemektedir Demek ki, çok partili rejim, Demokrat Parti ve benzerlerinin iktidarını sağladına göre, cici demokrasi bir karşı devrim niteliği taşımaktadır!

Ne var ki, aynı Ecevit, karşı devrimin politik düzenini devrimin baş şartı saymaktadır! Ecevit, bu büyük çelişki içinde bocalayıp durmaktadır. Bu nedenle, Ecevit devrimciliği küçük çocukların oyunları kadar gerçekçi olmaktadır Ecevit solculuğu, cici demokrasiyi koruyacağım telaşıyla son tahlilde bugünkü bozuk düzenin koruyuculuğu olmaktadır.

Biçim mi, sınıfsal öz mü?

Ecevit, siyasal yapının temellerindeki sınıfsal gerçekleri görmeden siyasal yargılar ileri sürmektedir. Bir düzenin çok partili ya da tek partili olması tek başına bir anlam taşımaz. Önemli olan, birtek partinin ya da birçok partinin hangi sınıfın temsilcisi ya da temsilcileri olduğudur. Devrimcilik yolu çizilirken, siyasal kurumların dış görünüşlerine göre hüküm vermek, tam anlamı ile **üst yapı devrimciliği**dir 1946'da, Demokrat Parti, alt yapı devrimcilerini önlemek için kurulmuşsa, bugünkü siyasal partiler, bu kez, birçok parti olarak **egemen sınıflar koalisyonu**nu oluşturmuşlardır. Bu politik düzeni demokrasi diye savunmak, demokrasi, sınıf ve üretim araçları kavramlarının bilinmemesi demektir.

Ecevit'in temel yanılgısı bununla da kalmamakta, bir kapitalist düzenleme şekli olan **toplu sözleşme ve grev hakkını**, **alt yapı devrimi** olarak ileri sürmektedir! Buna karşılık, çok partili düzen ile birlikte, işbirlikçi kapitalizme yardımcı olan, fakat Ata-

türk döneminde ekonominin hakim tepelerini devlet eline vermiş bulunan ve cici demokrasi günlerinde rafa kaldırılmasaydı kapitalist olmayan bir kalkınma yoluna yönelme eğilimi gösteren Atatürk devrimciliği, bir türlü **alt yapı devrimi** olarak kabul edilmemektedir. Ecevit, kapitalist sistem içinde kalacak, hem de alt yapı devrimlerini gerçekleştirecektir! Bunun adı devrimcilik değil, olsa olsa tatlı su devrimciliğidir Nitekim Ecevit, dış destekli tutucu güçler koalisyonuna ve onların bozuk düzenine karşı, en keskin ve en amansız savaşa girenleri **"sosyal faşist", "demokrasi düşmanı", "diktacılar"** olarak suçlamaktadır. Egemen sınıfların halk üzerine ördükleri **utanç duvarını** yıkmaya yönelen aydınlar, Ecevit'in gözünde, demokrasi düşmanlarıdır.

Ecevit'e hatırlatalım ki, ülkemiz koşullarında cici demokrasinin baş şampiyonluğuna çıkmak, sınıfların üretim araçları üzerindeki tekelini savunmak demektir! Siyasal romantizmin hiçbir yıldızlı kavramı, bu gerçeği değiştiremez.

(Devrim, 14 Temmuz 1970)

SAVCILAR, DİRENİNİZ!..

Siyasal iktidar sözcüleri, sürekli olarak **hukuk devleti** kavramından söz ederler. Hukuk devletinin gerektirdiği koşullar ise, Anayasa'ca saptanmıştır. Bir iktidarın hukuka uygunluğu ya da aykırılığı, Anayasa'nın **özü ve sözü** ile uygulamasına bağlıdır 1961 Anayasası, devrimci bir Anayasa'dır Adalet Partisi ise, 27 Mayıs ihtilalinin getirdiği ilke ve koşulları işletmemek için iktidara gelmiştir. Anayasa'nın sosyal amacı ile iktidarın sınıfsal çıkarları arasında tam bir çelişme vardır. Bunun içindir ki iktidarın başı, Meclis kürsüsünden, gerekli çoğunluğu elde eder etmez Anayasa'yı değiştireceğini söylemektedir. Devlet kuvvetlerini elinde tutan iktidar, Anayasa'yı değiştirmese bile onu uygulamamak için her türlü yasa dışı ve eylemsel yola başvurmaktadır. Siyasal partilerin temsil ettikleri çıkarlar, bunu gerektirmektedir. Egemen sınıfların partileri, bu nedenle birleşmişler

ve 27 Mayıs Anayasası'nın temellerine elbirliği ile gedikler açmaya başlamışlardır

Siyasal iktidarın bugün en çok yakındığı konulardan biri, bağımsız yargı organlarının verdikleri kararlardır. İdarenin hukuk dışı işlemleri Danıştay'ca iptal edilmekte, fikir suçu sanıkları bir bir beraat etmekte ve daha önemlisi, iktidarın yürürlüğe sokmak istediği yasalar, Anayasa Mahkemesi'nden geri çevrilmektedir. Bunlar basit rastlantılar değildir. Anayasa gömleği, iktidar partisinin vücuduna dar gelmektedir. Anayasa'nın uygulanmaması, Adalet Partisi iktidarının **hükümet programı**dır Bu program, öteki partilerin işbirliği ile yürürlüğe sokulmuştur

Bunlardan sadece bir örnek seçelim. Anayasa'nın 137'nci maddesine göre, bir yasa ile savcılara teminat sağlayacak hükümlerin getirilmesi gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi, savcıların atanmalarını siyasal organa bağlayan yasa hükmünü iptal etmiş ve kararın gerekçesinde iptal nedenlerini açıklamıştır. Cumhurbaşkanı, konuyu yetkili hukukçulara inceleterek bu yasanın yürürlüğe girmesine engel olmuştur. AP iktidarı, savcıların teminata kavuşmasını arzulamamaktadır Cumhurbaşkanı, veto gerekçesinde bu tutumun artık *"Anayasa'ya aykın olmaktan çıkıp Anayasa'nın ihlali niteliğine bürüneceğini"* açıkça belirtmek zorunluluğunu duymuştur. Çünkü Anayasa'nın 152'nci maddesine göre, Anayasa Mahkemesi, devletin *"yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri"* bağlayan kesin kararlar verir. Siyasal iktidar, buna rağmen savcıların atama işlemlerini Adalet Bakanına bağlayan aynı yasayı Meclis'teki çoğunluğuna dayanarak yürürlüğe sokmuştur.

Siyasal iktidar, böylece meydan okumakta ve adeta *"Siz, Cumhurbaşkanı, Anayasa Mahkemesi üyeleri, öğretim üyeleri, ne söylerseniz söyleyin, ben dilediğimi yaparım. Ne Anayasa'yı dinlerim ne de sizi"* demektedir. Bunun anlamı açıktır: Bu, Anayasa hükümlerini ve Türk Ulusu adına karar veren Anayasa Mahkemesi'ni hiçe saymaktır. Bu tutum, başından sonuna dek **bilinçli ve kasıtlı** olarak sürdürülmüş, Cumhurbaşkanı ile Anayasa Mahkemesi'nin uyarılarına kulak tıkanmıştır.

Ceza hukukumuzun ilkelerine göre, bir sanığın suç konusu eyleminden dolayı mahkum olması için, suçu **bilerek ve isteyerek** işlemesi gerekir. Parlamento içinde bir parti Grubu'nun

her üyesi bu yasaya oy verdikleri için birer Anayasa'yı ihlal suçu işlemişlerdir DP Meclis Grubu, Yassıada'da bu gerekçeyle mahkum olmuştur. Bu, Türk Ceza Kanunu'nun 146'ncı maddesine giren bir suçtur. Cumhurbaşkanı veto gerekçesinde bunu açıkça belirtmiş ve bu suçtan sakınılmasını istemiştir Bu durum karşısında hiçbir parlamento üyesi, *"Ben bunun suç olduğunu bilmiyordum"* yolunda bir savunma dahi yapamayacaktır Anayasa'yı ihlal suçu, tam anlamı ile **bilerek ve istenerek** işlenmiş ve Anayasa kurumlarına meydan okunmuştur.

Şimdi savcılara büyük bir Anayasa görevi düşmektedir Savcılar, kendi yasaları için mücadeleye girmelidir. Anayasa'nın 8'inci maddesi açıktır: Kanunlar, Anayasa'ya aykırı olamaz. Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. İktidar, Anayasa Mahkemesi kurallarına uymayı reddetmektedir Artık savcıların atanmaları, hukuka ve Anayasa'ya uygun değildir. Buna karşı çıkmak Anayasa'yı savunmak demektir.

Yerleri değiştirilen savcılar!.. Hemen Danıştay'a birer iptal davası açarak **"Anayasa'ya aykırılık"** iddiasında bulununuz. Bu, sizin meslek borcunuzdur. İktidar, sizi emir kulu olarak görmek istiyor. Buna karşı direniniz. Anayasa sizden yana...

(Devrim, 21 Temmuz 1970)

KATİLLER DEMOKRASİSİ
HIRSIZLAR DÜZENİ

DÜZENİN PERDE ARKASI...

Demokrasinin bir dış görünüşü vardır; bir de, düzeni oluşturan kurumların işleyişi. Demokrasinin dış görünüşüne göre en kutsal kavramlar, **genel oy**, **milli irade**, **partiler** ve **parlamento**dur. Millet, kendi yöneticilerini kendi oyu ile seçer; istemediği yöneticileri, yine kendi oyu ile iktidardan uzaklaştırır Bunun adı **demokrasi**dir. Her kim, bu düzene karşı ise, o **demokrasi düşmanı**, **diktacı** ve **sosyal faşist**tir. Bu noktada, işbirlikçi kapitalizmin baş temsilcisi Demirel ile **en ileri solcu** Ecevit arasında bir ayrılık yoktur. Her ikisi de, bu düzeni korumanın, demokrasiyi korumak olduğu inancındadır.

Bir de bu düzeni **demokratik düzen** sayamayan devrimci çevreler vardır Bu çevreler, **milli irade**nin gerçekte bir oligarşinin idaresi olduğu, seçmen çoğunluğunun iradesinin oligarşiye bağımlı bulunduğu kanısındadırlar. Seçmen oyunun, bu sömürü düzeninin olumsuz koşullarına göre oluştuğunu ve sandıktan sürekli olarak tutucu iktidarların çıktığını söyleyen devrimciler, siyasal partilerin bu düzenden yararlanan egemen çevrelerin sözcüleri durumunda kaldıkları düşüncesindedirler. Bu nedenle, bugün siyasal partileri gerçek anlamında demokrasi düşmanı olarak gören devrimciler, projektörlerini öncelikle bu partilerin iç yapılarına çevirmişlerdir

Bir toprak ağası, bir ithalatçı, montaj sanayicisi, işbirlikçi kapitalist, din sömürücüsü, vergi kaçakçısı avukat, milyonlar kazanan doktor, milyarder müteahhit neden bu düzenden yanadır? Neden bütün bunlar elbirliği ile, bu düzenin demokratik düzen olduğunu kabul ettirmeye çalışır ve **sömürücüler koalisyonu** kurarak hep aynı hedeflere hücum ederler. Çünkü, kısacası bu düzen onların düzenidir Partiler onların partisidir ve **milli irade** onların iradesidir! Bu iradeye karşı çıkanlar, düzenin bütün silahlarını karşılarında görürler. Olup bitenleri anlayan aydınlar için iki yol görünür. Ya, egemen sınıfların sömürü düzenine gireceksin ya da sömürülen sınıflarla, işçiyle, köylüyle, dar gelirli memurla birlikte bu düzene karşı savaşacaksın.

Düzenin perde arkasında kredi oyunları vardır. Devletin bütün olanakları siyasal partilere yakın iş ve sermaye çevrelerinin cebine akar **İktidarlar, devletin bütün mali olanakları**

ile, işbirlikçi üç beş işadamını zengin etmek için kurulmuş birer bankadır. Akraba, eş, dost bu kredi yağmasından paylarını kolayca alırlar Üreticiye gidecek olan Ziraat Bankası kredileri sel gibi müteahhitlere akar. Bu soyguna karşı çıkan namuslu memurlar, bir gün içinde işlerinden atılır. Milyonların hesabı kamu oyunda sorulmağa başlandı mı, işbirlikçi sermayenin basını **aşırı uçlar**dan, **komünizm tehlikesi**nden ve **demokrasi düşmanları**ndan söz eden yazılarla hücuma geçer. Gayrimüslim tüccarların **İslamcı** gazeteleri, peygamber tefrikaları arasında sömürü düzenini savunur Ya bugünkü düzen, ya da **kızıl ihtilal** gibi iki yol ile karşı karşıya kalındığı söylenir

Banka idare meclisi üyelikleri ve noterlikler, cici demokrasinin arpalıklarıdır. Banka idare meclisi üyelikleri demokrasimizin iki iri kıyım partisi arasında paylaşılmıştır Siyasal tarih profesöründen, seçim kaybetmiş milletvekiline kadar bütün demokrasi savunucuları, banka idare meclislerinden nasiplenirler! Noterlikler, kimsenin üzerine varmadığı büyük kazanç kaynaklarıdır Noterlikler iki büyük parti arasındaki gizli koalisyonun ortaklık konularından biridir İdare meclisi üyeliği, noterlik ve ticari hakemlik konularında, siyasal partiler arasında tam bir işbirliği vardır. Bu ilişkilerle güçlenen çıkar çevreleri, gün geçtikçe birbirlerine daha da yaklaşırlar. Toplumun öteki kesimlerindeki soygunlar, siyasal partilerin elbirliği ile korunur Toplumun temelini değiştirecek hiçbir yasa, partiler eliyle Meclise gelmez. Çünkü bu partiler, sosyal değişiklikleri önlemekle görevlidirler Kendi varlık nedenleri bu düzenin devam etmesine bağlıdır.

Devrimcilik, bütün bu çıkar ilişkilerini bir bir saptayıp, ortaya koymayı gerektirir Türkiye'nin bugünkü koşullarında hiçbir soyut söz bir anlam ifade etmez. Demokrasi adına kimin çıkarları savunuluyor? Toprak ağasının mı, köylünün mü? Üreticinin mi, tüccarın mı? Yabancı sermayenin mi, devletin mi? Patronun mu, işçinin mi? Namuslu aydının mı, sömürücü avukatın mı? Müteahhitin mi, dar gelirli memurun mu? Bunlara cevap vermek gerekir Gerisi laf-u güzaftır Kandırmadır; sömürücü avukatlığıdır

(Devrim, 28 Temmuz 1970)

YÖNETİCİLERİMİZ...

Demokrat Parti yöneticilerine siyasal haklarını geri vermek için yapılan Anayasa değişikliği, Anayasa Mahkemesi'nce **usulden** bozularak geri döndü. Bu demektir ki, siyasal yöneticiler, henüz kanun yapma nedir, bunu bile öğrenememişlerdir!.. Oysa af sorunu, siyasilerimizin en çok üzerinde durdukları konuların başında gelmekteydi. Her iki büyük partide bu konuda çatışmalar çıkmış ve memleket bir askeri müdahalenin eşiğine kadar sürüklenmişti. İşte, demokrasimizin vazgeçilmez unsuru sayılan siyasal partilerimizin mümtaz temsilcileri, böylesine benimsedikleri bir konuyu bile usulüne uygun olarak yürütememişlerdi!..

Bu olay basit bir rastlantı değildir. Açıkça görülmektedir ki, *Türkiye bugün, tarihin en yeteneksiz ve beceriksiz siyasal yöneticilerinin elindedir. Bu siyasal kadro, kendiliğinden ortaya çıkmamakta, adını* ***demokrasi*** *dediğimiz bu çok partili cici rejim, en yeteneksizi, en beceriksizi, yalancıyı, sömürücüyü ve demagogu iş başına getirmektedir. En yeteneksiz yöneticilerin seçilmesinin sorumluluğu da halka ait değildir. Ön seçim rezaletlerinin apaçık gösterdiği üzere, seçim, egemen çevrelerin kendi kendilerini seçmeleri yoluyla yapılmaktadır.* ***Emperyalizmin, sömürü alanı içinde olan hiçbir az gelişmiş ülkede devrimci ve halkçı yöneticiler sandık yoluyla iktidara gelmiş değillerdir. Sandıktan, sandığın sahibi, egemen çevreler çıkmaktadır.***

Düzenin bekçilerinden düzen değişikliği istemek ve beklemek sosyal kanunlara aykırıdır. Bugünkü siyasal partilerin ortak amacı, sandık oligarşisini sonuna kadar savunmaktır. Siyasal kadroları biçimlendiren ve onlara yön veren bu amaçtır. Düzenin temeli, toprak ağalığına ve yabancı sermayeye dayanmakta ve yöneticilerimiz parlak halk edebiyatına rağmen, gerçekte bu çıkar çevrelerinin etkileriyle seçilmektedirler. Düzenin temelleri ile, siyasal yöneticiler arasında çok yakın ve doğal bir ilişki vardır.

Bugün, Türkiye'de, gençlik eylemleri ile başlayan sosyal uyanışlar, siyasal değer yargılarını kökünden değiştirmektedir. İşçiler ve köylüler kendilerine insanca yaşama hakkı vermeyen bu düzenle çatışmaya başlamışlardır. Devlet bürokrasisinin bir kesimi Adalet Partisi yönetimine karşı isyan içindedir Devletin

memurları, iktidarı, Anayasa'ya saygıya çağırmaktadır. Üniversitenin Anayasa'dan yana güçleri, siyasal yöneticiler ile uzlaşmaz bir çatışmaya sürüklenmiştir Yargıçlar, cübbeleri ile Başkent'te yürüyüş yapacak kadar, bu Anayasa dışı yönetime karşıdırlar. Siyasal iktidarın bütün eylem ve işlemleri ya usulden, ya esastan bozulmaktadır. Savcılar, Adalet Bakanları hakkında dava açmakta, Devlet Planlama Örgütünün uzmanları, yeşil şallı kredi yağmasına karşı çıkan bildiriler yayınlamaktadır. Bütün bunlar, siyasal kadroların, bu bozuk düzeni yönetemediklerinin ve yönetemeyeceklerinin kesin kanıtlarıdır. Bu düzen, daha doğru bir tanımla, bu oligarşik yağma düzeni artık son günlerini yaşamaktadır.

Türkiye'de devrimci iktidar, halkın iktidarı demektir Yani, toprak ağası, işbirlikçi sermayeci, sömürücü patron yerine, topraksız köylü, emeği ile geçinen işçi, dar gelirli memurların kendi iktidarlarını kurmaları demektir Aydınlık beyinli devrimci, namuslu uzman, ancak bu yönetimde halka hizmet olanağı bulacaktır. Bugün kenara itilmiş, kovulmuş, elinden tüm yetkileri alınmış olan milliyetçi ve halkçı devlet memurları, ancak bir halk yönetiminde görev yapabileceklerdir. Türkiye'de, çağın koşullarını anlayan hukukçu, iktisatçı, doktor ve mühendis vardır. Bütün bunlar, şimdi devlet yönetiminin dışında tutulmaktadır Bunların hepsi, devrimci bir halk iktidarının özlemini çekmektedirler Bütün bu uzmanlar, aydınlar bilmektedirler ki, beyinlerinin gerçek değeri bir devrimci yönetimde anlaşılacaktır Sağlam yürekle ancak halkın hizmetinde çalışabileceğini, en çok bu düzenin kimler için kurulmuş olduğunu anlayanlar bilebilirler.

Türk halkının gerçek temsilcileri, işçinin, köylünün ve aydının oluşturduğu bir devrimci parti ile iktidarlarını sağlam temellere oturtabilirler. Egemen sınıflar yerine halkın gür sesi, ancak o zaman duyulabilir

(Devrim, 4 Ağustos 1970, Sayı 42)

HARİCİYECİLERİMİZ

Londra'da bir kalp krizi sonucu ölen Profesör Tahsin Bekir Balta, bu satırların yazarının kürsü profesörüydü. Merhum Bal-

ta, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun bir toplantısına katılmak üzere Türkiye'den ayrılmıştı. Acı haberi duyar duymaz, gereken yerlerle temasa geçtik. Londra'ya telefonlar edildi, teleksler çekildi. Bütün çabalara rağmen Hoca'nın cenazesi ölümünden altı gün sonra getirtilebildi. Ancak, ölümü ile ilgili her türlü belge Londra'da unutulmuştu. Londra'daki muhterem hariciyecilerimiz ünü yurt dışına taşan bu bilim adamını, kargoya bırakılmış sahipsiz bir bavul gibi uçağa bırakmışlardı. Balta'nın ölümü üzerine Türkiye'ye gelen Avrupa İnsan Hakları Genel Sekreteri, yurt dışında haberi duyar duymaz Türk görevlilerine başvurarak, neden ölümün Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na bildirilmediğini sorduğunda "Telefon numaranızı bilmiyorduk" karşılığını aldığını hayretle anlatmaktadır.

Bu olay, Türkiye'yi kimlerin temsil ettiğini çok iyi yansıtmaktadır. Bu skandalın çeşitli yorumları yapılabilir, belki özür dilenerek olay örtbas edilebilir Ancak önemli olan, mutlu azınlık mesleği Hariciyeciliğin, gerekli ve ciddi biçimde ele alınıp incelenmesidir. Önce *"Hariciyeciler kimlerdir?"* sorusunun sorulması gerekmektedir. Hariciyecilerimizin büyük çoğunluğu, zengin ailelerden gelmektedir. Mesleğe girmek için dil sınavı gerektiğinden genellikle yabancı dilde öğretim yapan okullardan gelenler hariciyeci olabilmektedir Çünkü sınav soruları, ancak bu okullardan mezun olanların cevaplandıracağı düzeyde olmaktadır. Hariciye mesleğine girecekler genellikle böyle bir mutlu azınlık içinden çıkmaktadırlar. Bir halk çocuğunun egemen sınıfların utanç duvarlarını yıkıp bu mesleğe girmesi, pek ender görülmektedir. Bu meslek orta çağdan kalan **kastların** en sağlamıdır Devirler değişmekte fakat mesleği halk çocuklarına açmak mümkün olmamaktadır.

Bu mesleğin mümtaz temsilcilerinin bir çoğu, acaba hangi kültür dünyalarını temsil etmektedirler?.. Kokteyl düzenlemek, güzel kravat takmak, yemekte çatal ve bıçağın nasıl tutulacağını bilmek, hanımlar otururken sandalyeyi arkadan tutmak, son model arabaları, modayı izlemek gibi konuların dışında, neler ile meşgul olunmaktadır?.. Bu, çok dil bilen üstadlar arasında, bulundukları ülkelerin sosyal ve ekonomik sorunları üzerine kafa yormuş kaç tane diplomatımız vardır? Dünyanın içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ilişkileri anlayıp, dış politikayı bunun üzerine oturtacak hariciyecilerimiz bir iki kişiyi aşar mı?..

Ve acaba kaç tane hariciyecimiz, kendi görüşlerini açık saçık ortaya koyabilecek medeni cesarete sahiptir? Kıbrıs sorununu, uluslararası ilişkiler içinde değerlendirebilecek büyükelçiler, müsteşarlar, acaba kaç kez, dışişleri bakanları ile açık tartışmaya girmişlerdir?.. Sadece *"olur fendim, evet efendim"* şeklindeki boynu bükük memurluk, **"diplomatik"** değildir.

Türkiye'de yaşamak, hariciyecilerimizin en büyük korkularıdır. Onlar bu azgelişmiş ülkenin insanları değildir. Bu toplum geridir ve onlar "Batı" toplumu için yaratılmış insanlardır. Bütün çabaları daha çok Batılı olmaktır. Dilleri, davranışları, dünya görüşleri, sosyal bilimin geniş sınırlarına göre değil, kokteyllerin alkollü ve kibar yaşantısına göre biçimlenmektedir. Devlet kesesinden ayrılmış paralarla kokteyl düzenleyip, "icra-i meslek" etmek, bu mutlu azınlık mensuplarının en büyük işleridir. Kendi aralarında herkesi küçük görmek, kendi yaşantılarının dışında kalanları kınamak, kendilerini çok ileri, başkalarını çok geri bulmak bu meslek memurlarının büyük çoğunluğunun ortak özelliğidir. Sadece onlar batılı, kültürlü ve aydın, onların dışındakiler geri ve kültürsüzdür Devletin bütün olanakları onlar için kullanılmalı ve bu "prensler" Türkiye'yi gereği gibi temsil etmelidirler

Hariciye, ayrıcalıklar düzenini, her türlü koşulları ile yansıtan bir mutlu azınlık topluluğudur. Devletin sınıfsal niteliğini anlayabilmek için, geniş araştırmalara gerek yoktur Hariciyecilik, bu devletin sahiplerinin kimler olduğunu ve kimlerin bu devleti temsil ettiğini en açık delilleri ile ortaya koyacak canlı bir laboratuardır. Türkiye'nin her sorunu gibi, bu da, ancak bir devrimle çözümlenecektir Yetmiş yaşındaki ak saçlı hocamızın ölüsüne yapılan saygısızlığın, ilgisizliğin acısını ancak o zaman unutacağız.

(Devrim, 11 Ağustos 1970)

KARDAN ADAMLAR

1960 Devrimi'nden bu yana, yurt sorunları bilimsel temelleri ile ortaya çıkmıştır On yıllık düşünce özgürlüğü ortamında, eski değer yargıları yıkılmış, siyasal olayların toplumsal özellikleri konuşulmuş, siyasal partilerin yapısal özellikleri eleş-

tirilmiştir Bu gelişimle birlikte, devlet adamı kişiliği içinde görünmüş bir çok siyasetçinin gerçek değerleri de gün ışığına çıkmıştır Toplumun, bir takım siyasal peygamberlerle yönetilmediği, siyasal hayata yön verenlerin yurt ve dünya sorunlarından ne kadar uzak oldukları artık kesinlikle belli olmuştur Şu on yıllık düşünce özgürlüğü, sahte demokrasinin inançsız avukatlarını suç üstü yakalamaya yetmiştir Düşüncelerin yasaklandığı, devrimcilerin ezildiği dönemlerde, demokrasi adına savunulan, sadece biçimdir. Demokrasi demek, bu biçimsel kurumların varlığı demektir. Toplumun üretken güçleri, siyasal yaşantıdan uzak tutulunca, demokrasicilik oyunu, sadece bir oligarşik yapının içinde oynanmakta ve partiler ile yöneticileri bu koşullara göre yetişmektir Toplumu kökünden değiştirecek olan her türlü eylem ve örgütlenme yasaklanınca, demokrasi ortamında, toplum yapısı ile ilgili düşünceler konuşulmamakta, kişisel çekişmeler, biçimsel eleştiriler ön plana çıkmaktadır Çeyrek yüzyıldır Türk siyasal hayatında, devlet tüzel kişiliğinin birer parçası sayılan **muhterem zevat** inançsızlığın, bilgisizliğin ve yeteneksizliğin tabloları olarak silinmektedirler. Çünkü, 27 Mayıs Devrimi ile birlikte siyasal metafizik, yerini bilimsel doğrulara bırakmaktadır. Devrimci akımlar, olayları her türlü nedenleri ile incelemekte ve Türk halkına çeyrek yüzyıl, sadece kişisel çekişmelerinin serüvenlerini sunabilmiş yöneticileri, tarihin vitrininde teşhir etmektedir

1946 yılında anti-Kemalist sandık darbesi ile başlayan cici demokrasi devrinde, hangi köklü inançlar ve düşünceler savunulmuştur?.. İspat hakkı, çift meclis, hakim teminatı ve üniversite özerkliği gibi soyut ve biçimsel düşünceler dışında, hiçbir yapıcı ve bilimsel görüş Türk demokrasi hayatında konuşulmuş bile değildir Demokrasinin vazgeçilmez unsuru siyasal partiler, 1961 Anayasası'nın sosyal hükümlerinin hiçbirinin savunucusu olmamışlardır Çağdaş demokrasilerın istediği sosyal haklar, ancak bu ihtilal sonu süngü ucu ile getirilebilmiştir.

Partiler dış politikada görüş birliğinde olduklarını bir vatanseverlik olarak sunmuşlar, dünya büyük değişimlerin depremlerini geçirirken, bilgisizliği, dar görüşlülüğü ve uyduluğu ulusal politika diye savunmuşlardır. Ne toprak düzeni, ne işçi hakları, ne ulusal dış politika, siyasal partilerin tartışma konuları olma-

mıştır. Sadece, Paşacılık-Bayarcılık ve Menderesçilik ile 27 Mayıs sabahına ulaşılmıştır

Osmanlı padişahlarının tartışılmaz otoritesi, cici demokrasimizde de sürdürülmüştür Dünyanın hangi yöne döndüğünü bile anlamamış bir takım liderler, kişisel hırsları için, Türk halkının çeyrek yüzyılını boşa harcamışlardır. İnsanlar, partiler, devlet kurumları, İnönü ve Bayar'ın emrinde, paralı askerler gibi, birbirleri ile dövüştürülmüşlerdir. Her iki liderin yanında, liderlerinin yanılmazlıkları üzerine felsefe yürüten devlet adamı maketleri yetişmiştir. Bu iki **devlet büyüğü** yanında, bir sürü de **devlet küçüğü** türetilmiştir. Bayar'ın kadrosu, 27 Mayıs devrimi ile Yassıada'da hesap vermiş, sadece cici demokrasinin sahte temsilcileri olarak siyasal hayattan silinmişlerdir. İnönü'nün kadrosu, 27 Mayıs'tan bu yana, büyük bir değişim içindedir Düşünce özgürlüğü geliştikçe, sınıfsal çıkarlar iyice ortaya çıkmakta, geleneksel Halk Partisi kadrosu da dağılmaktadır. Bir kısım Halk Partililer, bir zamanların ilericisi Feyzioğlu'nun kişiliksiz partisinde, devlet adamı postu içinde dolaşmaktadırlar Ancak, kim nereye giderse gitsin, Halk Partisi içinde eski gelenek hüküm sürmektedir. 27 Mayıs devriminin düşünce akımları parti içinde, siyasal putperestliği yıkmış değildir. İsmet Paşa'nın kişiliğinde toplanan tartışmalar ve vazgeçilmez otorite şimdi Ecevit'e miras kalmıştır Ecevit'in söylediği her söz doğru, buna karşı çıkan herkes haksız ve yanlıştır.

Kim ne derse desin, artık bu cici demokrasi son günlerini yaşamaktadır İşçi, köylü ve aydına dayanan devrimci bir yönetim, Türk halkına insanca yaşama yolu açacağı gibi düşünce özgürlüğünün parlak güneşi karşısında eriyen bu adamları da, siyaset sahnelerinden uzaklaştıracaktır. Çeyrek yüzyıllık sabıkalı cici demokrasi sadece kişisel kinlerin kirini bırakmaktadır. Türk devrimcilerin Kemalist aydınlığı, demokrasinin sahte temsilcilerini polis projektörleri gibi yakalamaktadır.

(Devrim, 18 Ağustos 1970)

AYDININ ALIN TERİ

Bir mizah dergisinde Türk vatandaşı şu şekilde tanımlanmaktadır: *"Türk vatandaşı, İsviçre Medeni Kanununa göre evle-*

nen, Alman Ceza usulü hukukuna göre yargılanan, İtalyan Ceza Kanununa göre cezalandırılan ve İslam hukukuna göre gömülen kişidir."

Bu tanım güçlü bir sosyolojik gerçeği yansıtmaktadır Sosyal gerçekler, zaman zaman bu hukuk kurallarını reddetmiş, yürürlükteki yasalar ile toplum ihtiyaçları arasında çelişmeler ortaya çıkmıştır Bu nedenlerle, çeşitli tarihlerde evlilik dışı birleşmeden doğan çocukları korumak amacıyla af kanunları çıkarılmıştır Bunun gibi Ticaret Kanunu'nun, Ceza Kanunu'nun uygulamalarında önemli aksaklıklar çıkmaktadır. Hukukun bu yönü ile yorumlanması bilimsel ve ciddi araştırmaları gerekmektedir

Her toplum bir hukuk düzeni kurmak zorundadır Türkiye'de bugün yürürlükte olan hukuk düzeni kapitalist kökenlidir Burjuva toplumunun kuralları Türk hukuk düzeninin temelleri olarak benimsenmiştir. Elli yıla yakın bir süredir toplumu bu hukuk kuralları yönetmiştir Hukuk tek başına bir üst yapı kurumudur. Her toplumsal düzen kendi hukuk düzenini de yanında getirir Sosyal gerçek ile hukuk kuralları arasında çatışma varsa, bu, toplumun temelindeki bunalımları yansıtır Bu bunalımlar, yine bir süre bu hukuk kuralları ile önlenmeğe çalışılır Yasaklar konur, sınırlamalar getirilir

Hukuk, bir üst yapı kurumu olarak ancak egemen sınıfların elinde bir egemenlik aracı olarak kullanılır. Hukuk adamları egemen sınıfların hukuk anlayışına göre şekillenirler. Hukuk kuralları aracılığı ile yapılan haksızlık, bir doğa yasası olarak kabul ettirilmeye çalışılır. Toplumun temelini değiştirmeden bir hukuk devrimi yapmaya imkan yoktur. Hukuk, tek başına biçimsel kurallardan oluşan bir varlık değildir. Aksine, toplumdaki egemen sınıflar ile ezilen sınıflar arasındaki ilişkileri yansıtan, yaşayan kurallar bütünüdür.

Türkiye bugün tam anlamı ile bir çıkmaz sokağın başındadır Cici demokrasi iflas etmiş, devlet kurumları çökmüş, ekonomik bunalımlar başlamıştır. Devletin bugünkü olanaklarıyla halka yararlı olması mümkün değildir. Artık çanlar cici demokrasi için çalmaktadır. Demokrasi adı takılan bu **gizli faşizm,** şimdilik sadece dış güçlerin desteği ile ayakta durabilmektedir. Türk halkını bu çöküşten ancak devrimci halk iktidarı kurtara-

bilir. Bu devrimci iktidar, işçi, köylü ve aydından oluşan bir parti arcılığı ve önderliği ile kurulabilir ve ancak bu nitelikteki bir parti devrimci bir yönetimi sürdürebilir

Devrimci hukuk düzeni...

Devrimci yönetim, öncelikle devletin yeniden örgütlenmesi demektir Devlet tüm ilişkileri ile yeni baştan örgütlenmezse devrimci yönetim, kısa bir süre sonra yozlaşır, bu yönetim de halkın sırtında bir yük gibi oturabilir Hukuk devrimi ise ancak büyük bir düzen değişikliğinde söz konusu olabilir Devrimci yönetim, iç ve dış sömürü ilişkilerini tasfiye ederken devletin devrimci özelliğini de bir an önce gösterebilecek bir yetenekte olmalıdır Aydın-halk ilişkileri, ancak bu yönetimde bir değer kazanabilir. Devrimci aydın, sadece sağcı iktidarlara karşı güzel ve duygulu sözler söyleyen bir **muhalefet devrimcisi** değil, bir **iktidar devrimcisi** olduğunu, halka yararlı hizmetle ispatlayabilir.

Halk, bugün olduğu gibi yarın da karşısında devleti ve hukuk kurallarını bulacaktır. Bir devrimci yönetim kurulduğunda, hukuk kuralları bugünkü özelliklerini koruyacak mıdır? Tabii ki hayır. Devrimci yönetim, bir hukuk düzeni getirecektir İşte bu hukuk düzeni, yurttaşa yararlı olanakları taşıyacak nitelikte olmalıdır Yine mahkemeler yıllarca sürecek midir? Vekalet ücretleri, noter ve mahkeme harçları, yine böyle kalacak mıdır? Ev sahibi-kiracı ilişkileri düzenlenmeyecek, banka ve kredi düzenleri yeni baştan ele alınmayacak mıdır? Özel hukuk ilişkileri devrimci yönetime göre değiştirilmeyecek, devlet kurumlarındaki hukuk keşmekeşi, bürokratik engeller temizlenmeyecek midir?..

İşte devrimci yönetimin karşılaşacağı hukuksal sorunlar, en azından bunlardır. Devrimciler, eğer bu konular üzerine kafa yormazlarsa devrimcilikleri **hamamda şarkı söylemek**ten öteye geçemez. Hele bugünkü hukuk kuralları ile şartlanmış kafalarla devrimci bir yönetime katkıda bulunmak mümkün değildir. Normlar hiyerarşi kavram karışıklığı ve sistemsizlik kısa zamanda devrimci yönetimin hukukunu bir çıkmaza sürükleyebilir.

Dış ticaret devletleştirilsin. Ama bunu devrimci ilkelere göre değerlendirmek gerekmektedir Bir devrimci yönetim bunun da düzenlenmesini kısa sürede başarabilecek bir hazırlık içinde olmalıdır. Bankalar millileştirilsin. Ama bunu bankacılık hukukunda ve uluslararası ilişkilerde düzenlemelerini yapabilecek hukukçular bulunmalıdır.

(Devrim, 25 Ağustos 1970)

NECMETTİNLER

İşçi sınıfının bir yiğit savaşçısını daha geçen hafta toprağa verdik. Devrimci işçi lideri Necmettin Giritlioğlu, kanuni bir grevin ilk günü, işverenin gözü önünde öldürüldü. Giritlioğlu'nun suçu, bu düzene karşı oluşuydu. Hain bir kurşun, onu devrimci eylemin içinden alıp bir kanlı kefene sardı.

Bu cinayet ne ilktir, ne de son. Elini devrimci kanına boyayan bozuk düzen, kurbanlarını tek tek seçmekte ve sinsi bir plan, adım adım uygulanmaktadır Son beş yılda işlenen bu tür cinayetlerden hiçbiri tam anlamıyla aydınlığa çıkarılmış değildir Devrimci öğrenciler ve işçiler teker teker kurşunlanmakta, ama bunların hiçbirinin hesabı sorulmamaktadır. 31 Mart'ın kanlı kaldırımları artık çok partili hayatın içine kadar uzanmaktadır.

Öldürülenlerin kimliklerini inceleyiniz. Hepsi bulundukları topluluklar içinde devrimci düşünceyi en korkusuz biçimde savunanlardır En ön safta gidenler, bozuk düzenin kahbe kurşunlarına hedef olmaktadır. Devrimci akımları susturmak isteyen egemen çevreler, gözdağı vermek ve devrimcileri sindirmek için her çareye başvurmaktadır Eğer memursanız ve devrimci iseniz konuşamazsınız; ağzınızı açtınız mı, tayin emrini masanızda bulursunuz. İşçi iseniz kolunuzdan tutulup atılırsınız. Devrimci öğrenci iseniz üzerinize taşlı, sopalı, silahlı faşist çeteleri saldırtırlar. Bütün bunlar sizi susturmaya yetmezse, en önde gidenleriniz birer birer öldürülürler.

Bunlar, dünyanın her geri kalmış ülkesinde denenen oyunlardır. Emperyalizmin cirit attığı her ülkede, faili meçhul cina-

yetler işlenmekte ve katiller sahte demokrasinin utanç duvarları gerisinde gizlenmektedir Uluslararası gizli örgütlerin okyanus ötesi merkezleri, geri bırakılmış ülkelerdeki milliyetçi şahlanışların nasıl engelleneceğini planlama çabasındadır. Gizli raporlar düzenlemekte, casuslar kiralamaktadır Emperyalizmin kanlı elleri, Türk devrimcilerinin de peşindedir

Amerikan büyükelçisinin otomobilinin yakılması olayına karışan Taylan Özgür, herkesin gözü önünde öldürülmüştür Katil, silahını kılıfına sokup olay yerinden uzaklaşmıştır. Katil tanınmış, ama ilgililer susmuştur. Polis şefleri susmuştur, savcılar susmuştur, Başbakan susmuştur, partiler susmuştur

Hani demokrasi?!.. Hani insan hakları?!.. Hani anayasa?!.. Kim soracak bunun hesabını?!.. Süleyman Demirel mi, Feyzioğlu mu, Ecevit mi?..

"Toprak işleyenin, su kullananın" imiş!.. Peki, insan kimin? Taylan Özgür kimin, Battal Mehetoğlu kimin, Vedat Demircioğlu kimin, Mustafa Kuseyri kimin? Ve kimin Necmettin Giritlioğlu?..

Bütün bu insanlar, kredi yolsuzluklarının, usulsüz ihalelerin, döviz kaçakçılığının, afyon ticaretinin yapıldığı bir ülkede öldürülmüşlerdir Bunlar, büyük kumarhanelerde ruletlerin döndüğü, rüşvetin alıp yürüdüğü, vergi kaçakçılarının hazineyi kemirdiği bir düzende vuruluyor ve öldürülüyorlar.

Taylan Özgür ülkesinin bağımsız olmasını, Mustafa Kemal Türkiyesi'ndeki gibi başımızın dimdik olmasın istiyordu. Kuseyri halkımızın insanca yaşamasını istiyorlardı. Necmettin Giritlioğlu, işçi arkadaşlarının insanca bir yaşayışa ulaşması için savaşıyordu. İşte bunun için vuruldular.

Bu şehitlerin hepsi yirmi yaşların baharındaydılar. Henüz gençliklerini bile yaşamaya fırsat bulamamışlardı. Her türlü zevk, her türlü eğlence onlar içindi. Ama bu yaşayışı ellerinin tersiyle itmişlerdi. Onlar yirmi yaşların bütün coşkunluğunu halklarına adamışlardı. Suçları buydu ve bunun için öldürülüyorlardı.

İşin gözden kaçırılmaması gereken yönü şudur. Toplum bu cinayetlere alıştı, bu tür olaylar artık yadırganmıyor. Bu durum izlenen planın bir gereğidir. Yarın daha büyük cinayetler işlenecek. Katiler öldürdükleri gençlerin ve işçilerin omuzlarına

basarak yeni cinayetler hazırlıyorlar. Ve inanıyorlar ki, her olay örtbas edilecek ve katiller ellerini kollarını sallayarak gezecek. Ve sorumlular, parti kodamanları demokrasiden, insan haklarından, Anayasa'dan söz eden demeçler vermeye devam edecekler...

Bu durumu biz yadırgamıyoruz. Türkiye'de buna benzer oyunlar sürüp gidebilir Devrimci eylem genişleyip güçlendikçe bu cinayetler artabilir. Halen devrimci eylem, üniversite duvarlarını aşmış, fabrika ve tarlaya girmiş bulunuyor Sayıları pek az da olsa, köylüler ve işçiler arasında olayları devrimci bilinçle yorumlayanlar var Devrimci bilinç, gençlikten işçiye ve köylüye geçiyor. İşçiler arasında Necmettin Giritlioğlu gibi önderler çıkabiliyor. Egemen çevreleri tedirgin eden, işte budur. Çünkü Necmettinler bilinçlendiği ölçüde vurgun, sömürü ve adaletsizlik azalacak, son bulacaktır. Cinayetlerin başlıca sebebi, bu korkudur.

Necmettin arkadaşlarının elleriyle mezara indiriliyor. İşçiler ve gençler, nemli gözlerle bu mezara bakıyorlar. Bir kadın mezar başında hıçkıra hıçkıra ağlıyor Aynı anda yabancı şirketler milyonlar kazanıyor; İstanbul kumarhanelerinde ve sefahat yuvalarında vurgunlarla edinilmiş binlikler uçuşuyor Demirel biraderler milyonluk kredilere imza basıyorlar. Parti liderleri, demokrasiden ve hukuk devletinden sözediyor.

Ey demokrasi!.. Senin adına ne cinayetler işleniyor!.. Ey Türk halkı!.. Senin sözcülüğünü kimler yapıyor!..

(Devrim, 1 Eylül 1970)

SOSYETEDEN NE HABER?

Bilmem, sosyete haberlerini okur musunuz? Bence Boğaziçi yalılarından, Büyükada'da düzenlenen partilerden Uludağ kayak evlerinden öğrenebileceğiniz gerçekleri, hiçbir toplumcu kitaptan öğrenemezsiniz. Toplumun dayandığı temeller, en açık biçimde sosyete yaşantısı ile ortaya çıkar

Bakarsınız: siyasiler birbirlerini hırsızlıklarla suçlamışlardır Fakat Büyükada'da Anadolu Kulübü'nde karşılıklı briç oyna-

maktadırlar. Dikkat ederseniz; Devletin ikibin lira maaşlı memurları, milyonerlerin masasında kadeh kaldırmaktadırlar Duyarsınız, devletin yüce hizmetlerine çıkmış olanlar Musevi tüccarlarla kumar partilerine katılırlar. Gündüz resmi masalarda devlet adına söz söyleyenler, geceleri çuha masalarda, gayrımüslim tüccarlara iskambil kağıdı dizerler...

Okursunuz: Cevizzadelerin partisinde yüzbin liralık masraf yapılmıştır. Misafirler gecenin geç vaktine kadar eğlenmişler, orkestranın tatlı nağmelerinde en son dansları yapmışlardır Ev sahibesi ve zarif kızının o gece için diktirdikleri mavi tuvaletler yirmibeşer bin liraya mal olmuştur. Kış aylarını İsviçre'de geçiren ithalatçının kızı, partiye Fransız flörtü ile gelmiştir Çiftler, yanak yanağa dans ederek bir Paris gecesi yaşamışlardır Bu arada bir köşede, siyasetçiler ve diplomatlardan kurulu bir topluluk yurt sorunları üzerinde tartışmaktadırlar Partiye, vali ve savcı da gelmişler, ev sahibesi kapıda misafirlerini karşılayarak, zarif bir ev sahibesi örneği vermiştir.

Bir de hepsinden güzeli, ilkokulu İsviçre'de, ortaokulu Almanya'da, lise ve üniversiteyi İngiltere'de okuyup, şu anda Fransa'da doktora yapan bir senatörün oğlu da havuz başında sosyalizm tartışması yapmakta, ay ışığı altında pastasını yerken, Asya Tipi Üretim Tarzı üzerinde keskin görüşler ileri sürmektedir.

Bütün bunları hergün sosyete sütunlarında izlemek mümkündür. Egemen sınıfların, fraklı-smokinli, tuvaletli-şallı, viskili-votkalı zarif temsilcileri, Boğaz'ın serin rüzgarlarına karşı viskilerini yudumlayarak yorgunluklarını gidermeye çalışırlar. Çünkü, bu toplumda en çok emek veren ve dinlenme hakkına sahip olanlar(!) bunlardır Yani ithalatçılar, ihracatçılar ve komisyoncular!

Kumar köy kahvelerinde yasak, sosyete kulüplerinde serbesttir Esrar İstanbul batakhanelerinde zehir, sosyete partilerinde keyiftir. Toplumun yasak bulduğu hangi yaşantı biçimi varsa hepsi sosyetenin vazgeçilmez alışkanlığıdır

Türk ekonomisini elinde tutan bir avuç mutlu azınlık böylesine bir masal hayatı yaşamaktadır. Devletin gerçek sahipleri, işte bu sosyete sütunlarında boy gösterenlerdir. Devletin temsilcilerini parti binalarında aramayın. Bunlar, ithalatçılar, ihracat-

çılar, montajcılar, gümrük komisyoncuları, yabancı sermaye bayileri, sömürücü avukatlar, ilaç soyguncuları, afyon kaçakçılarıdır. Devletin bütün olanakları bu asalak sınıf için harcanmakta ve Türkiye'nin en güzel yerlerinde bunlar saltanat sürmektedirler. Siyasal iktidarlar değişmekte, ancak bu yaşantı daha da güçlenmektedir.

Sosyete sütunlarındaki isimlere dikkat edin. Bu masal yaşantısına hangi devlet memurları katılmaktadır? Bu memurların devlet içindeki etkileri neler olabilir? Milyoner tüccarlar ile devlet memurları arasındaki ilgileri kimler kurmaktadır? Milyoner tüccarların, ithalatçıların, ihracatçıların bu arkadaşlıklardan ne gibi çıkarları olabilir?.. Bu tür yaşantıya katılan devlet memurları, kaç yıldır bu görevlerindedirler? Neden hiçbir siyasal iktidar bu memurları yerinden oynatmak istememektedir?.. Bu memurların aldıkları maaş, sosyete yaşantısını sürdürebilir mi?..

Gerçek şu. Bu devlet, egemen sınıflar devletidir Bu devlette, işçinin, köylünün, dar gelirli memurun hayat ve söz hakkı yoktur. Ekonomi, yabancı sermayenin sözcülüğünü ve komisyonculuğunu yapan bir mutlu azınlığın elindedir. Devlete hükmeden bu azınlıktır. Siyasal partiler, bu azınlığın emrindedir Partilerin perde arkası, genel başkanları, genel sekreterleri ve sözcüleri bu sermayecilerdir Devletin ekonomik yaşantısı, sosyete sütunlarında boy gösteren bu zevat tarafından düzenlenmektedir.

Sosyete sütunlarının kahramanları, bu yaşantıyı sadece paşa dedelerinden kalan miras ile yürütmemektedirler. Devletin bütün bu olanakları, kredi oyunları, dış ticaret vurgunları, yabancı sermaye uşaklığı ile, halkın alın terinden sosyete salonlarına aktarılmaktadır Türk devrimcileri bütün bu olayları yakından izlemek zorundadırlar. Sosyete partilerinin tül perdeleri arkasında olup bitenler, bu soygun düzeninin birer perdelik oyunlarıdır. Fakat bu oyunlar, yıllarca sahnededir. Dekorlar, aktörler değişmekte, ancak sosyete imparatorluğu devam etmektedir. Bakalım, hangi gecenin sabahına kadar

(Devrim, 8 Eylül 1970, sayı 47)

EMNİYET MÜDÜRÜ MERHABA...

Ankara Emniyet Müdürü İbrahim Ural, tayin kararnamesini iptal ettirmek için Danıştay'a başvurmuş, Danıştay da istemi haklı bularak yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Bu karar üzerine, başka illere tayin edilen diğer Emniyetçiler de Danıştay'a başvurmuşlardır.

Ural, Ankara'da, bazı milletvekili ve bakanların devam ettiği kumarhaneleri kapatmış ve Ankara'nın ünlü randevucuları ile mücadele etmişti. Ankara Emniyet Müdürü'nün bu tutumu, siyasal iktidara yakın çevreleri tedirgin etmiş, sonunda Ural, görevinden alınmıştır İçişleri Bakanı, Ural ile ilgili Danıştay kararını duyar duymaz, bu karara uymayacaklarını açıkça söylemiştir Gazetelerin yazdığına göre, Ural, bakanlığa bir ihtarname çekmiş ve bu arada savcılığa başvurmuştur.

Şimdi, bu konunun üzerinde durmak gerekir. Emniyet Müdürü'nün tutumu gerçekten, kumarhaneleri ve randevu evlerini sindirmeye yetmiştir Kanunlara saygılı bir Emniyet Müdürünün izlemesi gereken yol da budur. Sayın Ural'ı bu tutumundan dolayı kutlarız. Ancak, Sayın Ural'ın düşünmesi gereken birçok soruna da burada değinmek isteriz:

Ankara Emniyet Müdürü, aynı zamanda öğrenci eylemlerine karşı takındığı sert tavırlarla da iktidarın gözüne girmişti. On yıldır, Ankara ve İstanbul'da gençlik eylemlerini bastırmakla görevli olan Ural, görevini tam anlamı ile yerine getirmiş midir? Bu on yılın muhasebesini yapacak değiliz. Sadece şu bir iki yılda, aşırı sağcı komandolara karşı Emniyet Müdürü olarak ne yaptığını sorarsak acaba sayın Müdür ne gibi bir cevap verecektir? Solcu öğrencilere gösterdiği şiddetin acaba kaçta birini komandolara göstermiştir? Özerk üniversitelere girmede sakınca görmeyen Ankara Emniyet Müdürü, acaba komandoların işgalindeki öğrenci yurtlarını neden boşaltmamıştır? Bakınız, sayın Emniyet Müdürünün gücü, iktidar bakanlarının devam ettiği kumarhaneleri basmaya yetmekte, fakat silahlı, dinamitli komandolarla uğraşamamakta belki de uğraşmamaktadır Devrimci öğrencilere Emniyet'te işkence yapıldığı, dayak atıldığı söylenmekte, bu iddialara karşı, ***"ispat edin"*** denilmektedir Bütün delillerin polis elinde olduğu bir olayın ispatı nasıl yapı-

lır? Sayın Emniyet Müdürü, hiç olmazsa, kendi vicdanına karşı, *"Hiçbir devrimci öğrenciye, görevimin başında bulunduğum sürece işkence yapılmamıştır"* diyebilmekte midir?!..

Sayın Ural, devrimci öğrencilerin hangi düzeni değiştirmek için savaştıklarının acaba farkında mıdır? Kumarhaneler ve randevuevleri bugünkü düzenin sonuçlarıdır. Nüfuz suiistimallerinin, kredi yolsuzluklarının, vergi kaçakçılığının, beyaz kadın ticaretinin, afyon kaçakçılığının olağan işlerden sayıldığı bir düzende, kumarhanelere milletvekilleri de gider, bakanlar da. Randevuevleri açılır, sefahatın her çeşidi yaşanır. Bunlar, tek başlarına alınıp savaşılacak konular değildir. Bir düzen ya kökünden değişir, ya da değişmez. Sayın Ural'ın savaşmak için seçtiği konular, sadece bu soygun düzeninin iki önemsiz sonucudur Devrimciler, işte bu düzeni temelden değiştirmek istiyorlar.

Emniyet Müdürü, bulunduğu görevler gereği kimlerin bu tür yolsuzluklar içinde olduklarını bilir. Kimlerin döviz kaçakçılığı yaptığını, afyon kaçakçı ağının içinde kimlerin bulunduğunu, hangi kudretli ellerin bunları himaye ettiklerini, altın kaçakçılığına kalkanları, döviz kaçakçılığının kimlerce yönetildiğini bilir Bu yolsuzlukların arkasında kimler varsa, işte devrimciler bunlarla savaşmaktadırlar.

Sayın Emniyet Müdürünün dosyaları arasında devrimciler için tutulmuş raporlar bulunmaktadır. Devrimci eylemlere kimlerin girdiği, bu devrimcilerin kimlikleri Sayın Ural'ca bilinmektedir. Acaba, hangisinin yüreğindeki halk sevgisi ve devrim inancından başka dayanağı vardır?.. Bu soygun düzeni ile, ölümü göze alarak savaşanlara, bu savaşın dışında kalanlar, ancak saygı duyar Katiller ise kurşun sıkar.

Emniyet Müdürün'e sormak isteriz: Kim haklı?..

Yirmi yaşının baharında göğsünü gerici kurşunlarına açan yiğit devrimciler mi; bu yurdun dışına çıkmayan, yedeksubay olamayan, kamu görevlerine alınmayan devrimciler mi, yoksa, onlar için fiş tutanlar mı. Kim haklı?.. Emniyette cereyana bağlanan, dövülen, bıyıkları yolunan gençler mi, yoksa emir kulu polisler mi?.. Kim haklı? Kumarhane sahipleri, randevuevi patronları ve bunların müşterileri mi, yoksa bunlara karşı mesleğinin gereğini yerine getirmiş bir Emniyet Müdürü mü?!..

Sayın Ural!

Bu düzen devrimcilere kurşun sıkıyor. Siz ise, bu düzenin sadece küçük bir bölümü ile savaştığınız için görevinizden alındınız. Bundan sonra, iğneyi kendinize, çuvaldızı başkalarına batırınız...

(Devrim, 15 Eylül 1970, sayı 48)

KİMİMİZ NUTUK ÇEKİYOR, KİMİMİZ ÖLÜYORUZ...

Gericilik Anadolu'da kol gezmektedir. Devrimci öğretmenler, savcılar ve yargıçlar dayanılmaz baskılar içindedirler Çevrelerinin bütün çıkarcı ve gerici güçleri, devrimcileri sindirmek için seferber olmuşlardır. İdari baskı, kaba kuvvet ve tehdit Anadolu'da bütün şiddeti ile hüküm sürmektedir Devletin devrimci öğretmenleri, kaymakamları, yargıçları ve savcıları, gericiliğin azgın dişlerine terk edilmişlerdir. Kurşunlar sıkılmakta, dayaklar atılmakta, işkenceler yapılmakta, fakat devlet susmaktadır. Devrimci düşüncenin, büyük kentlerin geniş bulvarlarından ve şık kahvelerinden çıkıp fabrikaya ve tarlaya girmesinden korkan egemen sınıflar Anadolu'daki devrimcilerle amansız bir savaşa girmişlerdir. Bir öğretmenin çevresine devrimci bilinç vermesinden, bir kaymakamın idari baskılara karşı koymasından, bir yargıcın Anayasa'yı uygulamasından ve bir savcının gerçekten Cumhuriyet savcısı gibi davranmasından tedirgin olunmaktadır.

Yüksek öğrenimlerini tamamlayıp, öğretmen, savcı, yargıç ve kaymakam olan arkadaşlarımız, şimdi Anadolu'da **Kuvayı Milliye** savaşı vermektedirler. Taşra mütegalibesi onlarla uğraşmaktadır Sömürücü avukat onlara karşıdır. Gerici imam, muhtar, parti başkanı onlarla savaşmaktadır. Kaymakamsanız, eğer ve topraksız köylüler yararına bir karar vermişseniz, önce parti başkanından tehdit, sonra validen bir azar işitirsiniz. Tutumunuzda direniyorsanız görevinize son vermek için türlü oyunlara girişilir. Söz arasında, gözdağı verilir Geceleri korkutulursunuz. Eve giderken yolunuz kesilir. Ya bir cinayete, ya da bir kazaya kurban gidebilirsiniz. Öğretmenseniz, bütün tutucular ge-

riciler ve namussuzlar peşinizdedir. Derste, sokakta, dost sohbetlerinde ağzınızdan çıkacak bir söz, hemen jurnal edilir. Lokaliniz basılır. Sokakta çevrilir dövülürsünüz. Kimse sizin hakkınızı aramaz. Siz artık tehlikeli kişisiniz. Savcıysanız ve gerçekten Cumhuriyet savcısı olarak gericilerin peşindeyseniz, evinize kurşun sıkılır. Adınız komüniste çıkarılır Sizi öldürmeye teşebbüs ederler. Halk yararına kararlar veren yargıçsanız, bütün belalar sizin için hazırlanmaktadır.

Bir de bu devrimci kavgayı büyük kentlerden yürütenler var. Egemen sınıfların çıkar tuzaklarına karşı sömürülen sınıfların çıkarları için savaşıyorsanız, yine de bir takım tehlikelerle karşı karşıyasınızdır. Ama Başkent ilericiliğinin, taşra devrimciliğinden daha rahat olduğunu kabul etmek gerekir Anayasa'nın bir çok güvencesi, belki az çok büyük kentlerde işlemektedir Kimsesiz olan, himayesiz olan, Anadolu'daki devrimcilerdir Hele, Üniversite özerkliğinin arkasında devrimcilik yapmak ve en keskin görüşlerle devrimcileri kınamak, son derece kolay olmaktadır Bir Üniversite öğretim üyesinin sığınacağı bir özerklik çatısı ar. Ya sürülen öğretmenlerin, kurşun yiyen savcıların, işçilerin, köylülerin kime ve neye güvenmeleri gerekir?

Toprak damın altında, Türk ulusu adına yargı yetkisi kullanan yargıca, mütegalibe kurşununa rağmen topraksız köylülerin haklarını savunan savcıya, her türlü baskıya karşı koyan ülkücü kaymakama, zeytin ekmekle gününü geçirip devrimci bilinç yayan öğretmene, akıl ve devrim dersleri vermeye hiçbir Başkent devrimcisinin hakkı yoktur. Çünkü Türk devriminin gerçek ve adsız savaşçıları bunlardır.

Bizler, büyük şehirlerdeki yaşantımıza devam ederken, birbirimize devrimcilik öğretecek, gazetelerde dergilerde yanılmazlıklarımız üzerine felsefeler yürüteceğiz, ama Anadolu'dakiler dövüşecekler. Anadolu'daki devrimci arkadaşlarımızın eylemlerini ve yaşantılarını duydukça, devrimciliğimden utanıyorum. Gerçek devrimciler onlardır...

(Devrim, 22 Eylül 1970)

DEVRİMCİLER ELELE...

Orgeneral Cemal Tural, Genel Kurmay Başkanı olduğu sürece bir solcu düşmanıydı. Tural'ın ordu birliklerine gönderdiği bildiriler gazete sütunlarına kadar yansımış, bütün gerici ve tutucu çevreler eski Genel Kurmay Başkanına övgüler yağdırmışlardı. O zamanlar Cemal Tural, bütün devrimcileri bir anda ezmeye "muktedir" bir kumandan olarak tanıtılmaktaydı. Aradan bir süre geçti ve Tural, Adalet Partisi iktidarınca emekli edildi.

Emekli Orgeneral Tural, bir gün Ankara Hukuk Fakültesi'nde bir törene geldi. Salon devrimci gençlerle doluydu; kürsüde devrimciler konuşuyorlardı. Tural bütün konuşmaları dinliyor ve alkışlıyordu. Bir süre sonra devrimci gençler Tural'ı kürsüye çağırdılar. Emekli generalin gözleri dolmuştu. Devrimci gençler Tural'ın her sözünü alkışla kesiyorlardı. Turalın konuşması sık sık **"milli ordu, milli ordu"** tezahüratı ile alkışlanıyordu. Evet, ne değişmişti ve kim değişmişti?.

Biz o gün, bir kaç arkadaşımızla şunları düşündük: Türkiye'de on yıl önce bir ihtilal oldu. Bu ihtilali gençlik başlattı, ordu tamamladı. Gençlik yine o gençlik, ordu yine o ordu mudur?

27 Mayıs ihtilali bir düşünce ortamı getirdi. Devrimci düşünceler bu ortamda filizlendi ve gelişti, ve bu düşünceler toplumun her kesimini etkiledi. Bu gelişimden en çok payı yeni yetişen gençler aldı. Bu gençler polis dayağına, işkencesine ve kurşununa rağmen, işçiye ve köylüye bilinç taşıdılar. İşçiler ve köylüler, devrimci gençlerle birlikte devrimci kavgaya girdiler İşte bu noktada düzenin temelleri çatırdamaya başladı. Ordu ve devrimci güçler arasındaki tarihsel yakınlığın yıkılmasına çalışıldı. Büyük korkular ve tabular yaratıldı.

Gazetelerde hepimiz okuduk: 27 Mayıs 1960 devriminden sonra ihtilal protokolleri imzalanmış ve bir çok yüksek rütbeli subay bunlara imza atmıştı. Şimdi o subaylar nerededir?.. Yüksek koltuklarda, büyükelçiliklerde, sosyete sütunlarında ve özel teşebbüs emrinde! Kime karşı ihtilal yapacaklardı?.. Adalet Partisi'ne! Kimden hizmet aldılar, kimle işbirliği yaptılar?.. Adalet Partisi'yle işbirliği yaptılar ve bu partiden hizmet aldılar. Konu bu kadar basittir.

Demokrat Parti, gençlik olayları dolayısıyla sıkıyönetim ilan edince, devrimciler bayram yapmışlardı. Subaylar, Demokrat Parti iktidarına karşı isyan eden gençlerle kol kolaydılar Askeri Mahkemeler birer dost eviydi. Ya şimdi ne oldu?.. Gençlik eylemleri mi var; iktidar, gençlerin karşısına polisi değil askeri çıkarıyor. Bir yerde grev mi yapılıyor; işçilerin üzerine polis değil ordu birlikleri gönderiliyor. Ve 1970'in sıkı yönetimi İstanbul'da devrimci avına çıkıyor! Bir de, gerici basında ordu övgüleri. Dün, 27 Mayıs sabahında kaçacak delik bulamayanlar, bugün orduyu devrimcilere karşı mı kullanacaklar?..

Partilerin adı ne olursa olsun, insanlara hangi görev verilirse verilsin, yalın gerçeği açıkça görmek gerekir. İşte Türkiye'yi bir Amerikan firması müteahhidi yönetiyor! Devlet, Bütün kurumlarıyla bu eski komisyoncunun emrindedir 27 Mayıs devriminin yıktığı çıkarcı çevreler bugün devleti yeniden ele geçirmişlerdir İşçiler, köylüler, geçler ve bütün devrimciler bu soygun düzenini değiştirmek için savaşıyorlar.

Ordu ve devrimci güçler arasındaki ilişkiler son yıllarda çok zarar görmüştür. Bugün askeri savcılar, 27 Mayısçıların peşindedir. Devrimciler, orduyla karşı karşıya getirilmek istenmektedir

Biz şunu bilir şunu söyleriz: Türk ordusu, yine 27 Mayıs devrimini yapan ordudur. Siyasal iktidarların hiçbir oyunu, Türk Ordusunu, halkın ordusu olmaktan çıkarmayacaktır Yabancı sermayeciler, toprak ağaları, sömürücü patronlar, ordunun arkasına sığınamayacaklardır.

Adalet Partisi iktidarı, subay maaşlarını arttırmakla orduyu kendi safhına çektiği inancındadır Biz personel kanunlarına ve maaş bordrolarına değil, Türk Ordusunun Kemalist geleneğine inanırız.

Ordu içinde, son tayinlerle bir büyük değişiklik olmuştur 27 Mayıs Devriminin Albayları, ordu üst kademelerinde söz sahibidirler. Artık ordu içi iktidar, 27 Mayıs Albaylarının elindedir. Şimdi en büyük görev, bu ekibe düşmektedir. Ordu ve devrimci güçler arasında bozulan ilişkileri düzeltmek, herkesten önce onların görevidir.

Emekli olduktan sonra devrimci olmanın topluma hiçbir yararı dokunmaz. Önemli olan bugün sahip bulunan kuvvetlerin değerini bilmektir. Unutmamalıdır ki, tarih devrimci gençler kadar hoşgörülü değildir.

(Devrim, 29 Eylül 1970)

DEVRİM TARİHİ OKUTULUYOR MU?

Her devlet bir tarihsel gelişimin ürünüdür Toplumların özelliklerini soyut genellemelerle tanımlamak mümkün değildir. İnsan toplulukları, tıpkı bir tek insan gibi belli gelişim koşullarına göre şekillenir. Bir toplum, doğar, gelişir ve çöker Her devre bir sonraki dönemin nedenlerini içinde taşır. Bu dönemler ve bu dönemleri etkileyen nedenler bilinmeden toplumların geçmişleri ve gelecekleri arasında bağ kurulamaz. Bu bağ, tarihi, yaşayan bir bilim yapar. Tarihsel dönemleri, sosyal nedenleri ile incelemeyen bir tarih anlayışı, sadece bu **kronolojik dedikodu**dur

Türkiye Cumhuriyeti, henüz elli yaşına bile basmadı. Yarım yüzyıl kadar önce, bir Ulusal Kurtuluş Savaşı verdik. Tam üç yıl, kan ve ateş ile boğuşarak bağımsızlığımıza kavuştuk. Bu bağımsızlık savaşı sonunda yepyeni bir devlet kurduk. Bu devlet gelişti, durakladı ve niteliğini değiştirdi. Şimdi, bir ihtilal sonucu getirilen Anayasa ile **sosyal hukuk devleti** olduğumuzu kabul ettik. Anayasa'nın önsözünde bu sosyal hukuk devletinin **Milli Mücadele Ruhu, Millet Egemenliği** ve **Atatürk Devrimleri**'ne bağlı olduğu belirtildi. Ama, nedir **milli mücadele ruhu,** nedir **Atatürk Devrimleri,** nedir **millet egemenliği**; bunların hiçbirini öğretemedik. Bir sosyalist devletin sosyalist eğitimi olur. Bir kapitalist devlet, kapitalist eğitime sahiptir. Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk Devrimleri'ne dayanmaktadır Fakat Atatürk Devrimleri ne orta öğretimde, ne de yüksek öğretimde gereği gibi okutulmamaktadır! Biz bu yazımızda sorunu sadece üniversiteler için ele alacağız:

Devrim tarihi dersi

Üniversite mezuniyet sınavları arasında, **Devrim Tarihi** de bir ders olarak yer almaktadır Fakat bu ders, hiçbir fakültede temel ders değildir. Bu dersin sınavları son derece kolaydır ve hemen hemen sınava giren her öğrenci geçer not almaktadır Çünkü, bu ders ciddi şekilde ele alınmamıştır Genellikle bu ders için lise son sınıfta okutulan Devrim Tarihi kitapları esas alınmaktadır Üniversiteler için yazılmış geniş ve doyurucu bir Devrim Tarihi kitabı yoktur. Ders ve sınav, sadece yerine getirilmesi gereken birer **formalite**dir

22 Nisan 1942 tarihli ve 4204 sayılı **"Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine Bağlı Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Kurulması Hakkındaki Kanun"**un birinci maddesinin (c) fıkrasına göre bu Enstitü, **Türk inkılap ve rejimini memleket içinde ve dışında tanıtmak için dersler ve konferanslar vermek ve her türlü yayında bulunmak..."**la yükümlüdür Aynı yasanın 2'inci maddesine göre **"... Fakültelerde ve yüksek okullardaki İnkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi Dersleri, Maarif Vekaleti'nce hazırlanacak programlara ve tayin edilecek esaslara göre bunların kendi kadrolarındaki vazifeli profesör, doçent ve öğretmenler tarafından okutulur.."** Yani, fakülte ve yüksek okullarda, **Devrim Tarihi Kürsüsü** adıyla bağımsız bir kürsü yoktur Böyle bir kürsü olmayınca da bu dersin ciddi olarak okutulması mümkün olmamaktadır Üniversiteler özerk olduğuna göre, Devrim Tarihi'nin hangi koşullarda ve kimler tarafından okutulacağı da Milli Eğitim Bakanlığı'nca değil, üniversitelerin yetkili organlarınca kararlaştırılması gerekmektedir

Üniversite dışı bilim

4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun 3'üncü maddesinde, üniversitelerin, öğrencilerini **"... bilim anlayışı kuvvetli, sağlam düşünceli aydınlar ve yüksek öğrenime dayanan mesleklerde türlü bilim ve uzmanlık kolları için iyi hazırlanmış bilgi ve de-**

ney sahibi elemanlar, Türk Devriminin ülkülerine bağlı milli karakter sahibi vatandaşlar olarak.." yetiştireceği belirtilmektedir Bu görevin yerine getirilebilmesi için öncelikle Türk Devrimi'nin bilimsel araştırmalarla aydınlanması, bundan sonra bu ilkelerin benimsetilmesi gerekir Oysa, Ulusal Kurtuluş Savaşımız ve Türk Devrimi konularında üniversitelerde yeter sayıda bilimsel araştırma yapılmış değildir Kütüphanelerimizde, Amerikan ve Fransız Devrimi konularında yüzlerce yerli ve yabancı inceleme yer almaktadır Bu derslerin sınavlarında Batı ülkelerinin siyasal tarihlerinden bir küçük ayrıntıyı hatırlayamayanlar sınıfta kalmaktadırlar Bazı fakültelerin öğretim üyeleri Batı uluslarının tarihlerinden, gün, saat ve dakika olarak cevaplandırılması gereken sorular sormaktadırlar Bütün bunlar, Türk Devrim tarihinden sınava giren her öğrencinin geçtiği üniversitelerde süregelmektedir!

Türk Devrim Tarihi ve Ulusal Kurtuluş Savaşı konuları, üniversite öğretim üyelerince değil, üniversite dışı düşünürlerce incelenmektedir. Ulusal Kurtuluş Savaşı, bütün belgeleri ile üniversite dışı araştırmacılarca ortaya konabilmiştir İki yüz yıllık Batılılaşma sorunu, yine üniversite öğretim üyesi olmayan yazarlarca incelenmiş ve bu konuda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Böylece üniversite dışında, araştırıcı, eleştirici bir tarih bilimi gelişirken, ünıversitelerimizde, Devrim Tarihi'nden **Şapka Devrimi, Harf Devrimi, Saltanatın ve Halifeliğin Kaldırılması, Sevr ve Mondros Mütarekeleri** tarihleri sorulmakta ve bu büyük görev, bu koşullarla geçiştirilmektedir Türk Devrimi'ni, çağın öteki devrimleri ile karşılaştıran ve bunlardan sonuçlar çıkaran bir Devrim Tarihi anlayışı henüz üniversiteye adımını atmamıştır!

Milli mücadele ruhu

Ulusal Kurtuluş Savaşı, antiemperyalist ve antikapitalist bir başkaldırmadır Bu savaşın, günümüzde bütün ezilen uluslarca paylaşılan bir evrensel niteliği vardır Emperyalizmin boyunduruğu altında ulusal kurtuluş savaşı veren bütün sömürülen **proleter** uluslar, Kemalizm'in bağımsızlık bilincini benimse-

mektedir. Çağımız, bir bağımsızlık çağı ise, bunun başlangıç noktası Anadolu'daki **Kuvayi Milliye** savaşlarıdır Düzenli ordulardan halk savaşlarına kadar bütün ulusçu eylemlerin, Türk Milli Mücadele ruhu ile evrensel ve tarihsel yakınlıkları vardır Bugün Milli Mücadele ruhunun bilincini kavramış bir Türk aydınının, dünyanın dört bucağındaki bağımsızlık kavgalarını ve halk savaşlarını benimsemesi gerekir

Bugün Türkiye Cumhuriyeti, Milli Mücadele ruhunun anlamına ters düşen bir yönetimin ve yöneticilerin elindedir Bu bağımsızlık bilincinin dış politikada savunulması ve Türkiye'nin, bağımsızlık savaşı veren ulusların yanında yer alması, bugünkü siyasal koşullar karşısında mümkün değildir. Ancak, kendisine özerklik sağlanmış üniversitenin, Milli Mücadele ruhunu dayanak yapan bir tarih anlayışı ile, genç kuşaklara Ulusal Kurtuluş Savaşımızı ve Kemalizmi, bütün ulusal ve evrensel temelleri ile benimsetmesi gerekmektedir. Ancak böylece, üniversiteler Yasası'nda belirtilen " **Türk Devriminin ülkülerine bağlı milli karakter sahibi vatandaşlar...**" yetiştirilebilir Bu yapılmadıkça, genç kuşakların suçlanması mümkün değildir Türk gençliğine, düzenli ve tutarlı bir eğitim programı ile ne Türk devrimi, ne milli mücadele ruhu anlatılmış ve benimsetilmiş değildir Öyleyse, ne ekildi ki ne biçilmek isteniyor?..

Millet egemenliği

Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kurulan Kemalist Devlet, teokratik yönetim ve oligarşik siyasal yapıya karşı **millet egemenliği** kavramını yerleştirmek istemiştir. Bu kavram **imtiyazsız, sınıfsız** bir sosyal yapı kurmaya yönelen bir amaca dayanmaktaydı. Bu da halkçılık şeklinde ifade olunan egemenlik anlamındaydı. Sosyal ve siyasal nedenlerle bu amaç gerçekleşmemiş ve Onuncu Yıl Marşı'nın bir duygusal satırı olarak kalmıştır Kemalizm'in önerdiği **millet egemenliğ**inin, bugün egemen sınıf politikacılarının dillerinden düşürmedikleri **milli irade** ile bir ilgisi yoktur Bu amacı geliştirmek ve Türk halkının insanca yaşama düzeyine kavuşturulmasını sağlamaya yönelen bir halkçı eylem olduğunu anlatmak gerekir **Padişahların arka-**

sına yabancı çıkarları gizleyen Batı emperyalizmi ve seçim sandığından emperyalizmi çıkaran yirminci yüzyıl kapitalizminin gerçek nitelikleri ancak Kemalizm'in sosyal amaçlarının öğretilmesi ve eğitilmesi ile anlatılabilir. Millet ve halk egemenliği kavramları gereği gibi okutulmadan, çağımızdaki demokratik gelişimleri, sosyal demokrasileri ve sosyalist devrimleri anlamak mümkün değildir.

Atatürk Devrimleri

Atatürk devrimleri, adına Kemalizm dediğimiz bir devlet şeklinin dayandığı temellerdir. Bu devlet şeklinin, öteki otoriter rejimlerle karşılaştırılması, dayandığı toplumsal ve sınıfsal temellerin öğretilmesi gerekir. Genç kuşaklara, Atatürk devrimlerini anlatabilmek için Atatürk'ün izlediği ve kurduğu siyasal yapının nitelikleri ve bu yapının hangi ihtiyaçlara cevap verdiğinin araştırılması üniversitelerimize düşen en büyük görevlerdendir. **Atatürkçülüğün, sadece soyut laiklik anlayışına dayanmadığı** da ancak bu bilimsel yollarla ispatlanabilir. Türkiye Cumhuriyetinin geçirdiği sosyal ve siyasal devrelerin sosyal nedenleri araştırılmadan ileri sürülen her söz ve yazılan her satır, sadece birer aldatmacadır. Atatürk Devrimlerini, kendi doğal ve siyasal koşulları ile değerlendirecek bir Devrim Tarihine ihtiyacımız vardır.

Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti, Ulusal Kurtuluş Savaşı sonunda kurulmuştur Ancak, bu savaş ve bu savaşın nitelikleri üniversitelerimiz tarafından yeterli şekilde araştırılmış değildir. Devrim Tarihi derslerini, üniversitelerin en kolay dersi olmaktan çıkarıp, özellikle sosyal bilim okutan fakültelerde birer Devrim Tarihi Kürsüsü kurulması ve ulusal tarihimizin gereği gibi incelenmesi, hepimize düşen bir büyük görevdir. Kurtuluş Savaşı'nda Türk halkının kanlarıyla yoğrulmuş bu topraklar, şimdi aydınlarının alın terini bekliyor Biz ise bu görevden kaçıyoruz.

(Cumhuriyet, 3 Ekim 1970)

ÇOK PARTİLİ DÜZENSİZLİK

Adalet Partisin'den ayrılan milletvekilleri biraraya gelerek, yeni bir parti kuracaklarını kamu oyuna açıkladılar. Böylece, Türk siyasal hayatı dokuzuncu partiye de kavuşmaktadır. **Demokratik hayatımızın vazgeçilmez unsuru siyasal partilerimiz** geometrik hızla çoğalmaktadırlar Sanırız, bir süre sonra doğum kontrolü gibi, parti doğumu kontrolü konularıyla da ilgilenmek gerekecektir.

Türkiye'de demokrasi adı altında yürütülen bu sömürü düzeninin son belirtileri bunlardır Demokrasimizin demirbaşı iki irikıyım parti yanında yeni partiler üretilmekte, böylece halkın ilgisi, sınıfsal ilişkilerden soyut siyasal çekişmelere itilmektedir Parti içi iktidarını kaybedenler, bu çatışmalarına sözde bir siyasal görüş ayrılığı maskesi geçirerek, tutum ve davranışlarına siyasal nitelik vermek istemektedirler İlerde Halk Partisi'nde ve Adalet Partisi'nde de yeni bölünmeler olacak, yeni liderler, yeni devlet adamları ortaya çıkacaktır Bunlar, partileriyle ne gibi büyük uyuşmazlıklara düştüklerini kaşarlanmış sözcüklerle anlatmaya çalışacaklardır Bazı tarafsız kalemler de bu olayları tahlil edecekler ve böylece kamuoyunu aydınlatma görevlerini yerine getirmiş olacaklar! Bu oyunlar, bu tür olaylarla gelişecek, egemen sınıfların fikirsiz ve seviyesiz politikacıları memleketi yönetecekledir 1946'dan beri Türkiye'de yürürlükte olan cici demokrasinin yolu ve kaderi budur

Türkiye'nin sosyal yapısı acaba bu kadar çok siyasal partinin yaşamasına elverişli midir? Ve acaba bu partiler, Türki-ye'nin sorunlarına ne gibi çözümler getirmektedirler? Bu adamlar kimlerdir ve arkalarında hangi siyasal kirlerin lekelerini taşımaktadırlar? Asıl önemlisi, bu partilerin temsilcisi ve savunucusu oldukları çıkarlar ile öteki partilerin sosyal temaları arasında bir fark bulunmakta mıdır?

Büyük politikacıların savundukları çok partili düzen, işte bu düzensizliktir. Toprak ağalarının, yabancı sermayenin, ticari kapitalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin düzensizliğine demokratik düzen adını takmak ve ondan sonra bu düzeni savunmak, demokrasiyi savunmak değildir. Bu, ancak egemen sınıfların ücretli bekçiliğidir. Emperyalizmin aracılığı ve sömürücülüğün

avukatlığıdır. Bu burjuva partilerinin, Anayasa'yı uygulamaları mümkün değildir. Tersine, bu partiler Anayasa'yı uygulamamak için örgütlenmektedirler. Siyasal partilerin iç yapılarında ve gelişmelerinde olumlu hiçbir belirti yoktur. Gün geçtikçe, partilerin birer çete oldukları daha iyi anlaşılmaktadır.

Partilerin sayısı çoğalmakta, fakat bunların egemen sınıfların şubeleri oldukları gün ışığına çıkmaktadır. Çok partili hayatın hiçbir özelliği bu partilerce temsil edilmemektedir.

Bütün bunlar ortadayken. biz devrimciler ne yapmaktayız?

Dergilerde. gazetelerde ve dost sohbetlerinde ancak birbirimizi eleştiriyor ve devrimciler arası bir iç savaşa giriyoruz.

Devrimcilerin karşısındaki partiler, kaç tane olurlarsa olsunlar, bu soygun düzenini savunmak için tek bir parti gibi davranmaktadırlar.

Biz ise, düzensizliğin hesabını birbirimizden soruyoruz! Şimdi devrimcilere düşen görev, ortak düşman karşısında sımsıkı işbirliği yapmak ve bütün devrimcileri örgütlemektir. Üzüm üzüme baka baka kararır. Burjuva politikacılarının kişisel çekişmeleri gibi, devrimciler de birbirlerine düşmemelidirler Onlar bir arada egemen sınıfları savunmaktadırlar Bizler, de aramızdaki teorik tartışmaları bırakıp, büyük devrimci güç olarak örgütlenmeliyiz.

Çünkü, çok partili düzensizlikten, devrimci bir siyasal düzene geçme zamanı gelmiştir

(Devrim, 6 Ekim 1970)

TARAFSIZ AYDIN

Aydın kavramı çok soyut bir kavramdır Bu kavram son zamanlarda bir çok suçlama konusu da olmaktadır Aydınlardan yakınmalar çok yaygınlaşmış; Türkiye'nin bütün geri kalmışlığının nedenleri aydınların tutumlarında aranmıştır Kimine göre aydın batı taklitçisidir; kimine göre komünisttir; kimine göre ise halka inmemiştir ve demokrasi düşmanıdır!

Bütün bu suçlamalar, siyasal devrelere ve örgütlere göre değişen nitelikler kazanmaktadır Bu ağır suçlamalara rağmen,

aydın kavramı tanımlanmış değildir. Dileyen kafasında yarattığı kavramlara aydın demekte ve bu kavrama göre bir değerlendirme yapmaktadır. Biz bu kavramlara bir yenisini ekleyecek değiliz. Sadece **tarafsız aydın** adı verilen kavram üzerinde duracağız.

Tarafsız aydın denilince hemen aklımıza bir küçücük şiir gelir.

"Suya dokunmazmış - Sabuna dokunmazmış - Pise bak."

Sanırız Türkiye'de tarafsız aydını bundan daha güçlü biçimde tanımlayan hiçbir satır yazılmamıştır. Gerçekten Türkiye'nin bugünkü siyasal koşulları karşısında, sorunları bilen, anlayan bir kişinin tarfsızlığı mümkün müdür? Ve bu gerçekten bir tarafsızlık sayılabilir mi?.. Eğer bir tarafsızlık söz konusu ise; taraflar kimlerdir, hangi olaylarda taraf olmakta, hangilerinde olmamaktadır?..

Artık yazıla söylene dillerde tüy bırakmayan bir konu var: Türkiye az gelişmiş bir ülkedir Bu azgelişmişliği birtakım nedenleri vardır. Bugün devletin tüm olanakları bir azınlık için çalışmakta; işçiler, köylüler ve dar gelirli memurlar yarı aç hayatlarını sürdürmektedirler. Devrim, bugünkü sosyal düzen yerine, halkın egemen olduğu bir düzenin kurulması ve üretim araçları üzerindeki egemen sınıflar tekelinin kalkması demektir

Bir okumuş için iki yol vardır: Ya bu düzenin sahiplerinin emrine girilir, ya da yarınki devrimci düzen için işçilerle, köylülerle, devrimcilerle birlikte bu düzene karşı savaşılır. Eğer bir okumuş, egemen sınıflar safında yer tutmuşsa, bütün dünya nimetleri onundur. Arabalar, katlar, Avrupa gezileri, sosyete sütunları onlar içindir! Bu cins okumuşlara aydın denilmez. Bunlar açıkça egemen sınıfın uşaklarıdır.

Bir de egemen sınıflara karşı savaşanlar var Ölüm tehtidi bunlar içindir. Polis fişleri bunlar içindir. Geçim darlığı bunlar içindir. Cezaevleri, kelepçeler hep hep devrimci aydınlar içindir. Bunlar, **"en az namussuzlar kadar cesur"** olanlardır

Bu iki tip dışında da okumuş, yazmış, yabancı diller bilenler vardır. Bunlar, hiçbir fikir taraftarı değillerdir Her fikir bunlar için ya sağdadır ya solda. Birgün sağcıları, bir gün solcuları eleştirirler. Konuşmalarında, yazılarında her iki tarafa da çekilecek yuvarlak cümleler kullanırlar. Bunlara göre her iki tarafın aşırı-

ları bu aşırılıklarından vazgeçseler, toplumda büyük bir değişiklik olacak, dış ticaret açığı kapanacak ve üretim artacaktır. İç politikada ne söylerlerse, dış politikada da bunları söyler ve yazarlar.

Bu tarafsızlar, toplum içindeki çatışmaların dengeli bir çözüme ulaşmasını ister görünürler. Hiçbir kişinin ya da örgütün ne tam karşısına geçerler, ne de bu kişi ve örgütleri tam anlamıyla desteklerler. Bütün arzuları, kendilerinin **ciddi** ve **ağırbaşlı** kişiler olarak kabul edilmesidir. Bu geri düzenin bekçiliğinde kararlı devrimci fikirler karşısında da hoşgörülüdürler Herkesin haklı ve haksız olduğu taraflar vardır ve ancak toplumda kendilerini tarafsız olarak tanıtanlar böylesine bir **hakemliğe** layıktırlar Onların dışında kim ne söylerse yanlıştır, kasıtlıdır ve aşırı cereyandır; demorasi düşmanlığıdır.

Biz yabancı sermayeye hizmet edenleri tanırız. Biliriz ki bunlar egemen sınıfların uşaklarıdır. Biz, şeriatçileri izleriz. Biliriz ki bunlar bir geri düzenin özlemcileridir Biz faşistleri gözleriz. Biliriz ki bunlar emperyalizmin jandarmalarıdır Korkakları, bildiklerini söyleyemeyenleri, yazamayanları anlarız. Biliriz ki, bu korkaklığın nedenleri vardır. Ama, bu kendilerini tarafsız olarak tanıtanları tanımada, izlemede güçlük çekeriz. Bunlar, devrimcileri savunan bir yazı yazdılar mı seviniriz.

Çevrenize bakın. Gazeteleri okuyun. Bu tarafsızlara her gün rastlayacaksınız. En tehlikeli olanlar bunlardır Çünkü bunlar **"tebdili kıyafet etmiş"** korkaklar, gericiler ve sömürücülerdir. **Tarafsız aydın olmaz. Aydın, halkın devrimci savaşına inanmış insandır. Tarafsız aydın olmak, kamuoyunu dolandırmak demektir.**

(Devrim, 13 Ekim 1970)

BOLİVYA' NIN ÖĞRETTİKLERİ

Kıbrıs olayları sırasında İsmet Paşa'nın bir ünlü cümlesi yerli yabancı herkesi düşündürmüştü. Paşa, Amerikan hükümetinin anlayışsızlığına kinaye olmak üzere **"Yeni bir dünya kurulur, Türkiye de orada yerini bulur"** demişti. Gerçi, bugünkü siya-

sal koşullarda Türkiye'nin bir başka düzen içinde ve yeni bir dünyada yerini alması imkansızdır ama, artık dünya yeni düzenlere doğru değişmekte ve sömürülen uluslar bu yeni düzende yerlerini almaktadırlar. Güney Amerika'da birbiri ardına gelişen olaylar Amerikan dolar imparatorluğunun gerilediğini kanıtlamaktadır. Son olarak Bolivya'da milliyetçi devrimciler iktidara gelmişlerdir. Askeri darbe ile iktidara gelen General Torez, yeni rejimin, işçi köylü, asker ve öğrencilere dayanacağını açıklamıştır. Devrimci Generalin giriştiği ilk eylem, yabancı şirketlerin millileştirileceğinin açıklaması olmuştur. Rejimin başarı şansı ve geleceği konusunda kesin söz söylemek için zaman erkendir, ancak bu yeni düzenin gerçekten işçi, köylü ve asker kenetlenmesine dayanacağını söylemesi, Devrimci Generalin gerçekçiliğini yansıtmaktadır.

Devrim yolları çeşitlidir

Her devrim, topluma yeni bir yön verir. Bu yön, bütün dünyadaki devrimcilere birşeyler öğretir. Güney Amerika'daki devrimci gelişimlerin yakın geleceğin devrimci düşününü etkileyeceğini söylemek için büyük siyasal bilimci olmaya gerek yoktur. Batılı burjuva ideologlarınca ileri sürülen varsayımların Batılı toplumların değer yargılarına dayandığı da bir gerçektir. Batılı siyasal bilimcilerin ileri sürdükleri çözüm yollarının geçersizliği, yeni düzenlerin nitelikleri ile kanıtlanmaktadır. Artık Batı dünyasının bütün değer yargılarını kökünden değiştirecek olaylar hergün gelişmekte, Amerikan emperyalizmi gibi, Amerikan sosyolojisi ve siyasal bilimi de birer birer mahkum olmaktadır!..

Devrim, bir toplumdaki tüm siyasal ve toplumsal koşulların karşılıklı ilişkilerine bağlıdır. Sömürülen her toplumda, devrimci düşünceler toplumun her kesiminde yankılanır. Bu yankılar yayılır ve bir devrimci bilinç olarak kökleşir. Bu birikim sadece işçiler ve köylüler arasında güçlenmez. Toplum içindeki her kurum ve örgüt, bu düşüncelerin etkisi ile çalkalanır. Her devrimci etki gücü oranınca bir tepki yaratır. İşçilerin ve köylülerin dışında. ordu ve üniversiteler, bu akımlardan etkilenirler Dev-

rimci akımlara, ne ölçüde gümrük konursa konsun, ne işçileri, ne köylüleri ne de ordu ve üniversiteyi bu etki alanları dışında tutmak mümkün değildir. Toplumun her kesimi bu bilinçlenmeden payını alır ve bu bilinçlenme örgütlenmeye doğru gelişir. Bundan sonraki aşama, bu örgütlenmenin, toplum içindeki bütün devrimci birikimi kapsayacak genişlikte olmasını sağlamaktır. İşçileri ve köylüleri arkasına almayan bir hareket devrimci niyetlerle yapılsa bile bir süre sonra yozlaşır. Devrim, toplumun üst yapı kurallarını değiştiren bir **estetik** eylem değildir. Devrim, halk için yapılır. Öyleyse temel dayanak halktır. İşçi, köylü, gençlik ve asker ittifakı en yenilmez gözüken güçleri bile dize getirecek bir kuvvettir. Güney Amerika'daki son örnekler bunu doğrulamaktadır.

Sol milliyetçi devrimler

Devrim stratejileri düşman güçler göz önünde tutularak saptanabilir. Egemen sınıfların örgütleri ve bunların devrimcilere karşı takındıkları tavırlar, önemli birer ders kaynağıdır. Egemen sınıflar, en çok devrimcilerin hangi kanadı ile savaşmaktadırlar?.. Hangi örgütlenme biçimi, egemen sınıflarca sakıncalı görülmektedir?.. Devrimciler içindeki hangi tür çatışma egemen sınıflarca hoş karşılanmakta ve hangi biçimdeki örgütlenmeden tedirgin olunmamaktadır?..

Egemen sınıfların korkuları ve giriştikleri engellemeler devrimci örgütlemenin yönünü belirlemesi bakımından çok önem taşımaktadır. Bunları hesap etmeyan bir devrimci, sadece bir **sol geveze**dir. Sözde keskin, fakat eylemde hesapsız bir devrimci, ancak kendi kendini tatmin eden bir **pasifist**tir

Devrimcilik, kitaplardan, gazetelerden ve dergilerden öğrenilecek cinsten bir kolaycı aydın yolu değildir. Her devrimci eylem, amaçaları kadar ilkelerini de içinde taşır. Soyut genellemeler ancak birer aldatmaca olabilirler. Toplum içindeki toplumsal ve siyasal kuramların ilişkileri ve siyasal koşulların bu kurumlar üzerindeki etkileri, devrimcilik yasalarının temel dayanaklarıdır. Bir öğretinin kavramlarını bir **terminoloji şehveti** içinde sık sık kullanmak hiçbir soruna çözüm getirmez. Top-

lum içindeki devrimci dinamizmin çok yönlülüğünü saptamak ve bu birikime uygun bir örgütlenme biçimi seçmek devrimciliğin en gerçekçi yöntemidir.

Devrimci General Torez, **"mazlum milletlerin, birgün zalimleri yok edeceklerini"** kanıtlayacak bir eylemin içindedir Bu eylem aynı zamanda gerçekçi bir devrimci yolun belirlenmesine de yardımcı olacaktır Emperyalizme karşı sol milliyetci devrimlerin yakından izlenmesi, şimdi bütün milliyetçilerin ortak görevleridir.

(Devrim, 20 Ekim 1970)

NAMUS BORCU

Her devrim getirdiği sonuçlarla değerlendirilir Bir devrimi kendi siyasal inançlarımızla değerlendiremeyiz. Devrimi yapanların bu devrime verdikleri anlam da, bir süre sonra değerini yitirir. Çünkü devrim, artık tarihin malı olmuştur. Bundan sonra bu, bilimsel ve tarihsel incelemelerle eleştirilir Devrimin olumlu yanları savunulur, hatalar ve yanlışlar yerli yerine oturtulur

Türkiye'nin yakın tarihini iki devrim etkilemiştir Bunlardan birincisi Kemalist devrimdir. **Bir Türk devrimcisinin, hangi öğretisel dayanaktan güç alırsa alsın, Kemalist devrimin ilerici niteliğini savunması gerekir.**

Kemalist devrim, Türk tarihinin kısa bir dönemini kapsamaktadır. Bu dönemin evrensel ve ulusal özellikleri göz önünde tutulursa, 1970 yılında kendisine devrimci diyen bir aydının Kemalizm'e karşı olması düşünülemez. Bu, olsa olsa günlük devrim kavgasından kaçan korkakların kendi kendilerine buldukları bir sığınaktır. Böylece, toplum içinde en ileri kendileri görünecekler ve fakat devrimci kavganın hiçbir atılımında bulunmayacaklar! Bunlar, **gizlenen bir sağcılık** akımının içindedirler **Atatürk'e karşı Osmanlı hayranlığı, Ulusal Kurtuluş Savaşı'na karşı Çerkez Etem taraftarlığının adı solculuk olamaz. Hiçbir bilimin verisi, hapihsane anılarıyla karıştırılmış bir muhayyilenin tarih olarak sunulmasını gerçek olarak niteleyemez. Kemalist**

devriminin anlamına karşı çıkan bir devrimci, sadece bir bireycidir; toplumcu değildir, tarihçi değildir ve eylemsel anlamda devrimci de değildir. Sağcılığın en sinsi kesimi, kendilerini devrimci olarak tanıtıp Kemalizm'e saldıranlarca temsil edilmektedir. Türk halkının yaşama savaşına inananların yeri, işçilerle, köylülerle, devrimci gençlerle ve Kemalist aydınlarla yürütülen bağımsızlık savaşının cepheleridir. Artık meyhane devrimciliğinin modası geçmiştir

Türk tarihinin ikinci büyük olayı, 27 Mayıs 1960 devrimidir Bu devrim, süngü ucu ile bir Anayasa getirmiş ve türlü engellere rağmen, devrimci akımlar, işçilere ve köylülere doğru gelişmeye başlamıştır Son on yılda, devrimci kişiliklerini geliştirenler, 27 Mayıs Anayasası'nın gölgesinde okuma, araştırma ve tartışma olanağı buldular İhtilalin sonuçları, ihtilalcilerin amaçlarını aştı; toplum yeni bir aşamaya doğru yöneldi.

Demir kapılar, kelepçeler, tabu ve yasaklar yıkıldı. İşte bugün sosyalizmin her çeşidini tartışan bir ortamın içindeyiz. On yıl önce, iki kişi arasında konuşamadığımız ya da aklımızın köşesinden geçmeyen düşünceleri, açık açık tartışıyoruz, daha doğrusu tartışabiliyoruz. Devrimci düşüncemizin sınırı, gün geçtikçe genişliyor 27 Mayıs devrimi, bunca olumsuz koşula rağmen, kendi sahiplerini bulma yolundadır. Biz kötümser değiliz. Her devrim, böylesine güç koşullar içinde yeşermiştir

Gazeteleri okuyoruz. Dergileri izliyoruz. Tartışmaları dinliyoruz. Görünen köy kılavuz istemez. **Gerçek gün gibi açık ve seçik. Devrimci birikim örgütlenemiyor. Hepimiz birer küçük burjuva tutkusuyla toplumculuğu değil, bireyciliği seçiyoruz. İşçiler dağınık. Köylüler ilgisiz, gençler sahipsiz, aydınlar disiplinsiz. Biz, herşeyi ve herkesi eleştiren devrimciler, henüz bir devrimci örgütlenmenin üstesinden gelememişiz. Nasıl olur da, koskoca bir Ulusal Kurtuluş Savaşını küçümseriz? 27 Mayıs devrimi, her birimize siyasal kişiliğimizi kazandırdı. Bu Anayasa gelmeseydi, kaçta kaçımız, bırakınız devrimci kavganın lideri olmayı, devrimin ne demek olduğunu anlayabilirdik?** Kim bize öğretirdi toplumların hangi güçler tarafından yönetildiğini? Hangimiz devrimci öğretileri okur ve bu öğretilerde üç ayda bir değiştirdiğimiz stratejilere sahip olurduk?

Biz sapına kadar Kemalist ve sapına kadar 27 Mayısçıyız. Atatürk'ü ve 27 Mayıs devrimini savunmak, devrimci aydının namus borcudur. Atatürkçü ve 27 Mayısçı olmayan bir devrimciyle alışverişimiz yoktur.

(Devrim, 3 Kasım 1970)

ŞEREF DEFTERİ

Anıtkabir'in bir salonuna konulan altın yaldızlı bir defter devlet büyükleri, siyasal parti sözcüleri, yabancı devlet adamları tarafından imzalanır. Büyük günlerde, iktidardaki ve muhalefetteki politikacılarımız, bu deftere Atatürk'ün izinde olduklarını tekrarlayan cümleler yazarlar. Yönetici beylerimiz her 10 Kasımda Atatürk'ün manevi huzuruna gelerek saygı duruşu yaparlar Bunlar, Damat Feritler, Anzavurlar, Çerkez Ethemler, Saidi Nursiler, Derviş Vahdetilerdir. Atatürk'ü yıktığı ne kadar satılmış din sömürücüsü ve yabancı uşağı varsa, hepsi birer birer dirilip demokrasinin vazgeçilmez kişileri olmuşlardır.

Damat Feritler yaşamaktadır Onlar, yabancı uşaklığının en aşağılık heykelleri olarak Türk siyasal hayatının içindedirler. Anzavurlar yaşamaktadır. Onlar, yabancı paraları ile beslenen irtica kuvvetlerinin kumandanlarıdır. Çerkez Ethemler yaşamaktadır Onlar Türk halkına ihanetin canlı belgeleri olarak, demeç vermekte, radyolarda konuşmakta ve televizyonlarda görünmektedirler Saidi Nursiler, Derviş Vahdetiler yaşamaktadır Onlar, hergün gazete sütunlarında 31 Mart hazırlıkları yapmaktadırlar.

Osmanlı Devleti'ni çökerten ve tarihin bataklıklarına sürükleyen nedenler bugün birer birer canlanmıştır Devlet yine ipoteklidir. Yabancı sermaye yine sömürü ağlarını örmüştür; Türk halkını yabancıların vesayetine sokmak isteyenler yine büyük koltuklardadır; irtica yine iktidar koltuklarına kadar uzanmıştır.

Bütün bu koşullar ortadayken, Atatürk'ün izinde olduğumuzu söyleyecek ve O'nun ilkelerine bağlılıktan söz edeceğiz!

Bütün bu davranışları hangi yüce mahkemenin tutanağında, hangi tarih sayfasında ve utanmazlığın hangi sözlüğünde yer bulunur!?. Türk demokrasisinin tomurcukları, böylesine bir bataklığın içinde yeşermektedir

Atatürk, tam bağımsız Türkiye için mi savaşmıştı?. Bakınız şimdi bağımsızlığımız hangi yabancı şirketin hisse senetlerinde hangi Amerikan subayının apoletlerinde ve hangi devletin başkanının vesayetinde!..

Atatürk laiklik için mi çalışmıştı? Bakınız, laiklik şimdi kimlerin elinde!.. Cami minberinden iktidar sözcülüğü yapan imam, irtica gezilerine çıkmış müftü; din taciri milletvekili, şimdi iktidarınızın oy depoları!

Atatürk halkçılık mı demişti?.. Bakınız Türk halkının alın terini kimler sömürüyor!.. Köy alıp satan ağalar, milyonlar vuran aracılar ve bu aracıların Başkentteki temsilcileri!..

Atatürk milliyetçilik mi demişti?. Bakınız, yabancı uşakları, ortaçağ kalıntısı ümmetçiler hep birlikte milliyetçiliğe sahip çıkıyorlar

Bütün bunları söyleyenler yazanlarse çevrelerinde her türlü baskıyla karşı karşıyalar Subaysanız, memursanız, devrimci öğretmenseniz, öğrenciyseniz, üniversitede profesör, doçent ve asistansanız, çevrenizdeki bütün açık ve kapalı güçler sizlerle savaşmak için kutsal ittifaklar kurmuşlardır Namussuzlar, bütün namuslu aydınlardan, işçiden ve köylüden, aydınlık düşüncelerin hesabını sormaya kalkıyorlar!..

Bugün 10 Kasım... Yine törenler düzenlenecek. Yine şeref defterine "Atatürk izindeyiz" diye yazılacak. Atatürk'ün manevi huzurunda saygı duruşunda bulunanlar bilsinler ki, bu defter, ancak halkımızın davasına inanmış, tam bağımsızlıktan yana devrimcilerin imzaları ile şereflenir. Türkiye'yi, yeniden bir uçuruma sürüklemiş olan politikacıların imzaları Atatürk'ün şeref defterini kirletmektedir...

(Devrim, 10 Kasım 1970)

HALKÇILIK İLKESİ

Her siyasal dönem kendisini doğuran nedenler ve koşullar ile değerlendirilir. Yakın tarihimizin adına **Kemalizm** dediğimiz

dönemi de ancak kendisini etkileyen yurt ve dünya koşulları göz önünde tutularak nitelenebilir. Türkiye Cumhuriyeti, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kurulmuş; ilke ve amaçları bu savaşla saptanmıştır.

Bu savaşın ilk ve belirgin özelliği **antikapitalist** ve **antiemperyalist** oluşuydu. Atatürk birçok söylevlerinde, amacının tam bağımsız Türkiye'yi kurmak olduğunu ve bu amaçla Ankara'da bir meclis toplandığını söylemiştir. Kurtuluş Savaşı'nın amacı, siyasal, ekonomik ve askeri sömürü altındaki yurt topraklarını kurtarmak ve bu topraklar üzerinde yeni ve çağdaş bir devlet kurmaktı. Çöken ve yıkılan Osmanlı İmparatorluğu'ndan sonra kurulacak yeni devlet, aynı topraklar üzerinde ve aynı halk unsuruna dayanacağına göre halkçılığın doğduğu koşullara kısaca değinmek gerekecektir.

Meclisin yapısı

İlk Büyük Millet Meclisi açıldığında, Meclis'te yer alan meslek gruplarının dağılımı şöyleydi: (40) tüccar, (32) çiftçi, (11) gazeteci, (44) memur, (14) müftü, (13) müderris, (10) şeyh, (5) aşiret reisi ve (1) işçi milletvekili.

Doğaldır ki bu meslek dağılımı, aynı zamanda Kurtuluş Savaşı'nı yürüten meclislerin sosyal kökenlerini de göstermektedir. Kurtuluş Savaşı, milliyetçi subaylar, eşraf ve memur üçlüsüne dayalı bir siyasal kadro ile yürütülmüştür. Bu sosyal yapıdaki meclislerin yurtseverlikleri, Kurtuluş Savaşı'nın kan ve ateş sınavından geçmiş, eşrafın büyük çoğunluğu Ulusal Kurtuluş Savaşı'na katılmıştır. Savaş yıllarında, milliyetçi subayların, eşrafın ve memurların ortak amaçları, yurt topraklarını kurtarmak olunca, bütün bu sınıf ve tabakaları birleştirmek ve bir tek ulusal amaca yöneltmek gerekiyordu. Atatürk'ün, Kurtuluş Savaşı'ndaki ilk başarısı, bütün yurtsever güçleri bir meclis çatısı altında toplamaktı. Ancak, savaş başarı ile sonuçlanıp, sosyal devrimlere doğru yönelince, Kurtuluş Savaşı'nı yürüten eşraf, bu kez devrimlere karşı çıktı. Eşrafın, kendi egemenliğini sürdürmek istemesi de doğaldı.

İşçiler ve köylüler

İşçi sınıfı Batı'da, sanayi devrimi ile ortaya çıkmış ve bir sınıf olarak güçlenmiştir. İşçi sınıfı, kendi sınıfsal çıkarı için örgütlenmiş ve bu amaçla kanlı siyasal kavgalara girişmiştir. Batı düşünce tarihi de bu sosyal mücadeleleri izlemiştir. Sanayi devriminin dışında kalmış, üstelik Batı ticari kapitalizminin pazarı olan Osmanlı toplumunda sanayi işçisinin oluşamayacağı da doğaldı. **Proletarya**nın oluşmadığı, güçlenmediği ve örgütlenmediği bir toplumda emekçi sınıfların gelişimi, Batıdan ayrı bir çizgi izleyecekti. Osmanlı toplumunda işçi sınıfı, köyden büyük şehirlere çalışmak için gelen köylüler ve yabancı sermayenin kurduğu fabrikalarda çalışan işçilerden oluşan dağınık ve güçsüz gruplardı. Köylüler, dirlik sahibi denilen, asker-memur karışımı yetkilerle donatılmış feodal beylerin tarlalarında çalışan **reaya**lardı. **Mültezim**lerin halkı ezen ve sömüren vergi düzenleri altında yaşayan toprak emekçileri de dağınık ve örgütsüzdürler Merkezi otorite ve teokratik yönetimin yarattığı dinsel dokunulmazlık, devlete yüce bir kişilik vermiş; halk, kendi üretim gücüne yabancılaşan kaderci bir eğitimle yetiştirilmişti. İstanbul'un yaşadığı Lale devirleri, Tanzimatlar, Meşrutiyetler, Anadolu halkını ve Türk köylüsünü etkilememiş yüzeysel devrelerdi. Kurtuluş Savaşı başladığında, vergi adaletsizliklerinden, Balkan ve Dünya savaşlarından bezmiş ve yılmış bir köylü sınıfı, kendi kader çizgisi dışındaki olayları çaresiz beklemekteydi. Tanzimatların, Meşrutiyetlerin içi boş kavramları, İttihatçı-İhtilafçı çekişmeleri ve kanlı olayların, köy yaşantısına hiçbir etkisi yoktu. Kurtuluş Savaşı sonrasında işçi ve köylüler, güçsüz, örgütsüz ve dağınıktılar. Yüzyıllarca sömürülmüş, kendisinden barışta vergi vermesi, savaşta ise şehit olması istenmiş sınıfların, kendi yarınları için savaşa girmeleri de beklenemezdi. Kurtuluş Savaşı tamamlandığında, böylesine yılgın ve perişan bir halk, milyonlarca borç, genç Türkiye'yi bekliyordu. **"Hasta Adam"** böyle bir miras bırakmıştı.

Düşünce ortamı

Kurtuluş Savaşı'nı yürüten milliyetçi subayların etkilendikleri düşünce ortamı, İkinci Meşrutiyet'le ortaya çıkmıştı. **Garpçılık**, **İslamcılık**, **Türkçülük**, **Meslekçilik** ve **Sosyalizm** akımları İs-

tanbul'un aydın çevrelerinde tartışılmaktaydı. Bu akımlar, düşünce akımlarından çok edebiyat akımlarına benzemekteydi. Toplum yapısının gözlemine dayalı ulusal çözüm yolları aranmış ve tartışılmış değildi. Osmanlı aydınlarının kafaları, Batı kültür egemenliğini yansıtan köksüz ve yabancı kültürle doluydu. Edebiyattaki, şiirdeki batı taklitçiliği, düşünce akımlarını da etkiliyordu. Milliyetçi subaylar, Osmanlılığa karşı gerçekçi çözüm yolları ile yetişecek yerde, coşkun şiirler, anlamsız kavramlarla yaşatılmak istenen bir kültür dünyası ile kuşatılmışlardı.

Sınıfların güçlenip örgütlenmediği toplumlarda, sosyalizm akımlarının, dar çevrelere özgü bir salon kültürü olduğu da bir gerçektir Meşrutiyetin getirdiği, siyasal suikastlar ve çekişmelerle dolu düşünce ortamı böylesine yüzeysel ve kısırdı. Halkın öz sorunlarıyla ilgili hiçbir tartışma ve teori, milliyetçi subayların yararlanmalarına açık değildi. Kurtuluş Savaşı'nın önderleri, yasaklarla ve yanlışlarla kuşatılmış bir düşünce ortamında yetişmişlerdi.

Köylü efendimizdir

Atatürk, bir Sovyet diplomatı ile yaptığı görüşmede işçi ve köylü sınıfları konusunda şunları söylemektedir: ***"Türkiye'de işçi sınıfı yok, çünkü gelişmiş bir sanayi yok. Bizim burjuvazimizi ise, henüz burjuva sınıfı haline getirmek gerekiyor. Ticaretimiz çok cılız. Çünkü sermayemiz yok, yabancılar bizi eziyor... Sizin Rusya'da mücadeleci bir işçi sınıfı var. Ona dayanmak mümkündür ve ona dayanmalıdır. Bizde işçi sınıfı yoktur ve köylüye göre ağırlığı azdır. Sizde endüstri gelişmiştir, bizde yok gibidir..."***

Atatürk'ün bu sözleri onun gerçekçiliğini yansıtmaktadır. Örgütlenmiş ve bilinçli bir işçi sınıfı siyasal mücadeleye girmedikçe, sosyalist bir düzen kurmaya imkan yoktur Atatürk bu gerçeği görerek köylüye ağırlık verilmesini ileri sürmektedir Köylüye ağırlık vermek ise, yine, köyden gelen bilinçli toprak dağılımı istemleri ile gerçekleşebilir Köylüden bu yolda bir istek ve mücadele arzusu da gelmiyordu. Üstelik Kurtuluş Savaşı böyle bir toprak dağılımına karşı olan eşraf ile kazanılmıştı.

Atatürk'ün halkçılık anlayışını kanıtlayan ilk girişimi, 1925'te **Aşar Vergisi**nin kaldırılmasıydı. Henüz 1921 yıllarında Ereğli'de çalışan işçilerin sosyal güvenliklerini sağlayan bir yasa kabul edilmiştir. 1936 yılında ise, İş Kanunu yürürlüğe kondu. Mültezimlerin, tütün reisliğinin kaldırılması, ormanların devletleştirilmesi, köylerin birleştirilmesi yolunda çalışmalar yapılması, zirai kombinaların kurulması, toprak reformu ve Köy Enstitüleri birbirlerini tamamlayan halkçılık hareketlerinin halkalarıdır. Bu arada Ziraat Bankası'nın güçlendirilerek, üreticiye kredi sağlama hizmetlerinin devletçi bir düzene bağlanması da bu halkçılık anlayışının uygulamasıdır.

Bu devrimci hareketlerin hiçbiri, tabandan gelen isteklerle yapılmış ve başarılmış değildir! Atatürk, her türlü olumsuz koşula ve özellikle Kurtuluş Savaşı'nı birlikte yürüttüğü tutucu memur ve eşrafa rağmen köylünün hayat koşullarını değiştirmek için çabalıyordu. Bütün bu hizmetlerin yerine getirilmesinde devletin sınırlı olanaklarını da göz önünde bulundurmak gerekir. Devletin gelirlerinin büyük kısmı **Düyun-u Umumiye** borçlarına ayrılıyor, köylüye yol, ışık, okul, hastane götürecek olan mali olanaklar Osmanlı borçlarını ödemeye harcanıyordu. Hiçbir devrim, birkaç yılda halk kitlelerinin yaşayış koşullarını değiştiremez. Atatürk'ün halkçılık anlayışı **köylünün efendiliğ**ini amaçlayan bir devrimin ana hedeflerini göstermektedir

Atatürk'ten bize

Atatürk'ün halkçılık anlayışını, Türkiye'nin içinde bulunduğu sosyal ve siyasal koşullar ile karşılaştırmak gerekir. Bugün ilk bakışta görülen, gerçek işçi ve köylü sınıflarının bilinçlenip, kendi sınıfsal çıkarları için savaşa girmiş olmalarıdır Kemalizm'in amaçları, bu gerçeğe göre yeniden değerlendirilmelidir Artık devrimci uyanış, gerçekçi bir devrim yolu izlenmesine elverişli koşulları beraberinde getirmiştir İşçi-köylü ve asker-sivil aydın kenetlenmesine dayalı bir devrimci birleşim Kemalizm'in sosyal amaçlarını gerçekleştirir. Bu yapılmadıkça, yirminci yüzyılda daha nice yıllar kaybederiz. 1920 yılında Atatürk'ün devrimci Bakanlarından Mahmut Esat Bozkurt, şunları söylüyordu: **"Efendiler, memleket demek, o memleketin iktisadiyatı de-**

mektir. Hiçbir zaman o memleketin yalan yanlış politikacısı demek değildir. Fakat o memleketi, sapanıyla, elindeki o mübarek çekiciyle çalışan demircisi, çiftçisi temsil eder. Zavallı halk, Kanun-u Esasilere rağmen esirdir, yine inlemektedir, yine aç sefildir..."

Elli yıl önce söylenmiş bu sözlere, bugün de katılmanın acısı devrimci aydınların; utancı ve sorumluluğu ise, Atatürk'ten sonra Türkiye'yi yönetenlerindir...

(Cumhuriyet, 15 Kasım 1970)

ÖZGÜRLÜK BAYRAMI

Bayramlarda küskünlükler unutulur. Dinsel bayramlarda küskünler barışır, küçükler büyüklerin ellerini öperler. Ulusal bayramlarda da, siyasal ayırımlar unutulur, bütün yurttaşlar ulusal amaçlarda birleşirler. Hepimiz bilmekteyiz ki, 27 Mayıs, Anayasa ve Özgürlük bayramıdır. Bu bayramda da, geçmiş anılar; 27 Mayıs İhtilali anlatılır. Şiirler okunur, bandolar çalar, gece fener alayları düzenlenir. Devlet yetkilileri kendi aralarında bayramlarını kutlayan telgraflar çekerler. Bu bayramı öylesine içten kutlarız ki, 27 Mayıs İhtilali'nde ordunun tutukladığı siyasetçiler bile, Genelkurmay Başkanlarına telgraflar çekmekten kendilerini alamazlar

Bunları gördükçe diyorum ki, önümüzdeki 27 Mayıs Bayramı daha coşkun törenlerle kutlansa. 19 Mayıs Stadı'na hep birlikte toplansak, stadın ortasına devlet büyükleri otursa, arkalarında da genel müdürler, savcılar, emniyet müdürleri, özel teşebbüs erbabı yer alsalar. Stadın bir bölümünde devrimciler otursa, "tarafsız aydınlar" da kale arkalarına geçseler. Hepimiz 27 Mayısçı, demokrasi ve açık rejim taraftarı değil miyiz?. Öyleyse açık açık konuşsak. Bu toplantıyı, yerli ve yabancı basın izlese, radyolar, televizyonlar canlı yayın yapsalar. Önce Başbakan Demirel'e sorsak:

- Sayın Başbakan, Bağımsızlık ne demek, Atatürkçülük ne demek ve acaba sizce 27 Mayıs İhtilali'nin sebepleri nelerdir?..

Gazeteciler harıl harıl not tutsalar, flaşlar yanıp yanıp sönse, televizyon bir Demirel'i bir de soru soranı gösterse. Demirel anlatsa: Türkiye'nin bağımsız olduğunu, kimsenin bunun aksini ispatlamaya gücü yetmeyeceğini söylese. Bir emekli Kurmay Albay kalksa, Türkiye'deki Amerikan üslerini anlatsa. Bir tabii senatör ikili anlaşmaları açıklasa. Bir petrol mühendisi, petrol ve maden sömürüsünden söz etse. Bir iktisatçı, yabancı sermaye sorununu ele alsa. Arka arkaya sorular sorulsa. Neden dense. Nasıl dense. Gazeteciler harıl harıl not tutsa, flaşlar yanıp yanıp sönse. Televizyon, bir soru soranı bir de Demirel'i gösterse...

Bu tür sorular bittikten sonra bir devrimci genç kalksa, başbakana, içişleri bakanına, savcılara ve emniyet müdürlerine sorsa

Taylan Özgür'ün, Vedat Demircioğlu'nun, Mehmet Ali Aytaç'ın katilleri neden bulunmadı? Bu katiller kimlerdir ve bunları gizleyenler hangi siyasi makamlarda oturmaktadırlar?..

Savcılar, emniyet müdürleri bir bir kalkıp soruları cevaplandırsalar; emniyet müdürleri siyasetçileri suçlasalar. Biz emir kuluyduk. Onlar emrettiler, biz de bu emirleri yerine getirmiştik, deseler Polis şefleri gençlerin aralarına soktukları ajanların adlarını açıklasalar. Gazeteciler harıl harıl not tutsalar, flaşlar yanıp yanıp sönse, televizyon bir soru soranı bir de cevap vereni gösterse...

Yabancı sermaye sorunu enine boyuna tartışılsa. Krediler bir bir açıklansa. Haksız kredi alan, kardeşler, oğullar ve damatlar eleştirilse. Bu kredileri veren banka müdürleri dinlense. Suiistimallere karışan genel müdürler konuşsa. Gizli anlaşmalar, pazarlıklar söz konusu edilse. Kim ne biliyorsa, açıklasa, konuşsa, suçlasa. Siyasal iktidara yakın büyük bürokratlar, banka idare meclisi üyeleri sorulan soruları cevaplandırsalar Gazeteciler harıl harıl not tutsa, flaşlar yanıp yanıp sönse, televizyonlar bir soru soranı bir de cevap vereni gösterse.

Bayram bayram olmalı. Şiirler okunmalı, bandolar çalınmalı, söylevler verilmeli, gece fener alayları düzenlenmeli. Gönül ister ki, bir dahaki 27 Mayıs böyle olmalı...

(Devrim, 17 Kasım 1970, Sayı 57)

ÇAĞRI

1968 yılında Avrupa başkentleri gençlik eylemlerine sahne oldu. Paris'te, Berlin'de, Londra'da, Roma'da gençlerle polisler çatıştı. Paris, birkaç gün içinde bir iç savaşı andıran kavgalara tanık oldu. İşçiler yer yer bu eylemlere katıldılar. Günlerce, haftalarca, radyolarda, televizyonlarda ve basında gençlik sorunları tartışıldı.

Ben o günlerde Londra'daydım. Bütün bu olayları ve tartışmaları izledim. Londra'daki gençlik eylemlerini bir Pakistanlı yönetiyordu. Adı Tarık Ali'ydi. Cambridge'de hukuk öğrenimi yapmış, öğrenimini bitirdikten sonra gazeteciliğe başlamıştı. İngiliz gençliği, müstemlekelerinden gelen bir öğrencinin liderliğinde eyleme giriyordu. Tarık Ali'yle konuşmak ve görüşlerini öğrenmek istedim. Önce, hayatı hakkında bilgi topladım; yazdıklarını okudum. Bütün bilgileri topladıktan sonra kendisiyle görüşmeye gittim. Tarık Ali'nin **karargahı** Londra'nın ünlü Picadilly semtinde, bir İsveç gece klübünün üzerindeydi. Binada bir Kuzey Vietnam bayrağı asılıydı. Binanın içinde parkalı, çizmeli, bereli, İngiliz, Fransız, Alman gençleri vardı. Tarık Ali'yle kimseyi kolay kolay görüştürmüyorlardı. Beni de uzun uzun sorguya çektiler. Sonunda **izin** çıktı ve beni Tarık Ali'nin yanına aldılar.

Tarık Ali'yle uzun uzun görüştük. Ben, azgelişmiş ülkelerin sorunlarının, Batı ülkelerindekinden ayrı olduğunu savundum. Tarık Ali *"Hayır"* dedi, *"Yanılıyorsunuz. Biz kapitalizmi kalbinin attığı yerden vuracağız."* İşçilerle ilgileri yoktu. Sadece, Londra, Paris ve Berlin'den söz ediyordu. Yani oralardaki öğrencilerden. Dedim ki, *"Sizin halkınız Pakistan'da sömürülüyor, neden Pakistan'a gitmiyorsunuz."* *"Gitmeyeceğim"* dedi. Ben, savaşın, kendi halkının yaşam düzeyini değiştirmek olduğunu ileri sürüyordum. O sadece, Sosyalist terminolojinin bütün kavramları ile kendisini savunuyordu. Ona göre, azgelişmiş ülkeler pek de önemli değildi. Tabii onlar da sömürülüyordu amma savaş alanı Paris'ti, Londra'ydı ve Berlin'di. Kapitalizmi can evinden vurmak gerekirdi. Tarık Ali'den bir sürü kavram ve slogan dinledim. Hiçbirisini Pakistan halkının öz sorunlarıyla ilgili bulamadım. Tarık Ali, kendi yarattığı bir kavramlar ve terminoloji dün-

yasında yaşıyordu. Sosyalist terminolojinin bütün kavramları, Tarık Ali'yi, temel soruna yabancılaştırmıştı. İçinde bulunduğu dünya, sanki bir sanat dünyasıydı. Kavramlar, sloganlar, suçlamalar ve savunmalar...

Türkiye'de de böylesine bir eğilime tanık olmaktayız. Devrimcilik, Türk halkının yaşayış düzeyini değiştirmek demektir Bizim kavgamız bunun içindir. Devrimci teoriler bu amaçla okunur. Kitaplar, makaleler bunun için yazılır. Devrimci kavgaya bunun için girilir Bu amaç dışındaki her eylem, bir küçük burjuva davranışıdır; söylenen her söz bir aydın bilgiçliğidir. Temel sorun, halkın bu kavgaya girmesidir Toplumun her kesimi ile ilgi kurmak, işçilerin, köylülerin devrimci bilinçleriyle, toplumun öteki katlarındaki devrimci örgütlenmeyi bir arada götürmek gerekir Bu bilinçlenme ve örgütlenmeyi bir yana itip, sadece belli kavramlarla yetinen bir akım, kendi kendisine ne ad takarsa taksın, devrimci uyanışı örgütleyen devrimci gerçekçiliğin dışında kalır. Halkın bilinçlenip devrimci kavgaya girmesi devrimciliğin temel yasasıdır. Sınıf diyoruz. Halk diyoruz. Sınıfsal diyoruz. Peki. Kendi aramızda, henüz bir kavram birliği bile kuramamış olursak, halk bizi neden kendi savaşının kavgacıları olarak görsün?.. Neden, işte bunlar bizi savunuyor desin?..

Devrimciler, işçilere, köylülere tam anlamı ile bilinç ve güven verecek bir tutumun içinde olmalıdırlar

Biz kimseye hain demiyoruz. Kimsenin halk sevgisinden şüphe etmiyoruz. Biliyoruz ki devrimciler arasındaki bölünmelerin de genel ve özel nedenleri vardır. İstiyoruz ki, kendi çevremizde yarattığımız kavramlar içinde, temel sorunlara yabancılaşan bir tutumun içinde, gerçekçi devrimci tutuma zarar vermeyelim. Atacağımız her adım, yazacağımız her kelime, söyleyeceğimiz her söz, devrimci kavganın sorumluluğu ile değerlendiriliyor. Kişisel çekişmelerimize ideolojik kılıflar geçirip, devrimci eylemi dilim dilim böldüğümüzün acaba ne zaman farkına varacağız?...

Açıkçası ve kısacası biz bir teoride birleşelim demiyoruz. Ancak, atacağımız devrimci adımların neler olduğunu bilerek bütün devrimcileri bir eylem birliğine çağırıyoruz. Egemen sınıflar, devrimciler arasındaki iç çatışmaları gönül rahatlığıyla iz-

lemektedirler. Gerçekçilik yolundan sapıp, kavramlar ve terminolojiler dünyasında yaşayanlar artık uyanmalıdırlar. Merihte devrimcilik yapmıyoruz. Yarın ne olacak, kimlerle savaşacağız, kime karşıyız, bunu bilmek zorundayız. Tarık Aliler'e değil, kendi halkına inanmış devrimcilere ihtiyacımız var. Özentilere, kavramlara değil, halkımıza ve devrimciliğimize güveniyoruz.

(Devrim, 24 Kasım 1970)

ER MEYDANI

Türkiye ilginç günler yaşıyor. Toplum her kesimi ile bir çöküntü içindedir. Cici demokrasinin faturaları artık iflas masasına konmuştur Egemen sınıfların bütün kirleri ve suçları sergilenmektedir. Devlet örgütü, korku, kararsızlık ve şüphelerle kuşatılmıştır. Herkeste bir bıkkınlık görünmektedir.

Yöneticiler, Türkiye'yi yönetemez duruma düşmüşler; işçiler, memurlar, öğrenciler, bakkallar, manavlar, şoförler, bu düzene karşı direnmeye geçmişlerdir. Daha birkaç yıl önce, öğrenci eylemlerine karşı olan memurlar, şoförler ve esnaf, kendi çıkarları söz konusu olunca eylemlere girişmişlerdir. Halkta bir uyanış, bir kıpırdanış vardır.

Bu uyanışı, siyasal bilinçle örgütlemek devrimcilere düşen görevdir. Öğrenci eylemleri, elektrik dalgaları gibi, toplumun öteki kesimlerini etkilemiştir. Bir ülkede siyasal iktidarların, yurdu yönetemez duruma düşmeleri, **iktidar boşluğu** yaratır Bu boşluk ise, ancak halkın desteğinde bir devrimci yönetimle doldurulabilir. Türkiye böylesine koşullara doğru ilerlemektedir.

Artık bu gerçekleri görmek gerekir Bütün devrimciler, bir devrimci halk yönetimi kurmak için örgütlenmelidirler. Bugün, 1970 yılının Kasım ayında ne yapacağını kestirememiş bir devrimcinin söyleyeceği her söz bir aldatmacadır Biz kimiz? Kiminle işbirliği yaparız; düşmanımız, dostumuz kim; yarın ne yapacağız; hangi tehlikelerle karşı karşıyayız, sorularına kendi kendine cevap verememiş olanların, en keskin sözlerle dev

rımcilik yapmalarının da bir anlamı yoktur Devrimcilik bilinç ister, devrimcilik karar ister, devrimcilik yürek ister.

İşte er meydanı! Kapalı kapılar ardında devrimcilik yapanlara, meyhane masalarında düzen değiştirenlere, özerklik paravanaları ardında bilgiçlik taslayanlara devrimci demiyoruz, solcu demiyoruz; sosyalist demiyoruz. Bunlar, bu düzenin ayakta kalmasına yarayan yeni bir tutuculuk türü yaratmışlardır.

Türkiye'nin hangi noktaya sürüklendiği çok iyi biliniyor. En keskin hedef gösterip, olduğu yerde kalmak; ileri adım atanları kınamak, yeni teoriler keşfetmek, devrimci eylemleri yokuşa sürmek değil de nedir acaba?.. Devrimci örgütlenmeyi bir yana bırakıp, soyut kavramlarla, halk dalkavukluğu yapmanın popülizmden de yüzeysel ve geri bir sağcılık olduğuna inanıyoruz. Doktrin bulutlarını, hayal alemlerinde süsleyerek düzen değiştirmiş bir devrimciye tarih şimdiye dek rastlamamıştır. Devrimci, gerçekçidir. Bugün ne yapılacağını, yarın ne yapılacağını bilir Yüreklidir; örgütçüdür; bilinçlidir

Bir düzen bütün kurumlarıyla bir bütündür. Ya bu düzen tümüyle değiştirilir, ya da bu düzenden yana olunur. Hem düzene karşı çıkmak, daha doğrusu çıkar görünmek, hem de, bu düzenin kurumlarına katolik bağnazlığı ile sımsıkı bağlanmak, açıkça sağcılık demektir, tutuculuk demektir, gericilik demektir

İnanmayın güzel sözlere, inanmayın bilimsel sözlerle süslenmiş anlamsız gözleme, inanmayın cıcı demokrasinin kuşkonmaz nezaketindeki ilericilerine! İşte kavga, işte meydan. Bu düzenden yana olanlar; evlerinize, kürsülerinize. Babıâli patronlarının sütunlarına, meyhanelere!

Devrimciler, örgütlenelim, kenetlenelim. Bu kavga bizim.

(Devrim, 1 Aralık 1970)

"CERCLE D'ORIENT"DAN ANADOLU KULÜBÜ'NE...

Cercle d'Orient, Osmanlı İmparatorluğu'nun son günlerinde siyasetçilerin toplandığı bir kulübün adıdır Sırmalı Osmanlı Paşaları, devrin önde gelen siyasetçileri, yazarlar bu ku-

lüpte bir araya gelerek siyasi ve edebî sohbetlere katılırlardı. Vahdettin devrinin satılık paşaları, Meşrutiyet'in yozlaşmış siyasetçileri, İttihatçılar, İtilafçılar, burada kahvelerini yudumlarlarken, İmparatorluğun sadece kendilerince temsil edildiğini sanırlardı. Batı emperyalizmi, dış borçlar, Düyun-u Umumiye umurlarında bile değildi. Hergün, İttihatçı-İtilafçı çekişmeleri, kişisel tartışmalar, en ateşli şekillerde sürüp giderdi. Bu tartışmalardan sonra da, ***"yârin dudağından getirilen bir katre karanfil"***den ya da gönüllerini saran ***"bir âfet-i çâr pâreli"***den söz eden şiirler okunur, şarkılar söylenirdi. Salonun bir köşesinde, ya da zevkle döşenmiş bir masanın başında yabancı elçilerle devrin siyasetçileri başbaşa konuşurlardı. Anadolu ihtilali bu salonda eleştirilir, Düyun-u Umumiye katipleri, mandacılar, Mustafa Kemalcilere burada karşı çıkarlardı.

Bugün de siyasetçilerimiz ve devlet büyüklerimiz bir kulüpte toplanır, yemek yer, içki içer ve kumar oynarlar. Taşradan gelip, başkent siyasi kulislerine karışanlar, Ankara'ya geldikten bir süre sonra bu kulüpte **arz-ı endam** eyleyip, memleketin ünlü kişileri arasına katılırlar. Lacivert elbiseli iktidar siyasetçileri yüksek sesle geçerler. Genel müdürler, müsteşarlar, iş adamları, besleme basının yılışık kalemleri, soygun düzeninin baykuş avukatları bu tür kulüplerin baş müşterileridir. Buralarda **millî koalisyonlar** hiç yıkılmamacasına kurulmuştur İktidar-muhalefet, ortanın sağı-ortanın solu, bu kulüpte kardeş gibi yaşarlar. Masalardan masalara siyasî nükteler dolaşır. Kişisel çekişmelerin, sen-ben kavgasının gerçek kulisleri burasıdır. Fakat bütün bunlar, kendi aralarındaki iç dayanışmayı önlemez.

Kapı açılır Feyzioğlu gelir; yanında bir kaç politika demirbaşı, gülümseyerek içeri girerler. Masalardan selamlar dağıtılır. Bakanlar yanlarında beş altı milletvekili ile oturur, kabine içi çekişmeleri konuşurlar Saat dokuza doğru zaman zaman İsmet Paşa gelir briç oynar. Paşa arada siyasi hasımlarına takılır. Paşa'nın söylediği sözler o günün konusu olur. Yemek masasından şöyle bir salona bakan siyasetçi, Türk halkının temsilcilerini kendileriymiş sanır. Öyle ya, işte muhalefet, işte ünlü adamlar. Kim var bunlardan başka Türkiye'yi yönetecek?!.. Onlar değil mi memleketin s 'nipleri?!..

Bu kulübün adı da Anadolu Kulübü'dür **Cercle d'Orient** İstanbul'dan Ankara'ya taşınmıştır. Devir değişmiştir Devlet değişmiştir. Amma devletin temsilcileri, çok partili hayatın nimetleri ile Cercle d'Orient'dan kalkıp, Anadolu Kulübü'ne gelmişlerdir. Devletin siyasal yapısını, siyasal partilerin kökenlerini, Anayasa düzeninin geleceğini anlamak için büyük teorilere gerek yoktur. Bir akşam üzeri Anadolu Kulübü'ne uğrayın. Orada bu devlete sahip çıkanları masalarının başında göreceksiniz. Çok partili faşizmin değişmez siyasetçileri bu kulüpte, mumyalar müzesinin heykelleri gibi dizilmişlerdir. Bunlar kendilerinin dışındaki hiçbir siyasal güce inanmazlar Yurt sorunları bunlarla başlar ve bunlarla biter. Bu kulüp, kapısında nöbetçiler bekleyen saraylar gibi, halkın ıstıraplarına kulak tıkayan bir ortaçağ şatosudur. Memleket buradan yönetilir

Yakup Kadri, ünlü **Sodom ve Gomore** romanında Mütareke İstanbul'unu anlatırken ***"Batı emperyalizmi lağımını İstanbul'a akıtmıştı"*** diyordu. Bir siyasal çöküntü Osmanlı İmparatorluğu'nu silip süpürmüştü. Türkiye, tıpkı Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlarındaki gibi, bir çöküntünün toz bulutu içindedir. Tek kurtuluş yolu, mümkün olan devrimci adımın biran önce atılmasına bağlıdır Kurtuluş Savaşı **Cercle d'Orient'a** adım atmamış boz kalpaklı **Kuvayi Milliyeci**lerce kazanıldı.

Devrimciler! Yarın tarih bu günleri yazacak. Atılacak ilk devrimci adım için eylem birliğinde toplanalım. Aramızdaki çatışmaları unutalım. Halk yol istiyor, okul istiyor, hastahane istiyor. Sömürücülere, Anadolu Kulüpçülerine, Yahya Hancılara karşı bir eylemde örgütlenelim.

(Devrim, 8 aralık 1970, sayı 60)

İFTAR SOFRASI

Bir musevi dostum anlattı. Hilton'da iş adamlarının verdiği bir **iftar yemeğ**ine birkaç tane de gayrimüslüm iş adamı katılmış. İftar topu patlamadan önce Kuran-ı kerim okunmuş ve dualar edilmiş. Yemekten sonra da hep birlikte memleketin bütünlüğünü tehdit eden aşırı akımlardan söz edilmiş. İftar ye-

meği dini ve siyasi sohbetle son bulmuş. Böylece **on bir ayın sultanı**nda iş adamları dini görevlerini yerine getirmişler.

Bu olay sadece bir basit rastlantı mıdır? Hayır. Dikkat ediyoruz; son zamanlarda iş ve sermaye çevreleri din silahına sık sık sarılıyorlar. İftar yemekleri, cemiyet yardım kampanyaları, bağışlar birbirini izliyor. Bakınız, Güven Partisi'nin profesör eskisi genel başkanı da, Kayseri'deki arsalarından birini cami yapılmak üzere bağışlamış. *"Allah'ın yüce adını siyasetin cüce amaçları için kullanmayın"* diyen Feyzioğlu bu!.. Haklı değil mi?.. Din adına, manevi değerler adına verilen bir savaşın gerekleri bunlar. Halkın bilinçlenmesini önlemek için her şey mübah. Yeter ki cici demokrasi, bütün sömürülerle ayakta dursun. Cici demokrasi tehlikeye girerse, Yahya Han pazarlıkları yapılsın. Önemli olan, bu politika demirbaşlarının bir süre daha bu sömürü düzenin avukatlığına devam etmeleri...

Devrim, bugünkü egemen sınıflar düzeni yerine, üretimde ve yönetimde halkın söz sahibi olduğu bir düzeni kurmak demektir. Bir devrim, üretim ilişkilerini değiştirmek için yapılır Hilton'da iftar sofrasında toplanan İslam, Musevi, Ermeni, bütün iş adamları, bugünkü üretim ilişkilerinin yarattığı sınıflardır Bir Müslüman iş adamı, Musevi'yi, Ermeni'yi, imam hatip okulu öğrencileri ile bir araya getirmekte hiç sakınca görmemektedir. Çünkü önemli olan sadece, müslim ve gayrımüslim iş adamları arasındaki sınıfsal dayanışmadır. Basında "peygamber tefrikaları" yayınlayan gazetelerin gerçek patronları arasında Musevi ve Ermeni iş adamları vardır.

Bütün bunlar yadırganmamalıdır Çünkü kapitalizmin dini yoktur. Devrim, bu kökü dışarıda sınıfsal ilişkiler yerine, kökü Türkiye'de olan bir yönetimin temellerini atan eylemin adıdır Bu yönetimde işçi, köylü egemendir.

Devrim yolu bu kadar açık ve seçiktir Fakat, bazılarımıza göre **doğrucu, İslamcı halk cephesi** vardır ve bu cephe örgütlenmelidir. Peki amma nasıl?.. Kiminle, hangi ulusal ve sınıfsal yöntemlerle?.. Doğucu ve İslamcı kavramlarla mı, devrimcilik yapacağız?.. İşte **doğucu ve İslamcı** cepheyi, Abdülhamit'in gayrımeşru varisi Erbakan örgütlüyor. Bu doğucu ve İslamcı halk cephesini, hangi egemen güçler örgütleyebilir?.. Ve şimdiye kadar, hangi güçler bu cepheyi örgütlemişlerdir?.. Sanılı-

yor ki, içine halkın katıldığı her hareket, devrimci ve toplumsal nitelik taşır Tarih boyunca sömürücüler, halkı, devrimcilerden çok daha başarılı biçimlerde örgütlenmişlerdir. İşte devrimciler olarak meydandayız. Neden işçi ve köylüleri egemen sınıfların pençesinden kurtaramıyoruz?...

Bir de, devrimci eylem için **"sağ sosyolojik güçler" "sol sosyolojik güçler"**in duygusal ve aritmetik hesaplarını yapanlar var Devrimci eylem, Rüzgarlı Sokak'tan estirilen meltemlerle kısırlaşıp kaldı. Sol sosyolojik güçleri oluşturan koşullarla bunları etkileyen siyasal ortamı karşılaştırmadan varılan sonuçlar, sadece devrimci eylemi yozlaştırır. Sınıfsal çözüm getiriyoruz diye, sınıfları adıyla bile söylemekten korkan fanteziler geliştirmek, şimdi, bu eşraf partisinin tek yöntemi oldu. Sınıf çatışmalarının karmaşık ilişkileri yerine, kestirme bir **sağ ve sol sosyolojik güçler** kavramı ile yetinerek, yeni bir sağcılık türü yaratılmaktadır Ecevit'in ortanın solculuğu, alt yapı devrimciliği, demokratik halk iktidarı, döne dolaşa böyle bir çıkmaza sürüklendi.

Biz devrimciler, bu düzenin milli olduğu kanısında değiliz. Biz devrimciler bu düzenin demokratik olduğu kanısında değiliz. Biz devrimciler bu düzenin Türk halkının düzeni olduğu kanısında değiliz. Uydurma teorilerle ne halk dalkavukluğu ne de devrim düzenbazlığı yapanlardan değiliz. Egemen güçler ne için ve nerede örgütlenir ve bu örgütlerin adları nelerdir, bunları araştırırız. Bu düzenin bir gecelik yaşantısı, İstanbul'da, Hilton Otelinin sofrasında yansımıştır. Biz bu gayrimilli ve antidemokratik düzeni değiştirmek istiyoruz. Bu kavgada var mısınız?..

(Devrim, 15 Aralık 1970)

YAHYA HAN'IN ŞERBETÇİSİ

Feyzioğlu Bahçelievler'deki iki katlı evinin üst katında kendisine gönderilen "gizli" raporları inceliyordu. İçlerinde tam kendisinin istediği gibi kullanacakları vardı. Gözlüğünün camlarını silerken keyifli keyifli gülümsedi. İşler istediği gibi gelişiyor-

du. Önümüzdeki günler çok önemliydi. Eline geçen her fırsatı değerlendirmeliydi. Gözlüğünü takarak önündeki dosyaya eğildi. Bu arada telefon uzun uzun çalmaya başladı. Feyzioğlu, aşağı kattaki telefona doğru koştu. Telefon, salonun ortasındaydı ve telefonun bulunduğu yere süslü bir ayna yerleştirilmişti. Feyzioğlu bir yandan telefonla görüşüyor öte yandan da aynada kendisini seyrediyordu. Yüzü birden bire ciddileşti. "Estağfurullah, nasıl tensip buyururlarsa" "rica ederim, emredersiniz", "Evet, Evet" gibi kesik cevaplar veriyordu. Yüzündeki ciddiyet dağıldı, bir süre sonra yeniden gülümseyerek konuşuyordu: "Tabii ki bir takım zorluklar var" Telefondaki ses, beyanlarına ve konuşmalarına dikkat etmesini istiyor, Feyzioğlu da bu uyarıyı olumlu karşılar gözüküyordu: "Efendim, her yerde adamları var Bazı konuları biliyorlar." Bir kaç dakika karşıdaki sesi dinledi sonra, "Dikkat ederim. Evet, şimdilik istediğiniz gibi davranırız." Feyzioğlu, "En kısa zamanda görüşelim" diyerek telefonu kapattı. Bir süre kendi kendine düşündü. Sonra başını kaldırarak aynaya baktı. Evet neyi eksikti!?.. Hafifçe gülümseyerek "Başbakan Turhan Feyzioğlu" diye mırıldandı.

Televizyonun tam karşısındaki geniş koltuğa oturarak arkasına yaslandı. Haklı değil miydi? Kim başbakanlığa kendisinden daha layıktı?!.. Gelmiş geçmiş bütün politikacıları düşündü. Menderes, İnönü, Demirel... Hangisinden ne eksiği vardı. Sonra, Ecevit'i, Erim'i, Satır'ı düşündü. Kendisi varken, partiyi Ecevit'e teslim etmişlerdi. Nankör parti! Bundan sonra kim başbakan olurdu?.. Bozbeyli mi? Yok, kendisi Bozbeyli'den daha üstündü. Çağlayangil mi?.. Olamaz. Kendisi profesördü. İç politikada tecrübesi vardı. Bölükbaşı'ya, Türkeş'e önem vermiyordu. Bunca yıl çalış çabala profesör ol, ondan sonra da Güven Partisi gibi bir partinin Genel Başkanlığı ile yetin! Olacak iş miydi? Daha büyük makamlara layıktı. Siyasî hayatında büyük hatalar da yapmamış değildi. Eğer, politikaya 27 Mayıs'tan sonra atılsaydı, şimdi Adalet Partisi Genel Başkanı ve Başbakandı.

Bir zamanlar ilericilik yapmıştı. Hele ihtilalden sonra gelişen düşünce akımlarına sahip çıkarak, gençliğin ve ordunun gözüne girecekti. Bu arada sosyalistlerle konuşur, Halk Partisi'ne Sosyalist Kültür Derneği'ni kuran eski plancıları alabilmek için ikna edici konuşmalar yapardı. MDO adlı gizli örgütle de iş

birliği yapmayı ihmal etmezdi. Mecliste hiç ilgisi yokken "tüyü bitmemiş yetimlerden" söz eden göz yaşartıcı konuşmalarla ortalığı karıştırırdı. Kendi kendine, "Yahu demek böyle devam etseydi, şimdi sosyalistleri savunacaktım" diye mırıldandı. Şimdiki görevi çok iyiydi. Kendisini, bazı yetkililer tam zamanında uyarmışlardı. O, "kışkırtıcı muhalefet" ve "basiretsiz hükümet" konularını işleye işleye, birtakım devlet yetkililerinin gözüne girmeli ve kişiliğini kabul ettirmeliydi. Türkiye bir siyasal buhrana sürükleniyordu. Kendisine de görev verilebilirdi. Bazı devlet yetkilileri "Yahya Han Formülü" denilen bir faşist yönetimi kurma çabasındaydılar. Feyzioğlu bunlarla temas etti. İşte, başbakanlığa giden yol ışıldamağa başlamıştı. Bundan sonra sesini titrete titrete, "Emperyalizmin kızılına da, petrol renginde olanına da karşıyız" "Ne komünizmin ne de faşizmin esiriyiz" "Politbüroların değil, demokrasinin emrindeyiz" ya da "Ne aç hürlerin, ne de tok esirlerin... diye başlayan konuşmalarla kamu oyunun dikkatini çekecek, yabancı sermayeye, iş adamlarına, toprak ağalarına güven verecekti. Demirel görevini yapamıyordu. Solcular azıtmışlardı. Feyzioğlu bu memleketi sokakta bulmamıştı. Elbette devlete sahip çıkacaktı. Arada, "Kapitalist değil, hür teşebbüsçüyüz" diyecek kadar cehalet çukurlarına düşüyordu amma, bereket versin, çevresi bir kere onu kültürlü olarak tanımıştı. Kendisi de bilirdi; kültürlü tanınması, çevresinin kültürsüzlüğünden doğmaktaydı. Bir devrimciyle şimdiye kadar bilimsel bir tartışmaya girdiğini duyan ve bilen yoktu. Böyle bir karşılaşma oldu mu "Komünizm, Mao, Stalin, politbüro, kışkırtıcılık" gibi kelimeleri bir aktör ustalığı ile sıralardı. Amma. ne olursa olsun, başbakan olmalıydı. Haketmişti. Başbakan olmalıydı, başbakan olmalıydı, başbakan olmalıydı!..

Feyzioğlu!.. Sen siyasi hayata, bir üniversite kürsüsünden ***"Nabza göre şerbet veren münevverlerden olmayınız"*** diyerek başladın. Ne kadar yalanlarsan yalanla, bugün faşist bir düzen kurmak için Yahya Han şerbetçiliği yapıyorsun. **Sen bir halk düşmanısın!** Sen, işçilerin, köylülerin, gençlerin düşmanısın! Güvendiğin dağlara kar yağacak ve birgün bütün yaptıklarının hesabını vereceksin.

(Devrim, 22 Aralık 1970)

Ölümsüz Z, bir roman adıdır. Bu roman Yunanistan'da son yıllarda yaşanmış bir olayı anlatmaktadır Romanın yazarı Vasili Vassilikos, Yunanistan'a girememektedir. **Çünkü yazar romanında, gizli örgütlerce işlenmiş bir cinayeti hikaye etmektedir.** Bir devrimci milletvekili bir cinayet sonucu öldürülür. Bir namuslu yargıç davaya el koyar. Bir gazeteci bütün delilleri tek tek araştırır. Cinayet bütün ayrıntılarıyla gün ışığına çıkarılır. Bu olay, önce Yunan kamuoyunu, sonra da bütün dünya basınını ilgilendirmiş ve bu konu Yunan asıllı rejisör Costa Gavras tarafından filme alınmıştır. Filmin Yunanistan'da gösterilmesi yasaktır. Göreceksiniz bu film Türkiye'de de oynatılmayacak, ünlü Sansür Nizamnamesi gereğince film Türkiye'de de yasaklanacaktır. Çünkü, Türkiye'de de, suikastlar düzenlenmekte, cinayetler işlenmektedir.

Bu gelişim cici demokrasinin doğal sonucudur. **Türkiye tam bir iflasın içindedir. Yöneticiler Türkiye'yi yönetemez duruma düşmüşlerdir. İşçiler, köylüler, öğrenciler, memurlar bu iflasın bilincine varmaya başlamışlardır. Toplumun her kesiminde bugünkü düzene karşı bir güvensizlik belirtileri tomurcuklanmaktadır.** Devrimci düşünüş ve eylem, toplumda yankılanmakta ve devrimci örgütlenme aşamasına geçilmektedir Devrimcilik, sanatçı duygusallığından ve aydın gevezeliğinden çıkıp, egemen sınıfların yakın çıkarlarını tehdit etmeye başlamıştır **Cici demokrasi, ancak bir mali oligarşinin demokrasisidir. Demokratik düzen, iş adamlarının, toprak ağalarının, yabancı sermayenin ve büyük bürokratların düzeni demek değildir. İşçinin, köylünün, memurun, yani tüm çalışanların egemen olmadığı bir düzene, kim ne derse desin, batı siyasal bilimcileri ne ad takarsa taksın, bir demokratik düzen demiyoruz.**

Egemen sınıflar, kendi düzenlerine demokratik düzen demekte ve bu düzene karşı çıkan tüm devrimcileri "demokrasi düşmanlığı" ile suçlamaktadırlar. Devrimcileri kamuoyu önünde yıpratabilmek için devletin bütün olanakları kullanılmıştır Bu yol sonuç vermeyince, devrimcileri bölüp, aralarında metafizik tartışmalar çıkartarak uzlaşmaz bir çatışma yolu denendi.

Bir yanda da devrimci hedefler ve kavramlar yozlaştırılmaya başlandı. Acıdır ki bir çok devrimci arkadaşımız bu oyunları kavrayamadı ve devrimciler birbirlerine hücum etmekle toplumculuklarını ispat edeceklerini sandılar

Bu da yetmedi: "Teoride hoşgörü" ancak "eylemde birlik" ilkesini savunanlar yine arkadaşlarınca en sert biçimde eleştirildiler. Fakat bütün bunlara rağmen devrimci düşünceler gelişiyordu. Millileştirme kampanyaları, ulusal ordu özlemleri çığ gibi büyüyor, devrimci eylemlerin etki alanları genişliyordu. Ordu yüksek kademelerine kadar sıçrayan huzursuzluğu gidermek için yeni çareler arandı. **Karanlıklarda çevrilen dolapları, kredi yolsuzluklarını, devleti milyonlarca lira zarara sokan suiistimalleri belgeleri ile bir bir ortaya koyanlara suikastlar düzenlenecekti.**

Şimdi kamuoyu şu soruların cevaplarını araştıracak: Kendilerine suikastlar düzenlenen devrimciler şimdiye kadar hangi yolsuzlukları ortaya çıkarmışlardır?.. Bu yolsuzluklara adları karışanlar kimlerdir ve bunlar devletin hangi görevlerinde bulunmaktadırlar?.. Devletin sırtından milyonlar kazananları kimler himaye etmektedirler?.. Şimdiye kadar bu yolsuzluklar karşısında neden susulmuştur?..

İnsanlara can güvenliği sağlayamamış bir düzene hukuk devleti denilemez. Devrimcilerin faili meçhul cinayetlere kurban gittiği bir düzene demokrasi denilemez. Yolsuzlukların devlet yetkililerini sardığı bir düzene Anayasa düzeni denilemez. Bu, katiller demokrasisidir. Bu, hırsızlar düzenidir. Biz devrimciler hangi kavganın içinde olduğumuzu biliyoruz.

Amacımız Türk halkına insanca yaşama olanağı sağlamak ve **Bağımsız Türkiye**'yi kurmaktır. Kardeşimiz, damadımız, oğlumuz, halkın sırtından milyonlar kazanmadı ki korkalım! Mustafa Kemal İzmir'de emperyalizmi denize döktüğü gün, İstanbul Hükümeti'nin idam fermanını boynunda taşıyordu. Bugün de Mustafa Kemalcilerin Damat Feritler'den ne korkuları olabilir?!..

Devrimciler ölür; devrimler sürer. Hodri meydan!..

(Devrim, 29 Aralık 1970)

MİLLİ İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ VE ANAYASA

Her siyasal düzen kendi yapısı içinde polis örgütlerine yer verir. Siyasal düzenler ile polis yetkileri arasındaki ilişkiler, devletin demokratik yapısını belirler Bu ilgiler, **Hukuk Devleti** ile **Polis Devleti**ni ayıracak temel ölçülerdir Bir hukuk devletinde sınırsız yetkilerle donatılmış polis örgütlerine yer verilemez. Devletin her yetkisi gibi, polis görev ve yetkileri de demokratik denetime açık olmalıdır Gizlilik, ancak polis devletlerine özgü yönetim koşuludur. Demokratik düzen, **açık rejim** demektir Bu açıklığın tüm ilişkilerde egemen olması gerekir Anayasa kuruluşları demokratik güvencelerle işlerken, kamuoyunun gelişimini polis örgütleri ile engellemek, basını, devlet kurumlarını, örgütleri ve kişileri, polis aracılığı ile izlemek, tam anlamı ile bir **faşist** düzen kurmak demektir Son günlerde ortaya çıkartılan, Milli İstihbarat Teşkilatı belgesi dolayısıyla, konunun yakından incelenmesi gerekmektedir Önce bu örgütün yapısı üzerinde duralım.

Yapısı

Milli İstihbarat Örgütü, 6 Temmuz 1965 tarih ve 644 sayılı **Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu** ile kurulmuştur. Yasanın birinci maddesinde, örgütün başbakanlığa bağlı olduğu belirtilmekte, ikinci maddede de bu örgütün organları sıralanmaktadır. Maddeye göre örgüt altı daireden oluşmaktadır Bu daireler, **Milli Emniyet Hizmetleri Başkanlığı, İstihbarat Başkanlığı, Psikolojik Savunma Başkanlığı, İdari İşler Başkanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı** ve **Hukuk Müşavirliği** olarak sıralanmaktadır Yasanın üçüncü maddesinde ise, Milli İstihbarat Örgütü'nün görevleri şu şekilde tanımlanmaktadır: **"Devletin milli güvenlik politikası ile ilgili planların hazırlanmasında esas olacak askeri, siyasi, iktisadi, ticari, mali, sınai, ilmi, teknik, biyografik ve psikolojik ve milli güvenlikle ilgili istihbaratı devlet çapında istihsal etmek; bu istihbaratı Başbakana, Milli Güvenlik Kuruluna ve gerekli resmi makamlara ulaştırmak; yaymak, istihbaratla uğraşan büyük daire ve kurumlar ara-**

sında koordinasyonu sağlamak; psikolojik savunma icaplarını yapmak ve bu istihbarata karşı koymaktır."

Örgütün görevlerini hüküm altına alan bu madde şu önemli cümle ile son bulmaktadır: **"MİT'e bu görevler dışında hizmet yükletilmez ve bu teşkilat, Devletin güvenliği ve milli politikası ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltilemez."**

Demek ki Milli İstihbarat Örgütü'nün bütün yetkileri **devletin güvenliği ve milli politikası ile ilgili istihbarat** amacı ile sınırlıdır Bu örgüte, bu haber alma amacı dışında görev verilmesi, daha açık tanımla, Milli İstihbarat Örgütü'nün **iç politika**da kullanılması, idare hukuku kavramı ile bir **yetki gaspı**dır Devletin güvenliği yerine, bir siyasal partinin çıkarlarını savunmak, açıkça görevin kötüye kullanılması demektir.

MİT, Başbakanlığa bağlı bir müsteşar tarafından yönetilmektedir Bu müsteşar, Milli Güvenlik Kurulu ve Başbakanın **inhası** ve Cumhurbaşkanının **onayı** ile atanır Müsteşarlığa bir **askeri şahıs** atanırsa, bu asker kişi, Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığının denetimine bağlı tutulamaz. **Milli Emniyet Hizmetleri**, **İstihbarat** ve **Psikolojik Savunma** Başkanları, Müsteşarın önerisi üzerine Milli Güvenlik Kurulunda görüşüldükten sonra, Başbakanın **inhası** ve Cumhurbaşkanının **onayı** ile atanırlar Yasanın 16'ncı maddesine göre MİT'in **kapalı** giderleri, **örtülü ödenek tertibinden** karşılanır. MİT Müsteşarı, bu ödeneğin harcanmasından sadece Başbakana karşı sorumludur. MİT personeli, MİT'in kadrosuna bağlı memur ve hizmetlilerden, Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında görevli subay, astsubay, sivil memur, erbaş ve erlerden ve Örgüt emrinde özel görevler için geçici olarak çalıştırılan kişilerden oluşur Ayrıca yasanın 11'inci maddesine göre, genel ve katma bütçeli dairelerle, iktisadi devlet teşekkülleri ve bankalarda, yasanın tanımına göre **kendilerine ihtiyaç duyulanlar**, disiplin, izin ve sicil bakımlarından MİT'e bağlı kalmak koşuluyla ilgili kurumlarda görevlendirilirler. 644 sayılı Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nda, yabancı uzmanların bu örgütte görevlendirilmesi ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır Devletin güvenliği ile ilgili bir **milli** örgütte, yabancı uzman çalıştırılmasının da mümkün olmaması gerekir

Anayasa'nın ikinci maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti demokratik bir hukuk devletidir. Hukuk devleti, her türlü devlet yetkilerinin denetlenebildiği bir düzen demektir. Anayasa'mız ayrıntılı biçimde, temel hak ve özgürlüklere yer vermiş, düşünce özgürlüğü, özel hayatın gizliliği, konut dokunulmazlığı, haberleşme özgürlüğü, kişi dokunulmazlığı ve güvenliği, hak arama özgürlüğü Anayasal güvencelerle korunmuştur Anayasa'mız temel hak ve özgürlüklerin, ancak **kanunla** sınırlanabileceğini; **kamu yararı, genel ahlak, sosyal adalet** ve **milli güvenlik** gibi nedenlerle bile olsa, bu özgürlüklerin **özüne** dokunulamayacağını belirtmektedir Bu özgürlükleri kullanan hiçbir yurttaşın, gizli polis örgütlerince izlenmesi mümkün olmamak gerekir. Birtakım yurttaşların Milli İstihbarat Örgütü'nce dosyasının tutulması, yani günlük tanımla **fişlenmesi**, geleneksel bir polis yöntemidir Türk Anayasa sistemine göre, suç işleyenler hakkında hüküm verecek makamlar **idari** örgütler değil; ancak ve sadece **yargı** organlarıdır. Yargı organlarına bu nedenle bağımsızlık ve teminat tanınmıştır. Bu eylemden dolayı kovuşturulan yurttaş, bütün hukuksal olanaklarını kullanarak kendisini savunabilmektedir Buna karşı, hakkında Milli İstihbarat Örgütü'nce dosya tutulan bir kişi, her türlü savunma hakkından yoksundur Bu raporlar ilgili yurttaşların çalıştıkları kurumlara yollanmakta, tayin ve terfi işlemlerinde, askerlik görevinde ve yurt dışına çıkışta, bu dosyalar işlemlere dayanak olmaktadır

Konunun bir de demokratik gelişim açısından yorumlanması gerekir. Türkiye on yıldır (1961-71) bir özgürlük ortamında, yaşamaktadır. Bu on yılda, yasaklar ve değer yargıları yıkılmıştır Bu süre içinde birçok yasak sürdürülmeye çalışılmış; Ceza Kanunu, Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu, Cemiyetler Kanunu, Pasaport Kanunu, Sansür Nizamnamesi gibi antidemokratik tek parti kuralları uygulanmak istenmiştir Bu yasaların uygulanışı kendi içinde çelişmeler yaratmış ve Anayasal ilkelerle, tek parti devrinin kuralları arasında sosyolojik çatışmalar baş göstermiştir Sosyal gerçeğin dinamizmi hukuk kurallarını aşmış, toplum demokratik gelişme süreci içine girmiştir. Bu on yılda, öyle ceza davaları olmuştur ki, söylenen bir sözün, yazılan bir satırın, suç unsuru taşıyıp taşımadığı, hepsi

yüksek öğretim yapmış savcılar, yargıçlar ve üniversite profesörlerince bile tartışma konusu olmuştur. Böylesine bir ortamda, bir yurttaş hakkında dosya tutulurken, acaba hangi sosyal bilim uzmanlarından, hangi büyük ceza hukukçusundan yararlanılmaktadır? Bir yurttaşın, komünist, faşist, sosyalist, sosyal demokrat olduğuna kim, nasıl karar verebilmektedir?.. Tutulan her dosya, bir yurttaşı, devlet organları önünde en büyük suçların sanığı olarak damgalamaktadır. Bir kimsenin mahkum oluncaya kadar masum sayılacağını belirten **masumluk karinesi**, bunca demokratik gelişimlere rağmen, Türkiye'de henüz yürürlükte bile değildir

MİT tarafından haberleşme özgürlüğünün ortadan kaldırılması Posta Telgraf Telefon Genel Müdürlüğü eliyle gerçekleştirilmektedir. PTT yetkililerinin bu eylemleri açıkça Türk Ceza Kanunu'nda tanımlanan memuriyet görevini kötüye kullanma suçudur Ayrıca bu eylem, İdare hukuku ilkelerine göre **hizmet kusuru** olarak tanımlanan bir idari kusurdur Mektuplarının okunduğunu ispat eden yurttaşların, PTT aleyhine **tam yargı** davası açmaları mümkündür.

Sonuç

644 sayılı Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun üçüncü maddesine göre, bu örgütün **devletin güvenliği ve milli politikası** dışında hiçbir amaçla kullanılmaması gerekir. Devletin kamu görevini yürütmekle görevli organları, bir siyasal partinin çıkarlarının korunması için kullanılırsa, bu organları **devlet organları** olarak nitelemeye imkan yoktur. Türkiye; cinayetlerin işlendiği, suikastlerin düzenlendiği bir siyasal devrededir. Türkiye'nin bütün sorunları gibi, milli istihbarat sorunu da bir devrimci yönetimle çözümlenecek; kimlerin Türk halkının çıkarlarını savundukları o zaman anlaşılacaktır Biz, polis dosyalarına değil, tarihin yargısına inanıyoruz.

(Cumhuriyet, 3 Ocak 1971)

BÜYÜKLERE MASALLAR

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, ben ninemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken, adına Osmanlı İmparatorluğu denilen bir devletin başında yabancılarla işbirliği yapmış bir sultan ve bir de onun sadrazamı Damat Ferit Paşa varmış. Bunların etrafında da bir sürü sırmalı paşa bulunurmuş. Padişah her ağzını açtığında *"Evet efendim; hakk-ı aliniz var efendim"* demişler. Bu paşaların hiçbiri savaşa girmemiş, ama sırma üstüne sırma, rütbe üstüne rütbe almışlar. Bu paşaların evleri varmış, yalıları, konakları varmış.

Gün olmuş, gök gürlemiş, gök çatlamış Kemal Paşa derler bir yiğit kişi çıkmış demiş ki: *"Ey satılmışlar, alçaklar, namussuzlar, sizler kimlerin paşalarısınız?"*

Sonra atlamış bir eski vapura, geçmiş Anadolu'ya. Anadolu'da insanlar açmış, çıplakmış, yoksulmuş. Kemal Paşa bir satılık sultanı, sadrazamı, paşaları düşünmüş, bir de Anadolu'daki insanları... Sonra çıkarmış üstünden sultanın sırmalarını, geçirmiş kafasına bir boz kalpak. Demiş ki, *"Yiğit olan halkının yanına!.*

Ankara'da toplanmış bir taş binada yiğitler. İstanbul'dan gelen subaylar, *"Sensin kumandan"* demişler Kemal Paşa'ya; önünde saf saf olmuşlar. *"İstiklali tam!.."* demiş Kemal Paşa, sonra gözleri çakmak çakmak *"Ya istiklal, ya ölüm!.."* demiş; yürümüş düşman üstüne.

O sırada İstanbul'da beyler konuşurlarmış: *"Bu gök gözlü paşa bolşeviktir, padişahımız efendimize karşıdır."* Hemen ordular düzenlemiş multan, başına da Anzavur adlı bir eşkıyayı geçirmiş. Anzavur gide dursun Kemal Paşa'nın üzerine, İstanbul'da **İngiliz Muhipler Cemiyeti** kurmuş Padişah. Yanında da sadrazam ve satılık paşaları... Demiş ki, *"İşte medeniyet, işte dostluk..."* Balolar verilmiş İngiliz subaylarına. İngilizce, Fransızca konuşan cici bayanlar vals yapmışlar işgalcilerin balolarında.

O sıra Kemal Paşa; harbe gidermiş düşman üstüne. Uyku nedir bilmezmiş. Korku nedir bilmezmiş. *"Biz zavallı bir halkız, emeği sömürülen bir halkız"* diye ha babam çekermiş kılıcı. Yanında paşalar varmış Kemal Paşa'nın, yiğit, namuslu, korkusuz...

İstanbul'daki paşalar düşünmüşler demişler ki, bu Sarı Paşa burada kalsaydı; padişaha damat olsaydı, bir de Harbiye Nezaretine Nazır olur, hizmet ederdi padişah efendilerine. Çok dostları gelmiş Kemal Paşa'nın yanına. *"Yapma, etme"* demişler. Kemal Paşa dinler mi!... Nuh demiş, peygamber dememiş. Çünkü Kemal Paşa inanmış bir kez. *"Ben"* demiş, *"Sultanın satılık Paşası değilim. Ben halkımın subayıyım."* Sonra lanet etmiş İstanbul'dakilere.

O sıra bir de **Kürt Nemrut Mustafa Divanı** kurmuş sultan. Nemrut Mustafa, bir insafsız, bir gaddar cellatmış. Danışırmış Padişahın paşalarına, dayarmış cezaları Kuvayi Milliyecilerin üzerine. Amma korkmamış ki Kuvayi Milliyeciler!.. Büsbütün birleşmişler, büsbütün keskinleşmişler. *"Biz"* demişler, *"Halkın ordusuyuz, Kemal Paşa bizim başımız."* İstanbul'dan kaçan, koşmuş Ankara'ya asker elbiseleriyle; saf saf olmuşlar Kemal Paşa'nın yanında. Sonra hep birlikte konuşmuşlar, sonra hep birlikte planlar yapmışlar; sonra yiğit Anadolu halkıyla koşturmuşlar atlarını. Korkmamışlar. *"Bize mi kaldı!.."* dememişler Sonunda bizi asarlar diye düşünmemişler *"Erkek, olan dönmez er meydanından"* demişler Bir güçlü, bir güçlü olmuşlar ki, ne Padişah fermanları, ne Anzavur orduları, ne de Yunan'ın, İngiliz'in, Fransız'ın ordusu bana mısın dememiş. Sultanın sırmalı Paşaları İstanbul'da bekler dururlarmış. Bazıları da rütbe alırmış ihanetleri için. Padişahın sırmaları yetmemiş bir de yabancıların şirketlerine ortak olmuş bu satılık paşalar İngilizler tünel mi açacaklar, aracı olmuşlar. İngilizler madenleri mi istiyorlar, hemen gidip Padişahtan izin çıkarmışlar İhanetleri ve korkuları büyümüş de hanlarına, konaklarına sığmamış.

Kemal Paşa gidiyormuş düşman üstüne. Gece yok gündüz yok... Elindeki silahı da yetmezmiş Kemal Paşa'nın. Bırakır mı Anadolu halkı insanı tek başına!.. Geçmişler çekicin başına. Kamalar yapılmış, kılıçlar yapılmış. Kemal Paşa hep kendi halkının silahlarına güvenmiş. Bir gün dememiş ki yabancıların silahlarını alıp; bu silahlara hükmeden paşalar olalım. Halkına güvenmiş, işçisine köylüsüne güvenmiş.

Kemal Paşa girmiş bir eylül günü İzmir'e. Yerle bir olmuşlar İstanbul Paşaları. Sonra tarih yazmış; Vahdettin haindir Da-

mat Ferit satılıktır Paşalar uşaktır... Ve halk unutur mu Kemal Paşasını, söylemiş tabii türküsünü:

Askerinle bin yaşa Mustafa Kemal Paşa / Salla bayrağı düşman üstüne / soldan sağa salla bayrağı düşman üstüne...

(Devrim, 5 Ocak 1971, sayı 64)

MAKUS TALİH

Siyasal partilerimiz, şimdi bir **"balayı"** havası içindedirler. Herbiri düzensizliğin nedenini tesbit ediverdiler: Gençlik olayları önlenirse demokrasi yürür, düzensizlik son bulur!.. Bunun için her türlü çalışma yapılmalı ve devletin temelini sarsan bütün yolsuzluklar bir yana bırakılıp, bütün sorumululuk gençliğin üzerine yıkılmalıdır Türkeş, Feyzioğlu, Demirel, artarda gençliği suçladılar Sonunda Garp Cephesi Kumandanı kararını verdi: Gençlik ezilmelidir!.. Bu çok kolay bir işti ve bunun üstesinden ancak kendisi gibi tecrübeli bir devlet adamı gelebilirdi.

Yabancı şirketler yeraltı kaynaklarımıza el koymuşlar Ne önemi var! Önce gençlik ezilmelidir İkili anlaşmalar yürürlüktedir Sırası mı! Önce gençlik ezilmelidir Suiistimaller devlet adamlarıyla birlikte yürütülmektedir Ne çıkar! Önce gençlik ezilmelidir. Halk ışıksız, yolsuz ve hastanesizmiş. Bekleyemezler mi!!? Önce gençlik ezilmelidir. İsmet Paşa'mız böyle istiyor Lozan Kahramanı böyle istiyor. Milli Şef böyle istiyor Demokrasi peygamberi böyle istiyor. Öyleyse açılsın zındanlar ve cellatlar bıçaklarını bilesinler, iplerini yağlasınlar Kurbanlar hazır.

İsmet Paşa'nın "Ya ben, ya o" çalımını boşa çıkartacağını uman Demirel yönetimi, şimdi sevinç içinde. Onların yapamadığını İsmet Paşa yapıyor Şimdi Amerikan firması müteahhidi, Garp Cephesi Kumandanı'nı yönetmekte. Ne diliyorsa İsmet Paşa eliyle gerçekleşecek. Devrimci gençler cezalandırılacak; siyasal düzene karşı her türlü eleştiri yasaklanacak. İşkence kurşun yetmedi. Bu oyun yeni. **"Sağ sosyolojik güçlere"** karşı **"sol sosyolojik güçleri"** örgütleyecek olan Bay Ecevit'e de bu **"âli mahkemenin"** zabıt katipliği düşecek. Herkes kendisine verilen görevi yerine getirecek.

Demirel yönetimi üniversiteye rüşvet teklif ediyor Diyor ki; işte istediğiniz reform tasarıları; asistanların yönetime katılması mı, tam gün mü, ne isterseniz var bu tasarıda. Maaşlarınız istediğiniz gibi olacak. Buna karşılık sizden devrimci öğrencilerin başlarını istiyoruz. Siz de rahatsız değil misiniz bu çatışmalardan!?.. İşte tedbir İşte basiret...

Açıkçası, budur temel sorun. İktidar, 1968 olaylarından bu yana üniversite reformunu elinde tutmuş, bütün isteklere kulaklarını tıkamış, şimdi reformcu olmuştur. Amaç belli; üniversite susturulmalıdır. Bugüne kadar bekledi. Özerk kuruluşların işleyemez duruma düşmeleri için elinden gelen tedbiri denedi. Bunda da başarı sağladı. Bir de öteki partiler, bu tedbirlere **"evet"** derse her şey çözümlenecekti. Bu da oldu. Birtek, İsmet Paşa'yı radyoya çıkartıp konuşturmak gerekiyordu. Bunu da başardılar. İsmet Paşa'nın yorgun sesinde, biz sadece faşizmin nal seslerini duyduk. Başka hiçbirşey değil!..

Üniversitede şiddet hareketleri durmalı. Evet durmalı. Fakat kim yaratıyor şiddeti? Gençler silahları bıraksınlar. Tabii bıraksınlar Ama kim kullanıyor ve ne için kullanıyor bu silahları? Düşününüz, bu memlekette devrimcilerin arkasında adım adım dolaşan polisler var Devrimci gençler birbiri ardına vuruluyorlar Hani kaatiller?.. Sağcıların elinde Kırıkkale yapısı, Amerikan yapısı, Çekoslovak yapısı silahlar var. Tarafsız bir emniyet örgütü, bu silahların nerelerden geldiğini bilemez mi?.. Kim dağıtıyor bu silahları gençlere?.. Kim kimi neden vuruyor?..

Bunların cevabını, İsmet Paşa'nın cici demokrasis veremedi. Çok partili hayatımızda, devrimci gençlerin kanının hesabını soracak kaç tane faziletli politikacı yetiştirdik?.. Hiç!..

Gençlik eylemleri bir sonuçtur. Bu sonucun nedenlerini ise, bugün devrimci gençliği yargılamak için yarışan politikacı kalabalığı yaratmıştır. Bütün bunlar şimdi unutulacak; dikkat gençliğe çekilecek ve bu arada soygunlar sürecek.. İstenilen de buydu. Amerikan firması müteahhidi, istifaya zorlansa bile, ihalesini kazandı en sonunda.

Üniversite yöneticilerine büyük bir ödev düşmektedir. Rektörler, dekanlar ve öğretim üyeleri, bu rüşvet teklifini ellerinin tersi ile itmelidirler. Özerklik, bu görevi yapabilme yeteneğidir. Sadece cübbeler giyip sokaklarda yürüyüş yapmak

yetmez. Üniversite, kendisine tanınan ayrıcalıkları sonuna kadar kullanmalı ve iktidara, **"Sen, bizim dışımızdaki düzensizliğin sorumlususun. Bu düzensizlik üniversiteye yansıyor"** diyebilmelidir Biz bu sesi bekliyoruz.

Demirel, Feyzioğlu ve Türkeş'e söyleyecek bir sözümüz yok. Yalnız, Garp Cephesi Kumandanı İsmet Paşa, millete bir **"makus talih"** yaratma yolunda olduğunu bilmelidir. Kiminle beraber?.. Demirel'le, Feyzioğlu'yla, Türkeş'le... Kime karşı?.. Türk halkına insanca yaşayacağı bir düzen sağlayabilmek için savaşan yiğit gençlere karşı...

Ne diyelim!?.. Ya ya ya, şa şa şa, İsmet Paşa çok yaşa!..

(Devrim, 12 Ocak 1971)

SİVİL SAVUNMA UZMANI MIYIZ?

Çok yazıldı çok söylendi. Faşizm, egemen sınıfların şiddete dayanan yönetiminin adıdır. Bu yönetim, biçimsel demokrasi kurumlarıyla yürütüldüğü gibi, askeri darbelerle de kurulabilir. Bir iktidarın gericiliğini, tutuculuğunu ve ilericiliğini saptayan ölçü, iktidarların üzerine giydikleri kumaşlar değil, dayandıkları sınıf ve tabakalardır **Eğer bir iktidar, uluslararası kapitalizme ve toprak ağalığına dayanıyorsa, Anayasa'sı ne derse desin, bu iktidar, gerici, tutucu ve faşist olmak zorundadır. Çünkü iktidar, sömürücüye karşı** demokratik, **sömürülene karşı** diktatörlük **şeklinde kurulmuştur**. Uluslararası kapitalizm, dilediği alanlarda yatırım yapabilmekte ve milyonlarca dolar transfer edebilmektedir, İşadamları, milyonlarca Türk Lirası kredi alabilmekte ve bir masal hayatı yaşayabilmektedirler, Toprak ağalarını kısıtlayacak hiçbir yasa çıkarılmamaktadır. Ticaret özgürlüğü tam anlamıyla gerçekleşmiştir. Sömürücülerin bu düzeni demokratik saymaları doğaldır.

Bu sömürücüler demokrasisi, kendi çıkarlarını tehlikede görünce, burjuva özgürlüklerini kısıtlamaya ve yok etmeye çalışır. Bu rejimin adı da parlamenter faşizmdir. Sanılır ki, sivil yönetim eşittir demokrasi, ordu eşittir faşizm! Bu değerlendirme dış görünüşlere göre yapılmıştır ve bugünkü siyası

gelişmelere ters düşmektedir Asya'da, Afrika'da ve Güney Amerika'da olup bitenlere bir göz atın. Ordu eliyle gerçekleşmiş ilerici Arap rejimlerine faşist denilebilir mi? Daha bugünlerde bir faşist ayaklanmayı bastıran Bolivya'nın General Toras yönetimine kim devrimci değil diyebilir? Önemli olan, ordudan gelen hareketlerin hangi sınıf ve tabakalar için yapıldığıdır. Bu, iki kere iki dört edercesine basit gerçekleri, cici demokrasinin karasevdalıları ile bazı şematik devrimcilere anlatmak mümkün olmamaktadır. **Babıali basınında öylesine cici kalemler çıkmıştır ki, Demirel yönetiminin, üretim güçlerini geliştirdiği için ilerici sayılacağı bile yazılabilmiştir.** Türkiye böylesine bir kavram karışıklığında devrim ve demokrasi savaşına tanık olmaktadır

Bu gerçeği görmemek için kör ve sağır olmak gerekir Toplum bütün kurumlarıyla bir çöküntü içindedir. Buna **iktidar boşluğu** denilmektedir. Devletin bütün kamu görevlileri, yine devlete karşı isyan içindedirler Toplumsal sınıf ve tabakalar, kendi sınıfsal savaşlarını vermektedir Öğrenci eylemleri, işçileri, köylüleri, memurları etkilemiş ve devrimci eylem hızlı bir gelişme sürecine girmiştir. İşçiler arasında, köylüler arasında, bürokrasi içinde devrimci bilinç güçlenmektedir İşte siyasal iktidar bu gelişimi önlemek istemektedir.

Siyasal iktidar bütün bu gelişmelere karşı orduyu çıkarmak istemektedir. Oysa, bu ordu, on yıl önce 27 Mayıs ihtilalini yapmış, uluslararası kapitalizmin ve toprak ağalarının partisi Demokrat Parti'yi bir gecede yıkmıştır 1961 Anayasası bu ihtilalin anayasasıdır Toplumsal sınıf ve katlar, bu Anayasa'nın getirdiği özgürlüklerle bilinçlenmişlerdir. İktidar bu Anayasa'yı getiren orduyu, 27 Mayıs Anayasası'na düşmanmış gibi göstermenin bilinçli çabası içindedir. 27 Mayıs ordusu, 27 Mayıs Anayasası'nı ortadan kaldıramaz. 27 Mayıs ordusu, devrimci öğrenciye, öğretmene, işçiye ve köylüye düşman olamaz. Çünkü öğrenciler bağımsız Türkiye istiyorlar, çünkü öğretmenler ulusal eğitim istiyorlar, çünkü işçiler ve köylüler, insan onuruna yaraşır bir düzen istiyorlar.

Faşizme karşı ortak cephe çağrılarının yapıldığı şu günlerde Demirel yönetiminin ordu üzerine oynadığı oyunların yakından izlenmesi gerekir. Devrimciler, egemen sınıfların katliam

planlarını boynu bükük teslimcilik ruhu içinde bekleyemezler Bizler faşizme karşı geçici sığınaklar arayan sivil savunma uzmanları değiliz. Devrimcilerin amacı, devrimci halk yönetimi kurmaktır. Devrimci iktidarlar, Türkiye'de bugünlerde olduğu gibi, bir **iktidar boşluğu** sonucunda kurulabilir. Sömürücüler demokrasisi şimdi en zor günlerini yaşamaktadır. Siyasal iktidara yönelmeyen devrimcilik kendi kendini yiyen bir kısır çatışmayla yozlaşabilir.

Evet, amaç belli, yol belli!.. Bilmem anlayabiliyor muyuz?...

(Devrim, 19 Ocak 1971)

TARİHİN MEZARLIĞI

İkinci dünya savaşının sonlarında ilkokul öğrencilerine ezberletilen bir şarkı vardır Ders arasında oynayan çocuklar, birbirlerini iterek, gülüşerek bu şarkıyı söylerlerdi. ***"Bir, iki, üçler, yaşasın Türkler / Dört, beş, altı, Polonya battı / Yedi, sekiz dokuz, Alman domuz / On, on bir, on iki, İngitere tilki / On üç, on dört, on beş, Amerikan kardeş..."***

Bu şarkıyı kim düzenlemişti ve kimler ilkokul çocuklarına kadar yaymıştı bilinmez; ama ne olursa olsun, şarkı bir gerçeği yansıtıyordu. Türkiye'de Amerikancı bir kuşak yaratılamak isteniyordu. Minicik çocukların kafasına Amerikanın kardeş olduğu pedagojik usullerle yerleştirilmek isteniyordu. Bu sırada süttozları, çeşitli yiyecek yardımı yapılır, ilkokullarda Amerikan yaşantısını gösteren filimler oynatılırdı. Kore savaşına bu psikoloji ile girildi. Türk halkı kendisini çok seven Amerikan Milletinin emrinde dünya barışını koruyacaktı! Okulları Amerikalı uzmanlar ziyaret eder, barış gönüllüleri yurdun dört bucağına dağılırlardı. Onlar bize medeniyet göstereceklerdi, biz de onlara geleneksel Türk misafirperverliğini.... Amerikan pazarları kuruldu. Cici hanımlarımız ve zarif beylerimiz bu pazarlardan kullanılmış çamaşır, gömlek, kravat aldılar Renk renk Amerikan kazakları, mavi pantolonlar, herkesin üstünde görünmeye başladı. Artık bir **"küçük Amerika"** olma yolundaydık. Bir de **"Field Service"** kuruldu. Sınıfların en çalışkan öğrencileri, birer

yıl Amerika' da öğrenim yaptılar. Nikah salonları, kolejli kızların ve bar konsomatrislerinin Amerikalı çavuşlarla nikahlarına tanık oldu. Amerikan yardımı, Amerikan **kültürü** , Amerikan politikası Türkiye' yi kuşatmıştı. Amerikan gizli servisleri, Türkiye' de bir **Amerikancı toplum** yaratmak istiyor, böyle bir kuşak yetiştirmek için çalışıyordu.

Türk tarihinde bu tür ilişkiler yeni değildir. Tanzimat aydını Fransız kültürü ile yetişti, daha sonra bir grup aydın da Alman Kültürü ile... Çok partili hayat da Türkiye'ye Amerikan uyduluğunu getirdi. İkinci Kurtuluş Savaşı adını verdiğimiz bağımsızlık kavgası, temelde Türkiye' nin kendi öz kültürüne, kendi öz kaynaklarına dönmesi demek. Kemalist dönem, böylesine bir ulusçuluğu getirdiği için gerçekçi temellere oturuyor Bağımsızlık çok yönlü bir kavram. Siyasal bağımsızlığı, ekonomik bağımsızlığı, ve kültürel bağımsızlığı kapsıyor

Şimdi bütün düzensizliğin suçu gençliğe yükleniyor Bu gençlik önce emperyalizme karşı çıktığı için kutlanmalıdır Milliyetçilikten söz eden siyasal parti liderleri, milliyetçilik adına ne vermişlerdir? Uluslararası kapitalizmin sadık bekçiliğinden başka hangi yüce değerlerin savunuculuğunu yapmışlardır Ve hangi ahlak ölçüsünün adamıdırlar? Sonuna dek hangi inancı sürdürebilmişlerdir?

Anayasa **"Türkiye Cumhuriyeti millidir"** der. Topraklarında yabancı üslerin kurulduğu, maliyesindes on sözün yabancılarca söylendiği bir ülkede hangi milliyetçilik!!?.. Anayasa **"Türkiye Cumhuriyeti sosyaldir"** der Köylerinde yol, ışık bulunmayan bir ülkede hangi sosyallik!!?.. Anayasa **"Türkiye Cumhuriyeti demokratiktir"** der. Yüce mahkeme kararlarının dahi paspas gibi çiğnendiği bir ülkede hangi demokratiklik!!?.. Anayasa **"Türkiye Cumhuriyeti hukuk devletidir"** der İnsanların av hayvanı gibi kovalandığı bir ülkede hangi hukuk devleti!!?.. İşte siyaset demirbaşlarının *"Demokratik düzendir"* diye savundukları düzen, böyle bir düzensizliktir.

Gençler bu düzene isyan ediyorlar Türkiye Cumhuriyeti'ni gerçek temellerine oturtmak, milli devleti, demokratik devleti, sosyal devleti kurmak istiyorlar Haksızlar mı? Gençler Fransız uşağı olarak yetişmedikleri için, gençler Alman uşağı olarak yetişmedikleri için ve Amerikan uşağı olmayı reddettik-

leri için bu savaşın içindedirler. Kendilerine kabul ettirilmek istenen bütün değer yargılarının gerisindeki uyduluğu ve kişiliksizliği gördükleri için kendilerinden önceki kuşakların yönetimine karşı koyuyorlar. Bunlar "bir iki üçler, yaşasın Türkler" diye başlayıp "on üç on dört on beş, Amerika kardeş" diye yetiştirilmek istenen bir kuşağın kutsal isyancılarıdır

Ey bu düzenin sorumlusu beyler, beyzadeler, paşalar!... Tarih okuyunuz. Bugün sizin yaptığınız görevi yürütenlere ne gözle bakılıyor, bunu görünüz, düşününüz. Bugünler Bizans'ın son günleridir. Kurulan düzen çöküyor. Bugün ne düşünürseniz düşünün, kimlere güvenirseniz güvenin. Yarınki Türkiye, devrimcilerin inançlı aydınlığında kurulacak. Bugünkü düzene uşaklık edenler de tarihin karanlığında yok olacaklar.

(Devrim, 26 Ocak 1971)

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ..

Doğan Avcıoğlu, Muammer Aksoy ve Mümtaz Soysal 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra kurulan Kurucu Meclis' te görev almışlardır Şimdi Doğan Avcıoğlu Devrim'in başyazarı, Aksoy ile Soysal ise Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Anayasa Hukuku profesörüdürler Geçen aylarda Avcıoğlu'na bir suikast düzenlenmiş, Aksoy ve Soysal'ın evlerine de dinamit atılmıştı.

Faruk Gürler, Celal Eyicioğlu ve Emin Alpkaya ise, 27 Mayıs ihtilalinde görev almış üç kurmay subaydır Faruk Gürler şimdi orgeneraldir ve sevilen bir Kara Kuvvetleri Komutanı'dır. Celal Eyicioğlu şimdi oramiraldir ve Deniz Kuvvetleri Komutanı'dır. Emin Alpkaya hava orgeneralidir ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri'dir. Bu üç General, Demirel yönetimini onaylayan Milli Güvenlik Kurulu bildirisine imza koymuş gözükmektedirler Ne var ki, *"hafiza-i beşer nisyan ile malul"* değildir; geçmiş on yılın belgeleri arasında bu saygıdeğer generallerin başka imzaları da vardır

21 Ekim 1961 günü saat 16'da, İstanbul'da Harp Akademileri salonunda toplanan 10 general ve 28 albayın yapmış olduğu ihtilal toplantısından sonra bir protokol imzalanmış ve

protokolde *"Türk Silahlı Kuvvetleri 15 Ekim 1961 günü yapılmış olan seçimden sonra gelecek yeni Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanmadan fiilen duruma mudahale edcektir"* biçiminde ifade edilen bir ihtlal kararı yer almıştır. Protokolun altındaki imzalar arasında Tuğgeneral Faruk Gürler'in, Celal Eyicioğlu'nun, Hava Kurmay Albay Emin Alpkaya'nın da adlarına rastlanmaktadır

Demek oluyor ki, bugün AP iktidarını Anayasa çizgisi içinde sayıyor izlenimini veren saygıdeğer paşalarımız, dokuz yıl önce AP'nin seçim başarısı üzerine **müessese nizamı yıkmaya matuf** bir ihtilal eyleminin içindeydiler. Görülüyor ki aradan geçen dokuz yıl, saygıdeğer paşalarımızın bugünkü düzene olan inançlarını güçlendirmiştir Bu gelişimi Demirel yönetimi için bir başarı saymamak elden gelmez.

Devrimci olmak kolay değildir Bugün, 27 Mayıs Devrimi, bu devrimin sivil taraftarlarınca savunulmaktadır. Bu Anayasa, ihtilalin Anayasası'dır İhtilalin getirdiği özgürlükler, topluma yeni nitelikler kazandırmıştır. Bu ortamda kredi yolsuzlukları, suiistimaller bütün belgeleri ile ortaya dökülmüştür Devleti oluşturan kurumların perde arkası bütün çıplaklığı ile gün ışığına çıkarılmıştır. Bu savaşta şimdi kurşun, dinamit ve suikast söz konusudur Kimin hangi kaldırımda bir karanlık kurşunla öldürüleceği belli değildir Bu savaşı hiçbir güvence olmadan yürütmek, en azından yürek ister. Muammer Aksoy'da bu yürek vardır Mümtaz Soysal'da bu yürek vardır Doğan Avcıoğlu'nda bu yürek vardır İşte 27 Mayısçılık budur.

Sayın generallerin Anayasa'nın değil de, Demirel yönetiminin yanındaymış gibi görünmesi, en çok biz 27 Mayısçıları tedirgin etmektedir Bundan sonra, geçmişin muhasebesini yapmak sayın generallere düşmektedir Neden ihtilal protokollarına imza atmışlardır ve neden şimdi Demirel yönetiminin devrimcilere takındığı tavırları onaylar gözüküyorlar? Bu izlenimi silmek bize değil, 27 Mayısçı olduklarına inanmak istediğimiz sayın generallerimize düşer. Biz sadece Güvenlik Kurulu bildirisinin, 27 Mayıs düşmanlarına büyük güç verdiğini söylemekle yetineceğiz. Sayın generaller, bu iktidarın Anayasa'yı uygulayacağı kanısında mıdırlar? 27 Mayıs Anayasası'nın 27 Mayıs düşmanlarınca uygulanması mümkün müdür? Sayın Gürler, Sayın Eyicioğlu, Sayın Alpkaya, 27 Mayıs Anayasası'nın seçilen ilk

millet meclisince uygulanmıyacağı kanısında oldukları için ihtilal bildirilerine imza atmışlardır. Şimdi hangi siyasal olaylar sonucu, görüşlerini değiştirmiş görünmektedirler? Eğer bu bildirilerini, 27 Mayısçılıklarının bir sonucu olarak görüyorlarsa, ne zamandan beri Süleyman Demirel 27 Mayısçıların inançlarını paylaşmaktadır? Bu mudur 27 Mayısçılık?.. Bu mudur devrimcilik?.. Bu mudur Anayasacılık?..

Türkiye'de 27 Mayıs devrimi devam etmektedir. Biz buna inanıyoruz. Muammer Aksoy, Mümtaz Soysal, Doğan Avcıoğlu bu devrimi sürdürmektedir. Kendilerine suikastler düzenlenmekte, evlerine dinamit atılmaktadır Devrimciler bütün bunlara rağmen, savaşlarını hergün biraz daha bilinçlenerek yürütmektedirler. Ama acı olan, 27 Mayıs devrimini, 27 Mayıs ihtilal protokollerini imzalamış genarellere karşı savunmaktır Gerçek 27 Mayısçıların yeri, bugün 27 Mayıs devrimini tabancaya, dinamite ve suikastlere rağmen yürütülenlerin yanıdır Yoksa Süleyman Demirellerin, Turhan Feyzioğluların yanı değil!.. 27 Mayıs devrimine sahip çıkmanızı istiyoruz.

(Devrim, 2 Şubat 1971)

HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ VE SORUMLULUK

Haberleşme özgürlüğü, demokratik hukuk devletinin temel kaynaklarından biridir. Bu özgürlük iki anlamda kullanılmaktadır. Birinci anlamda haberleşme özgürlüğü gazete, kitap, dergi, radyo, televizyon ve sinema gibi, kitle haberleşme araçları aracılığı ile yapılan kamusal haberleşmeleri kapsamaktadır İkinci anlamda haberleşme özgürlüğü mektup, telefon ve telgrafla yapılan kişisel haberleşmelerin gizliliği demektir.

Her iki anlamda haberleşme özgürlüğü de, Anayasa'ca güven altına alınmıştır. Anayasa'nın 15'inci maddesinde, adli kovuşturmanın istisnaları dışında **özel hayatın gizliliğine** dokunulamayacağı belirtilmekte, **"Haberleşme Hürriyeti"** başlıklı 17'nci maddede ise **"Herkes haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. Kanunun gösterdiği hallerde, hakim ta-**

rafından kanuna uygun olarak verilmiş bir karar olmadıkça bu gizliliğe dokunulamaz" şeklindeki ifade yer almaktadır

Anayasa'da **"Basın ve Yayınla ilgili hükümler"** başlığı altında şu temel ilke yer almaktadır: **"Basın hürdür, sansür edilemez. Devlet, basın ve haber alma hürriyetini sağlayacak tedbirleri alır. Basın ve haber alma hürriyeti ancak, milli güvenliği ve genel ahlakı korumak, kişilerin haysiyet, şeref ve haklarına tecavüzü, suç işlemeye kışkırtmayı önlemek ve yargı görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak için kanunla sınırlanabilir..."** Aynı maddede, Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin toplatılması, yasalarda bu konuda açık hükümlerin bulunması koşuluna bağlanmaktadır.

Uygulama nasıl

Bu özgürlüklerin Anayasa'da yer alması gereklidir, ancak yeterli değildir Önemli olan, soyut Anayasa kuralları ile somut uygulama arasında bir çelişmenin bulunmamasıdır Türkiye'de demokratik Anayasa yanında, Türk Ceza Yasası, Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu ve Sansür Nizamnamesi gibi antidemokratik kurallar da yürürlüktedir Bir yandan, Anayasa herkese düşünce özgürlüğü sağlamıştır diyeceğiz, öte yandan Ceza Yasası'nda düşünceyi açıklama suçlarına yer vereceğiz. Bir yandan Anayasa'da basılı eserlerin toplatılma koşulunu saptayacağız, öte yandan Cumhuriyet Savcıları, tıpkı bıçak ve tabanca toplatır gibi kitap toplayıp, Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nı Anayasa'ya karşı kullanacaklar Anayasa'mızda sansür yasaklanmasına rağmen, 1939 tarihli Sansür Nizamnamesi bugün de yürürlüktedir ve haberleşme özgürlüğünün karşısına bir utanç duvarı gibi dikilmektedir.

Bütün bunlar Anayasa ile bağdaşmamanın sonuçlarıdır Anayasa, basın ve haber alma olanaklarını sağlamayı devlete bir görev olarak yüklemektedir. Ancak aynı devlet, bu görevi yerine getirmez ve elindeki yetkilerle bu özgürlükleri kısıtlarsa ne yapılacaktır? Devlete yükletilen bu ödev bir kamu görevidir Demek oluyor ki soyut Anayasa kuralları tek başlarına çözüm getiremiyorlar Önemli olan devlet adı verdiğimiz siyasal örgütün, gerçekten Anayasa'ca nitelenen demokratik devlet

olmasıdır Bu nedenle, basın ve haber alma özgürlükleri, çok partili düzenin demokratik gelişimine bağlı sorunlardır Siyasal iktidarın, dolayısıyla devletin sosyal yapısı göz önüne alınırsa, bu gelişime umut bağlamamak gerekir

Anayasa'nın 17'nci maddesinde yer alan **haberleşmenin gizliliği**, Türk Ceza Yasası'nda da yaptırıma (müeyyideye) bağlanmıştır. Türk Ceza Yasası'nın 200'üncü maddesine göre *"Posta telgraf memurlarından bir kimse memuriyet sıfatını suiistimal suretiyle bir mektup, bir zarf, bir telgraf veya sair açık muhabere varakasını zapt eder veya kapalı evrakı açar veya telefon, telgraf mükalemat ve muhaberatın mahremiyetini ihlal ederse..."* cezalandırılmaktadır Bu ceza, üç aydan üç yıla kadar hapistir. Ayrıca bu suçtan bir zarar meydana gelirse, ceza altı aydan dört yıla kadar artmaktadır Bu suçun işlendiği sabit olursa, memura üç yıla kadar, "memuriyetten mahrumiyet" cezasının da verilmesi gerekmektedir.[1] Ama ne var ki, böyle bir suçun işlenmesi halinde, Osmanlı Devleti'nden miras kalan Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun gereğince kovuşturma yapılması, cezanın kovuşturulması olanaklarını ortadan kaldırmaktadır Çünkü bu yasaya göre, kovuşturmayı PTT yetkilerinin yapmaları gerekmektedir. Oysa, haklarında kovuşturma yapılması gerekenler yine PTT yetkilileridir Bu bir kısır döngüdür

Kaldı ki, Memurin Muhakemat Kanunu yürürlükte olmasa bile, Cumhuriyet savcılarının bu konularda dava açacaklarını sanmıyoruz... Danıştay kararlarını uygulamayan devlet memurları hakkında Cumhuriyet savcılarının dava açmamaları bizi doğrulamaktadır Savcıların güvenceye kavuşturulmadığı bir hukuk düzeninde, bütün bu görev savsaklamalarını doğal karşılamak gerekir Çünkü, siyasal iktidarı ve onun emrindeki bürokrasiyi, devleti oluşturan egemen gücün dışında düşünmemek gerekir.

Tazminat davası

Bir hizmetin yerine getirilmemesi ya da geç ve kötü yerine getirilmesine **hizmet kusuru** denilmektedir Siyasal iktidar ve

---

[1] *Erem, Faruk, **Türk Ceza Hukuku Hususi Hükümler**, s. 292.*

idare, Anayasa ve yasalara göre kamu görevini yerine getirmek zorundadır. Kamu hizmetlerinin, siyasal amaçlarla yerine getirilmemesi idare hukukunda **yetki saptırması** olarak nitelenir. Anayasa'nın 17'nci, Posta Yasası'nın 16'ncı ve 60'ıncı maddelerine göre, yurttaşların PTT eliyle gördürülen kamu hizmetinden eşitçe yararlanmaları gerekir. Bu hizmetin amacı, yurttaşların haberleşme özgürlüklerinin Anayasa'ca öngörüldüğü biçimde yerine getirilmesidir. Eğer bu hizmet yerine getirilmez ve mektuplar açılır ya da telefonlar dinlenirse, bunun adı "hizmet kusuru"dur. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13'üncü maddesine göre, mektuplarının açıldığını ispat eden yurttaşlar, PTT aleyhine tazminat davası niteliğinde **tam yargı davası** açacaklardır. Bu durumda, tazminat konusu paranın, bu kamu görevini Anayasa ve yasalarda yazıldığı biçimde yerine getirmeyen PTT Genel Müdürü'nden alınması; yani yasanın tanımı ile Genel Müdüre **rücû** edilmesi gerekmektedir. Çünkü, bir hizmet kusuru aynı zamanda suç konusu ise, bu eylem **şahsi kusur** sayılır Danıştay'ın bu yolda verilmiş kararları vardır.[2] Sanırım şimdilik açık olan hukuksal yol budur 644 Sayılı Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nda, mektupların açılacağına ve telefonların dinleneceğine ilişkin hiçbir madde bulunmamaktadır. Bulunmuş olsa bile bu madde Anayasa'ya aykırı olurdu. Demek oluyor ki, PTT yetkililerinin dayanacakları hiçbir yasa maddesi yoktur

Sonuç

İncelememizi, son günlerde ortaya çıkartılan bir olaya bağlayabiliriz. Türkiye İşçi Partisi'ne yollanan bir mektubun açıldığı, basit bir rastlantı dolayısı ile ispat edilmiştir Bu olayda, aynı zamanda bir haftalık gazeteye gönderilen mektupların da açılıp okunduğu ortaya çıkmıştır Bu durumda, mektupların okunduğu ve telefonların dinlendiği konusundaki şüpheler artmıştır

Biz bugünkü yönetimden bu olayın sanıklarının cezalandırılmasını isteyenlerden değiliz. Bugünkü düzen bütün suçların ana kaynağıdır Bu hukuk dışı davranışlara alet olanların bir gün

---

[2] *Akural, Sami Ziylan, Çetin;* ***Danıştay Sekizinci Daire Kararlan****, Danıştay Sekizinci Dairesinin Esas: 1962/2867 K. 1963/1192 sayılı karan.*

hesap vereceklerini düşünmek gerekir. Bugünkü statüler ve güvenceler geçicidir. Devrimci bir yönetim kurulduğunda bütün bunların hesabı sorulacaktır. Bundan kimsenin şüphesi olmasın...

(Cumhuriyet, 4 Şubat 1971)

İSMET PAŞA OKULU

Yöneticilerin kişilikleri çoğu kez, siyasal düzenin niteliğine bağlıdır. Eğer bir toplum, ulusal kurtuluş savaşı yaşamışsa, bu toplumda yöneticilerin kişilikleri ulusal kurtuluş hamuru ile yoğrulmuş demektir Bu kişilikler ulusal bilince dayanır. Her eylem, her davranış, bu ulusal bilinç ile şekillenir. Mustafa Kemal, bu tür kişilerin örneğidir Mustafa Kemal'i Atatürk yapan, bu ulusal onur ve bu ulusal bilinçtir. Bunun içindir ki, Mustafa Kemalcilik ulusal onur, Atatürkçülük ise ulusal bilinç demektir.

Ulusal Kurtuluş Savaşımız bir avuç aydınla kazanılmıştır. Cumhuriyet kurulduğunda, Atatürk'ün çevresinde çok az aydın, çok az uzman vardı. Devlet adamları ise, Kurtuluş Savaşı'nın terlerini henüz silmemişlerdi. Meclis'i, savaş meydanlarından gelen kumandanlar doldurmuştu. Hiçbirinde, çağdaş devlet kavramı ve demokrasi tecrübesi yoktu. Fakat Cumhuriyet kuruldu; sanayide, maliyede, ekonomide ulusal onur sahibi bir Türkiye yaratıldı. Bu bir inanç ve bilinç sonucuydu. Mustafa Kemal, çevresine bu onuru ve bilinci aşılamıştı. Kemalist devlet bu bilincin ve onurun adıdır.

Şimdi çok partili hayat içindeyiz. Dünya büyük bir hızla gelişiyor. Her konuda yetişmiş aydınlarımız ve uzmanlarımız var. Çağdaş devleti, demokrasiyi, çok partili hayatı bilen anlayan kişiler partileri doldurmuşlar. Türkiye'nin ihtiyacı olan bütün uzmanlık dallarında aydınlar yetişmiş. Hukukçu, ekonomist, mühendis, mimar, doktorlar, devlet çarklarında ve özel teşebbüs emrinde çalışıyorlar. Ama ulusal bilincimiz ve onurumuz yok. Eğer büyük uluslar yardım etmezlerse aç kalacağız. Türk ekonomisi bir dilenci çaresizliği içindedir. Bugün Türkiye'yi yöne-

tenler de işte böyle bir toprağın ve böyle bir mevsimin acı meyvalarıdır.

Tek tek siyasetçilere kızmak mümkündür Fakat düşünmek gerekir: Acaba, bu siyasetçiler hangi verimsiz toprağa atılmış tohumlardır?.. Ve hangi ulusal onur ve kişiliğin okulunda okumuşlardır?.. Sanırız bu soruları cevaplandırmak gerekir

Mustafa Kemal çevresine ulusal bilinç aşılamıştır Çevresindeki asker-sivil aydınlar bu bilincin sınavından geçmişlerdir Atatürk'ün yakın arkadaşları, en güç koşullar altında, kendilerine verilen ulusal görevleri başarıyla yürütebilmişlerdir

İsmet İnönü, Mustafa Kemal'in en yakın silah arkadaşıdır ve Atatürk'ün ulusal bilinciyle yetişmiştir Atatürk öldükten sonra Türkiye'nin baş sorumlusu İsmet İnönü'dür Acaba, İsmet İnönü bu bilinci bugüne dek sürdürebilmiş midir?..

İsmet Paşa tek başına bir okuldur Devlet anlayışı, denge hesabı, siyasal davranışları birçok siyasetçi tarfından benimsenmiştir. Bugün İsmet Paşa'nın yakınında olsun olmasın, devleti yönetenlerin hepsi, İsmet Paşa'nın siyaset okulundan mezun olmuşlardır. Kasım Gülek, Tahsin Bangaoğlu, Turhan Feyzioğlu bu okulun başarılı mezunlarıdır Ecevit ise bu okuldan mezun olmanın ve parlak dereceli bir diploma almanın hazırlıkları içindedir Devlet bürokrasisinde yer almış bir çok kişi de bu okulun etkisi ile yetişmişlerdir. Şimdi devlet, İsmet Paşa Okulu mezunlarınca yönetilmektedir

Açıkça sormak gerekir: Mustafa Kemal'in verdiği ulusal bilinci, İsmet Paşa, örneğin Feyzioğluna verebildi mi?.. Hayır Mustafa Kemal'in İsmet Paşa'ya öğrettiği ulusal onur bu okulda kime öğretildi?.. Kimseye. Bakınız Atatürk'ün tam bağımsızlık ilkesi İsmet Paşa'nın ağzında sadece suçlama konusu. Kime karşı?.. Yabancı sermayeye mi?.. Hayır. Petrol şirketlerine mi?.. Hayır. Kıbrıs çıkartmasına engel olan Amerikan Hükümetine mi?.. Hayır. Sadece ve sadece Mustafa Kemalci gençlere karşı!..

Ulusal Kurtuluş savaşının kazandırdıklarını, çok partili düzende satmışız bir bir. Bu düzen de, Türkiye'yi çağdaş uygarlık yolundan uzaklaştırmıştır. Düzen, bir tek ulusal onur ve bilinçle yetişmiş lider çıkartmamıştır.

İnsanları devirler yetiştiriyor **İsmet Paşa'nın Okulundan yetişmiş cüce siyasetçilere bakıp karamsar olmayalım.** Bu toprak-

lar şimdi verimsiz. Bir devrim yönetimi kurulsun, bakın göreceksiniz... Aydınlar, uzmanlar, devlet adamları nasıl inançla güçle halka hizmet edecekler. Türk halkının ulusal onurunu yeniden diriltenler, ancak bir devrim yöntemi ile ortaya çıkacaklar Yeter ki, İsmet Paşa'nın siyaset okulundan diplomalara devlet kapıları kapansın.

Yeniden Mustafa Kemal'in inançlı günlerine dönmek istiyoruz. Ulusal bilincimiz ve onurumuz için...

(Devrim, 16 Şubat 1971)

POLİS VE ŞİDDET

"Anayasa dışı tutum ve davranışlarıyla meşruiyetini kaybetmiş iktidara karşı *'direnme hakkı'*nı kullanarak" 27 Mayıs 1960 devrimini yapan Türk milleti, bu Anayasa'yı **"hürriyete, fazilete ve adalete aşık evlatlarının bekçiliğine"** emanet etmiştir Bu Anayasal görev, 27 Mayıs Anayasası'nın önsözünde yer almıştır Bu anayasa 27 Mayıs Devrimi'nin izlerini taşımaktadır. Eğer 27 Mayıs Devrimi bir **zalim iktidara** karşı yapılmışsa, bu zulmün içinde, emniyet kuvvetlerinin gençlere yaptığı zulmün büyük payı vardır. Bu nedenledir ki, ihtilalden sonra polisin resmi elbiseleri bile değiştirilmiştir Tarihin bir **tekerrürden ibaret** olduğu, Türk siyasal hayatında çok kez ispatlanmıştır Bugün Türkiye'de, 27 Mayıs Devrimi'ne sebep olan olaylardan çok daha şiddetlilerini yaşamaktayız. Devletin polisi ile devletin üniversitesi, iki düşman ordusu gibi karşı karşıya getirilmekte, açıkça, 27 Mayıs Devrimi'nin öcü alınmaktadır **Aydına, okumuşa ve üniversiteliye karşı duyulan kör hırs, 31 Mart gerici ayaklanmasında bile bu denli yaygın olmamıştır.** Siyasal iktidar, gençlik olaylarını şiddet yolu ile bastırmak eğilimindedir. Ancak bu amaç, devletin polisine duyulacak güveni yıkmakta, devlet polisini iktidar **milisi** olarak damgalamaktadır. Oysa devlet kalıcı, iktidarlar ise geçicidir **Önemli olan devlet kuvvetlerine olan demokratik saygıyı yıkmamaktır** Siyasal iktidar şimdi böylesine bir yıkıntının sorumlusudur Biz bu

yazımızda, Ceza Yasası açısından, polisin kullandığı şiddete ve buna karşı yurttaşların sahip oldukları **direnme hakkı**na değineceğiz.

Görev mi, suç mu?

Anayasa'nın 14'üncü maddesinde aynen şu ifade yer almaktadır: **"Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme haklarına ve kişi hürriyetine sahiptir. Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti, kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça kayıtlanamaz. Kimseye eziyet ve işkence yapılamaz. İnsan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza konulamaz..."**

Anayasa'da yer alan bu temel ilkenin yaptırımı, Türk Ceza Yasası'nın 243'üncü maddesinde öngörülmüştür Emniyet görevlileri, sanıkları itirafa zorlamak için **"işkence eder, yahut zalimane veya gayri insani veya haysiyet kırıcı muamelelere başvurursa"** beş yıla kadar ağır hapis cezasına çarptırılacağı gibi, memuriyetten geçici ya da sürekli olarak atılması gerekmektedir Yine, Türk Ceza Yasası'nın 245'inci maddesine göre cebir kullanma yetkisine sahip olan emniyet görevlileri **" kanun ve nizamın tayin ettiği ahvalden başka surette, bir kimse hakkında suimuameleye veya cismen eza verecek hale cüret eder yahut ol kimseyi darp ve cerh eylerse..."** üç aydan üç yıla kadar hapsedilir ve geçici olarak memuriyetten atılırlar Yasanın 251'inci maddesinde ise, görevi sırasında bir suç işleyen memurun, cezasının üçte birden yarıya kadar artırılacağı belirtilmektedir Türk Ceza Yasası'nın 258'inci maddesinde ise, **memura mukavemet** suçu yer almıştır Ancak, kendisine direnilen devlet memurunun da hukuk dışı davranışlarını göz önünde tutan yasa koruyucu, **" Eğer memur haiz olduğu salahiyet hududunu tecavüz ederek veya keyfi hareketlerle bu muameleye sebep vermişse, fail hakkında geçen maddelerdeki ceza dörtte bire kadar indirilebileceği gibi, icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir..."** denilmektedir 171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hürriyeti Hakkındakı Kanun'un 22'nci maddesinde de, yetki sınırlarını aşarak

toplantı ve gösteri yürüyüşlerini dağıtan emniyet kuvvetlerine karşı yapılacak direnmelerle ortaya çıkan suçların, dörtte bir kadar indirilebileceği gibi, büsbütün de kaldırılabileceği hüküm altına alınmaktadır

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nun birinci maddesine göre polis **"... asayişi; amme, şahıs ve tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder. Yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olanlara, çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerin kendilerine verdiği vazifeleri yapar..."** Polisin görevi, Anayasa'ca güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri korumaktır. Bu görev yerine, şiddet ve kaba kuvvet kullanılması, yurttaşların dövülmesi, işkence yapılması, görev anlayışı ile hiçbir şekilde bağdaşamaz. Anayasa ve yasa dışı yollarla şiddet kullanan Emniyet yetkililerine karşı yurttaşların **direnme hakları** vardır Bunun adı **savunucu direnme**dir Yurttaş, malını, canını ve ırzını, bu saldırı emniyet kuvvetlerinden de gelse korumak zorundadır Bu direnme hakkı, Türk Ceza Yasası'nın 258'inci ve 171 sayılı yasanın 22'inci maddesinde açıkça öngörülmektedir Emniyet kuvvetlerine düşen görev, yurttaşları böyle bir direnmeye zorlamamaktır. Bir kez şiddet kullanılırsa bu şiddetin nerede biteceği belli olmaz. Bu yol çıkmaz bir yoldur Şiddetin geçer akçe olduğu bir toplumda son sözü en güçlü şiddet araçlarına sahip olanlar söyler. Bu evrensel bir kuraldır

Arama kararları

Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nın 97'nci maddesine göre, aramaya karar verme yetkisi, kural olarak yargıçlara tanınmıştır. Ancak, **tehirinde mazarrat umulan hallerde**, yani gecikmesinde zarar umulan durumlarda, Cumhuriyet savcıları ve savcı yardımcısı sıfatı ile emniyet yetkililerinin de arama yapma yetkileri kabul edilmiştir. Ancak savcılara ve emniyet görevlilerine tanınan bu yetkinin çok dar bir alana özgü olması gerekir. Yoksa, kural olarak yargıçlara tanınan bu yetkinin sürekli olarak emniyet yetkililerince kullanılması açıkça usul sap-

tırmasıdır Kaldı ki, yargıç ve Cumhuriyet savcılarının hazır bulundukları aramalarda, **o mahal ihtiyar heyetinden ve komşulardan iki kişi**nin bulundurulması açık yasa hükmüdür. Demek oluyor ki, bu koşula uymaksızın yapılan aramalar yasa dışı olmaktadır.

Üniversite içindeki aramalarda özel bir titizlik göstermek gerekir. Üniversitelere özerklik tanındığı için, bu kurumlar ancak kendi karar organlarınca yönetilirler Fakültelerin iç düzenleri ile ilgili her türlü konu, kesinlikle fakülte organlarınca çözümlenir. Fakülte içinde suç işlendiği ihbarını alan yetkililerin, öncelikle fakülte dekanlarıyla görüşmeleri gerekir **Tehirinde mazarrat umulan hal** kavramını, Anayasa'nın temel ilkelerine karşı kullanmak ve idari özerkliği görmezlikten gelmek, açıkça bir usul hilesidir. Kaldı ki, aramada, aranan yerlerin sahibi ya da zilyedinin bulunması gerekir. Eğer, aranılan yerin sahibi ya da zilyedi bulunmaz ise, bu kişinin temsilcisi ya da bir yakınının ya da komşusunun bu aramada hazır bulunması açık yasa hükmüdür. Bir fakülte ya da bu fakülteye bağlı bir yurdun aranması için, hiç olmazsa, dekana haber vermek gerekir. Dekan bulunmaz ise, bu durumda yönetim kurulu üyelerinden birini bulmak, başvurulacak yasal yoldur Bu yolların hiçbirini denemeksizin yapılan aramalar, yasa dışıdır ve siyasal amaçlıdır. Bu nedenle, bu yasa dışı yollara başvuranların cezalandırılmaları gerekmektedir Ayrıca bu aramadan zarar görülmüşse, Danıştay'da, İçişleri Bakanlığı aleyhine tam yargı davalarının açılması, hukukça öngörülmüş tazminat yollarındandır

Polisin tanıklığı

Türkiye'de adli zabıta ile idari zabıtanın ayrılmaması, yargı kararlarını da etkileyecek bir düzensizliğin kaynağı olmaktadır. İzinsiz gösteri ve arama olaylarında görüldüğü gibi, polis ile eylemciler arasında çatışmalar olmakta, böylece polis, yukarıda açıkladığımız Ceza Yasası maddelerine göre, çatışmanın bir tarafı olmaktadır. Bu polislerin, kamu tanığı olarak dinlenmelerinin mümkün olmaması gerekir. Çünkü polis, bir olayda şiddet kullanan kimsedir. Bu şiddetin, yasalarca öngörülmeyen biçim-

de kullanılması, yurttaşlara direnme hakkı verebilecek kadar önem taşımaktadır. Olayda taraf olanların, tanıklıklarının bir hukuksal değere sahip olmaması, yargı güveni bakımından bir zorunluluk olarak kabul edilmelidir. Hele Ceza Muhakemeleri Yasası'nda, kendilerine Cumhuriyet Savcı Yardımcısı sıfatı verilen **zabıta memurlarının** tanık olmaları, delillerin serbestçe tartışılmasını engelleyici sakıncalar taşımaktadır.

Sonuç

Yassıada'da Yüksek Adalet Divanı'nda üniversite olayları görüşülürken, Divan Başkanı, sanık Başbakan Adnan Menderes'e **"üniversitenin temelinin altına gireceğim"** şeklinde söylemiş olduğu bir sözü hatırlatmış ve **"Üniversitenin temelinin altına girersen, Üniversite işte böyle başına yıkılır"** karşılığını vermişti. Üniversite duvarları siyasal iktidarlar için hiç de tekin yerler değildir. Hukuk dışı yollarla, görev yaptıklarını sanan emniyet amirlerine de, Yassıada tutanaklarını gözden geçirmelerini salık veririz. Bu tutanaklarda eski meslektaşlarının ifadelerine rastlayacaklardır. Unutmasınlar ki, **Anayasa dışı her davranışın hesabı sorulacağı gibi, görevlerini kötüye kullanan devlet memurları da, bir gün hesap vereceklerdir.** Bugünlerin hiç de uzak olmadığını, yaşayacağımız olaylar ispat edecektir!

(Cumhuriyet, 20 Şubat 1971)

MİLLİYETÇİLİK BU MU?

DEVRİM VE HUKUK

Her düzen bir hukuk anlayışına sahiptir. Kapitalist düzende kapitalizmin hukuku yürürlüktedir. Feodal düzende, feodalizmin hukuk kuralları geçerlidir Feodalizm ve kapitalizme dayalı düzenlerin hukuku tutucudur. Devrimci hukuk, bu tutucu hukuk düzeninin antitezidir. Devrimci düzen kendisine özgü hukuk kurallarını birlikte getirir. Bu düzende hukuk kuralları, devletin ulusçu niteliğine yön verirler. Devlet örgütü, devrimin dayandığı siyasal temellere göre şekillenir

Geçmişin değer yargılarıyla geleceğin amaçlarını saptamak mümkün değildir. Geçmişin hukuk kuralları da geleceğin hukuk düzenini kuramazlar. Çünkü yıkılan düzen, başlı başına bir egemenliğin yansımasıdır. Eski düzende yabancı sermaye egemense, hukuk kuralları bu egemenliğin sağlanması için yürürlüğe konmuştur. Eski düzende toprak ağaları egemense, topraksız köylüler için, hiçbir devrimci yasa çıkarılmamıştır Çünkü, siyasal iktidar, kapitalizmin ve toprak ağalarının iktidarıdır. Devlet, bu gücün emrindedir.

Toplumda bütün hukuksal kurallar bir **temel norma** dayanırlar. Bu temel normun adı **anayasa**dır. Yasalar, tüzükler, yönetmelikler bu temel norma göre geçerlik kazanırlar. Temel norm, kendisini yürürlüğe koyan egemen siyasal güce bağlıdır. Bu güç tutucu ise temel norm da tutucudur. Eğer, temel normu getiren güç devrimci ise, bu temel norm da devrimci nitelikler taşır. 27 Mayıs Anayasası devrimci bir Anayasa'dır, çünkü, devrimci bir ihtilal ile getirilmiştir. Ancak ihtilalden sonra 27 Mayıs'ın yıktığı güçler iktidara geldiği için, Anayasa metni ile Anayasa uygulaması arasında bir çelişme ortaya çıkmıştır Bu çelişmenin çözümü ancak, temel norma bağlı güçlerin iktidara gelmesi ile mümkün olabilir

Devrimin getirdiği hukuk düzeni kendini geçmişe bağlamaz. Çünkü devrim yeni bir hukuk düzeni getirmiştir. Bu düzende suçlar ve cezalar, devrimin dayandığı ilkelere göre saptanır. Hukuk kurallarının egemenliği, siyasal iktidarın gücüne bağlıdır. Bu yeni iktidar, yeni suçlar ve cezalar koyar. Bu suçların yargılama usulü, devrimin ilkelerine göre belirlenir Devrimci iktidarlar, ekonomide, maliyede ne derece köklü değ-

şiklikler getirmişlerse, hukuk düzeninde de, bu tür köklü değişikliklere başvurmalıdırlar Hukuk kuralları genel ve soyuttur Bu genelliğe özellik ve bu soyutluğa somutluk verecek olan görüş, devrimin dayandığı öze bağlıdır. Genel hukuk kuralları hiçbir zaman devrimcileri tutuculuğun kısır çemberine sokmamalıdır. Hukuk bir üst yapı kurumudur ve devrimin değiştireceği alt yapı ilişkileri ile uyumlu olarak değişmelidir Tutucu iktidarlar hukuku bir araç olarak kullanmaktadırlar. Devrimci iktidarlar da hukukun kimin için yürürlükte olduğunu düşünmek zorundadırlar.

Devrimci yönetimin ilk girişeceği ulusal eylem, yabancı sermayenin millileştirilmesidir. Millileştirme ilkelerinin öncelikle saptanması gereklidir Millileştirme işlemlerinin hiçbir bürokratik engelle durdurulmaması şarttır. Dış ticaret ve bankaların devletleştirilmesi de, girişilecek ilk devrimci eylemlerdendir Bu devletleştirmenin uluslararası ilişkilerde yaratacağı değişiklikleri içeren devletleştirme kurallarına ihtiyacımız vardır. Köklü bir toprak devriminin bağlı bulunduğu ilkeler de saptanmalı ve zaman kaybetmeksizin uygulanmalıdır. Bu kuralların saptanması için yüzyıl sürecek kadastro işlemleri gereksizdir Toprak devrimini yürütecek merkezi ve bölgesel kurullar, bu devrimin dayandığı hukuk kurallarıyla çalışmalı, geçmişin çelişmeli uygulaması süratle terk edilmelidir. Mahkemelerimizi yıllardır işgal eden toprak uyuşmazlıklarını en kısa sürelerde çözümleyecek mahkemeler kurulmalıdır. Devlet bürokrasisi, plan ilkelerinin devrimci doğrultusunda örgütlenmeli ve yeni bir devrimci idare anlayışı yerleştirilmelidir Bütün bunlar ciddi çalışma gerektirir Devrimcilerle halkın bütünleşmesi ancak bu tür çalışmalarla kurulabilir.

Devrimci düzen, bu değişikliklerin bağlı bulunduğu bir temel norm getirecektir Devrimin biçimsel yapısı ve örgütleri bu temel norma göre şekillenecektir. Devrimin her adımı aydının alın teri ile halka götürebilir. Yüzyılların miras bıraktığı bürokratik yükleri bir yana atıp devrimin hukuk düzenini yaratmak, halkının yaşama savaşına inanmış devrimci hukukçuların şimdilik tek usul görevleri olmalıdır Hukukun yosunlaşmış kurallarını unutup devrimin yeşeren tomurcuklarına eğilmek gerekir Devrimcilerin bir karınca sabrı ile taş üstüne taş koya-

cakları bir döneme gireceğiz. Halkçı, ulusçu ve Kemalist bir düzen kurmak için, gelecek günlere bir seferberlik ruhu içinde hazır olmamız gerekir.

(Devrim, 23 Şubat 1971)

CUMHURİYETİ SAVUNMAK...

Demirel, son zamanlarda sık sık *"Cumhuriyeti korumak"*tan söz etmektedir. Yakında bütün suçlarından dolayı yargılanacak olan İçişleri Bakanı Menteşeoğlu ise, son eylemlerin Cumhuriyeti yıkmaya yöneldiğini tekrarlamaktadır İktidarın, irili ufaklı bütün sözcüleri, ağız birliği ile Cumhuriyeti koruduklarından söz etmektedirler. Anlaşılan, siyaset sahnesine yeni bir kavram çıkarılmaktadır.

Mantık son derece basit. Adelet Partisi iktidardadır Fakat bu iktidarı yıkmak için bir takım eylemler sürdürülmektedir. Öyleyse bu eylemlerin amacı Cumhuriyeti yıkmaktır. Bütün demokrasiciler, bütün milliyetçiler Cumhuriyeti korumalıdırlar. İşbirlikçi iktidar böyle buyuruyor!

Anayasa bu iktidarın anayasası mıdır?.. Cumhuriyet bu iktidarın Cumhuriyeti midir?.. Bu devlet, Kemalist Cumhuriyet ilkeleri ile mi yönetilmektedir?.. Kimdir bu Cumhuriyeti koruyanlar ve kime karşı korumaktadırlar?..

Türk ekonomisi uluslararası sermayenin ahtapot kolları arasındadır. Yabancı sermaye imparatorluğu Türk ekonomisini yönetmektedir. Petrolümüz, madenimiz üzerine yabancı sermaye diktatoryası kurulmuştur. İkili antlaşmalar, Anayasa'ya aykırı biçimde uygulanmakta ve antlaşmalarla ulusal egemenliğimiz kısıtlanmaktadır Bu koşularda **milli devlet**ten ve bu milliliğe dayalı Cumhuriyet'ten söz edilmektedir

Bizim inandığımız Cumhuriyet, yabancı sermayeye karşıdır Demirel'in Cumhuriyeti ise yabancı sermayeden yanadır Anayasa'nın Cumhuriyeti tam bağımsızlığa dayalıdır; Demirel'in, Cumhuriyet'tir diye savunduğu düzen, yabancı sermaye Cumhuriyeti'dir Bu Cumhuriyet'in ne Anayasa'da ne de bu Anayasa'nın dayandığı ulusal devlet anlayışında yeri yoktur Ulusal

devletin Kemalist Cumhuriyeti'ne karşı, uluslararası sermayenin çıkarları savunulmaktadır.

Anayasa demokratik Cumhuriyet ilkesini benimsemiştir. İşçilere, köylülere ve devrimci aydınlara kurşunla, polis copuyla ve kelepçeyle karşı koyan bir iktidar, demokratik Cumhuriyet'in iktidarı değildir Demirel yönetimi *"Ben, yabancı sermayenin ve toprak ağalarının iktidarıyım"* dememekte, savunduğu sınıfların çıkar düzenini **"Cumhuriyet'i savunmak"** şeklinde nitelemektedir. Bu Cumhuriyet, topraksız köylülerin mi, yoksa toprak ağalarının mı Cumhuriyeti'dir?.. Bu Cumhuriyet yer altında çalışan işçilerin mi, yoksa usulsüz kredilerle milyonlar vuran patronların mı Cumhuriyeti'dir? Anayasa *"devlet, çalışanlann insanca yaşayacağı düzeni kurar"* diyor Işıksız köylerin, hastanesiz ilçelerin bulunduğu bir ülkede, Demirel kimin çıkarlarının adına *"Cumhuriyet'tir"* demektedir? Cumhuriyet, insanları aç bırakmanın, devrimcileri kurşunlamanın özgürlüğünü mü vermektedir iktidarlara?!..

Anayasa, laik Cumhuriyet'ten söz etmektedir. İmam Hatip Okulları'nın, izinsiz Kuran kurslarının, din sömürücüsü siyasetçilerin bulunduğu bir ülkede, bu iktidar laik Cumhuriyet'i savunuyor, demek mümkün müdür?!. Bu iktidarın bir ayağı din sömürüsüne dayanmaktadır. Ekonomik sömürü, dinsel duyguların okşanması ile sürdürülmektedir. Demirel'in *"Cumhuriyet'tir"* diye savunduğu düzen, din sömürücülerinin özgürlükleridir Seçmenlere dindar görünmek için Meclis bahçesine cami yapıldığı günleri yaşamaktayız. Demirel'in Cumhuriyeti ile, Anayasa'nın laik Cumhuriyet'i ayrı kavramlardır ve biri ötekinin tersidir. Bu laik Cumhuriyet, Demirel yönetimince savunulmaz; ancak Demirel düzenine karşı savunulur Mason Locaları'ndan Kuran kurslarına kadar her türlü karanlıkta dolaşanların laik Cumhuriyet'i korumaya hakları yoktur

Anayasa sosyal devlet anlayışına dayanmaktadır Sosyal devlette, sınıflararası denge temel amaçtır. Bir yanda yoksulların düzeni, öte yanda Mıgırdıç Şellefyanların, Hacı Ali Demirellerin kredi dünyaları!.. Demirel'in savunduğu Cumhuriyet, Mıgırdıç Şellefyanlar'ın, Hacı Ali Demireller'in Cumhuriyeti'dir. Bu Cumhuriyet, sömürücülere karşı **demokratik**, sömürülene karşı **diktatörlük**tür.

Türkiye Cumhuriyeti, ulusçu, halkçı ve Kemalist olmak zorundadır. Ve olacaktır. Bugünkü düzen, uluslararası sermaye ve toprak ağalığına dayalıdır. Demirel'in savunduğu düzen, Anayasa'nın, demokratik, sosyal hukuk devletinin "milli" Cumhuriyeti değildir. Biz Kemalist devletin Cumhuriyetini savunuyoruz. Cumhuriyet öncesi Damat Ferit yönetimi neyse, bugünkü Demirel yönetimi de odur. Devrimcilerin ilk ulusal görevleri bu Kemalist Cumhuriyeti korumaktır.

Mustafa Kemal Cumhuriyetçileri, görev başına!

(Devrim, 2 Mart 1971, sayı 71)

HÜKÜMETİN MANEVİ ŞAHSİYETİ

Türk Ceza Yasası'nın 159'uncu maddesinde "hükümetin manevi şahsiyeti"ni "tahkir" ve "tezyif" edenlerin bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacakları hüküm altına alınmaktadır. Çok partili demokrat düzenlerde eleştiri, hakaret ve hükümeti küçük düşürme gibi eylemlerin sınırlarını çizmek güçtür Çünkü siyasal iktidar, çok partili düzeni oluşturan partilerden bir tanesine dayanmaktadır. Bu parti de, her türlü eleştiriye açıktır Ancak, tek partili otoriter rejimlerde, partidevlet ve hükümet kavramları aynı anlamda kullanılır. Bu düzenlerde tek parti, devletin kişiliğini de temsil eder. Tek partili düzenlerdeki, yönetici-yönetilen ilişkileri ile, çok partili demokratik düzenlerdeki ilişkiler birbirlerinden farklıdır. Konuyu, Anayasa ve Ceza Hukuku açılarından ayrı ayrı incelemek gerekir:

Anayasa ve hükümet

Anayasa'nın 4'üncü maddesinde egemenliğin kayıtsız şartsız Türk milletinde olduğu, ancak milletin bu egemenliği "Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar" eliyle kullanacağı belirtilmektedir Anayasa'nın 5'inci maddesinde Yasama

"yetkisi"nin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce, 7'nci maddesinde ise, Yargı "yetkisi"nin bağımsız mahkemelerce kullanılacağı açıklanmaktadır. Anayasa'nın 6'ncı maddesine göre "yürütme" bir "yetki" değil ancak bir "görev"dir. Bu görev, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca "kanunlar çerçevesinde" yerine getirilir. Yasama ve yargı organlarının egemenlik yetkilerini kullanmaları, bu organların Türk ulusu adına yasa koymaları, belli kararları verebilmeleri ve uyuşmazlıkları çözmeleri demektir Yürütme organı Türk ulusu adına egemenlik yetkisini kullanan organlardan değildir Sadece yasalar çerçevesinde görev yapan bir organdır Bu yasaları Yasama organı koyar; bu çerçeve içinde görev yapan idarenin eylem ve işlemleri de yargı organlarınca çözümlenir Anayasa'nın 6'ncı maddesine göre Bakanlar Kurulu, yürütme organının kendisi değil, sadece bir parçasıdır. Anayasa'nın ikinci bölümünde Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'ndan oluşan Yürütme'nin görev ve yetkileri yer almaktadır Bu bölümdeki 97'nci maddede Cumhurbaşkanı'nın, gerekli gördükçe Bakanlar Kurulu'na başkanlık edeceği, 98'inci maddesinde ise, Cumhurbaşkanı'nın bütün kararlarının Başbakan ve ilgili bakanlarca imzalanacağı belirtilmektedir. **Hükümet** terimi, sadece Anayasa'nın 105'inci maddesinde yer almaktadır Bu maddede, Başbakan'ın bakanlıklar arasındaki işbirliğini sağlayacağı ve **hükümet**in genel siyasetini gözeteceği belirtilmektedir. Madde, *"Başbakan, Bakanlar Kurulu'nun başkanı olarak"* şeklinde başlamaktadır Demek ki, burada **Bakanlar Kurulu** ile **Hükümet** ayrı anlamdadır ve hükümet **yürütme** anlamına gelmektedir Anayasa'nın genel sistemi göz önüne alınırsa, Hükümetin yürütme demek olduğu ve Yürütme Organı'nın da Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'ndan oluştuğu sonucuna varabiliriz. Türk Anayasa sistemine göre, Bakanlar Kurulu, Yürütme organının bir unsurudur. Yürütmeyi Cumhurbaşkanı temsil eder [1]

---

[1] *Onar, Siddık Sami;* ***İdare Hukukunun Umumi Esasları,*** *3. Bası, s. 729; Arsel, İlhan;* ***Anayasa Hukukunun Umumi Esasları,*** *1965, s. 363. Balta, Tahsin Bekir;* ***İdare Hukukuna Giriş,*** *1969-70, s. 7.*

Türk Ceza Yasası'nın 159'uncu madesinde *"Türklüğü, Cumhuriyeti, Büyük Millet Meclisi'ni,* ***hükümetin manevi şahsiyetini,*** *bakanlıkları, devletin askeri veya emniyeti muhafaza kuvvetlerini veya adliyenin manevi şahsiyetini tahkir, tezyif edenler..."*'in bir yıldan altı yıla kadar hapisle cezalandırılacakları belirtilmektedir. Bu madde dört kez değişikliğe uğramışsa da, **hükümetin manevi şahsiyeti** kavramı, her değişiklikte de muhafaza edilmiştir **Hükümetin manevi şahsiyeti**, kavuamı, 1 Temmuz 1931 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'nda yer almıştır Madde şu biçimdeydi. *"Krallık makamını, kralın hükümetini, faşizmin yüksek meclisini, parlamentoyu veyahut iki meclisten yalnız birini tahkir eden kimse cezalandırılır"* [2] Faşizm, devlet-parti-hükümet ayırımına yer vermeyen bir düzen çeşididir Bu düzende, devletin kişiliği ile hükümetin kişiliği arasında bir fark yoktur Bu çeşit düzenlerde, hükümetin manevi kişiliği kavramını, devletin manevi kişiliği şeklinde anlamak gerekir. Çünkü faşizmin dayandığı ideoloji, bu siyasal temele bağlıdır. Faşizmin benimsediği bu kavramın demokratik hukuk devletinde yeri yoktur Çünkü, devletin temel organları, biçimsel olarak, yasama, yürütme ve yargı olarak üçe ayrılır. Yürütme, ulus adına egemenlik kullanan **yetkili organ** değildir. Yetkili organlar, yasama ve yargıdır Devleti oluşturan organların tek başlarına manevi kişilikleri olamaz.[3] Bu kişilik sadece, ülke içinde en büyük tüzel kişi olan Devlete özgüdür

Kaldı ki, Anayasa'da yer alan **yürütme** ile, Ceza Yasası'nda yer alan **hükümet** kavramları arasında özdeşlik yoktur Anayasa'da yürütme, Cumhurbaşkanı ve Başbakan'dan oluşan bir bütün olmasına rağmen, Türk Ceza Yasası'nın koruduğu kişilik, sadece, Bakanlar Kurulu'nundur. Yürütmenin bir parçası olan Bakanlar Kurulu'na hükümet adı vermek, hiçbir Anayasal temele dayanmamaktadır.[4] Bugünkü uygulamaya göre, Türk

---

[2] *Çağlayan, Muhtar;* ***Türk Ceza Kanunu****, 1970, s. 256.*

[3] *Kubalı, Hüseyin Nail;* ***B. M. Meclisi'nin Manevi Şahsiyeti****, 9-12 Şubat 1964, Cumhuriyet.*

[4] *159'uncu maddenin uygulamasında şu karar ilgi çekicidir. Devletin askeri ve emniyet ve muhafaza kuvvetleri deyimleri, TCK'nun 159'uncu maddesinde, devletin bütün silahlı kuvvetleri anlamına alınmıştır. Burada bu kuvvetlerden herbiri...*

Ceza Yasası, Yürütmenin bir parçasını almakta ve bu parçaya manevi kişilik vermektedir. Cumhurbaşkanı, yürütmenin başıdır ve bu niteliği dolayısıyla, kendisine yapılmış hakaretler, Türk Ceza Yasası'nın 158'inci maddesiyle cezalandırılmaktadır Bakanlar Kurulu üyelerine yapılacak hakaretler için de, Ceza Yasası'nda özel hükümler bulunmaktadır. Yasanın 480 ve 482'nci maddelerinde, hakaret ve sövme suçları yer almaktadır. Basın yolu ile işlenen suçlarda, bu maddelerin son fıkraları uygulanmaktadır. Bu suçlar, sıfat ve hizmetlerinden dolayı resmi nitelikteki kişilere karşı işlenirse ceza, yasanın 273'üncü maddesiyle arttırılmaktadır. Ceza Yasası'nda bu yollar varken, Anayasa Hukuku kavramlarına göre varlığından söz edilmeyecek kavramları, suç konusu yapmak ancak, yasamızın ve düzenimizin henüz faşizm anılarından kurtulamadığını anlatmaktadır.

Bugünkü uygulama ortaya bir çelişme çıkarmaktadır· Anayasa başka bir hükümet tanımı benimsemekte, Ceza Yasası ise bir başka hükümet kavramını esas almaktadır. Siyasal kurum ve organların tanımlarında temel kaynak, Anayasa'dır. Bu durumda, bağımsız mahkemeler bir hukuk kuralını yorumlarken, iki seçenekle karşı karşıya kalmaktadırlar. Anayasa'nın 8'inci maddesine göre Anayasa hükümleri; yasama, yürütme, ve yargı organlarıyla, idare ve kişileri bağlayan temel hükümlerdir Savcı ve yargıçların, bütün hukuk kurallarını, Anayasa'nın temel ilkelerine göre yorumlamaları gerekir. Bu, savcı ve yargıçlara verilen Anayasal görevdir.[5] Eğer yürürlükteki yasaların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varılıyorsa, konunun Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi, izlenecek tek yoldur.

Sonuç

Hükümetin manevi şahsiyeti kavramı, Anayasal anlamdan yoksundur. Demokratik ülkelerde hükümetlerin manevi şahsi-

---

nin bütününe, tamamına yapılacak saldırılar, ancak 159'uncu maddenin kapsamına girer. Bu itibarla, bu kuvvetlerden bir kısmını veya belli mensuplarını tahkir ve tezyif 159'uncu maddede yazılı cürümü meydana getirmez. (Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 16.5.1968, 1234/1470). Bakanlar Kurulu ise Yürütmenin tümü değildir.

[5] Seçkin, Recai, ***Hukuk Kurallarının Anayasa'ya Uygun Yorumu***, *Yargıtay Yüzüncü Yıldönümü Armağanı, s. 151.*

yetinden söz edilemez.[6] Bu kavram, ancak devletin yüceleştirildiği faşist devletlere özgüdür. Anayasa'mız, çağdaş demokrasi ilkelerini benimsemiştir. Bu Anayasa ile, tek parti devrinin yasalarını bir arada yaşatmak mümkün değildir. Biz, antidemokratik nitelikteki bu yasa maddelerinin, partilerimiz aracılığı ile kaldırılacağı kanısında değiliz. Yargıç ve savcılarımızdan beklediğimiz büyük görevler vardır. Türk Ceza Yasası'nın 159'uncu maddesinde yer alan "hükümetin manevi şahsiyeti" kavramı Anayasa'ya aykırıdır. Konunun Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi için, savcı ve yargıçları göreve çağırıyoruz.

(Cumhuriyet, 5 Mart 1971)

ANAYASA'YI ÇİĞNEME SANATI

Son bütçe görüşmelerinde ilginç bir gerçek açıklandı. Başbakan Demirel'in görevi kötüye kullanıp kullanmadığını araştıran "Hazırlık Komisyonu"ndan önemli bir belge gizlenmiştir Belgenin fotokopileri gazetelerde yayınlandı. Demek ki, "Hazırlık Komisyonu" yeterli belgelerle araştırma yapmamıştır Bu belgeyi kim saklamıştır ve neden saklamak ihtiyacını duymuştur?.. Olay, bu noktada ilginç yorumlara ve gözlemlere açılmaktadır

Adalet Partisi Meclis'te çoğunluğa sahiptir. Bu nedenle, meclisin denetim araçları işlememektedir. Meclis araştırması, genel görüşme ve gensoru önerileri, iktidar partisi çoğunluğunca red olunmaktadır. Siyasal iktidarın denetimi, parti çoğunluğu oylarıyla engellenmektedir. Bu koşullarda, Demirel'i Meclis içinde denetleyerek sonuç almak mümkün olmamaktadır Demirel bunu çok iyi bilmekte ve *"Bulursunuz 226'yı, değiştirirsiniz beni"* demektedir. Bu, açık bir meydan okumadır.

Anayasa Mahkemesi, yasama organının işlemlerini denetlemek için kurulmuştur. Fakat siyasal iktidar, Anayasa Mahkemesi'nin kararlarına karşı direnmektedir. Savcılarla ilgili bir yasa Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir, ama aynı yasa bir kez

---

[6] *Akgüç, Atıf, İleri Hukuk Dergisi, no. 73, s. 1230, Yıl: 1951.*

daha Meclis'ten çıkarılmıştır. Bunu iptal ettirmek için yeniden Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur, ama siyasal iktidar, aradaki süreden faydalanarak dilediği atamaları yapabilmektedir. Oysa Cumhurbaşkanı Sunay, bu yasa için yazdığı veto gerekçesinde, bu tutumun Anayasa'ya aykırılıktan çıkıp, Anayasa'yı ihlal olacağını belirtmiştir

Anayasa; parlamenterlerin, yeni personel Yasası'ndan sonra zamlı maaş almalarını engellemektedir Buna rağmen parlamenterler, ilgili yasa maddesi iptal edilinceye kadar zamlı maaş almışlardır. Çünkü Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümemektedir Parlamenterler böylece, yasama yetkisini kötüye kullanarak haksız kazanç sağlamışlardır. Anayasa Mahkemesi iptal kararı ile bu Anayasa dışı kazancı önleyince, siyasal partiler Anayasa değişikliği için imza toplamaya başlamışlardır Bir yasa Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilecek, yasama meclisi ise toplanacak, iptale esas olan Anayasa maddesini değiştirecek. Bu, Anayasa'ya karşı siyasal partilerce yürütülen sistemli ve kasıtlı bir Anayasa suçudur. Belki yarın Anayasa Mahkemesi'ni kaldırmak için de imza toplanacaktır. Anayasa'yı çiğnemek, siyasal partilerimizin bir **ince zenaat** olmuştur.

Siyasal iktidar, **sandıktan çıktığı** günden beri yüksek mahkemelerin kararlarını dinlememenin bilinçli tutumu içindedir Danıştay kararları uygulanmamış, bu yüzden hazineden binlerce lira ödenmiştir. Oysa Anayasa, yargı kararlarının geciktirilmeksizin uygulanması gerektiğini söylemektedir. Bu hükmün cici demokrasimizde hiçbir etkinliği yoktur. **Kanun devleti**ne dayanan Demirel yönetimi; Anayasa kurallarını hukuk devletinin gereklerinden saymamaktadır. Hukuk devletiyiz; fakat yargı kararlarını uygulamayız! Kanun devletiyiz; siyasal cinayetlerin katillerini yakalamayız! Eğer bir ülkede yargı kararları uygulanmıyorsa, yargı denetiminin varlığından söz edilemez. Anayasa hangi hükümleri taşırsa taşısın, egemenler Anayasa'yı uygulamıyor. Şimdi Anayasa, siyasal partilerin çöp tenekelerine atılmış buruşuk kağıtlar gibidir.

Anayasa Mahkemesi'nin kararlarına karşı çıkan, Danıştay kararlarını dinlemeyen bir iktidardan Anayasa'nın sosyal haklar ve ödevler bölümünün uygulanmasını istemek mümkün müdür!!? Bu iktidar Anayasa'yı uygulamak için değil, uygulamamak

için sandıktan çıkmıştır. Toprak ağalarının bulunduğu bir partiyle toprak reformu yapılabilir mi? Uluslararası sermayeye dayalı bir partiyle yer altı ve yer üstü kaynaklarımız devletleştirilebilir mi? 27 Mayıs düşmanı bir partiyle devrim ilkeleri yürütülebilir mi? Bugünkü düzen, anti-Kemalist karşı devrimin kini ve bilinciyle örgütlenmiştir.

Anayasa'nın hiçbir hükmü yerine getirilmez. Danıştay kararları dinlenmez. Mebus maaşları için Anayasa değişir, meclis bahçesine cami yapılır. Komisyonlardan suiistimal belgeleri kaçırılır. Meclis içi denetim ve yargı denetimi yolları kapatılır. Milyonluk krediler, cülus bahşişleri gibi dağıtılır Gençler, işçiler kurşunlanır, köylüler dipçiklenir...

Yaşasın çok partili düzenimiz! Yaşasın bizi bugünlere kavuşturan büyüklerimiz! Ve yaşasın kapalı kapılar ardındaki devrimcilerimiz!...

(Devrim, 9 Mart 1971, sayı 72)

ANAYASA'YI İHLAL SUÇU

Türk Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesine göre *Türkiye Cumhuriyeti Teşkilatı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir ve tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cebren teşebbüs edenler, idam cezasına mahkûm olur...*

Bu madde iki suçu kapsamaktadır. Suçların birincisi, Anayasa düzenini ihlal, ikincisi ise yasama organının çalışmalarını engellemek ya da bu organı ortadan kaldırmaktır. 1961 Anayasası'nın 147'nci maddesinde ise, Anayasa Mahke-mesi'nin görev ve yetkileri şu şekilde tanımlanmaktadır:

Anayasa Mahkemesi, kanunlann ve Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüklerinin Anayasa'ya uygunluğunu denetler..."

Demek oluyor ki, Anayasa'yı ihlal ile, yasaların Anayasa'ya uygun olup olmadığı, hüküm ve sonuçları birbirinden ayrı iki konudur. Anayasa Mahkemesi'nin varlığı, Anayasa'yı ihlal suçunun işlenmesine engel olmamaktadır. Eğer, böyle bir durum olsaydı, Türk Ceza Yasası'nın 146'ıncı maddesinin kaldırılması

gerekirdi.[1] Anayasa Mahkemesi, sadece yasaların Anayasa'ya uygun olup olmadığını inceler. Oysa, Anayasa'yı ihlal, Anayasa düzenine karşı bilinçli bir siyasal tutumla, ortaya çıkan bir suç çeşididir. Bir siyasal iktidar, Anayasa Mahkemesi'ne rağmen, Anayasa'yı ihlal suçu işleyebilir Bu yazımızda, Anayasa'yı ihlal suçunun hukuksal özelliklerini inceleyecek ve bugünkü iktidarın Anayasa dışı hukuk ve davranışlarını saptamaya çalışacağız.

Yüksek Adalet Divanı kararı

27 Mayıs 1960 Devrimi ile yıkılan Demokrat Parti iktidarı, Yassıada'da kurulan Yüksek Adalet Divanı'nca yargılanmıştır 1 sayılı geçici yasanın 6'ncı maddesine göre kurulan Yüksek Adalet Divanı, esas 1960/1 sayılı dosyada **Anayasa'yı ihlal suçu**nun gerekçelerini belirtmiştir Kararda, şu ifadeler yer almaktadır:

"Gerçekten Türk Anayasası'nı tebdil, tağyir ve ilga etmek, hadisemizdeki hal bakımından, ister yukardan, ister aşağıdan gelsin, bazı fiil ve tasarruflarla, mevcut Anayasa'nın fiilen tatbik edilmez hale getirilmesi, onun ana prensiplerinin kısmen veya tamamen fiili surette ortadan kaldırılması, kısaca, hukuki rejimin yanında, ona ana çizgileri ve karakteri bakımından zıt bir fiili rejimin yaratılmasıdır. Demek oluyor ki, sistemli ve kasıtlı olarak, Anayasa'daki prensiplerin fiilen ortadan kaldırılması, yani fiilen Anayasa dışı bir rejimin yaratılması bahis konusu ise, bu takdirde 146'ncı maddedeki suç işlenmiş demektir..."[2]

Kararda; 1- Vatandaş hak ve hürriyetlerinin ortadan kaldırılması, 2- Yargı organlarının siyasal güçle engellenmesi, 3- Eşit seçim ilkesinin zedelenmesi, 4- Siyasal denetimin kısıtlanması, 5- Tarafsız idare ilkesine uyulmaması, 6- Yasama yetkisinin, yürütme organının eline geçmesi, Anayasa'yı (tağyir. tebdil ve ilga) suçunun gerekçeleri olarak yer almaktadır Kararın 140 ve 141'inci sayfalarında ise, yargı organı ile yürütme organı arasın-

---

[1] *Özek, Çetin;* ***Siyasal İktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler****, İstanbul, 1967; s. 130.*

[2] *Yüksek Adalet Divanı Kararlan, Yassıada, 1960-1961; s. 19-24.*

daki ilişkileri değiştirmek, Anayasa'yı ihlal suçu olarak nitelenmektedir Karardaki ifadeyi aynen aktarıyoruz:

Devlet reisinin veya teşrii meclislerin salahiyetlerini kaldırmağa, yahut icra kuvvetinin halihazır işleyiş tarzını değiştirmeye, veyahut icra kuvveti ile kaza kuvveti arasındaki münasebetleri tebdile matuf hareketlerdir ki, devletin Anayasası'sını tağyir ve tebdil şeklinde mütalaa edilebilir.."

Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesinde, Anayasa'nın **cebir** yolu ile değiştirilmesi şart koşulmaktadır Anayasa'yı değiştirmek eylemi siyasal iktidardan geldiğine göre, ayrıca başka cebir yolu aramaya gerek yoktur Çünkü kararda da açıkça belirtildiği gibi, " **Hareket, hükümetten geldiğine göre maddi cebre lüzum yoktur. Esasen, devletin sahip olduğu bütün cebir vasıtaları hükümetin elindedir..."** Devlet kuvvetleri, Anayasa'yı uygulamak için değil, Anayasa'yı uygulamamak için ise **cebir** unsuru gerçekleşmiş demektir. Çünkü, **"Anayasa'yı ihlale, onu tatbik etmemekten daha iyi bir misal bulmak güçtür."**[3]

Ceza Yasası'nın koruduğu konu, Anayasa'nın sadece biçimsel kuralları değil, onun siyasal ve ideolojik karakteridir[4] Anayasa'nın bu karakterinin değiştirilmesi, Anayasa'yı ihlal suçudur. Bu değişikliğin devlet kuvvetlerini kullanarak yapılmış olması, suç kastının saptanması için ayrıca bir hukuksal değere sahiptir. Bu cebrin, Anayasa'nın iradesi dışında ve hukuka aykırı olması gereklidir.[5]

Danıştay kararları

Anayasa'nın 132'nci maddesine göre **"... Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez..."**

---

[3] *Erem, Faruk, **Türk Ceza Hukuku, Hususi Hükümler**, Ankara, 1968; cilt I, s. 68*

[4] *Özek, a.g.e.; s. 113.*

[5] *Mamak 1 No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi Karan, s.42.*

Siyasal iktidar, Anayasa'nın bu açık buyruğuna ve Ceza Yasası'ndaki 228, 230, 240'ıncı maddelerin varlığına rağmen Danıştay kararlarını uygulamamıştır. Ceza Muhakemeleri Usu-lü Yasası'nın 154'üncü maddesine göre, Cumhuriyet savcılarının, bu kararları yerine getirmeyen devlet memurları hakkında doğrudan doğruya dava açmaları gerekirken, bu açık hukuksal yola da başvurulmuş değildir. Anayasa'nın 114'üncü maddesinde *"idarenin hiçbir eylem ve işleminin hiçbir halde yargı mercilerinin denetiminin dışında"* bırakılamayacağı belirtilmektedir Danıştay kararlarının uygulanmaması, idarenin yargı yolu ile denetimini kabul eden Anayasal ilkenin ortadan kaldırılması demektir. Burada devlet kuvvetleri, Anayasa'nın 114'üncü ve 132'nci maddelerinin uygulanması için değil, uygulanmaması için kullanılmaktadır Yargı denetiminin etkilerini ve güvencelerini ortadan kaldıran bu eylemin, hukuka ve Anayasa'ya aykırı yollarla sürdürülmesi, **cebir** unsurunun oluşmasında yeterli bir nedendir. Çünkü, devlet kuvvetleri, Anayasa'nın açık iradesine aykırı bir **fiili rejimin** kurulması için kullanılmaktadır. Anayasa'nın, egemenlik hakkı ile ilgili 4'üncü maddesinde, **"hiç kimse ve organ, kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz"** denilmektedir Devlet kuvvetlerinin Anayasa hükümlerinin uygulanmaması için kullanılması, açıkça, kaynağını Anayasa'dan almayan yetkilerin kullanılması demektir. Bu ise tek başına bir **gayri meşruluk** nedeni sayılır. Yüksek Adalet Divanı kararında belirtildiği gibi, bu şekilde, **"mevcut Anayasa'nın fiilen tatbik edilmez hale getirilmesi, onun ana prensiplerinin kısmen veya tamamen ortadan kaldırılması"** söz konusu olmaktadır. Yargı denetiminin bu yoldan ortadan kaldırılması, Anayasa'nın **"bir kısmının tağyir ve tebdil veya ilga"**sı anlamına gelmektedir Bu, Anayasa'yı ihlalin somut örneklerinden biridir.

Anayasa Mahkemesi kararları

Anayasa'nın 152'nci maddesine göre, Anayasa Mahkemesi kararları kesindir Ve bu kararlar devletin *"yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar."* Yasama organı, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçeleri-

ne uymak zorundadır. Anayasa Mahkemesi, savcılar ile ilgili 1234 sayılı yasayı iptal etmiş, ancak yasama organı, aynı nitelikteki bir maddeyi kabul ederek yürürlüğe sokmuştur Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, 22 Şubat 1970 tarihli veto gerekçesinde bu tutumun Anayasa'yı ihlal anlamına geldiğini belirtmiştir Sunay görüşünü şu şekilde özetlemektedir: *"... **Anayasa'yı saymak ve savunmak görevimin icabını yerine getirmek üzere, (Anayasa'ya aykırı) olmaktan başka (Anayasa'nın ihlali) gibi ağır bir durum tevlid edebileceği anlaşılan 1234 sayılı Kanunun bir daha görüşülerek Anayasa'ya göre tedvin edilmesi lüzumunu önemle arz ederim."***[6] Bu gerekçeye rağmen yasama organı, yürütme organının çoğunluğuna dayanarak, Anayasa'nın ihlali anlamına gelen bu yasayı yeniden yürürlüğe sokmuştur.

Milletvekili ve senatörlerin maaş ve ödeneklerine ilişkin yasa maddesinin Anayasa Mahkemesi'nce iptali üzerine, siyasal partiler, Anayasa'nın 82'nci maddesini değiştirmek için teşebbüslere geçmişlerdir. Bu durumda da Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarında dayandığı temel ilkeler değiştirilmektedir Maaş ve ödenekler ve siyasal partilere Hazine'den yardımı önleyen Anayasa kurallarının değiştirilmesi ve Anayasa Mahkemesi'nin karar organlarını değiştirmek, Yüksek Adalet Divanı kararında belirtilen şekilde **"icra kuvveti ile kaza kuvveti arasındaki münasebetleri tebdile matuf"** eylemlerdir. Anayasa değişikliklerinin Anayasa'da belirtilmiş olması, yasama organlarına, anayasal dengenin değiştirilmesi olanağını vermez. Bu davranışlar, yasama yetkisinin, Anayasa'nın sistemi ve ruhuna karşı kullanılması demektir. Bu yollarla Anayasa'nın temel güvencelerinden biri olan anayasal denetim ortadan kaldırılmakta, Adalet Divanı kararında belirtildiği gibi, Anayasa'ya **"ana çizgileri ve karakteri bakımından zıt bir fiili rejim"** yaratılmış olmaktadır.

Sonuç

Çok partili düzen, yargısal ve siyasal denetim ile yürütülebilir. Parlamento içi denetim yolları, iktidar partisinin parti ço-

[6] Keyman, Selahattin, ***Ceza Mahkemesinde Savcılık***, Ankara, 1970; s. 317

ğunluğu ile önlenmektedir. Meclis araştırması, soru ve gensoru gibi yollar gereği gibi işletilmemektedir. Yargısal denetim ise, yürütme ve yasama organlarının tutum ve davranışlarıyla ortadan kaldırılmaktadır. Eğer, Yüksek Adalet Divanı'nca verilmiş olan kararlar meşru ise, bugünkü siyasal iktidarın ve yasama organının tutum ve davranışları da, açıkça Türk Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesine girmektedir. Siyasal iktidarı bu maddeler uyarınca kovuşturmak daha çok siyasal bir sorundur Anayasa ve Ceza Yasası açıktır. Bugünkü düzenin sorumluları, Anayasa'yı ihlal suçundan dolayı yargılanmalıdırlar. Ancak bizce önemli olan, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına ve Türk halkının insanca yaşama savaşına karşı işlenmiş suçlardır. Anayasa'yı ihlal suçu, bu suçların yanında hafif kalmaktadır!

(Cumhuriyet, 12 Mart 1971)

ERKEKSENİZ KARŞI ÇIKIN!

27 Mayıs Devrimi'nden sonra sandık darbesi ile iktidara gelen karşı-devrim, son ordu bildirisi ile, tarihinin en sert tokatlarından birini yemiştir. Bu tokatın sarhoşluğu geçtikten sonra, cici demokrasinin utanmaz politikacıları, yeni tedbirlere başvuracaklardır. Diyeceklerdir ki, biz de uyarıyı bekliyorduk, gereken reformları yapacağız. Çünkü satılmış politikacıların namus defterinde utanmanın yeri yoktur.

Bu derginin (Devrim) etrafında toplananlar, ulusal kurtuluş devriminin bugünkü siyasal kadrolarla değil, aksine bu siyasi kadrolara **karşı** yapılacağına inanmışlardır. Atatürkçü bir düzenin bugünkü siyasal partilerce kurulamayacağı bu sütunlarda çok kez yazılmıştır. Çünkü, bugünkü siyasal partiler, toprak ağalarının, din sömürücülerinin ve yabancı sermayenin partileridir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal ve Kemalist temelleri bu partilerce korunmaz. Bu temeller, ancak bu partilere **karşı** savunulur.

Siyasal partiler bugüne kadar, bu düzene bağlı olduklarını söylemişler ve bu düzene karşı çıkanları da demokrasi düşmanı olarak ilan etmişlerdi. Ordu'nun bildirisi, Anayasa'nın dışında

bir yolu önermektedir. Temel amaç, Anayasa'nın Kemalist ilkelerini uygulamaktır, ancak bu partiler, Anayasa'yı uygulamamak için milli koalisyon kurmuşlardır!

Bugüne kadar cici demokrasinin kara sevdalıları ne savunmuşlarsa, bugünden sonra da aynı ilkeleri savunsunlar Desinler ki, biz silahların gölgesinde yaşayamayız. Desinler ki tepeden inme devrimcilere karşıyız. Namusları varsa, bunu yaparlar. Erkeklerse Ordu'nun bildirisine karşı çıkarlar. Çünkü cici demokrasinin iflası ilan olunmuştur. Bildiri, bu iflasın faturasıdır

Biz, 27 Mayıs Devrimcileri'ne karşı çıkan, kuyudan adam çıkarmak için devrim suikastçılığı yapan, mebus maaşları için Anayasa değiştirenlerin; kredi yolsuzluklarının, nüfuz suiistimallerinin bekçilerinin, Türk siyasal hayatından uzaklaştırılmalarını bekliyoruz. Evet, Halk Partililerin, Adalet Partililerin, Güven Partililerin, Demokratik Partilerin hepsinin bir daha dönmemek üzere, Türk siyasal hayatından atılmalarını istiyoruz. Onlar, bu düzenin sorumlusudurlar. Kardeşi kardeşe düşüren bunlardır. Atatürkçü Meclis, bugünkü siyasal partilerin bulunmadığı Meclis'tir. Ulusçu, halkçı ve Kemalist bir yönetimin gerçekçi temelleriyle kurulmasını istiyoruz.

Açıkça yazıyoruz: Namussuz politikacılar, Ordu'nun bu haklı tepkisini saptırmak için her türlü yola başvuracaklardır Ordunun bildirisi Türkiye için yeni bir yol açmıştır. Bu yolda, siyasal partilerin kirli izlerine rastlanmamalıdır.

Açıkça söylüyoruz: İsmet Paşa, 27 Mayıs Devrimi'nden sonra, Ordu'yu birbirine düşürmüş ve Ordu içinde kardeşi kardeşe vurdurtmuştur. Ordu'nun, bu tür oyunlara karşı uyanık olması gerekir.

Açıkça suçluyoruz: Ordu'yu böyle bir bildiri yayınlamaya zorlayan siyasal koşulları, bugünkü siyasal partiler yaratmışlardır. Bu düzenin sorumluları mutlaka yargılanmalıdır.

Atatürk düşmanları, din sömürücüleri, kafalarında seçim sandığı taşıyan namussuz politikacılar!.. İktidarınız son bulmak üzeredir

Devrimciler! Ulusçu ve halkçı bir düzen için eylem birliğinde toplanalım.

(Devrim, 16 Mart 1971)

TUZAK

Anayasa düzeni; siyasal partiler, Anayasal kuruluşlar ve seçim sistemi ile bir bütündür. Bu düzen kendi yapısı içinde, siyasal ve hukuksal denetim yollarına sahiptir 12 Mart bildirisi bu denetim yollarının **"Parlamento ve iktidarca"** kapandığını tesbit eden bir tarihsel belgedir. Ordu muhtırası, Anayasa dışı bir yol seçerek, Parlamento'yu ve iktidarı suçlamıştır.

Büyük paşalar tarafından Cumhuriyet'i tehlikeye düşürmekle suçlanan siyasal partiler, ilk şaşkınlığın ortamından sıyrılmışlar ve hücuma geçmişlerdir. İhtilaller başarıya ulaşırlarsa kendi yasalarını da beraberinde getirirler Başarıya ulaşamayan ihtilallerin adı **"isyan"**dır

Şimdi büyük paşalar siyasal gücü ellerinde tutmaktadırlar Bu süre içinde geçici çözüm yollarına başvurulacak ve siyasal partiler, ordu içinde bölünmeler yaratmaya çalışacaklardır Bu bölme ve parçalama çabaları 27 Mayıs Devrimi'nden sonra da denenmiş ve acıdır ki, Türk tarihinin **"makûs talihini"** bir kör kader olarak topluma kabul ettiren siyaset demirbaşları bu oyunlarında başarıya ulaşmışlardır. Yürekleri, beyinleri ve namusları nasırlaşmış siyasetçiler, yine aynı çabaların uğursuz mimarlıklarını üzerlerine almışlardır.

Ordu içinde bugünkü bunalım son bulunca, 12 Mart bildirisine imza koyan büyük paşalar yakın bir gelecekte siyaset kurtlarınca **"Anayasa'yı cebren değiştirme ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarını men"** suçuyla yargılanabileceklerdir. Muhtıra doğru bir gözleme dayanmakta, ama Anayasa dışı bir çözüm yolu önermektedir. Bu düzenin siyasal partileri, 27 Mayıs Devrim Anayasası'nı uygulamamak için parlamentoyu "işgal" etmişlerdir. Anacak önümüzdeki günlerde, bu yolun uç olduğu yazılacak ve 12 Mart bildirisine imza koyan büyük paşalar, kamuoyu önünde güç duruma sokulacaktır Şimdiden bu ortamın hazırlıkları yapılmaktadır.

Önemli olan, bildirideki ilkelerin uygulanmasıdır. Bildiri sadece siyasal iktidarı değil, parlamentoyu da suçlamaktadır Eğer iktidar ve Parlamento, Cumhuriyet'i tehlikeye düşürmüşse, sorumluların yargılanması gerekir Eğer bunun tersi söz konusu ise, yani parlamento Cumhuriyet'in koruyucusu ise, bü-

yük paşalar, bu parlamentoca suçlanacaktır Şimdi ordu için en tehlikeli **aşırı cereyan,** siyaset demirbaşlarının ihtirastan vahşileşmiş nefesleridir. Bu etkilere kapıları kapamadıkça, kuvvetli, inandırıcı iktidarlar kurmak mümkün değildir

12 Mart muhtırası ile açılan yolun saptırılması için, demirbaş siyasetçiler yanında Amerikan gizli örgütleri de açık ve kapalı her yola başvuracaklardır Bunun örneklerine Latin Amerika'da ve Orta Doğu'da rastlanmıştır. Tarih ilerde bu olayları yazacak, çürüyen bir toplumun çirkin iskeletlerini tarihin vitrininde teşhir edecektir

Bakınız ne derecede çürümüş siyasal kadroların elindeyiz. Parlamentonun iflası açık açık ilan ediliyor, bütün siyasetçiler kendiliklerinden Meclisi feshedeceklerine, ordunun haklı tepkisine sahip çıkmaya çalışıyorlar. Çünkü hiçbirinde utanma yok. Hiçbirinde namus yok. Alınız basının şöhretlerini. Herbiri gizli örgütlerin ellerine tutuşturdukları yazıları yazabilmek için birbirleri ile yarış ediyorlar Böyle bir bataklıkta yaşıyoruz. Bu dönem, namusların, yurtseverliğin sınavdan geçtiği günlerdir Dikkat edin, bakalım kimler bu sınavdan alnı açık çıkabilecek?..

27 Mayıs Devrimi'nden bu yana olayları bir bir düşünmek ve bu olaylardan ders almak gerekir. İhtilal, gerçekten Demokrat Parti'yi değil, Ordu'nun en yurtsever subaylarını yıkmış, siyaset demirbaşları Ordu içinde kardeşi kardeşe düşürmek için her yola başvurmuşlardır. Demokrat Parti yöneticileri, bugün yine siyaset sahnelerinde, Anadolu Klüplerinde, idare meclislerinde dolaşmaktadırlar.

Ya 27 Mayıs Devrimi'nin sahipleri ne olmuştur?.. Bir kısmı tasfiye olmuş, bir kısmı da arkadaşlarının kurdukları idam sehpalarında can vermişlerdi. Kim için ve ne için?...

Biz, Atatürkçü, halkçı ve ulusal bir devrimin ancak asker-sivil aydınlar eliyle gerçekleşeceğine inananlardanız. Bu inancımız, 12 Mart bildirisinin ilk maddesinde yer almıştır Bundan sonraki gelişmeler ne olursa olsun, yine aynı görüşleri savunacak ve bu düzenin satılık ve namussuz siyasetlerine karşı savaşımızı sürdüreceğiz.

(Devrim, 23 Mart 1971)

NİHAD ERİM, ALLAH KERİM...

Geçen hafta radyo haberleri, sabah akşam Kocaeli **bağımsız** milletvekili Nihat Erim'in yeni bakanlarından söz etmekteydi. Erim, bir gün içinde **bağımsız** oluvermiş ve büyük paşalarca hükümeti kurmakla görevlendirilmişti. 12 Mart muhtırası, parlamento ve iktidarı, Cumhuriyet'i tehlikeye düşürmekle suçlamış, ancak bu suçun sanığı olan parlamentoya **"kuvvetli ve inandırıcı"** bir hükümet kurma görevi verilmişti. **Bu, açıkça dağın fare doğurmasıydı ve kanser hastalığı aspirinle tedavi edilmek istenmekteydi!**

Büyük paşalar böyle bir çözüm yolu önermişlerdir. Hep birlikte bu çözüm yolunun hangi çıkmazlarla karşılaşacağını izleyeceğiz. Sanırız ki, önce hükümet üyeleri arasında bir çatışma başlayacak ve bu çatışma çalışmaları aksatacaktır. Hükümet içinde böyle bir çatışma çıkmasa bile, hükümet ile parlamento kısa süre içinde karşı karşıya gelecektir. Çünkü bu partilerle hiçbir köklü reform yapma olanağı yoktur. Bu çatışma bir süre sonra uzlaşmaz koşullara sürüklenecek ve eninde sonunda 12 Mart Muhtırası'nın 3'üncü maddesi gereğince ordu, yönetimi doğrudan doğruya üzerine alacaktır. Bu durumda da, son emeklilik işleminin nedenlerini açıklamak güçleşecektir Geçen süre içinde, tıpkı Amiral Sezai Orkunt'un açıklamasında olduğu gibi, büyük paşalar çeşitli olay, haber ve yorumlarla yıpratılacaktır

Siyasal partiler ise gelecek seçimlerde sandalye sayılarını arttırabilmek için orduyu ve büyük paşaları yıpratma yollarına başvuracaklardır. 27 Mayıs ihtilali Demokrat Partı milletvekillerinin tümünü yargılamış ve yıkılmaz sanılan bir başbakan ve iki bakanı ipe çekmişti. Bu, siyasetçiler için ders olmadı. Adalet Partisi, 1961 seçimlerini *"gözlerimin içine bakın ne demek istediğimi anlarsınız"* diyen siyasetçilerle kazandı. Bundan sonra ne yuvarlak masalar, ne ihtilal protokolleri Adalet Partisi'nin sandıktan çıkmasına engel olamadı. Menderes'in kefeni, Adalet Partisi'ne bayrak olmuştu!

Şimdi, Yassıada kararlarının önleyemediğini, 12 Mart Muhtırası ile elde etmeye çalışmaktayız. Partiler, bu kez de seçim kazanmak için orduyu ve büyük paşaları yıpratacaklardır. Hele,

12 Mart Muhtırası'ndan sonra emekli olan subaylara her türlü saldırı yapılacak, bu subayların komünist oldukları yayılacaktır Şimdiden bu çabalar açıkça basının satılık sütunlarında isteri nöbetleri geçirmektedirler

Acaba bu partiler, şimdiye kadar neden Anayasa'daki reformları Atatürkçü bir anlayışla ele almamışlardır? Bu sadece bir unutkanlık sonucu mudur? Yoksa, bunun sosyal nedenleri var mıdır? Şimdi, sanırız ki, büyük paşalardan Nihat Erim'e, Nihat Erim'den Bakanlar Kuruluna giren partisiz bakanlara kadar herkes bu soruların cevaplarını bulmak zorundadır Yoksa **"Nihat Erim, Allah Kerim"** tutumu ancak bir **"idare-i maslahatçılık"** türü olarak kalabilir. Çünkü bu siyasal partilerle devrim yapmak, deveye hendek atlatmaktan da güç bir iştir Türk siyasal hayatının **"tabiatı eşya"**sı, bu partilerle devrim yapılamayacağını iki kerre iki dört edercesine ispatlamıştır. Devrim, ancak bu partilere **karşı** yapılır

Bir eli devlet kesesinde kredi yağmalarında dolaşan, öteki eli devrimcilerin kanına bulanmış Demirel yönetimi, eğer Erim'e yardım etmezse **"kuvvetli ve inandırıcı"** hükümet kurulamayacak ve reformlar **"Atatürkçü bir anlayışla"** ele alınmayacak!

Büyük paşalardan ve Nihat Erim'den özür dileyerek söyleyelim ki, eğer bu yönetim, gücünü Demirel'in insafından ve vatanperverliğinden alacaksa, bizim bu yönetime **devrimci** demeye dilimiz varmaz. Uluslararası kapitalizmin ellerine teslim edilen madenlerimizin ve petrolümüzün hesabı sorulmadan, kredi yağmalarının hırsızları kelepçelenmeden, devrimcilerin katilleri bulunmadan hangi Atatürkçülüğün inandırıcı yönetimi kurulmaktadır?..

Biz, bu düzenin suçlularından yarınki düzenin kurulmasını bekleyenlerden değiliz. Yolumuz ulusal kurtuluş yoludur Bu yol, Mustafa Kemal'in devrimci aydınlığı ile ışıl ışıldır **Partilere ve siyasetçilere inanmıyoruz. Açıkçası, biz bu yönetime "güvenoyu" vermiyoruz!**

(Devrim, 30 Mart 1971, sayı 75)

ORDUNUN ŞEREFİ

Her siyasal aşama bir toplumsal birikimin ürünüdür. Kurtuluş Savaşı, Osmanlı İmparatorluğu'nun çürümüş enkazı içinden çıkan ulusal kurtuluş devrimcilerince kazanıldı. Savaşlarda yenik düşmüştük. Fransız, İngiliz ve Alman emperyalizmi, Bab-ı Ali politikacıları ile birlikte memleketi yönetiyordu. Siyasal partiler çürümüştü.

Kurtuluş Savaşı bir **"kutsal isyan"**ın ulusal bilincidir.

27 Mayıs 1960 Devrimi de, 1946 anti-Kemalist sandık darbesine ulusal tepkidir. Demokrat Parti, toprak ağalarının ve uluslararası kapitalizmin örgütüydü. Türk halkı bu devrede, sadece geriliğe, karanlığa ve uyduluğa mahkum oldu. Amerikan emperyalizmi, Kur'an kursları, İmam Hatip Okulları, Nur tarikatları, namussuz ve satılık politikacılarla Türkiye'yi yönetmişti.

27 Mayıs 1960 sabahı Mustafa Kemal'in gür sesi, kışlalardan kopup, devlet yönetiminin her kesimine dolmuştur İhtilal, Mustafa Kemal'in ihtilaliydi. 27 Mayıs ihtilalcileri, soygun düzeninin partilerine çağdaş bir Anayasa ve **"duvarları küfürden kirlenmemiş"** bir parlamento verdiler Fakat, namussuz politikacılar, ellerine geçen her fırsatta orduya küfrettiler; Anayasa'yı değiştirmek için her yola başvurdular.

12 Mart Muhtırası, **"parlamento ve iktidarı"**, Cumhuriyet'i tehlikeye düşürmekle suçlamıştır Cumhuriyet'i tehlikeye düşürenler, bugün siyasal partilerin içinde eski suçlarına devam etmektedirler Ancak, Cumhuriyet'i tehlikeye düşürmekle suçlanan sanıklar bugün sanıklıktan çıkıp, savcılık görevine özenmektedirler!

12 Mart Muhtırası'ndan sonra orduda general ve albaylar emekli edilmişlerdir Bu subaylar henüz 12 Mart gününe kadar, üniformalarının içinde Cumhuriyet'i koruma görevlerini yürütüyorlardı. Bu şerefli subaylar emekli edilmişler ve acıdır ki, basında gericilerin azgın dişlerine teslim edilmişlerdir Bu subayların Rusya'dan emir alan satılık komünistler olduğu yazılmıştır. 31 Mart'ın salyalı ağızları, 12 Mart'tan sonra kimsesiz sandıkları bu subaylara saldırmaya başlamışlardır.

Bu saldırılar ordunun şerefini zedelemekte midir? Şimdi emekli edilen general ve albayların şerefleri satılık rotatiflerin

kiralık kalemlerine ve Şeyh Sait İsyanı'nda asılan mürtecilerin oğullarına birer malzeme olmuştur! Sayın Tağmaç, Sayın Gürler, Sayın Eyicioğlu, Sayın Batur, bu eski silah arkadaşlarının şereflerini, tıpkı üstlerinde üniforma varmış gibi korumak zorundadırlar.

Çünkü bu subayların şerefleri ordunun şerefi demektir ve hiçbirinin namusu, Cumhuriyet'i tehlikeye düşüren siyasetçilerin namusları kadar ucuz değildir!

Ordunun şerefi, herkese karşı aynı inanç ve titizlikle korunmalıdır Büyük paşalar; sadece bir Muhtıra ile iktidarı devirmişlerdir. Kendileri şimdi ordu içinde ve dışında siyasal gücü ellerinde tutmaktadırlar. Bugünlerde kendilerine karşı yöneltilen eleştirileri haksız ve yersiz olarak değerlendirebilirler Ancak, yarın kendileri de emekli olacaklardır İşte o zaman, bugün kendilerini övenlerin, nasıl suçlar ve suçlular bulacaklarını gözleriyle göreceklerdir. Emekli oldukları zaman, bugün emekli edilen subaylara saldıranların; kendilerine de hücum edeceklerini acıyla izleyeceklerdir. Milli Birlik Komitesi'nin önünde selam duranların bir süre sonra onlara küfrettiklerini sayın Paşalar bizden iyi bilirler. Geçmiş olaylar gelecek için birer ders olmalıdır.

Sayın Cumhurbaşkanı'na, Genelkurmay Başkanı'na, Kuvvet Kumandanları'na ve Sayın Erim'e soruyoruz: Emekli edilen general ve albaylar Rusya'dan emir alan komünistler midir, yoksa her biri ülkesinin bağımsızlığı ve halkının kurtuluşu için savaşan yiğit Atatürkçü subaylar mıdır?!..

Açıklama istiyoruz.

Büyük paşaların, politikacılara mı, yoksa eski silah arkadaşlarına mı değer verdiklerini bilmek, hakkımızdır.

(Devrim, 6 Nisan 1971, sayı 76)

ZORAKİ NİKAH

Kocaeli **bağımsız** milletvekili Nihat Erim tarafından kurulan **reform** hükümeti geçen hafta güven oyu aldı. Adalet Partisi, Halk Partisi ve Güven Partisi, hükümetin baş destekçisi oldu-

lar. Şimdi açıkça bir **milli koalisyon hükümeti** ile karşı karşıyayız. Sanırız bu güvenoylaması da Türk demokrasi tarihinin ibret belgelerinden biri olacaktır.

12 Mart Muhtırası, Cumhuriyet'in geleceğini tehlikeye düşüren **"parlamento ve iktidara"** karşı yapılmış bir **askeri müdahale**dir. Bu müdahaleyi, Anayasa'nın herhangi bir maddesine ya da İç Hizmet Kanunu'nun 35'inci maddesine dayamak mümkün değildir İhtilal bir **fiili** iktidar yaratır; bu fiili iktidar bir süre sonra kendi haklılık nedenlerini birlikte getirir. Eski düzenin hukuk kuralları ile, yeni düzenin meşruiyet temelleri atılmaz.

12 Mart askeri müdahalesinin yıktığı Demirel iktidarı, Anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruiyetini yitirmiş; parlamento ile birlikte Cumhuriyet'in geleceğini ağır bir tehlikeye düşürmüştü. **Sabık ve sakıt** iktidar, Anayasa'yı ihlal suçları yanında, ülkenin bağımsızlığını uluslararası kapitalizmin ahtapot kollarına teslim etmiş; bu soygun düzenine karşı çıkan devrimcileri birer birer öldürmüştü. Büyük yolsuzluklar hergün gazete sütunlarında sergilenmiş, buna karşı işbirlikçi düzenin Amerikancı Başbakanı, **"Bulun 226 oyu düşürün"** demişti. **Sakıt** iktidar bununla da yetinmedi; gençlik ile orduyu karşı karşıya getirebilmek için her türlü oyuna başvurdu. Devrimci öğrencilerin, hak arayan işçilerin karşısına, yasalara aykırı olarak Ordu birliklerini çıkarttı. Milli Güvenlik Kurulu'nu kendi yanında gösterebilmek için türlü-çeşitli siyasi oyunlar çevirdi. İsteği, 27 Mayıs Devrimi'ni yapan ordu ve gençliği karşı karşıya getirmekti.

Şimdi ordu içindeki Atatürkçü tepki, 12 Mart Muhtırası ile geçici çözüm yoluna bağlanmış bulunuyor. Ordunun göz bebeği subaylar, bu geçici çözüm yolu için emekliye sevk edilmiştir ve bu kararları Cumhuriyeti tehlikeye düşüren Başbakan ve Bakanlar imzalamışlardır. Bu Atatürkçü subaylara en büyük hakaret, emekliye sevk kararlarında **şaibeli** iktidarın imzalarının bulunmasıdır.

12 Mart'tan bu yana olayları düşününüz. Önce herkeste bir şaşkınlık başgösterdi. Demokrasi tehlikeye düşerse, işçi sınıfını sokağa dökeriz diyen sarı sendikacılar örgütü, Muhtıra'nın ilk destekçisi oldu. Sonra basının yozlaşmış kalemleri

emekli, edilen subayların komünist olduklarını yazdılar. Demirel, demokrasi kahramanı olarak söylevler verdi. Türk milletinin **"makus talihi"** İsmet Paşa, yine siyasal oyunların baş aktörlüğünü üzerine aldı. Yahya Han tezgahtarı Feyzioğlu, Demirel ve İsmet Paşa ile şerbetçilik görevine devam etti. Erim'in Başbakan olacağı güne kadar bekleyen Ecevit, ancak bu seçimden sonra çıkış yapabildi. Ecevit'le birlikte partideki görevlerinden istifa eden Şeref Bakşık, Genel Sekreter seçilince eski davranışıyla tam bir çelişme içinde güven oyu verilmesi yolunda oy kullandı.

İşte Türkiye siyasetçilerinin hangi kumaştan dokunduklarını gösteren küçük Erim hükümetine perde!.. Ve bu gelişme ile hükümet, 1960 Devrimi'nden sonra en fazla güvenoyu alan hükümet ününü kazanmıştır. Hem de on dört bakanının parlamento dışından seçildiği bir kadro ile!.. Bakanlar Kurulu tüm olarak parlamentodan seçilmemiştir. Yani Başbakanın parlamentoya güveni yoktur. Partiler bunu bilmekte ve fakat vatanın yüksek menfaatleri için güvenoylarını esirgememektedirler. Bu bir **zoraki nikah**tır. İsmet Paşa'nın, Demirel'in çeşitli konuşmalarında belirttikleri gibi, **"askeri müdahaleden kurtulmak için"** bu yola başvurmuşlardır. Demek ki, Muhtıra'nın üçüncü maddesi Türkiye'yi **"felakete"** sürükleyecektir. Korku budur, itham budur...

Biz, Devrim gazetesi etrafında toplananlar, dün neyi savunuyorsak bugün de aynı yolun savunuculuğunu yapıyoruz. Egemen sınıfların partileri ile devrim yapılamayacağını yine yazıyoruz. Siyasi oportünizmin bataklığında kulaç atanlarla selamımız sabahımız yok. Kavgaya hergün yeni inançla devam ediyoruz.

İşçiler, köylüler, öğrenciler, öğretmenler! Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına ve Türk halkının insan gibi yaşama onuruna inanan bütün devrimciler!.. Cumhuriyeti tehlikeye düşürmekten **sabıkalı** siyasetçilerle, daha güçlü daha örgütlü biçimde savaşalım.

Bundan sonraki adımımız güçlü örgütler kurmaktır Devrimcilerin gür sesi, toplumun her kesiminden duyulmalıdır Devrimin yasası açık ve kesindir Aramızdaki bütün çatışmalar birer dost tartışmasıdır. Dışa dönük bir devrimci savaş için bir-

leşelim ve demokrasinin **"zoraki nikahçıları"**na karşı güçlü örgütler kuralım.

Evet. Nasıl ve ne şekilde?.. Düşünelim ve tartışalım...

(Devrim, 13 Nisan 1971, sayı 77)

TOHUM VE TOPRAK

Atilla Karaosmanoğlu son konuşmasıyla, kapitalizmin iflasını radyodan ilan etmiştir. Bu görüşler yıllarca devrimcilerin ileri sürdükleri gözlemleri doğrulamaktadır. Ancak, bu görüşleri savunanlar yıllarca devletin ağır silindiri altında ezilmişlerdir. Şimdi bu görüşler doğrulanmakta ve soygun düzeninin faturaları devlet adına kamu oyunun önüne sürülmektedir.

Bu düzen, siyasal kurumları ve ekonomisi ile bir bütündür. Bu bütün ya tümden değiştirilir, ya da küçük değişikliklerle düzenin temelleri korunur Devrim, bugünkü düzenin değiştirilerek, üretimde ve yönetimde halkın söz sahibi olduğu bir ileri düzenin kurulması demektir Bugünkü siyasal partiler, uluslararası kapitalizmin ve feodal mülkiyetin bekçileridir. Bu partiler, Türkiye'yi yöneten mali oligarşinin birer şubesidirler. Demirel yönetimi, bu mali oligarşinin en kaba ve en çirkin görünümüydü. Karaosmanoğlu, bu görünümün sadece bir kesimine ışık tutmuştur. Devrimcilerin yıllarca, Milli Emniyet fişlerine, polis kurşununa ve hapis cezalarına rağmen aydınlatmak istediği ilişkilere şimdi devletin projektörleri çevrilmiştir. Bundan sonra hep birlikte gelişmeleri izleyeceğiz.

Önce, soygun düzeninin bütün temsilcileri bu görüşlere karşı çıkacaklar ve devlet arşivlerinde belgelenen ihanetlerini, tıpkı eskisi gibi, **komünistlik** suçlamaları ile örtbas etmeye çalışacaklardır İç ve dış çıkar çevreleri, bekçiliklerini yaptıkları partilere ve basındaki savunucularına gereken emirleri vereceklerdir. Dış ticaretin devletleştirilmesi, petrollerin ve tüm madenlerin millileştirilmesi, ikili antlaşmaların kaldırılması gibi milliyetçi tepkiler kamuoyunda güç kazanınca, uluslararası gizli örgütler, **"Yabancı Sermaye İmparatorluğu"**ile birlikte, Asya'da ve Afrika'da oynadıkları bütün oyunları Türkiye'de de oynamaya çalışacaklardır. Çünkü **emperyalizmin en büyük korkusu,**

baruttan sonra en tehlikeli buluş saydıkları milliyetçi uyanışlardır. Milli petrolümüze, madenlerimize, yurdumuzdaki Amerikan üslerine ve ulusal onurumuza sahip çıktıkça, emperyalizm, doları ile, askeri ile, ajanıyla safını alacaktır. Çünkü **ulusal kurtuluş devrimi** dediğimiz Kemalist devrim, emperyalizmin bütün ilişkilerini kökünden kaldıracak ulusal bir tepkidir Emperyalizmin korkusu, sadece ve sadece budur.

Uluslararası sermaye bütün geri bıraktırılmış ülkelerde aynı ustalıkla sömürü ağlarını kurmaktadır. **Cici demokrasi,** bu sömürünün temel dayanağıdır Bu temel dayanak, kapitalizmin vitrinidir Demokratik denilen düzen, yabancı sermayeye ve yerli çıkar çevrelerine **demokratik**, işçiye köylüye, memura ve devrimci aydına **antidemokratik**tir Çıkar çevrelerinin demokratik düzen diye savundukları mali oligarşi, bir soygunun en güçlü biçimde örgütlenmiş yapısıdır **Devrimcilerin, sadece kişisel görüşlerle, bir Demirel, bir İnönü, bir Feyzioğlu ile başlayıp bitecek sorunları yoktur. Demirel, bu düzenin sebebi değil, ancak olgusudur.** Kapitalizmin gücü kırılmadıkça, bu Demirel gider başka Demirel gelir. Mıgırdıç Şellefyan gider yenisi gelir. Yaşar Tunagür bugün işinden atılır, yarın yerini bir başkası doldurur. **Önemli olan, bu mali ve dinsel oligarşinin temellerini yıkmaktır.**

Temel sorunu açıkça koymamız gerekir· Acaba bu gidiş, mali oligarşiyi yıkabilecek midir? Yoksa doğru gözlemlerin yanlış tedavisi ile daha büyük çıkmazlara mı girilmektedir? Karaosmanoğlu'nun doğru ve haklı gözlemleri, bu siyasal partilerle, köklü bir çözüm yoluna bağlanacak mıdır? Ve bu görüşler, Bakanlar Kurulu içinde tam bir anlaşma içinde somut çözümlere gidebilecek midir? Yarın, bu gözlemlere dayalı yasalar meclislerden kolaylıkla geçebilecek midir?.

Bütün bunlar, cevap bekleyen sorulardır ve bu soruların cevapları bulunmadan **"kuvvetli ve inandırıcı"** yönetim kurmak da mümkün değildir

Karaosmanoğlu *"çıkarcı zümreler rahatsız olacak"* demektedir. Bu rahatsızlığın bedeli ne olacaktır? Bizce kurulu düzenin böylesine sürüp gitmesinde çıkarı bulunan iş ve sermaye çevreleri rahatsız olmamak için her yola başvuracaklardır. Partiler, bu çözüm yollarını önlemek için cici demokrasinin kendilerine

verdiği her türlü olanağı kullanacaklardır Buna karşı **reform hükümeti** kime dayanacaktır? Partilere değil, işçilere değil, köylülere değil, devrimci öğrencilere değil?. Peki kime?.. Sanırız bu cevabı bu geçici çözüm yoluna umut bağlayanlar vermelidirler.

Biz **reformcu** değil **devrimciyiz! Siyasal partilerin egemenliğine dayanan bu düzenin toprağında, devrimci düşüncelerin yeşermesini beklemiyoruz. Bu tohum bu toprakta yeşermez. Tek gerçekçi çözüm yolu, düzeni kökünden değiştirecek ulusal kurtuluş devrimidir.** Şimdilik hep birlikte bugünkü cici çözüm yolunun çıkmazlarını görüyoruz. Çok yakında görünen köyün kılavuz istemeyeceği anlaşılacaktır

(Devrim, 20 Nisan 1971, sayı 78)

SUÇ DEĞİL Mİ?

Türk Ceza Yasası'nın 125'inci maddesi şöyle diyor;

"... Devlet topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir devletin hakimiyeti altına koymağa veya devletin istiklalini tenkise, birliği bozmağa veya devletin hakimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmağa matuf bir fiil işleyen kimse ölüm cezasıyla cezalandırılır..."

Maddede üç suç yer almaktadır. Bunlardan birincisi *"Devlet topraklarından bir kısmını ya da tamamını yabancı bir devletin egemenliğine sokmak"* ikincisi *"devletin bağımsızlığını tenkis etmek ya da birliğini bozmak"* üçüncüsü de *"devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet yönetiminden ayırmak"*tır.

Erim hükümetinin iki bakanı, Karaosmanoğlu ve Topaloğlu, devletin ekonomik durumu ile ilgili açıklamalar yapmışlardır Bu açıklamalardan anlaşıldığına göre, Türk ekonomisi başka devletler tarafından yönetilmekte, petrol ve maden kaynaklarımız yabancı şirketlerce saklanmakta, tam anlamı ile bir ekonomik sömürü hüküm sürmektedir. Devletin ulusal kaynakları, siyasal iktidarlar eliyle yabancı iktidarlara teslim edilmiştir. Ancak bu satışın tüccarları, şu anda **milli iradenin** temsilcileri olarak dolaşabilmektedirler Oysa, devlet arşivlerindeki belgelere

göre, bu iktidar devletin **"istiklalini tenkis"** etmiştir. Türk halkının çıkarları yerine, yabancı şirketlerin sözcülüğü ve avukatlığı yapılmıştır. Ancak bu ihanetin hesabı sorulamamıştır. Sorulamamıştır ve **kuvvetli ve inandırıcı** bir hükümet kurmak için bile bu yabancı şirket işportacılarının oyunlarına ihtiyaç duyulmuştur!

Türk devrimcileri bu sömürüyü ortaya koyabilmek için yıllardır alın teri ve kan dökerek savaşmaktadır. Bu kavgada, öğretmenler, öğrenciler, işçiler ve köylüler can vermişlerdir. Bu soygun çetesi, Anadolu'nun her yanında devrimcileri sindirebilmek için taşlı sopalı, tabancalı bıçaklı saldırılar düzenlemiş; devletin güvenlik kuvvetleri, yasa dışı yollarla bir milis teşkilatı gibi kullanılmıştır. Bunların hepsi bu soygun düzeninin gizlenebilmesi ve sürdürülebilmesi içindi. Şimdi 12 Mart Muhtırası'na imza koyan sayın kumandanlar, Erim hükümetine yapılan saldırılarla, devrimcilerin bugüne kadar söylediklerini karıştırmamalı, kimin **"kökü dışarıda"** olduğunu kimlerin **"bir merkezden idare edildiklerini"** ve kimlerin **"gerçekten satılmış"** olduklarını görmelidirler. Bu savaş, Kurtuluş Savaşı'ndaki koşullara sürüklenmiştir Bir yanda, yabancı devletlerin ekonomik sömürüsünü yürütenler, bir yanda da **istiklal-i tam** ilkesiyle örgütlenmiş **Kuvayi Milliyeciler**... Bugün de böyledir. Bir yanda yabancı sermayenin uşakları, öte yanda devrimciler. Saflar böylesine açık ve kesindir.

Geçmiş yönetim, Ceza Yasası'nda yazıldığı gibi, "Devlet topraklarının bir kısmını" bir yabancı devletin egemenliğine terk etmiştir. Bu üslere hiçbir Türk giremez. Bu askeri bölgelerde, kimler hangi planları tasarlar, bilinmez! İkili antlaşmalarda bu yurt toprakları açıkça, Amerika Birleşik Devletleri'nin yönetimine ve denetimine bırakılmıştır. Bu nedenledir ki, ikili antlaşmalar, Anayasa'ya aykırı olarak imzalanmakta ve bu ilişkiler bilinçli olarak kamu oyunun denetiminden kaçırılmaktadır Açıkça devletin egemenliğindeki topraklar, yardım bahşişi karşılığında, bir başka devletin egemenliğine terk edilmektedir.

Yeraltı kaynaklarımız yabancıların egemenliğindedir. Maliyemizde, büyük ekonomiler söz sahibidir. Yurt topraklarının bir kısmı Amerikan egemenliği altındadır. Devletin en önemli örgütlerinde Amerikan uzmanları görevlidir. Bu ne tür **bağım-**

sız devlettir?.. Bu ne çeşit **milli** devlettir?.. Bir ülkenin işgal edilebilmesi için, mutlaka işgal kuvvetlerinin çıkarma yapması, başkentte gösterilerle resmi daireleri işgal etmesi mi gerekir?.. Üslerimize sahip değilsek, petrollerimize sahip değilsek, paramıza sahip değilsek, nerede kalır bizim, Mustafa Kemal Paşa'nın temeline kan ve alın teri dökerek kurduğu Tam Bağımsız Türkiyemiz?..

Türkiye 12 Mart Muhtırası'nın imzalandığı koşullara sürüklenmiş ise bu sonucun sorumluları da olmalıdır. Devleti haraç mezat satanların hesap vermediği bir ülkede, bu devletin başkalarını da cezalandırmaya hakkı olamaz!

(Devrim, 20 Nisan 1971)

BİLİRKİŞİLER MERHABA!..

Masamın üzerinde iki kitap duruyor Bu kitaplardan biri Ord. Prof. Dr. Tahir Taner tarafından yazılmış ve üçüncü baskısı 1953 yılında yayınlanmış. İkinci kitap, Sulhi Dönmezer ve Sahir Erman imzalarını taşıyor. Her iki kitap da ceza hukuku genel ilkeleri ile ilgili. Sulhi Dönmezer ve Sahir Erman, Prof. Dr. Taner'in asistanlarıdır Birlikte yayınladıkları kitap, 1958 tarihlidir ve şu cümle ile başlamaktadır: " *Bu eser, aziz ve muhterem üstadımız E. Ord. Prof. Dr. Tahir Taner'in huzurlarına sonsuz tazim duygulan ile sunulur.*" Fakat bu kitap, büyük ölçüde hocaları Taner'in 1953 yılında yayınlanan kitabından alınmış paragraflarla doludur. Profesör Taner'in bu iki asistanı, hocalarının yazdıklarını, aynen yayınlamakta, fakat bu kitaba kendi imzalarını atmaktadırlar. Olay, kısa zamanda ortaya çıkarıldı ve o tarihlerde emekli olan Profesör Taner bu eski asistanlarını mahkemeye vermek istedi. Olay, araya girenlerin ısrarı ile kapatıldı. Fakat, her iki kitap da şimdi Fakülte kitaplıklarında bulunmaktadır. Arzu edenler, konuyu her iki kitabı da karşılaştırarak inceleyebilmektedirler

İşte bugünün bilirkişileri ile ilgili küçücük bir olay. Ama ister misiniz, gözlerimizi biraz daha yakın günlere çevirelim: Prof. Dr. Sahir Erman'ın, D. Çetin Özek ile birlikte yayınladıkları, **İzahlı Basın Kanunu** adlı kitabın ikinci baskısının 62'nci sayfasında şöyle denilmektedir: " *Fikrimizce, basın suçlarında objek-*

tif mesuliyet esasını muhafaza etmek bir zaruretin ifadesidir... Bu bir düşünce! Fakat, bu düşüncenin tam tersi, yine aynı Prof. Dr. Sahir Erman'ın, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer ile birlikte yazdıkları, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku** adlı kitabın dördüncü baskısının 338'inci sayfasında, bakınız nasıl savunulmaktadır: *"Şu halde mesul müdürün, ancak kendisine, hiç olmazsa taksir derecesinde bir kusur isnad edilebildiği hallerde ve bu kusuru dolayısıyla cezalandırılması mümkün olup, aksine bir yorum Anayasa'ya aykırıdır..."* Bu her iki kitap da, Fakülte kitaplıklarında bulunmaktadır.

Gelelim bir de, birkaç bilirkişi raporuna... Yüksek Öğretmen Okulu'nun yayınladığı bir bildiri, incelenmek ve rapor verilmek üzere Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer, Ord. Prof. Dr. Recai Galip Okandan ve asistan Dr. Kayıhan İçel'e yollanır İstanbul Basın Savcılığı'nda 968/59 sayılı dosyadaki rapor, 26.1.1968 tarihini taşımakta ve şu görüşü kapsamaktadır: *İnceleme konusu bildiride Cemiyetler Kanunu'nun 13'üncü maddesinde ifade edildiği şekilde siyasi nitelik bulunduğu hususunda heyetimizce kanaat hasıl olmuştur. Sair mevzuatımıza göre, bildiride suç unsurları mevcut değildir..."* Aynı sözleri kapsayan bildiri, bu kez, 22.4.1968 tarihinde yine Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer ile Ord. Prof. Dr. Recai Galip Okandan'a gelmiş, bu kez, İstanbul Basın Savcılığı'nın 968/1029 dosya numarası ile kayıtlanan bildiri yine sayın bilirkişi Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer ve Ord. Prof. Dr.Recai Galip Okandan ve Prof. İlhan Akın tarafından Türk Ceza Kanunu'nun 159'uncu maddesini ihlal edici nitelikte görülmüştür. Bu iki sayın Ordinaryüs Profesör, İstanbul 6'ncı Ağır Ceza dosyaları arasında 968/1029 sayı ile kayıtlı bu bildiri için şu ifadeyi kullanmaktadırlar: *Bu itibarla, yazı, hükümetin ve Bakanlıkların manevi şahsiyetlerini tahkir edici ve 159'uncu maddeyi ihlal edici niteliktedir..."* Bilirkişilere göre, üç ay önce suç sayılmayan sözler üç ay sonra suç oluyor

İsterseniz, bu ünlü bilim adamlarımız hakkında bir de Yargıtay Kararına değinelim: Diyor ki, Yargıtay Birinci Ceza Dairesi: Dairemiz muhtelif kararlarında Türk Ceza Kanunu'nun 141. ve 142. maddelerine konu teşkil eden eylemler bakımından tamamıyla kifayetsiz oldukları açıklanan, hukuk bölümünde öğretim görevlisi bulunan şahıslar..." İşte bu şahıslar, yi-

ne Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer ve Ord. Prof. Dr. Recai Okandan'dan başkası değildir.

Evet, sanıklar, avukatlar, savcılar, yargıçlar! Yıllardır kendilerine gönderilen her yazıda, suç unsuru bulan ünlü bilirkişiler hakkında, sizlere küçücük bilgiler. Biz, bu belgelere bir tek kelime eklemeyi yersiz buluyoruz.

(Ortam, 12 Temmuz 1971)

KISIR DÖNGÜ

Bir düzen **sosyal** ve **hukuksal** olmak üzere iki ana temele dayanır Hukuk düzeni sosyal düzeni yansıtabileceği gibi, sosyal düzen hukuk düzeni ile çelişebilir. Sosyal hukuk devleti, hukuk düzeni ile sosyal düzenin uyum içinde oldukları rejimlere özgü siyasal yapının adıdır. Sosyal hukuk düzeni bir teorik varsayımdır. Her toplum içinde sınıf ayrımları, sosyal dengesizlikler, hukuk düzeni ile sosyal düzenin uyumunu engeller.

Hukuk düzeni kendi içinde bölümlere ayrılır Anayasa, normlar hiyerarşisinde en üst basamaktır. Yasalar bu Anayasa'ya göre biçimlenir ve uygulanır. Anayasa, devletin temel ideolojik felsefesini yansıtır Her Anayasa, yeni bir devlet anlayışı getirir.

Toplumun içinde yaşadığı sosyal düzen, çeşitli yollarla değiştirilebilir. Anayasalar, bu değişikliğin yöntemlerini saptarlar Sosyal düzen, Anayasa'nın öngördüğü yollardan değişirse, Anayasal kurumlar köklü biçimde yerleşirler. Bu değişim yolları, Anayasa'nın siyasal gelişimini belirler.

1961 Anayasası, 27 Mayıs Devrimi'nin ürünüdür. Anayasa, her maddesiyle, bu devrimin izlerini taşımaktadır. Anayasa'nın temel ideolojisi, 27 Mayıs Devrimi ile açıklanabilir. Anayasa'nın **ruhu** 27 Mayıs Devrimi'nin dayandığı siyasal temellere bağlıdır. Bu **ruh** ortadan kalkarsa, son Anayasa değişikliklerine, sadece bir Anayasa değişikliği olarak bakmamak gerekir. Çünkü bu Anayasa yerine, başka bir siyasal **olay** ve **temele** dayanan bir Anayasa hazırlanmaktadır.

Bakınız 27 Mayıs Devrimi'nin ünlü profesörlerinden Hüseyin Naili Kubalı **Anayasa Hukuk Dersleri** adlı kitabının, 1971

yılında yayınladığı son baskısında ne diyor: **"... Nasıl Büyük Millet Meclisi kanunları yaparken Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uymak mecburiyetinde ise, 155'inci maddenin verdiği yetkiye dayanarak tali bir kurucu organ sıfatı ile Anayasa'da herhangi bir değişiklik yaparken de, Anayasa'nın yalnız yukarıda işaret ettiğimiz açık yasakları ile değil, aynı zamanda ruhu ile bağlıdır. Büyük Millet Meclisi hak ve hürriyetleri düzenlerken bir hak ve hürriyetin nasıl özüne dokunamazsa, Anayasa'yı değiştirirken de onun özüne yani ruhuna dokunamaz. Bu, üzerinde tereddüt mümkün olmayacak derecede açık bir gerçektir. Aksi halde, Büyük Millet Meclisi, Anayasa'nın dayandığı dünya görüşünden farklı bir dünya görüşünü, devletin hukuki ve siyasi statüsüne temel yapmak isteyen bir ihtilalci meclis, bir asil kurucu iktidar gibi hareket etmiş olur ve fiilen o mahiyeti almış olur..."**

27 Mayıs Devrimi'nin baştacı ettiği bu profesör, aynı kitabında Anayasa Mahkemesi kararlarına yollama yaparak, **"Türk toplumunu geriletici, temel hak ve hürriyetleri, hukuk devleti ilkesini yok edici..."** değişikliklerin, **mevcut Anayasa'nın demokratik ideolojisine aykırı..."** olacağını söylemekte, parlamentonun, ancak Anayasa'nın **lafzı ve ruhu** ile bağlı olarak değişiklik yapabileceğini anlatmaktadır Kubalı'nın sözleri bilimsel gerçekleri yansıtmaktadır Ama ne acıdır ki, aynı Kubalı, Adalet Partisi'nin istediği bütün değişikliklerin gerçekleşeceği şu günlerde, Anayasa değişikliği hazırlıkları içinde bulunmaktadır!

On yıldır, Anayasa'nın sosyal temelleri ile hukuksal temelleri arasındaki uçurumun yarattığı olayları izliyoruz. Siyasal iktidarlar, Anayasa'nın uygulaması için değil, uygulanmaması için seçilmekte ve çalışmaktadırlar Türkiye'nin sosyal yapısını, Anayasa'nın hukuksal yolları içinde değiştirmek isteyenler, 27 Mayıs 1960 sabahından bu yana devrimin ilkelerini savunmaktadırlar. Anayasa'nın sosyal temelleri ile hukuksal temelleri arasındaki çelişmeyi göremeyenler, ne bu Anayasa'yı, ne de bir başka Anayasa'yı uygulayamazlar. 27 Mayıs Devrimi'nden on yıl sonra, yine aynı kısır döngünün kilometre taşlarını sayıyoruz.

(Ortam, 19 Temmuz 1971)

"Hürriyeti yok etme hürriyeti" kamu hukukunun belli başlı tartışma konularından biridir Bu görüşe göre, özgürlükten, bu özgürlükleri yıkmak isteyenler yararlanamazlar Bu görüş, özellikle Uluslararası Hukuk Derneği'nin, 1938 yılında yapmış olduğu bir toplantıda söz konusu olmuş ve konu dünya hukukçularınca ele alınmıştır. Otoriter yönetim yanlıları bu görüşü savunmuşlar, çok partili liberal demokrasiyi savunanlar ise bu görüşlere karşı çıkmışlardır İkinci Dünya Savaşı dönemlerinde tartışma konusu olan bu görüşlerin yeniden Türk kamuoyu önüne getirmek istendiğini görmekteyiz.

Türkiye'deki son olaylarda, Anayasa'yı suçlu gören bazı çevreler ve siyasal partiler, görüşlerini kamu hukukunun bu eskimiş tartışmalarına dayamaktadırlar. 1961 Anayasası'nı eleştirenler, bu Anayasa'nın **hürriyeti yok etme hürriyeti** tanıdığını, bu nedenle anarşik olaylara yol açtığını söylemişlerdir. "Hürriyeti yok etme hürriyeti"nin, Batılı bilim adamlarınca tartışıldığı yıllarda, Batı ülkelerinde eğitim görmüş ünlü bir Türk profesörü de bu tartışmalara katılıyor ve 1941 yılında yayınladığı **Amme Hukuku** adlı eserinin 279'uncu sayfasında şöyle diyordu: **"Bazıları, düşüncelerin serbestçe yayılabilmesinden doğan mahzurları öne sürerek, düşünce hürriyetinin aleyhinde bulunuyorlar. Bu düşüncede olanların yanıldıklarını ispata hacet var mıdır?"**

Profesör düşünce özgürlüğünü kısıtlamak isteyenlere, aynı kitabında şöyle karşı çıkıyordu: **"... Matbuat, toplanma, cemiyet teşkili ve okutma gibi vasıtalarla düşüncelerin serbestçe yayılması, münakaşa edilmesi ve fikirlerin aydınlanması mı daha iyidir, yoksa muayyen bir zümrenin diğerlerini susturduktan sonra, kendi düşüncelerini ve yalnız kendi düşüncelerini yayması, halkı, belki de yanlış yola sevketmesi mi daha iyidir? Bu ikinci şık kabul edildiği taktirde milletin bir koyun sürüsünden ne farkı kalır!.."**

Kamu Hukuku profesörü, devam ediyordu: **" Bütün mahzurlarına rağmen, kilitli ağızlar, satılmış kalemler yerine serbest düşünce tercih edilmelidir."**

Bu satırların yazarı, eski Kamu Hukuku Profesörü, şimdiki Başbakan Nihat Erim'dir Erim, bir ara Hukuk Fakültesinde

Anayasa Hukuku dersleri de vermiş ve ceza hükümlerinin, anayasalarca değil, ceza yasalarınca konacağını da anlatmıştır Oysa, eski Kamu Hukuku Profesörü, şimdi Anayasa'nın yeterli **müeyyide** taşımadığını söylemektedir. Anayasalar, temel kuralları kor Özgürlüklerin nasıl kullanacağını, ceza yasaları saptar Özgürlüklerin kötüye kullanılıp kullanılmadığının **müeyyide**leri, anayasalarda değil, ceza yasalarında yer alır. Anayasalar devlet organlarının kuruluş ve işleyişlerine ilişkin temel normlar koyar. Devlet aleyhine işlenen suçların müeyyidelerini ceza yasaları hüküm altına alır. Bütün bunlar, hukukun evrensel kuralıdır

Anayasa değişikliği konusunda söylenecek çok söz vardır Biz, sadece, Başbakan Nihat Erim'in bir Kamu Hukuku Profesörü olarak yazdıklarına katılmakla yetineceğiz. Gerçekten Profesör Erim, otuz yıl önce çok haklıydı. **"... Bütün mahzurlarına rağmen, kilitli ağızlar, satılmış kalemler yerine serbest düşünce tercih edilmelidir..."** Yoksa milletin " **Bir koyun sürüsünden ne farkı kalır?!.."**

(Ortam, 26 Temmuz 1971)

"İKTİDAR FELSEFESİ"

Memlekette yüzyıllardır bir soygun düzeni vardır. Hiç kimse bunun karşısına çıkmamış. Çıkanlar, ya canından olmuş ya istikbalinden. Millet okutulmamış. Hakkını aramasını öğrenememiş. Soyguncular da bunu fırsat bilmişler. Soy soyabildiğin kadar...

Ama, eski çamlar bardak oldu Türkiye'de. Bir kuşak yetişti ki bu ülkede, bilinçli, Atatürkçü. Dünyada dönen dolapların içyüzünü iyi anlamış. Ve önemlisi imanlı. Mücadele güçleri var ve mücadele etmeye kararlılar.

Bu şartlar altında artık sömürü düzeni bir ölçüde duracak, durmaya mecbur olacak. İşte bugün millet, bu kanun tasarılarının karşısına çıkarken... bu bilinçli ve imanlı kuşağın ilk eylemlerine öncülük ediyorlar. İşe parlamentodan başlıyorlar..."

Bu, gençlik kuruluşlarından birinin bir bildirisi midir? Hayır Çetin Altan'ın, İlhan Selçuk'un, İlhami Soysal'ın bir yazısı mıdır?

KATİLLER DEMOKRASİSİ, HIRSIZLAR DÜZENİ

Yine hayır. Muammer Aksoy'un bir konuşması mıdır? Hayır, hayır, yine bilemediniz! Bu yazı, Sadi Koçaş tarafından yazılmıştır ve 13 Mart 1971 tarihini taşımaktadır. Evet. Cumhuriyet Gazetesi'nin 13 Mart günlü nüshasını okuyanlar, **"İktidar Felsefesi"** başlıklı yazıyı hatırlayacaklardır. Sadi Koçaş, bu yazısını, Parlamento üyelerinin maaş ve ödeneklerini artırmak için girişilen Anayasa değişikliği üzerine kaleme almıştır. Yazar, o günlerde, bu Anayasa değişikliğine karşı çıkıyor ve gençleri soyguncular karşı savaşan, **"bilinçli, imanlı, kararlı kuşaklar"** olarak niteliyor ve bu "eylemleri" övüyordu. Tarih: 13 Mart 1971.

Bugün Sadi Koçaş, artık bir devrimci gazetede ara sıra yazı yazan bir milletvekili değil. Şimdi o, sorumlu bir kadronun kuvvetli adamlarından biri. Başbakan İdari ve Siyasi İşler Yardımcısı olarak yeni düzenin mimarlığını üzerine almış. 12 Mart'tan sonra kurulan yeni düzende sık sık adı duyuluyor Sadi Koçaş'ın 13 Mart 1971 günü, yazısına konu olarak seçtiği Anayasa değişikliği, Adalet Partisi döneminde değil, kendi iktidarlarında gerçekleşme olanağı bulmuş. Ama, belki kaderin garip tecellisi; Koçaş'ın eski yazıları **"makabline şamil olarak"** bugünkü tutumunun karşısına geçmiş! Siyasi kaderdir, ne diyelim?!.. Bir **"iktidar felsefesi"** değil belki ama....

Fakat, yine aynı Sadi Koçaş'ın üstelik Başbakan yardımcısı olduğu bir devrede yüzlerce kişi **"söz, yazı ve beyanlarıyla"** son anarşik ortamı yaratmak suçundan göz altına alınmışlardı. Acaba, Sadi Koçaş, milletvekili ve bakan olmasaydı, kendisi de, gazetelerde yazdığı yazılardan dolayı gözaltına alınsaydı, ne düşünürdü? Bilemeyiz, bilmek de istemeyiz.

Koçaş'ın bu satırlarını, tutum ve davranışlarını, eski yazılarına konu olarak seçtiği düşüncelerine göre yeni baştan gözden geçirsin diye aktarmıyoruz. Siyasettir bu! Dün hayır dediğinize bugün evet diyebilirsiniz. Amacımız, **Başbakan İdari ve Siyasi İşler Yardımcısı** Sadi Koçaş'ı eleştirmek değil, bir zamanlar devrimci gazetelerde yazılar yazan, eski ihtilalcilerden, **vatandaş** Sadi Koçaş'ı vicdanı ile başbaşa bırakmaktır Çünkü en büyük yargıç insanın kendi vicdanıdır.

(Ortam, 2 Ağustos 1971)

Solda ve Sağda Vuruşanlar, Metin Toker'in, Milliyet Gazetesi'nde yayınlanıp, Ankara Televizyonu ve Türkiye Radyoları'nda seslendirdiği incelemenin adıdır. Toker, şimdi bu incelemesini kitap olarak da yayınlamıştır. Gelin, hep birlikte kitabın 59'uncu sayfasını okuyalım:

"... Türkiye'nin bağımsız olmadığı, Türkiye'nin iç ve dış sömürücülerce sömürüldüğü, Türkiye'nin ikinci bir Kurtuluş Savaşı'na muhtaç bulunduğu, savaşa savaşçı gerektiğine göre, bunların sivil-asker kesitinden çıkacağı, işte böyle, aldatmaca şeklinde beyinlere sokulmuştur..."

Türkiye'nin Düzeni, Doğan Avcıoğlu'nun satış rekoru kıran kitabının adıdır. Metin Toker'in karşı çıktığı bütün görüşler, bu kitabın dayandığı temel inançlardır Avcıoğlu'nun bu kitabı üzerine çeşitli eleştiri yazıları yayınlanmış, Toker de bu yazılara şu cümlelerle katılmıştı:

"... Ben Doğan Avcıoğlu'nun metin sayfaları 526'ya kadar uzanan Türkiye'nin Düzeni kitabının 507'nci sayfasının dibine kadar imzamı atarım..." (Milliyet Gazetesi, 1 Kasım 1969.)

Metin Toker, aynı yazısında, **"Türkiye'nin kurtuluşunun bütün iktisadi içyüzünü anlattığı bu devre"** yani Atatürk dönemine dönülmesini isteyen Avcıoğlu'nu, yani **"O nefis incelemenin yazarı"**nı eleştirmektedir Metin Toker'in 1969 yılının Kasım ayının birinci günündeki düşünceleri bunlardır O günlerde, Türkiye'nin Düzeni kitabının yazarı **"Aldatmacaları beyinlere sokan"** bir yazar değil, Metin Toker'in, düşüncelerinin büyük bölümüne katıldığı, "nefis inceleme yazarı"dır. Henüz ne **kripto** ne de **politikanın aklı evvel amatörü**dür

Bütün bunları yadırgamıyoruz. Burası Türkiye! Daha dün, altına imzamı atarım, dediğiniz düşünceleri, iki yıl sonra en ağır ve yakışıksız sözlerle suçlar, gizli örgütlerin raporlarına da, birer inceleme yazısıymış gibi imza atabilirdiniz. Önemli olan, kendilerini savunma olanağından yoksun olan insanları suçlamak, bu insanların düşüncelerini **montaj** yolu ile kullanmak ve bu işten de bir ihbarcı şehveti ile zevk almaktır Bay Metin Toker'in çok bağlı olduğu batı ülkelerinde, bir kişiye mahkum oluncaya kadar masum gözü ile bakarlar. Yirmi yıldır dedikodu

yazarlığından bir türlü kurtulamamanın hırçınlığı içinde, eski arkadaşlarını karalamak, onları komünistlikle suçlamak, hiç kimseye şeref vermez. Metin Toker ayrıcalıklı bir prens gibi, elleri kolları bağlı insanlara tokat atmanın rahatlığı içinde yazı yazmakta ve radyolarda konuşabilmektedir Ne büyük yazarlık ve ne büyük erkekliktir bu?..

27 Mayıs devriminin getirdiği özgürlük ortamında, Türkiye'nin bütün sorunları tartışıldı. Toplumun sosyal kökenleri, ekonomik sorunları, siyasal bilimin süzgecinden geçirildi. Tam on yıl, Türk düşünce hayatı, aydınının alın teri ile sulandı. Bilimin ışığı yükseldikçe, karanlığın gücü kırıldı. Ulusal sorunlarımız öğrenildi, araştırıldı ve tartışıldı. Bu gelişim, toplumun bütün kesimlerini etkiledi. Artık, eski yazarlar, okunmamaya başladı. Çünkü toplum yeni bir arayış içindeydi. Genç kuşaklar, okumak, öğrenmek ve tartışmak istiyorlardı. Dedikodu yazarlığı iflas etmişti. Metin Toker, bu ortamda, eridiğini ve silindiğini görüyordu. Aranan, okunan ve sevilen bir yazar değildi. Yurt sorunlarını, bilimin ışığı altında incelemeye, ne kültürü, ne bilgisi, ne de kişiliği elverişliydi. Onun için tek yol, kayınbabasının hatıralarını yayınlamak ve kendisinden başka bütün yazarları suçlamaktı.

İşte bugün, Metin Toker'in kaleminden, sadece siyasal dedikoduları değil, kompleksler içinde çırpınan bir yazar eskisinin bilinç altını da okuyoruz...

(Ortam, 9 Ağustos 1971)

OLİGARŞİ'NİN SESİ

Bir ülke içindeki mali oligarşiyi, o ülkenin siyasal gelişmelerinden soyutlamak mümkün değildir. Siyasal ilişki ve gelişmeler, toplumun temelindeki ekonomik iktidarın dış görünümleridir. Bu ilişkiler, siyasal gelişimin çeşitli aşamalarında değişik kimlik ve kişiliklerle ortaya çıkabilirler. Önemli olan konu, toplumun değişme süreç ve yöntemi ile, bu oligarşi arasındaki sosyo-ekonomik ilişkilerdir

Anayasa'nın öngördüğü reformların neden uygulanmadığını araştıranlar, sorunların temelinde bu mali oligarşinin ayrıcalıklı düzenine rastlayacaklardır. Bir yönetimin, **devrimci** ya da **reformcu** olması, bu mali oligarşiye karşı takındığı tavır ve saptadığı siyasal davranışlara bağlıdır. 1961 Anayasası, **"hiçbir sınıfa, hiçbir zümreye imtiyaz tanınmaz"** derken, ucuz politikacıların ağızlarından düşürmedikleri **sınıf diktatörlüğü**nü, sadece işçi sınıfı için değil, aynı koşullarla bu mali oligarşi için de yasaklanmıştır. Anayasa, yine, kendi yapısı ve sistemi içinde, mali oligarşiyle mücadele ilkelerini de birlikte getirmiş, kamulaştırma, grev hakkı, devletleştirme gibi, yollar önermiştir. Ancak reformların, anayasalarda yer alması, başlı başına güvence olmamaktadır. Önemli olan Anayasa'yı uygulayacak siyasal iktidaların yapılarıdır.

İster sağcı, ister solcu olsun, bütün sıyasal partiler, toplumun örgütlenmiş kesimlerine dayanırlar Bu desteğin, halk çoğunluğunca sağlandığı partiler, siyasal iktidara sahip olabilir Bir parti, mali oligarşi tarafından örgütlenip, halk tarafından da desteklenebilir. Az gelişmiş ülkelerde, siyasal iktidarlar genellikle bu tür örgütlenme ile ayakta durabilirler

Devrimci ya da **reformcu** iktidarların da, dayanacakları bır siyasal örgütün varlığı gerektir. Her siyasal eylem bir örgüte dayanır. Toprak reformu yapmak isteyen bir iktidar, öncelikle bu reformu gerçekleştirmek isteyen bir partiye dayanmak zorundadır. Kamulaştırma ve devletleştirme gibi yollara başvuracak bir iktidarın, yine mali oligarşinin egemenliğine karşı çıkabilecek bir siyasal örgüte ihtiyacı vardır

Erim yönetimi, acaba böyle bir destekten mi güç almaktadır? Bu soruya olumlu bir karşılık vermek güçtür. 12 Mart Muhtırası'yla, Cumhuriyet'in geleceğini ağır bir tehlikeye düşürmekle suçlanan Adalet Partisi iktidarı yıllardır, iç ve dış sermaye çevrelerinden güç ve destek almıştır Yabancı petrol şirketlerinin bu partice nasıl korunduğunu, sanırız, Sayın Topaloğlu, kabine arkadaşlarına anlatmıştır. Tarım kazançlarının vergilendirilmesinin mümkün olup olmadığını, sayın Karaosmanoğlu, Türkiye'de herkesten daha iyi bilmektedir.

Türkiye'nin sorunlarını, bugünkü siyasetçilerin reçeteleri ile çözmeye imkan yoktur. Çünkü bu siyasetçiler, bu düzenin kurtarıcısı değil, ancak sorumlusudurlar. Görmekteyiz ki, halk

yararına her girişime karşı çıkıldığı gibi, kamulaştırma, devletleştirme ve grev hakkı gibi devleti mali oligarşiye karşı koruyan tedbirler de engellenmeğe başlanmıştır. Gerçek gün gibi ortadadır: Mali oligarşi kendi **meşru müdafaasına** başlamıştır

İşte, 2 Ağustos günü bütün gazetelerde yayınlanan iş adamları **muhtırasını**, bu siyasal amaç ve ilişkiler içinde değerlendirmek gerekir. Adalet Partisi ve bu partinin siyasal koşutundaki üvey kardeşleri, Demokratik Parti ve Milli Güven Partisi, hep birlikte, bu mali oligarşinin çıkarlarını savunmaktadır **2 Ağustos Muhtırası**, iş ve sermaye çevrelerinin açık bir gövde gösterisidir. Devrimcilerin yıllardır anlatmak istedikleri ilişkiler, bu kez **sahiplerinin sesinden** Türk kamuoyuna duyurulmuştur. Önümüzdeki günlerde siyasal hayatımız yeniden dar boğazlara girecek, tek sorunun Anayasa değişikliği olmadığı, acı gerçeklerle ispatlanacaktır Mali oligarşinin sesi hayırlı sabahların müjdecisi değildir!..

(Ortam, 16 Ağustos 1971)

SANIK SANDALYESİ...

Gerçekten, Türk Anayasasını tebdil, tağyir ve ilga etmek, bazı fiil ve tasarruflarla, mevcut Anayasa'nın fiilen tatbik edilmez hale getirilmesi, onun ana prensiplerinin, kısmen ve tamamen, fiili surette ortadan kaldırılması, kısaca, hukuki rejim yanında, ona ana çizgileri ve karakterleri bakımından zıt bir fiili rejimin yaratılmasıdır. Demek oluyor ki, sistemli ve kasıtlı olarak Anayasa'daki prensiplerin fiilen ortadan kaldırılması, yani fiilen Anayasa dışı bir rejim yaratılması bahis konusu ise, bu takdirde 146'ncı maddedeki suç işlenmiş demektir."

Bu satırlar, Demokrat Parti iktidar ve parlamentosunu mahkum eden Yüksek Adalet Divanı kararından alınmıştır. Kararda, Anayasa'nın **"sistemli ve kasıtlı"** olarak uygulanmaması, **"Anayasa'nın tatbik edilmez hale getirilmesi"** Anayasa'yı ihlal suçunun gerekçeleri olarak benimsenmiştir Ayrıca yine kararda, **"... kaza kuvveti ile icra kuvveti arasındaki münasebetleri tebdile matuf hareketler..."**, Anayasa'yı **"tebdil, tağyir ve ilga"** suçunun maddi unsurları olarak nitelenmiştir

Bu gerçekler, sadece düşük Demokrat Partinin değil, aynı koşullarla Adalet Partisi'nin de siyasal tutum ve davranışlarını tanımlamaktadır. Çünkü, Adalet Partisi yönetimi, Yüce Divan kararında yazıldığı gibi, Anayasa dışı bir **"fiili"** rejim yaratmış, Türk ulusu adına karar veren Yüce Mahkeme kararlarını uygulamamış, daha önemlisi, sosyal devletin kendisine yüklediği ödevleri bir yana iterek, yerli ve yabancı iş çevrelerine sınırsız kazançlar sağlamıştır.

Anayasa dışı Adalet Partisi yönetimi kısa zamanda, kendi **antitezi**ni yaratmakta gecikmedi. Toplumun uyanık bütün kesimleri, bu **"fiili"** rejime karşı çıktı. Fakat bir ayağı Konya müftüsüne, öteki ayağı Mıgırdıç Şellefyan'a dayanan, bu **gayri milli** iktidar, kendisine yönelen bütün tepkileri hukuk dışı göstermek için, devletin gizli örgütlerini seferber etti!

Adalet Partisi, 27 Mayıs Devrimi'nden öç almak için kurulmuş bir siyasal partidir. Bu partiden 27 Mayıs ihtilaline ve bu ihtilalin Anayasası'na bağlılık beklemek mümkün değildir Her Adalet Partili, yeminli bir Anayasa düşmanıdır. Bu, hem duygusal hem de siyasal bir olgudur. Fakat daha önemlisi, Anayasa'nın sosyal amaçları ile, Adalet Partisi yönetiminin sınıfsal kökeni arasındaki uzlaşmaz çelişmedir. Ulusal temellere dayanan sosyal demokrat nitelikteki Anayasa ile, uluslararası sermaye ve toprak ağalığına dayanan Adalet Partisi iktidarını bağdaştırmak, eşyanın tabiatına aykırıdır Bu bağdaşmazlık toplumu **sosyal kargaşaya**, **kardeş kavgasına** sürüklemiş ve **"Cumhuriyetin geleceğini ağır bir tehlikeye"** düşürmüştür Bugün toplum bir çıkmaz sokağın kavşağında ise, bu bunalımın baş sorumlusu Adalet Partisi iktidarıdır. Anayasa'yı **"tebdil, tağyir ve ilga"** edenler, Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarını uygulamayan, devleti bir mali oligarşiye kiralayan **Mıgırdıç Şellefyan** düzencileridir!

Son olayların baş sanığı, şimdi, seçim sandıkları arasında saklambaç oynamakta ve kendi suçlarını devrimcilere yüklemeye çalışmaktadır. Ama yağma yok! Eğer, altına 27 Mayıs ihtilalinin mührü kazınan Yüksek Adalet Divanı kararları **meşru** ise, Adalet Partisi yönetimi **gayri meşru**dur. Bu iki seçenek dışında başka çözüm yolu da yoktur. Ya Demirel haklıdır, ya da 27 Mayıs ihtilali!..

Demokrat Parti, nasıl **"Anayasa dışı tutum ve davranışlarıyla"** meşruluğunu yitirmişse, Adalet Partisi de aynı şekilde **"Cumhuriyetin geleceğini ağır bir tehlikeye düşürmek"**ten sanıkır! 27 Mayıs Devrim Anayasası'nı **"tebdil, tağyir ve ilga"** suçunun gerçek sanığı Demirel yönetimidir. Sanık sandalyeleri, Demirel ve arkadaşlarını bekliyor..

(Ortam, 23Ağustos 1971)

ERİM VE İŞKENCE...

Yıllardır bir demokrasi kavgası içindeyiz. Demokratik sistemi, bugünkü bozuk düzenin biçimsel kurum ve kuralları olarak kabul edenler, bütün savunmalarını **Hukuk Devleti** adına yapmaktadırlar. Siyasal suçlar, düşünce yasakları, gizli örgüt raporları, tahrikçi ajanlar, işkence metodları, yıllar yılı hep hukuk devleti adına yaratılmakta ve kullanılmaktadır. Yani, kısaca, demokratik hukuk devletinin özüne karşıt bütün siyasal davranışlar, birer batı uygarlığı gereğiymiş gibi sunulmaktadır

Sadece demokratik bir Anayasa'ya ve siyasal partilere sahip olmak, demokratik hukuk devletinin kurulması için gerekli ve yeterli koşul sayılamaz. Temel sorun, bu gibi biçimsel kurum ve kuralları aşan bir öze ve niteliğe sahiptir Demokrasi, ancak toplumun bütün kesimlerinin yönetime katılmasıyla gerçekleşebilir. Bunun için temel koşul, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüdür. Ancak bu özgürlük ortamında, siyasal partiler, sendikalar ve dernekler, halkı örgütleme olanağına kavuşurlar Bu siyasal ve sosyolojik gelişime kapılarını kapayan toplumlar hiçbir zaman, demokratik hukuk devleti düzenini kuramazlar

Demokratik Hukuk Devleti, parlamentolar, siyasal partiler, sendikalardan çok **insan saygısına** dayanan devlet düzeninin adıdır. Bir toplumda insan saygısı, devlet anlayışına yerleşmemişse, **demokrasi, hukuk devleti, Batı Demokrasi'si** gibi sözler, ancak bir siyasal oyunun fon müziği olarak kalabilir! Karakolundan işkenceyi kaldıramamış bir düzenin adına hukuk devleti denilmeyeceğini, en çok Prof. Erim bilmektedir. Gerçekten, bugün devleti yöneten bürokrasi kadrosuna yüzlerce öğ-

renci yetiştirmiş olan Nihat Erim, 1941 yılında yayınlamış olduğu **Amme Hukuku** adlı değerli eserinde işkence hakkında şunları yazmaktadır:

" **Bir memleket medeniyette ilerledikçe cezalar da yumuşar. Medeniyet itibarıyla geri olan milletler ağır cezalar koyarlar. Bir millet fertleri üzerinde manevî müeyyideler, maddi müeyyidelere pek az ihtiyaç gösterecek kadar, tesir gösterdikçe, cezalar hafifletilir. Filhakika bugünkü cemiyetlerde, insanları suç yapmaktan alıkoyan, maddi cezalardan ziyade manevi unsurlardır. Zamanımızda anlaşılmış bu hakikat, Beyanname'nin ilan edildiği devirde henüz lüzumu kadar takdir edilmiş değildi. Daha bir şahsın suçlu olduğu kat'i surette anlaşılmadan, suçunu itiraf ettirmek maksadıyla ona işkence yapılıyordu. Kaynar suya daldırma, dayak vesair işkenceler hakimlerin en kıymetli yardımcılarıydı. Becceria (XVIII'inci yüzyıl) bu usulün insanlığa sığan bir şey olmadığını iddia ettiği zaman, işkence her yerde bütün şiddeti ile tatbik ediliyordu. Henüz mahkum olmamış ve belki de suçsuzluğu meydana çıkacak bir insana işkence yapmak adalete ne kadar aykırıdır!.. İşkence bir cezadır; çünkü ızdırap vermektedir. Suçluluğu belli olmamış bir adama ceza çektirmek insanlığa sığar mı!.. İşkence usullerinden öyle vahşiyane olanlar vardır ki, suçluluğu sabit olan bir insanın çekeceği ceza, mahkumiyetten önce maruz bırakıldığı işkencelerin yanında pek hafif kalır..."**

Prof. Erim'in, vaktiyle yazdığı bu satırlar gün geçtikçe değerlenmektedir. Tabii bu gibi sözler, ancak Erim gibi, yüreği medeni cesaretle dolu(!) bilim adamlarına özgüdür. Siyaset adamları ise, kendi devirlerinde işkence yapıldığı yolundaki iddiaları hep reddetmişlerdir!..

(Ortam, 30 Ağustos 1971)

TAHRİKÇİ AJAN

Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ikinci maddesinde polisin görev ve yetkileri şu şekilde sınırlanmaktadır:

Madde 2 Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır: A- Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, hükümet emirle-

rine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak, B- İşlenmiş bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlardaki görevleri yapmak.

644 sayılı **Milli İstihbarat Teşkilatı Kuruluş Kanunu**nun üçüncü maddesine güre, bu örgütün temel görevi **"devletin güvenliği ve milli politikasıyla ilgili istihbarat"** elde etmektir Bu örgüte, Yasası'nda belirtilen **"istihbarat"** görevinden başka **"hizmet yükletilemez ve bu teşkilat devletin güvenliği ve milli politikasıyla ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine sevkedilemez."** Bu tanım bizim görüşümüz ya da eleştirimiz değil, Milli İstihbarat Örgütü'nü bağlayan temel hukuk kuralıdır

Hukuk devleti, polis devletinin antitezidir Toplumun bütün demokratik gelişimlerinde olduğu gibi, delil elde etme sisteminde de, hukuk devletinin bazı evrensel kuralları vardır Bu kurallardan en önemlisi, devletin yasalarca belirtilen sınırlar içersinde görev yapmasıdır Bu sınırların aşılması, idare hukukunda **yetkisizlik** şeklinde tanımlanan hukuksal sakatlığa yol açar. Bundan daha önemlisi, hukuk devletinin bu gibi tutum ve davranışlarla bir uzlaşmaz çelişmeyi ortaya koyması, böylece yöneticilerin demokratik geleneklere bağlı olup olmadıklarının ispatlanmasıdır

Bazı suçların ortaya çıkarılması için **tahrikçi ajana-ajan provokatör** kullanılması, yürürlükteki yasalarımıza olduğu kadar, demokratik hukuk devleti kavramına da aykırıdır Devletin görevi, suç yaratmak değil, tersine işlenmek üzere olan suçları önlemektir Gerek Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu gerekse Milli İstihbarat Teşkilatı Kuruluş Kanunu'nda, ceza hukukunun bu temel kuralı tekrarlanmaktadır

Tahrikçi ajan, kendisine çıkar sağlamak amacı ile, bazı kişileri suç işlemeye tahrik eden kimse demektir Öncelikle şu kuralı saptayalım: **Devletin, suça tahrik diye bir görevi olmadığından, bu görevi devlet hizmeti olarak yürütmeye, yasalar elverişli değildir.** Bundan çıkan sonuç, hiçbir devlet görevlisinin bu sıfatla, devletten maaş, ücret ve ikramiye gibi bir maddi karşılık alamamasıdır Ancak bu, konunun önemli olmayan yanıdır

Konunun önemli yanı ise bazı kişileri belli suçlara tahrik eden ajanın ceza sorumluluğudur. Acaba, ajanın tahrik ettiği suç işlenirse, tahrikçi ajanın cezalandırılması mümkün müdür? Bu konu, İtalyan ve Fransız hukuklarında tartışılmış ve şu sonuca varılmıştır: Eğer tahrikçi ajan suçun işlenmesine engel olmuşsa cezalandırılmaz. Ancak, tahrikçi ajanın eylemleriyle birlikte, yasalarca suç sayılan bir hukuk dışı durum yaratılmışsa, tahrikçi ajan, ceza hukukundaki **iştirak** hükümlerine göre cezalandırılır.

Bu konu, henüz Türk hukukunda yeteri kadar işlenmemiştir. Ancak olaylar göstermektedir ki, hukukçularımız aynı konu üzerinde de tartışacaklardır. Hukuk devleti toplumun her kesimini içine alan bir kavramdır. Bu kavramın, eylemli bir etkinlik kazanabilmesi, bütün sorunların açıkça tartışılmasına bağlıdır Başta hukuk fakülteleri ve Türkiye Barolar Birliği olmak üzere bütün hukukçuları bu konu üzerinde tartışmaya çağırıyoruz.

(Ortam, 6 Eylül 1971)

SİYASETÇİLERİMİZE BİLGİLER

Türkiye'de bilgisizliğin en geçerli olduğu yer, hiç şüphesiz siyaset hayatıdır Eğer, bilgisizliğin diploması verilseydi, siyasi partilerimiz birer okul olurdu. Partiler demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olduklarından, bu unsur mensuplarının gerekli şekillerde eğitilmeleri gerekir. Her ne kadar, bazı temel kavramların yer aldığı bazı kitaplar varsa da, siyaset adamlarımızın Anadolu Kulübü'nde kumar oynamaktan ve bu arada yurt sorunlarını düşünmekten arta kalan zamanları olmadığından bu kitapları okuyamayacakları da kabul edilmelidir Biz bu inançladır ki, şu küçücük köşemizde, bugünkü **"mamur ve müreffeh Türkiye'yi"** bize kazandıran bazı siyasetçilerimize bazı temel bilgileri vermeyi bir vatan borcu biliyoruz. Bu küçük girişten sonra geçelim dersimize.

Teokratik devlet din kurallarına bağlı olarak yönetilen devlet demektir. Osmanlı İmparatorluğu bir teokratik devletti. Laik devlet, devletin kuruluş ve işleyişinde dinin bir temel unsur

olarak kabul edilmediği devletlere verilen addır Ancak laiklik sadece din ve devlet işlerinin ayrılması değil, bunun da ötesinde devletin çeşitli dinler karşısında tarafsızlığı anlamına gelmektedir Türkiye Cumhuriyeti, Anayasa'sına göre laik bir devlettir **Müslüman Devlet-Hıristiyan Devlet** kavramları laikliğin özüne aykırıdır Bu anlaşıldı mı?.. Güzel. Öyleyse ikinci önemli kavramı anlatalım.

Sınıf, bir toplumda üretim araçlarına sahip olanlarla olmayanların oluşturdukları insan topluluklarıdır Eğer kaba çizgilerle ifade edersek bir toplumda emeği ile geçinenler **işçi sınıfı;** fabrika, tarla gibi üretim araçlarının geliri ile geçinen insanlar da **burjuva sınıfını** oluştururlar. Bu iki temel sınıf yanında çeşitli sınıf ve tabakalar yer alır Ekonomik hayatın gelişimine göre, bu ara sınıf ve tabakalar, işçi ya da burjuva sınıflarına yaklaşırlar Örneğin **burjuva partileri** dendiği zaman sizlerin içinde bulunduğunuz partiler kastedilmektedir.

Bakın şimdi çok ama çok önemli bir konuya geleceğiz. Hani, **sosyal demokrasi** dediğimiz bir kavram var ya... Hani Anayasa'da geçiyor... O ne demektir bilir misiniz? Bu, bir ülkede sınıflar arası eşitliğe dayanan bir yönetim biçimidir. Yani ne burjuva sınıfı, ne de işçi sınıfı egemenliği söz konusu değildir. Önemlisi, bu devlette işçilere burjuvalaşma yolu da açıktır Biz, devlet olarak büyüyünce sosyal devlet olacağız! Tabii sayenizde...

"Bir sosyal sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde tahakküm kurması" burjuva sınıfının işçi sınıfı üzerinde ya da işçi sınıfının burjuva sınıfı üzerinde diktatörlük kurması demektir. Diktatörlük çok kötü bir şeydir. Allah hepimizi diktatörlerin şerrinden korusun. Bereket versin, sizler gibi insan hak ve hürriyetlerine bağlı siyasetçilere sahibiz. Bunun için bir oturup bin şükrediyoruz.

"Aşırı sağ ve aşırı sol" diyorsunuz ya, işte aşırı sağ, toplumun din, manevi değerler, kahramanlık gibi soyut gerçeklere bağlı görünen, ancak sermaye egemenliğinin söz konusu olduğu düzenlere verilen addır Hepimiz aşırı sağa karşıyız. Kimler? Kimler olacak!.. Siz, biz, onlar!..

Aşırı sol, işçi sınıfının diktatörlüğüne dayanan ve sınıf ihtilali yoluyla iktidara gelen ve daha da önemlisi bu diktatoryayı, işçi sınıfı dışındaki bütün sınıf ve tabakaların ortadan kaldırılmasına

kadar sürdürmeyi öngören siyasal bir eylemdir Hepimiz aşırı sola karşıyız. Kimler?.. Kimler olacak!.. Siz, biz, onlar! Yalnız ara sıra muhterem zatlarınızdan bazıları aşırı solcu ülkelere gidip, o ülke insanlarının mutluluğu için kadeh kaldırırlar Bakın bunu hiç yakıştıramıyoruz.

Bugünkü dersimiz burada bitiyor Hoşça kalın sayın siyasetçilerimiz..

(Ortam, 13 Eylül 1971)

MİLLİYETÇİLİK BU MU?

Milliyetçilik, tarih boyunca üzerinde en çok söz edilen kavramlardan biridir. Siyasal ve ekonomik gelişmeler yeni aşamalara doğru tırmanırken, kimlerin milliyetçi oldukları gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır Çünkü **"kaderde, kıvançta, tasada"** ortak olması gereken insanların yaşam kaderleri başka başka koşullarla oluşmaktadır Bir ülkede kırk bin köy okulsuz, yolsuz ve ışıksızsa, insanlar hastane kapılarında kıvrana kıvrana ölüyorlarsa, işçiler Batı ülkelerinin ışıklı kentlerinde sokak süpürüyorlarsa, kimlerin milliyetçi oldukları çok ama çok önemlidir

Milliyetçilik, ulusal sınırlar içinde yaşayan yurttaşların insanca yaşamaları için verilen savaşın adıdır. Yoksa, sömürücü toprak ağalarıyla, yabancı şirketlerin, kafataslarında seçim sandığı taşıyan siyasetçilerle Mıgırdıç Şellefyanlar'ın ve Konya Müftüleri'nin düzeni değildir. Çünkü, sömürücülerin milliyeti olmaz, onlar için önemli olan sadece ve sadece sınıfsal ve kişisel çıkarlardır.

Kapitalizm gerçek bir enternasyonalizmdir Bugün dünya ekonomisi uluslararası sermaye örgütlerine bağlıdır. Avrupa ekonomisi bile şirket payları yoluyla Amerikan kapitalizminin eline geçmiştir. Bir dolar ya da mark krizinin bütün dünya ekonomilerini etkilediği bir siyasal dönemde, kapitalizmin gerçek gücünü çok yakından izlemek gerekir Bu gücün, **milliyetçi** değil **enternasyonal** bir dayanışma yarattığı, bir ekonomik olgu

olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de geçer akçe olan bir suçlama ile ifade edersek, asıl **"kökü dışarıda"** olanlar, uluslararası sermayeden güç alan siyasal çevre ve örgütlerdir, demek gerekir.

Milliyetçilik, ülkesinin halkını iç ve dış sömürücülerin ahtapot kollarından kurtarmak isteyenlerin ülküsüdür **Halkçılık** ise, milliyetçiliğin toplumsal yönünü belirler Milliyetçi olmayan bir halkçılık olamaz. Ancak halkçı olmayan bir milliyetçiliğin de söz konusu olmaması gerekir. Halkçı olmayan bir milliyetçilik, sadece bir siyasi dolandırıcılık konusudur ve adı **"Faşizm"**dir!

Halk, birçoklarının sandığı gibi Marksizm'in bir kavramı değildir. Marksizm, **sınıf** kavramına dayanır. Halk, Marksizm'de bir anlam taşımaz, çünkü bir sınıfı tanımlamamaktadır. **Halk,** ulusal kurtuluş savaşlarının terminolojisinin ürünüdür **Halkçılık**, dış sömürüye dayanan bir düzende, milliyetçiliğin dayandığı sosyal temeldir.

İç ve dış sermaye çevrelerinin egemenliğini savunanlar, imam sarığını seçim sandıklarına sarıp siyaset meydanlarına çıkanlar, yabancı petrol şirketlerinin savunuculuğunu yapanlar, hiç milliyetçi olabilirler mi!!?.. Bu uluslararası sermayenin açık pazarında, yabancı sermaye işportacılığı yapanlar milliyetçilik bayrağına sığınabilirler mi? Boğaziçi'nin lüks kumar salonlarında mor binlikleri iskambil kağıtları gibi açanlar okulsuz, yolsuz ve ışıksız köylerle dolu bu yurdun milliyetçisi sayılabilirler mi? Atalarımızın dört kıtada at koşturduklarından söz edip, Münih sokaklarında çöp toplayan Anadolu çocuklarından utanmayanlara milliyetçi denilebilir mi?..

Böyle bir düzende yaşıyoruz işte. Millet düşmanlarının milliyetçi, Atatürk düşmanlarının Atatürkçü, halk düşmanlarının halkçı sayıldığı bir ülkede gerçek milliyetçilere düşen görev, korkmadan, yılmadan, usanmadan Türk halkının çıkarlarını savunmaktır. Bu memleket, yabancı sermaye uşaklarının, din sömürücülerinin, siyaset demirbaşlarının değil; tüm Türk halkınındır. **Milliyetçilik** ise sömürücülerin değil, Mustafa Kemal devrimcilerinin bayrağıdır

(Ortam, 20 Eylül 1971)

Demokrat Parti, 1945 yılında hazırlanan Toprak Kanunu'na muhalefet eden dört milletvekili tarafından kurulmuştur Siyasal tarihimizde **"Dörtlerin takriri"** adıyla anılan bu muhalefetin önderleri, Bayar, Menderes, Koraltan ve Köprülü'dür Bütün tutucu partilerin bugün bayrak yaptıkları **946 Ruhu**, temelinde büyük toprak mülkiyetinin yattığı bir sağcı sandık darbesidir. Büyük toprak mülkiyetini korumak için girişilen bu hareket, bir süre sonra, ticari kapitalizmle bütünleşerek, Demokrat Parti iktidarını oluşturmuştur. Aynı yıllarda, devrimci düşünceye, aydınlara, sanatçılara karşı takınılan **faşist** tutumu, bu karşı devrim koşulları içinde değerlendirmek gerekir Köy Enstitüleri'nin kapılarına kilit vurup, İmam Hatip Okulları'nı açmak, devrimci örgütlenmeyi yasa yoluyla önlemek çabaları, hep bu **parlamenter faşizm**in gerekleriydi. Bu koşullarla gelişen ve güçlenen bir iktidar, on yıllık bir devreden sonra **"Anayasa'yı tağyir, tebdil ve ilga"** etmekten sanık olarak yargılanmış ve mahkum olmuştur!

Kanun kuvvetinde kararname konusunda Adalet Partisi'nin takındığı tutumu, **"Dörtlerin takriri"** ile başlayan muhalefete benzetmek mümkündür. Adalet Partisi, iktidarda olduğu sürece, Parlamento'dan kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisi istemiş ve bu arada **Yetki Kanunu** adıyla anılan bir yasayı da Parlamento'dan geçirmeyi başarmıştır Ancak bu yasa Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiş, böylece Adalet Partisi'nin kapitalizmi geliştirme yolundaki girişimleri yargı yoluyla engellenmiştir.

Konuyu sadece hukuk açısından incelersek, Adalet Partisi'nin tutumunu bir çelişme olarak niteleyebiliriz. Fakat Adalet Partisi, toprak reformu konusunda tutarlı davranmaktadır! Çünkü, bu parti toprak mülkiyeti ile ticari kapitalizme dayanmaktadır. Bu sosyal temele dayanan partinin, kapitalizmi güçlendirmek için yürütme organına kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisi istemesi ne ölçüde olağansa, aynı koşullarda toprak sahiplerine zararı dokunacak bir kararname yetkisine karşı çıkması da o ölçüde olağan sayılmalıdır. Adalet Partisi, kapitalizme ve toprak mülkiyetine dayalı bir **sınıf** partisidir 946

hareketi hangi sınıf ve tabakaları korumuşsa, Adalet Partisi de aynı sınıf ve tabakaları korumak için harekete geçmiştir. **"Sosyal bir sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde tahakküm kurması"**ndan çok söz edildiği bu devrede, Adalet Partisi'nin tutumu **sınıf** ve **tahakküm** kavramlarını üç boyutlu filimler gibi gözler önüne sermektedir.

Bunun dışında, kanun kuvvetinde kararname konusunu, sadece hukuksal özellikleri ile ele almak ve bazı sonuçlar çıkarmak, devrimciler için yanıltıcı olabilir. Bu tür kararname yolunun, Batı demokrasilerinde, yasama organına karşı yürütme organının üstünlüğünü sağlama yollarından biri olduğu bilinmektedir Siyasal bilimde **kuvvetli icra eğilimi** olarak adlandırılan bu yönetim şekli, her ülkenin sosyal ve siyasal yapısına göre değişik güç ve nitelik kazanır Bu yetki, özellikle kapitalizme dayalı ekonomilerde, tekelci kapitalizmi güçlendirir. Yürütme organı, yasama meclislerinde çoğunluk partileri tarafından kurulduğuna göre, bu günkü geçici ve olağanüstü durumlara göre düzenlemeler yapmak, ekonomik ve siyasal yanılgıların en büyüklerinden biri olarak nitelenebilir. Adalet Partisi, toprak reformu konusunda, büyük toprak maliklerini korumayı başarırsa, iktidar olunca bu yetkiyi, tıpkı 1950-60 yılları arasında olduğu gibi ticari kapitalizmin mali oligarşisini sürdürebilmek için kullanacaktır. Görünen köy kılavuz istemeyecek kadar açık seçik ortadadır...

(Ortam, 27 Eylül 1971)

ANKARA'NIN TAŞINA BAK...

Siyasi Partiler Yasası'na aykırı eylemleri sürdürdüğü gerekçesi ile Anayasa Mahkemesi'nce kapatılan Türkiye İşçi Partisi yöneticileri, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmaktadır Ancak, yine Anayasa Mahkemesi'nce kapatılan Milli Nizam Partisi sorumluları ise ellerini kollarını sallayarak dolaşmaktadır **Abdülhamid Han'ın gayrımeşru varisi Erbakan Hazretleri** şu anda İsviçre güllerine bakıp bakıp besmele çekmektedir

Anayasa'mız **"hiç kimseye, hiçbir zümreye ve aileye"** ayrıcalık tanımamaktadır Herkesin yasa önünde eşit olduğu, yıllar-

dır yazılıp söylenmektedir. Fakat Türkiye'de bir çok kişi, ayrıcalıkların gül bahçelerinde yaşamaktadır. Eğer, Siyasi Partiler Yasası'na göre, kapatılan partilerin yöneticilerinin ceza sorumlulukları söz konusu ise, Milli Nizam Partisi yöneticileri neden yargılanmamaktadır? Yok eğer, böyle bir ceza sorumluluğu var sayılmıyorsa İşçi Partisi yöneticileri neden yargıç huzurundadır? Bu soruları, hukuk biliminin kavramlarıyla cevaplandırmak gerekir.

1968 yılından bu yana, çeşitli fakülte ve yüksek okullar, solcu ve sağcı öğrenciler tarafından işgal edildi. Şimdi solcu öğrenciler mahkeme önündedir. Ya aynı eylemi, aynı kastı sürdüren sağcı öğrenciler nerededir?..

Bir küçük memurun bir kaç bin liralık suistimali **görevi kötüye kullanmak, zimmet** ve **ihtilas** suçlarıyla tutuklamayı gerektirirken nerededir, milyonluk kredi yolsuzluklarının başbakanları, bakanları, müsteşarları?.. Arsa yolsuzluklarının genel müdürleri, kredi yağmacılığının plancıları, mebus pazarlarının tezgahtarları nerededir?..

Anayasa Mahkemesi kararlarını partisinin çöp tenekelerine atanlar, Danıştay kararlarını ellerinin tersiyle itenler, hiç suçlu değiller mi?.. Ulusal petrolümüzü, madenimizi haraç mezat satanların bir küçücük günahları da mı yok?..

Soygun sanığıdır diye, üzerlerinde her türlü işkencenin denendiği gençler, yargıç önüne çıkar çıkmaz tahliye oluyor Hiç düşündürücü değil mi bunlar? İşkenceciler bunca olaydan sonra yine aynı yerlerde otururlarsa, **"Polise güvenin"** diyebilir misiniz?.. Ceza Yasası'ndaki, güveni kötüye kullanıp işkence yapanları cezalandıracak hükümler, neden bu işkencecilere uygulanmamaktadır?.. Neden Danıştay üyeliğinden gelen bir İçişleri Bakanı hala susmaktadır?

İsmet Paşa, **"Her gün 31 Mart yaşıyoruz"** diyordu. Bu gerici baskılar bitti mi?.. Kanlı Pazarlar unutuldu mu?.. Nerededir karanlık cinayetlerin katilleri?.. Devrimci öğrencilere kurşun sıkmanın adı, adam öldürme değil midir?.. Yoksa bu cinayetlerin hesabı, tıpkı kredi ve arsa yolsuzlukları gibi Demirel yönetiminin kâr hanesine mi yazılacak?

"Demokrasi", "Hukuk Devleti", "Çok Partili Hayat", "İnsan Hakları", "Eşitlik" gibi kavramlar dillerden düşmüyor

Fakat yasalar, siyasal düşünceye ve eyleme göre uygulanmak isteniyor.

Demokrasi adına, hukuk devleti adına, Anayasa adına ve kanlarının hesabı sorulmamış öğrencilerin gözü yaşlı ana babaları adına soruyoruz: Adalet ne zaman yerini bulacak? Yoksa, İkinci Meşrutiyet'in **"adalet, müsavat, kardeşlik"** şarkıları gibi, içi boş kavramlarla mı avunacağız?

Bütün bunlardan sonra bizlere düşen, bir halk türküsünün şu dörtlüğünü gözyaşlarıyla söylemektir:

"Ankara'nın taşına bak / Gözlerimin yaşına bak / Uyan uyan Gazi Kemal / Şu dünyanın işine bak..."

(Yeniortam, 4 Ekim 1971)

BİR EMEKLİ PAŞA

Emekli Paşa, o gün çok geç uyandı. Gece Cevizzadelerin verdiği partide içkiyi biraz fazla kaçırmıştı. Bir gece önce de bir Musevi dostunun evinde sabaha kadar poker oynamıştı. Paşa, askerliğinin ilk günlerinden beri disiplinli olmaya dikkat ederdi. O gece de, bir el oynayıp kalkacaktı. Fakat her nedense, bir türlü poker masasından kalkamamıştı. Gerçi o gece şansı pek iyi de gitmemişti ama dostları kendisine çok yakınlık gösteriyorlardı. Kumar arkadaşları ne iyi insanlardı. Neden bunlarla daha önce tanışmamıştı! Askerlik günlerini düşündü. Dostları hep kendisi gibi insanlardı. Bu iş adamlarının başka havaları vardı. Bir kere insandan anlıyorlardı. Kendisi ile tanışır tanışmaz "Gel yeni kuracağımız fabrikanın başına geç" demişlerdi. O da emekli olur olmaz, kendisine teklif edilen bu işi kabul etmişti.

Ne günler yaşamıştı. Bir ara evinde ihtilal toplantıları düzenlerdi. 27 Mayıs' tan sonraki günlerdeydi. Ordu içinde bir kaynaşma vardı. Albaylar kaynaşıyorlardı. Küçük rütbeliler, aralarında toplantılar düzenliyorlardı. Demokrat Parti devrinde de böyle olmuştu. Kendisi o zamanlar birşeyler sezmişti ama, hiçbir harekete girmemeyi uygun bulmuştu. Efendim, kendisi askerdi, siyasetten anlamazdı. İsmet Paşa'ya bir hayranlığı vardı. Demokrat Parti'yi tutmuyordu. Ama, ne olursa olsun, hiçbir olaya adı karışmamalıydı. Hem o sırada Nato temsilciliğinde

de bir yer açılıyordu. Kimbilir, belki onu gönderirlerdi. Vekil Bey'le de arası fena değildi. Vekil Bey, kibar adamdı. Paşa, alt rütbedekilere çok sert, üst rütbedekilere de hayrandı. Ara sıra yedek subayların hatırlarını alır ve böylece ne kadar babacan olduğunu etrafa anlatmaya çalışırdı.

İhtilal aniden geldi. Paşa şaşırdı. Ne olur ne olmaz diye bir süre evden çıkmadı. Perdeleri sımsıkı kapayarak radyoyu dinledi. Öğleden sonra Cemal Gürsel konuşunca içi rahat etti. Fakat, acaba ötekiler kimlerdi? Hemen emir subayına telefon etti. Emir subayı binbaşı telefona çıkmadı. Çünkü, binbaşı bir Demokrat Parti'li milletvekilini tutuklamaya gitmişti. Üzüldü, "Uyanık çocuktur. Ne olup bittiğini anlatırdı" diye düşündü.

Ertesi gün, daha ertesi gün, Paşa ateşli bir ihtilal taraftarı oldu. Hatta, Milli Birlikçilere de arada, kimsenin duymayacağı toplantılarda veriştiriyordu, Efendim, ihtilalin kanunları vardı. Sabah bütün Meclisin kurşuna dizilmesi gerekirdi. İsmet Paşa kim oluyordu?

Paşa düşündü taşındı. Bu işe bir çare bulmak gerekiyordu Hemen ihtilalci gruplarla ilgi kurdu. O günlerde Ordu içinde tasfiyeler söz konusuydu. Paşa hararetle bu tezi savundu. Emekli olan arkadaşlarıyla karşılaşınca "Efendim, aşağıdan baskı geliyor" diye kendisini savunuyordu. O günlerde neler çektiler Her gün birinin evinde toplantı düzenliyorlardı. Evet iktidar sivillere verimemeliydi. Birkaç toplantı sonunda protokoller imzalandı. Paşa yine en öndeydi. Ateşli nutuklarla herkesi etkiliyordu. Günler böyle geçerken, birgün Aydemir'in ihtilale teşebbüs ettiğini öğrendi. Başka kim vardı? Bir de Dündar Seyhan! Canım bunlar dünkü çocuk. Neden kendisine danışmamışlardı. Paşa, o gece hükumet kuvvetlerine katılıp katılmamakta tereddüt etti. Sonunda İsmet Paşa'nın haklı olduğuna karar verdi. Olur mu efendim?.. En kötü sivil yönetim en iyi askeri rejimle mukayase edilir mi? Muhteris bunlar Üç-beş adamla ortaya çıkmışlar...

Paşa, 21 Mayıs'ta kesin olarak İsmet Paşacı'ydı. O günler de geçti ve Adalet Partisi iktidara geldi. Paşa, Süleyman Demirel'in gazetelerde resimlerini görmüştü. İlk defa, kendisini bir yemekte tanımıştı. Demirel, Paşa'nın elini sıkmış ve "Paşam, sizden çok söz ediliyor" demişti. O günden sonra Demirel'in konuşmalarını izlemeye başladı. Doğrusu Demirel esaslı adam-

dı. İşte bize böyle genç, enerjik adam gerekirdi. O sırada oğlu evleniyordu. Nikah şahitliğine Demirel' i çağırdı.

Bu arada Paşa yurt dışına gitti, geldi. Terfi etti. Eski arkadaşları ile ilgisini kesti. Son zamanlara kadar Milli Birlikçilerden bir Mucip Paşa'yla selamlaşıyordu. Bunlar tehlikeli kişilerdi. Hele Suphi Karaman, Sami Küçük!.. Tunçkanat'ı da oldum olası sevmezdi. Milli Birlikçilere bayramlarda kart atardı, bundan da vazgeçti.

Paşa yükseldi, yükseldi. Sonunda emekli oldu. Şimdi, bir özel teşebbüs kendisine on bin lira aylık veriyordu. Yine Atatürkçü'ydü ama, bu soculara kızıyordu. Devrimci gençlere kızıyordu. Tam bağımsızlık isteyenlere kızıyordu. Olacak iş miydi?.. Madanoğlu'yla Osman Köksal da bunlara uymuştu? Paşa giyindi. Orduevinde sınıf arkadaşlarının bir yemeği vardı. Oraya gidecekti. Sonra "Adam sen de... Ben asker miyim, özel teşebbüsçüyüm" dedi ve arkadaşlarıyla buluşmaktan vazgeçti...

Emekli paşalarımızın büyük çoğunluğu, Atatürkçü ve vatansever kişilerdir. Fakat emperyalizm ve işbirlikçileri, kendilerine göre paşa yaratmak için bin türlü oyun çevirmekte ve bunda zaman zaman başarı sağlamaktadırlar Milli Emniyetçilikten coca cola patronluğuna atlayan paşalar görülmektedir Sözünü ettiğim hayali paşa tipi de son ayların aktüalitesidir. Umarım ki, Türk Ordusu'nun Kemalist geleneğini bir kaç kuruş için satanlar bu yazıda kendilerini bulurlar. Sırtından üniformayı çıkaranlar, sivil hayatlarında da ordunun şerefini korumalıdırlar. Sana söylüyorum paşa sana... Duyuyor musun?..

(Devrim, 27 Ekim 1971)

AŞIRI ORTACILIK

Aşırı sağ ve **aşırı sol,** siyasal terminolojinin belirsiz iki kavramıdır. **Aşırılık**, öncelikle, sınırları çizilmiş bir çerçeve dışındaki görünüm ve oluşum demektir **Orta** kesinlikle belirlenmeden ne bu ortaya göre **sağ** ne de **sol** bilimsel ölçülerle ortaya konamaz. **Sol** nereden başlamakta nerede bitmektedir? **Sağ**ın sınırları, hangi siyasal düşünce ve eylemi kapsamaktadır? Bütün bunlar, bilim ışığı altında serinkanlılıkla düşünülmesi gereken temel sorunlardır.

En kalın çizgilerle tanımlamaya çalışırsak, sol, bir düzenin ekonomik ve sosyal temellerinin emekçi sınıflar yararına değiştirilmesi demektir

Bu düşünce ve eylem, tarihin çeşitli devirlerinde, ayrı biçim ve öz kazanmıştır. Çağımızda solculuk, kapitalizme karşı tepki olarak gelişmektedir Çünkü, geri kalmış ülkelere egemen olan toplumsal ilişkiler, uluslararası kapitalizmden güç almaktadır

Sağcılık, düzenin, mevcut ekonomik ve sosyal temelleri ile korunması amacını güden bir siyasal düşünüş ve eylemdir Düzen, alt ve üst yapı ilişkileri ile bir bütündür Ülke içindeki sermaye ve bu sermayenin sahibi olan sınıf ve tabakaların ilişkileri, sağcılığın özünü oluşturur Din, sermaye sınıfının kullandığı bir silahtır. Bu nedenle tek başına dinsizlik ya da laiklik, sağcılığın ya da solculuğun ölçüsü değildir Önemli olan, toplumdaki sermaye sınıfının siyasal yapı içindeki yeri ve gücüdür

Bir toplumun temeli, ya sermaye ya da emekçi sınıflardan oluştuğuna göre, bu sınıflar arsında **hakemlik** yapmak, sosyal yasalara aykırıdır Çünkü, ülke içindeki her kurum, örgüt ve kişi toplumunun bütününü etkileyen sosyal koşulların içinde bir önem ve anlama sahiptir Toplumun içindeki bazı kişi ve kurumların bu etkilerden ve ilişkilerden soyutlanması mümkün değildir

İşte bizim **aşırı ortacılık** olarak adlandırmak istediğimiz siyasal tutum, böyle bir yanılgıya dayanmaktadır Siyasal ve sosyal gelişimlerin **ortası** ya da **merkezi,** bir geometrik ölçüyle ortaya konamaz. Kendi sağındaki ve solundaki aşırılıktan söz edip, kendi siyasal tutumunu meşru gösterme yolu **tebdil-i kıyafet** etmiş bir sağcılık türüdür Sağcılık ve solculuk, ancak düzenin tümüne karşı takınılan açık seçik tavır ve eylemle belirlenebilir. Dürüst olan siyasal yol da budur.

Bu çelişmeler içinde en acısı, yirminci yüzyılın ilk antikapitalist ve antiemperyalist kurtuluş savaşı önderi Atatürk'ün, bozuk düzenin kalelerine bir bayrak gibi çekilmek istenmesidir Mustafa Kemal, gericiliğin sağcılığın ve tutuculuğun değil, ancak devrimciliğin bayrağıdır Belki Mustafa Kemalcilik ulusal bağımsızlık bilincinin en **aşırı cereyan**ıdır. Bütün devrimcilerin temel görevi, Mustafa Kemal'i, gericilerin, tutucuların ve sağcıların elinden alıp, yeniden bağımsızlık meşalesi yapmaktır

Türkiye yeni bir döneme giriyor Toplum olarak, yurttaş olarak, devlet adamı olarak, yazar olarak sınav veriyoruz. Bu bunalım geçince, siyasal gelişmelerin faturalarını daha yakından izleyeceğiz. Toplumu, geriliğe, karanlığa ve sömürüye mahkum edenlerin kimlikleri en açık biçimde ortaya çıkacak. İşte o zaman **aşırı ortacıların** bütün aşırılıkları en açık örnekleriyle anlaşılacak.

Evet. Toplum olarak öylesine bir siyasal eğitimden geçmişiz ki, herkes bir aşırılığa karşı oluyor. Kimimiz aşırı sağa, kimimiz aşırı sola! Bize sorarsanız, biz de "aşırı ortacılara" karşıyız.

Hakkımız yok mu?.. Soruyoruz, hakkımız yok mu?

(Ortam, 8 Kasım 1971)

KURULU DÜZENSİZLİK

Son günlerde basında amansız bir suçlama yarışı başladı. Devlet adamlarımız birbirlerinin usulsüz kredilerinden, arsa yolsuzluklarından ve şirket ortaklıklarından söz eden demeçler verdiler. Bu arada **şeref, haysiyet, namus** gibi kavramlar suçlama ve savunma konuları olarak siyaset sahnesine sürüldü. Biz, bu kör döğüşünü, bütün ilericilerle birlikte acı tebessümle izlemekteyiz.

Bir düzenden yana olan, ya da o düzene karşı olanlar, öncelikle savundukları ya da karşı çıktıkları düzenin hangi ekonomik temellere dayandığını bilmek zorundadırlar. Bir düzen **kapitalist** üretim biçimine dayanıyorsa, o düzende **sermaye** ve bu sermayeye sahip olan sınıf ve tabakalar egemendir. Partiler, bu çevrelerce örgütlenir, basın bu sınıflarca desteklenir Devrimci düşmanlığının ve reform köstekleyiciliğinin temel nedeni de budur.

Kapitalist düzende, sermaye akımlarını sağlayıcı yol, kredi ilişkileriyle düzenlenir. Devletin bütün olanakları, kapitalist üretim biçimini geliştiren iş adamları emrine verilir. Özel girişim yatırımları için hukuksal ve ekonomik ayrıcalıklar tanınır. **Yabancı Sermaye, Petrol** ve **Maden** kanunları, bu hukuksal ayrıcalıkların üç acı örneğidir. Yetki kanunları, yatırım indirimleri, teşvik tedbirleri, hep kapitalizmi geliştirmenin hukukça korunan olanaklarıdır.

Kapitalizmin güçlü kurumlarından en önemlileri bankalardır Bankalar, kapitalizmin kredi dağılımlarını düzenleyerek, yatırımları sağlayacak özel sermayeyi destekler Banka idare meclisleri, bankacılarla değil, siyasi parti temsilcileri ile doludur Çıkar çevreleri ile siyasal partilerin **milli koalisyon** olarak **"barış içinde bir arada"** yaşadıkları banka idare meclisleri, kapitalist düzenin en güçlü kaleleridir. Devirler değişir, partiler değişir, fakat bu görünüm, tıpkı Anadolu Kulübü üyeliği gibi, her zaman canlı ve güçlü kalır. Böyle bir düzende kredi olanaklarından en çok devlet adamlarının yakınlarının yararlanması düzenin mantığına da uygun düşmektedir Çünkü ekonomik gücü elinde tutanla, siyasal kadrolar arasında tam bir yakınlık ve işbirliği kurulmaktadır.

Reformculuk, **devrimcilik**, ancak yürürlükteki düzenin hangi temellere dayandığının anlaşılmasıyla bir geçerlilik kazanır. Reformun kime karşı ve kim için, devrimin kiminle birlikte kime karşı olduğu ekonomik ve siyasal olgularla saptanmadan atılacak her adım, çıkar çevrelerinin duvarları dibinde erir, çürür ve yok olur!

Türkiye'de çok partili hayat, yıllarca çıkar çevrelerının kısır iç diyaloglarıyla zaman öldürdü. Bilim ışığı seçim sandıklarının karanlıklarında boğuldu. **"Parayla sarığın kutsal ittifakı"** Türkiye'yi bugünkü olumsuz koşullara sürükledi!

Bir düzen, ekonomik ilişkileri ve siyasal kurumlarıyla bir bütündür. Ya bu düzene karşı olunur ya da bu düzen savunulur İkisinin arası **idare-i maslahatçılık**tır.

Türkiye'nin kavşaklarından döndüğü bütün çıkmaz yollar, ilericilerin daha önceleri bütün sakıncalarını anlattıkları **yasak bölgeler**dir Yaşadığımız her olay ilericileri doğrulamaktadır

(Ortam, 15 Kasım 1971)

KAHRAMAN YARATMAK

Sosyal psikoloji, demokrasilerde devlet adamlarının en çok bilmeleri gereken konulardan biridir Çünkü devlet adamlarının, davranışları, sözleri ve izledikleri siyasal ilkeler, yurttaş-

ların düşünüş ve eylemlerini de oluşturur. Genel oy, demokrasinin temel kurumu olarak benimseniyorsa, kamuoyunun ne biçimde oluştuğu da çok yakından izlenmelidir Fakat bazı devlet adamları, kendi dar çevrelerinin yanıltıcı yakınlığından kurtulamadıkları için, çoğu kez, siyasal karşıtlarını yüceltici kararlar almışlardır.

Demirel'in değerlendirilişi de psikolojik yanılgılara dayanmaktadır Demirel, kardeşlerine verilen usulsüz kredilerden dolayı yargılanmak istenmektedir. Oysa, bu suçlama Demirel'e yöneltilecek suçlamaların en hafifi ve ispatı en güç olanıdır Hiçbir banka müdürü, Demirel'den yazılı emir alarak kredi vermemiştir. Kredi ilişkileri, kapitalizmin kurallarına uygun olarak düzenlenmekte ve bunlardan en çok **suyun başındakiler** yararlanmaktadırlar Bu ilişkiler kapitalizmin yasalarına uygun düşmekte ve burjuva hukuku bu konuda yetersiz kalmaktadır.

Demirel yönetiminin gerçek suçları, yeraltı kaynaklarını yabancı sermayenin tekeline vermek, bağımsızlığımıza ve devlet bütünlüğümüze aykırı antlaşmalar imzalamak ve 27 Mayıs Anayasası'nı **"tağyir, tebdil ve ilga"** etmek; gerek sağcı, gerek solcu olsun, halk çocuklarının kanına girmektir

Bu suçların yanında, Türk Ceza Yasası'nın 240'ıncı maddesinde yazılı memuriyet görevini suiistimal suçu, gerçekten bir **"zabıta vak'ası"** olarak kalmaktadır.

Şimdi Demirel, işin içinden çok kolay sıyrılabileceği bir itham altındadır Soruşturma komisyonu delilleri yeterli görmezse, eski Başbakan, Parlamento denetimiyle temize çıkacak, yok eğer Yüce Divana giderse buradan da kolaylıkla beraat kararı alabilecektir Her iki durumda da, düzenin bütün suçla-rından kolaylıkla sıyrılarak siyasal arenada herkese bütün kişi ve örgütlere meydan okuyacaktır. Böylece, Demirel, kendisinin dışındaki kuvvetler tarafından **demokrasi kahramanı** olarak büyütülmüş olacaktır.

Bizce temel yanılgı, devlet adamlarını, savundukları düzenin niteliği dışında kişisel sorunlar olarak ele almaktır. Siyasal olayların kişiler arası bir ilişki değil, toplumsal sınıf ve güçler arası bir çatışma ve denge ilişkisi olduğu, henüz yeterince anlaşılmış değildir. Bütün olayları birtakım devlet adamlarının **erdemliği, bilgiçliği** ya da **hırsızlığı** gibi göstermek ve bundan sonra da seçimi, **namuslu** olanla olmayan arasında bir **fazilet yarışı** ola-

rak kabul etmek, bizim gibi, sadece ekonomisi değil, siyasal düşüncesiyle de geri kalmış demokrasilere özgüdür.

Bütün bunlar ikinci planda kalmalıdır. Bizce önemli olan bir an önce halk yararına girişimleri gerçekleştirmektir.

27 Mayıs İhtilali, Menderes'i kahraman yaptı! Bu kahramanlığın ikliminde Adalet Partisi yetişti. Ne **"bebek"** ne de **"köpek"** davaları Demokrat Parti'nin prestijini sarsmadı. Menderes'in kefeni, sadece ihtilalin ağırlığında ezilen bir zavallı siyaset adamını sarmadı. Adalet Partisine bir seçim bayrağı da oldu.

Korkarız ki, aynı hata, bu kez Demirel'i bayraklaştırmakla yapılmaktadır. Devrimcilerin uyarılarına çoktandır kulaklarını tıkayanlara içtenlikle hatırlatıyoruz.

(Ortam, 22 Kasım 1971)

TERS ORANTI

Batı, Türk siyasal hayatında bir coğrafya kavramının ötesinde anlam ve kapsama sahiptir. Çünkü **demokrasi** sözcüğü, ancak **Batı** ekiyle birleştiği zaman belirli bir anlam kazanmaktadır. Yıllardır, siyasal hayatımızın demirbaş siyaset adamları, bütün davranış ve amaçlarını bu iki tılsımlı kelimeye bağlamaktadırlar. Bütün partiler **Batı demokrasisine** bağlıdır, bütün devlet adamları **Batılıdır** ve siyasal iktidarlar, hep **Batı demokrasilerine** benzemek için çalışmaktadırlar!..

Oysa Batı demokrasilerinin ilk koşulu, söz ve örgütlenme özgürlüğüne bağlı ve saygılı olmaktır.

Batı demokrasilerinde düşünceler, **tehlikeli** ya da **tehlikesiz**, **yıkıcı** ya da **maksatlı** olarak ayrılmazlar Ölçü düşüncenin **yanlış** ya da **doğru** olmasıdır. Bu doğruluk ya da yanlışlık ancak özgür biçimde ve demokratik olanaklarla oluşan kamu oyunda tartışılarak saptanabilir **Halk oyu**, **milli irade** ve **seçmen tercihi** ancak böyle ortamlarda gerçek rayına oturabilir Seçmen iradesinin, ekonomik baskılar, kültürel ayrımlar ve kaba kuvvet ve korkuyla etkilendiği seçimler, en basit hukuk ölçüleri karşısında bile **muteber** değildir. Çünkü irade, çeşitli yollarla **"fesada"** uğratılmıştır

Uluslararası sermayenin **"kökü dışarıda"** desteği ile güçlenen mali oligarşi ve bugün Erim Hükümeti'ni bile **"Marksist-Leninist'lik ve hatta Maoculuk"**la suçlayan toprak ağalarının **milli koalisyonu**, demokrasiyi hiç böyle anlamamaktadır. Çünkü, Batı demokrasisi, sınıflar arası barışa bağlı denge rejimlerinin adıdır. Türkiye'de demokrasi ise, mali oligarşi ve toprak ağalığının çıkar düzenidir. Batı demokrasilerini oluşturan nedenlerle Türk demokrasisini oluşturan nedenler arasında tam anlamıyla bir **ters orantı** vardır. İşte bu ters orantı, Türkiye'deki demokratik gelişmeleri etkilemekte, Batı demokrasilerine karşıt bütün düşünüş ve eylemler Batı demokrasileri adına uygulanmakta ve savunulmaktadır.

Alınız ölüm cezasını... Bu ceza Fransa'da siyasal suçlar için 1848 yılında kaldırılmıştır. Bugün **faşist** olarak adlandırılan Portekiz'de, 1852 yılından bu yana siyasal suçlar için ölüm cezası verilmemektedir. Yine bu ceza, Hollanda'da 1870'te, İtalya'da 1889'da, Norveç'te 1902'de, Avusturya'da 1919'da, İsveç'te 1921'de ve Danimarka'da da 1930 yılında kaldırılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde de bu ceza artık uygulanmamaktadır. Gerçekten uygarlık ilerledikçe, cezanın hafiflemesi bir siyasal olgu olarak hukuk dünyasını etkilemektedir. Kanı kan ile yıkayan bir hukuk anlayışı ise artık hukuk tarihinin müzelerine kalkmıştır.

Ölüm cezası, İhtilallerin kaçınılmaz silahlarından biridir Çünkü ihtilaller kendi yasalarını eylemleriyle birlikte getirirler Bir ihtilali, yürürlükteki yasalara göre değerlendirmek mümkün değildir. Ancak, köklü yapısal değişiklikler getirmemiş ve yürürlükteki yasalara ve demokratik değerlere bağlı olduğunu söyleyen rejimlerde ölüm cezaları, demokrasinin özüyle çatışmaktadır. Çünkü hiçbir hakkın **özüne** dokunulamayacağını hüküm altına alan Anayasal ilke, ölüm cezaları ile zedelenmektedir.

Bu konularda, Batı üniversitelerinin kitaplıklarında ciltler dolusu eser bulunmaktadır. Artık uygarlık bu tür tartışmaları çok gerilerde bırakmıştır. Çünkü insanlık ilerledikçe ceza siyaseti de değişmektedir. Başbakan Nihat Erim bu konularda ne düşünüyor bilmiyoruz amma, bir zamanlar hukuk fakültelerinde Kamu Hukuku Dersleri veren Prof. Dr. Nihat Erim sanırız, bütün buyazılanlara hak vermektedir.

(Ortam, 29 Kasım 1971)

Karanlıklarda çevrilen dolapları, kredi yolsuzluklarını, devleti milyonlarca lira zarara sokan suistimalleri belgeleri ile bir bir ortaya koyanlara suikastlar düzenlenecekti.

Şimdi kamuoyu şu soruların cevaplarını araştıracak; Kendilerine suikastlar düzenlenen devrimciler şimdiye kadar hangi yolsuzlukları ortaya çıkarmışlardır?.. Bu yolsuzluklara adları karışanlar kimlerdir... ve bunlar devletin hangi görevlerinde bulunmaktadırlar?.. Şimdiye kadar bu yolsuzluklar karşısında neden susulmuştur?..

İnsanlara can güvenliği sağlayamamış bir düzene hukuk devleti denilemez. Devrimcilerin faili mechul cinayetlere kurban gittiği bir düzene demokrası denilemez. Yolsuzlukların devlet yetkililerini sardığı bir düzene Anayasa düzeni denilemez. Bu, katiller demokrasisidir. Bu, hırsızlar düzenidir.

Uğur Mumcu, Aralık 1970

ISBN 975-8084-31-3
9 789758 084319